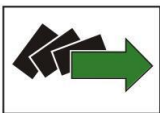

Uwarunkowania i rodzaje wewnętrznych migracji zarobkowych mieszkańców Mazowsza

Raport z badania

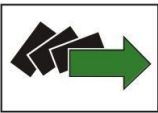

Spis treści

Słownik pojęć.....	3
Streszczenie/Abstract.....	3
1. Analiza danych zastanych (desk research).....	7
1.1. Rozwój społeczno-gospodarczy regionu a przepływy migracyjne	7
1.2. Regionalne czynniki wypychające i przyciągające migrantów	8
1.3. Wskaźniki atrakcyjności migracyjnej podregionów Mazowsza.....	10
2. Migracje mieszkańców województwa mazowieckiego	12
2.1 Kim są mieszkańcy podregionu województwa mazowieckiego? – profil.....	12
2.2 Dlaczego i dokąd migrują mieszkańcy województwa mazowieckiego?.....	15
2.3. W jakim celu mieszkańcy województwa mazowieckiego regularnie migrują?	24
2.4 Co skłania mieszkańców województwa mazowieckiego do migracji?	28
3. Migracje mieszkańców podregionu ciechanowsko-płockiego.....	31
3.1 Kim są mieszkańcy podregionu ciechanowsko-płockiego? – profil.....	31
3.2 Dlaczego i dokąd migrują mieszkańcy podregionu ciechanowsko-płockiego?	32
3.3 W jakim celu mieszkańcy podregionu ciechanowsko-płockiego regularnie migrują?	37
3.4 Co skłania mieszkańców podregionu ciechanowsko-płockiego do migracji?	40
4. Migracje mieszkańców podregionu ostrołęcko-siedleckiego	42
4.1 Kim są mieszkańcy podregionu ostrołęcko-siedleckiego? – profil	42
4.2 Dlaczego i dokąd migrują mieszkańcy podregionu ostrołęcko-siedleckiego?.....	43
4.3 W jakim celu mieszkańcy podregionu ostrołęcko-siedleckiego regularnie migrują?.....	48
4.4 Co skłania mieszkańców podregionu ostrołęcko-siedleckiego do migracji?.....	51
5. Migracje mieszkańców podregionu radomskiego	53
5.1 Kim są mieszkańcy podregionu radomskiego? – profil	53
5.2 Dlaczego i dokąd migrują mieszkańcy podregionu radomskiego?.....	55
5.3 W jakim celu mieszkańcy podregionu radomskiego regularnie migrują?	60
5.4 Co skłania mieszkańców podregionu radomskiego do migracji?	63
6. Migracje mieszkańców m. st. Warszawy	65
6.1 Kim są mieszkańcy Warszawy? – profil	65
6.2 Dlaczego i dokąd migrują mieszkańcy Warszawy?.....	67
6.3 W jakim celu mieszkańcy Warszawy regularnie migrują?	72
6.4 Co skłania mieszkańców Warszawy do migracji?	74

7. Migracje mieszkańców podregionu warszawsko-wschodniego	76
7.1 Kim są mieszkańcy podregionu warszawsko-wschodniego? – profil	76
7.2 Dlaczego i dokąd migrują mieszkańcy podregionu warszawsko-wschodniego?.....	77
7.3 W jakim celu mieszkańcy podregionu warszawsko-wschodniego regularnie migrują?.....	82
7.4 Co skłania mieszkańców podregionu warszawsko-wschodniego do migracji?.....	85
8. Migracje mieszkańców podregionu warszawsko-zachodniego	87
8.1 Kim są mieszkańcy podregionu warszawsko-zachodniego? – profil	87
8.2 Dlaczego i dokąd migrują mieszkańcy podregionu warszawsko-zachodniego?	88
8.3 W jakim celu mieszkańcy podregionu warszawsko-zachodniego regularnie migrują?	93
8.4 Co skłania mieszkańców podregionu warszawsko-zachodniego do migracji?.....	96
Podsumowanie i wnioski	98

Aneks

1. Szczegółowe raporty dla podregionów
2. Infografika
3. Zbiór danych wynikowych
4. Zestawienia statystyczne
5. Opis metodologii i przebiegu badania wraz z wytycznymi odnośnie przyszłych badań
6. Narzędzie badawcze
7. Prezentacja multimedialna

Słownik pojęć

Gospodarstwo domowe: przez gospodarstwo domowe rozumie się zespół osób spokrewnionych lub niespokrewnionych, mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się (gospodarstwo domowe wieloosobowe). Jeżeli jakkolwiek osoba utrzymuje się samodzielnie, bez względu na to, czy mieszka sama (gospodarstwo domowe jednoosobowe), czy z innymi osobami (spokrewnionymi z nią lub nie) stanowi odrębne gospodarstwo domowe.

Głowa gospodarstwa domowego: osoba, która całkowicie lub w przeważającej części dostarcza środki utrzymania danemu gospodarstwu domowemu (członek gospodarstwa osiągający najwyższe dochody, które podlegają podziałowi na potrzeby gospodarstwa domowego). Jeżeli dwie lub więcej osób dostarcza środki utrzymania w jednakowym stopniu, za głowę gospodarstwa domowego uznaje się tę osobę, która tymi środkami w głównej mierze rozporządza.

Migracje wahadłowe – rozumiane jako regularne i powtarzalne przemieszczaniu się ludności z miejscowości zamieszkania do innej miejscowości w związku z wykonywaną pracą czy nauką.

Migracje długookresowe – wyjazdy z miejsca stałego zamieszkania, jak również przyjazdy do miejsca zamieszkania w celu osiedlenia się z zamiarem pozostania na danym terytorium przez okres co najmniej 12 miesięcy (migracje na pobyt stały lub czasowy, np. związany z pracą lub nauką).

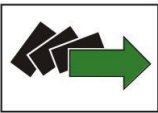
Streszczenie/Abstract

Streszczenie

Projekt „Uwarunkowania i rodzaje wewnętrznych migracji zarobkowych mieszkańców Mazowsza” realizowany był w ramach Projektu systemowego „Mazowieckie Obserwatorium Rynku Pracy III” Poddziałanie 6.1.1 POKL na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie. Celem badania była charakterystyka wewnętrznych migracji zarobkowych, zarówno długookresowych, jak i migracji wahadłowych. Badanie zarobkowych migracji wewnętrznych swoim zasięgiem terytorialnym obejmowało województwo mazowieckie, w podziale na 6 podregionów, tj. ciechanowsko-płocki, ostrołęcko-siedlecki, radomski, warszawsko-wschodni, warszawsko-zachodni oraz m. st. Warszawę. Badaniem objęto łącznie 3003 gospodarstwa domowe. Wywiady przeprowadzane były z głowami wylosowanych gospodarstw, a okres realizacji przypadał na kwiecień 2015 roku.

Co dziesiąte gospodarstwo przynajmniej raz przeprowadzało się z jednej miejscowości do drugiej na okres minimum 12 miesięcy. Warunek ten uznany został za spełniony, jeśli głowa gospodarstwa przeprowadzała się z członkami obecnej rodziny. Wśród migrujących gospodarstw domowych w zdecydowanej większości była to przeprowadzka wewnętrzna – z innej miejscowości w województwie mazowieckim. Na przeprowadzkę w związku z pracą zawodową zdecydowało się jedno na trzy gospodarstwa. Biorąc pod uwagę migrację zarobkową, najczęstszymi przyczynami wyjazdu z poprzedniej miejscowości były kwestie wysokości wynagrodzenia oraz brak możliwości awansu zawodowego, natomiast czynnikami determinującymi wybór miejscowości docelowej były przede wszystkim lepsze perspektywy finansowe oraz przekonanie o polepszeniu warunków pracy. W pozazarobkowych przypadkach migracja uwarunkowana była najczęściej chęcią zmiany warunków mieszkaniowych.

Odsetek migrantów indywidualnych wśród wszystkich członków badanych gospodarstw domowych w wieku powyżej 16. roku życia wyniósł 12%. W większości przypadków ostatnia migracja indywidualna

nie wiązała się z pracą zawodową, a jako jej powód najczęściej wskazywano sprawy rodzinne. Przeważnie migranci przybywali do obecnego miejsca zamieszkania z tego samego województwa. Jednocześnie wśród niewielkiego odsetka migrantów indywidualnych w związku z pracą do głównych przyczyn migracji zarobkowych należały niskie zarobki i wysokie postrzegane bezrobocie rozumiane jako brak ofert pracy. Czynnikiem przyciągającym migrantów do docelowego miejsca przeprowadzki były przede wszystkim lepsze perspektywy finansowe i atrakcyjny rynek pracy stwarzający lepsze jej warunki. W ocenie badanych konsekwencją przeprowadzki było zarówno poprawienie się aspektów związanych z pracą zarobkową, jaki i podniesienie jakości życia. Planując przeprowadzkę w celach zarobkowych, połowa migrantów poszukiwała ofert pracy w docelowej miejscowości. Jako najczęstsze źródło informacji wskazywano rodzinę bądź znajomych – źródło to zostało również uznane za najbardziej przydatne.

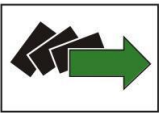
Chcąc poznać główne przyczyny i skalę wyjazdów, respondentów zapytano również o byłych członków gospodarstwa (tj. osoby, które założyły własne gospodarstwo domowe i wyprowadziły się z obecnego miejsca zamieszkania). Wyprowadzka takiej osoby miała miejsce w 15% objętych badaniem gospodarstw domowych, dotyczyła przeważnie jednej osoby. W ponad jednej trzeciej przypadków związana była z pracą zawodową i postrzegana była przeważnie jako konsekwencja bezrobocia w regionie. Ponad połowa emigracji miała charakter wewnątrzwojewódzki, a nieco ponad jedna trzecia migrantów zdecydowała się wyjechać za granicę.

W nieco ponad jednej trzeciej badanych gospodarstw przynajmniej jedna osoba regularnie dojeżdża poza miejscowość zamieszkania a dojazdy te w głównej mierze związane są z pracą zawodową. Migranci wahadłowi dojeżdżają w zdecydowanej większości do innej miejscowości w obrębie województwa mazowieckiego. Zdecydowana ich większość kursuje do pracy i domu codziennie, wykorzystując w tym celu przeważnie samochód. Podróż w obie strony zajmuje średnio 1 godzinę 22 minuty a średnia pokonywana odległość w jedną stronę wynosi 25 km. Koszty takich codziennych dojazdów wynoszą średnio ok. 275 zł. Jako powód decyzji o dojazdach do pracy poza miejscowość zamieszkania ponad połowa migrantów wskazywała brak atrakcyjnych finansowo ofert pracy. Często wymienianą przyczyną był również brak ofert pracy zgodnych z zainteresowaniami. Wśród najlepiej ocenianych aspektów związanych z dojazdami do pracy znalazł się czas, jaki zajmuje podróż. Jeśli chodzi o głosy negatywne, dotyczyły one najczęściej kosztów dojazdu do pracy. Jednocześnie wiele gospodarstw domowych nie odczuwało większego wpływu dojazdów na jakość ich życia. Największy, zarazem najbardziej negatywny wpływ migracji wahadłowych odczuwany jest w kontekście życia rodzinnego.

Respondentów zapytano również o to czy biorą pod uwagę możliwość wyprowadzki z obecnej miejscowości w perspektywie najbliższych dwóch lat. Jedynie marginalny odsetek rozważał taki wyjazd, a główną przyczyną niechęci badanych było przywiązanie do obecnego miejsca zamieszkania oraz rozłąka z rodziną i atrakcyjna praca na miejscu. Nieliczny odsetek respondentów, którzy rozważają możliwość wyjazdu skłoniłaby przede wszystkim praca, a sam wyjazd oznaczałby najczęściej przeprowadzkę poza granice kraju. Zapytani o to, do jakich źródeł sięgali w poszukiwaniu informacji o rynku pracy – spośród tych, którzy zamierzaliby szukać zatrudnienia, ponad połowa zwróciłaby się do znajomych i rodziny a ponad jedna trzecia wskazała na ogłoszenia na stronach pracodawców, portale z ogłoszeniami, jak i urząd pracy. Wśród potencjalnych korzystających z pomocy urzędu pracy, ich oczekiwania względem tej instytucji dotyczą przede wszystkim atrakcyjnych ofert, zgodnych z kwalifikacjami, jak i oferty kursów i szkoleń.

Skłonność do regularnych dojazdów do pracy była większa niż do przeprowadzki, ale mimo to nie zawsze stanowiła atrakcyjną alternatywę - czterech na dziesięciu pytanym przyjąłoby ją, gdyby dojazdy miały miejsce w obrębie województwa. Konieczność dojazdów o charakterze międzywojewódzkim bądź poza granice kraju znalazła już bardzo niewielki odsetek zwolenników. Ponadto, warunkiem istotnym była również częstotliwość powrotów do domu – trzy czwarte skłonnych do migracji

wahadłowych rozważałoby tą decyzję gdyby pozwalała ona na powroty nie rzadziej niż kilka razy w tygodniu, a czas podróży (w jedną stronę) nie przekraczałyby 45 minut. Wśród osób niechętnych regularnym dojazdom do pracy poza miejscowość zamieszkania, głównymi przyczynami negatywnego nastawienia była uciążliwość dojazdów, czas jaki zajmują oraz koszty, jakich wymagają.

Ocena rynku pracy w miejscowości zamieszkania respondentów pokazała, że jest on postrzegany przez zdecydowaną większość jako ubogi w oferty pracy. Znacznie lepiej oceniano własne kwalifikacje w odniesieniu do oferty rynku pracy we własnej miejscowości – za odpowiednie uznało je blisko dwóch na trzech pytanych, a jeszcze wyżej oceniona została umiejętność dostosowania się do zmian zachodzących na rynku pracy – taką umiejętność deklarowało trzech na czterech pytanych.

Niniejszy raport został podzielony na osiem głównych części. W pierwszej zaprezentowano wyniki analizy danych zastanych, dotyczących zależności pomiędzy poziomem rozwoju społeczno-ekonomicznego podregionów Mazowsza a skalą i kierunkami migracji. Część zasadniczą otwiera rozdział zawierający zbiorcze wyniki badania dla województwa mazowieckiego, traktowanego jako całość, natomiast kolejne prezentują je w podziale na sześć podregionów.

Abstract

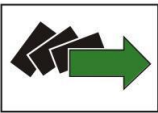
The project “Determinants and types of internal labour migrations of Mazovia inhabitants” was realized within Operational Programme “Masovian Voivodeship Observatory of Labour Market III” under Measure 6.1.1. Human Capital Operational Programme ordered by Masovian Voivodeship Labour Office in Warsaw. Main goal of the research was the characteristics of internal labour migrations both long-term and circular. The study of internal labour migrations was carried on Masovian Voivodeship and divided on 6 subregions including ciechanowsko-płocki, ostrołęcko-siedlecki, radomski, warszawsko-wschodni, warszawsko-zachodni and the capital city of Warsaw. There were 3003 households surveyed altogether. Interviews was conducted with heads of sampled private households in April of 2015.

Every tenth household had moved from one locality to another at least one time within 12 months. This criterion was fulfilled if head of the household has moved with members of the actual family. Among moving households the majority was internal migration within Masovian Voivodeship. An occupation was the reason of one in three of migrations. Considering labour migrations, salaries and promotion opportunities were its most causes. While factors determining the choice of locality were on the one hand financial, on the other conviction of better work conditions. In other cases the migration was most of all question of housing conditions.

The percentage of individual migrants that was 16 years of age among all members of the surveyed households was 12%. In most cases the last individual migration wasn't due to a job or career but the reason was also family. Mostly, migrants moved to present place from the same Voivodeship. At the same time among small percentage of individual labour migrants main causes of migration were low earnings and high level of unemployment understood as lack of job offers. Factors that attracted migrants to actual place of living were mostly financial but it was also a matter of attractive labour market creating new opportunities. In respondents opinion, the consequence of migration was both improvement in a work career sphere and quality of life. In the process of labour migration planning, half of migrants looked for job offers in their home locality. Main source of information in case of migration were family and friends. This source is also considered as most useful.

Knowing main reasons of migrations and their scale, it was also important to ask respondents about previous members of household (individuals who started their own family and moved out from present place of residence). Changing place of residence applies to 15% households surveyed in the study. Such situation applies also to only one person in the household. In over one third of cases migration was connected with work and was perceived mostly as a consequence of unemployment in the region.

Over a half of migrations are held within Voivodeship and over one third of migrants decided to move abroad.

In over one third of households at least one person regularly commuting to work outside the place of residence. Commuting is almost always connected with work. Circular migrants are commuting most of all to work and home every day, using a car. The journey both directions lasts average 1 hour and 22 minutes and average distance is 25 km. Costs of everyday commuting is about 275 PLN. As a reason of commuting decisions over a half of respondents indicate lack of attractive financially job offers. Often named reason was also lack of job offers according to interests. Among best valued aspects of commuting there was time of travel. In case of disadvantages, they concerned costs of commuting. At the same time many households didn't feel the influence of commuting on the quality of living. However, circular migrations have negative impact on family life.

Respondents were also asked about possibility of moving out from actual place of residence in the near couple of years. Only marginal percentage of respondents considered such option and main reason of it was attachment to actual place of residence and separation with a family as well as attractive work in the place of living. Small percentage of households who concern a possibility of moving out are induced by work and moving out itself would mean moving abroad. Over a half of respondents who would going to search employment abroad, would be asking their family and friends about labour market. Over one third of respondents pointed labour announcements on internet pages of employers, internet portals and Labour Offices pages. Among those who would be using Labour Office, the expectations are focused on attractive offers (compliant with qualifications) as well as courses and trainings.

Tendency to regular commuting was bigger than to emigration to other locality however it wasn't always entirely attractive alternative – fourth from ten respondents would accept it in case of commuting within Voivodeship. Necessity of inter-voivodeship or abroad travelling hadn't many followers. Moreover, crucial criterion was also frequency of return – three fourth of respondents who had tendency to circular migration would concern such decision if it allowed return no less than few times a week and time of one way travel wouldn't exceed 45 minutes. Among those reluctant to regular commuting to work, the main reasons for the negative attitude was a nuisance of commuting, its duration and required costs.

Evaluation of the labour market in the place of residence of the respondents showed that it is perceived by the vast majority as poor. Individual skills in relation to the offer of the labour market were assessed much better – they were considered as adequate by nearly two in three respondents and they was rated even higher in case of ability to adapt to changes in the labour market – such ability declared three out of four respondents.

This report is divided into eight main sections. The first presents the results of the analysis of existing data, in relation between the level of socio-economic of Masovia's subregions as well as the scale and trends of migration. An essential part opens with a chapter containing summary results of the survey for Masovia Voivodeship, taken as a whole, and present them further divided into six subregions.

1. Analiza danych zastanych (*desk research*)

W poniższym raporcie zaprezentowane zostały wyniki badania nieaktywnego mającego na celu scharakteryzowanie strukturalnych uwarunkowań zarobkowych migracji długookresowych mieszkańców z podregionów województwa mazowieckiego w latach 2004-2014.

1.1. Rozwój społeczno-gospodarczy regionu a przepływy migracyjne

W konstrukcji modelu przyczynowo skutkowego wykorzystano podejście zaproponowane w pracy [Wilk J., Pietrzak M. B. 2013]. Polega ono na budowie modelu grawitacji, gdzie zmienną objaśnianą są przepływy migracyjne pomiędzy danymi jednostkami terytorialnymi, natomiast zmienne objaśniane przedstawione są w postaci odpowiednio przekształconych zmiennych syntetycznych.

Jednostkami terytorialnymi ujętymi w badaniu są zarówno podregiony województwa mazowieckiego jak i województwa bezpośrednio z nim sąsiadujące. W celu zaobserwowania zmian w przyczynach przepływów migracyjnych jakie nastąpiły na przestrzeni lat 2004-2009, stworzone zostały dwa osobne modele dla wyróżnionych okresów. Pomimo różnic w podziale administracyjnym województwa mazowieckiego* modele analizowane są za pomocą jednakowej metodologii, co umożliwia porównywalność wyników. Zmienną objaśnianą są migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały w roku 2004 oraz 2009. Badaniu poddane zostały przepływy migracyjne pomiędzy podregionami województwa mazowieckiego oraz przepływy pomiędzy tymi podregionami a województwami sąsiadującymi z województwem mazowieckim. Dobór zmiennych objaśniających miał charakter merytoryczno-formalny. Z uwagi na charakter badanego zjawiska są to zmienne reprezentujące koniunkturę gospodarczą obszaru, poziom ochrony zdrowia i opieki społecznej, sytuację demograficzną gospodarstw domowych, sytuację na rynku pracy oraz warunki bytowania. Poza spełnieniem kryterium przydatności w opisie badanego problemu, wybrane dane musiały ponadto spełniać wymóg dostępności. Szczegółowy zbiór wskaźników diagnostycznych opisujących powyższe wymiary prezentuje Tabela A znajdująca się w Załączniku nr 1 niniejszego raportu.

Dla każdego z aspektów uzyskano jedną miarę rozwoju, której wartości określone są na przedziale [0,1], gdzie wartość 1 oznacza wzorcowy poziom rozwoju danej jednostki. Oprócz wymiarów szczegółowych wyznaczono również jeden ogólny model jako średnią wartość cząstkowych miar syntetycznych, który w sposób uogólniony charakteryzuje sytuację społeczno-gospodarczą obszaru.

W oparciu o zastosowane miary rozwoju społeczno-gospodarczego możliwe jest stworzenie rankingu najwyżej i najniżej rozwiniętych społeczno-gospodarczo regionów objętych badaniem.

Tabela 1. Rozwój społeczno-gospodarczy regionów w oparciu o dane GUS, ranking

Sytuacja społeczno-gospodarcza - ranking obszarów objętych modelem					
2004			2009		
Pozycja	Obszar	miernik rozwoju	Pozycja	Obszar	miernik rozwoju
1	m. Warszawa	0,636	1	m. Warszawa	0,633
2	lubelskie	0,369	2	kujawsko-pomorskie	0,396
3	ciechanowsko-płocki	0,355	3	warszawsko-zachodni	0,385
4	podlaskie	0,348	4	lubelskie	0,371
5	łódzkie	0,341	5	ciechanowsko-płocki	0,359
6	kujawsko-pomorskie	0,339	6	łódzkie	0,352
7	świętokrzyskie	0,327	7	podlaskie	0,348
8	radomski	0,319	8	warmińsko-mazurskie	0,343
9	ostrołęcko-siedlecki	0,303	9	ostrołęcko-siedlecki	0,332
10	warszawski	0,302	10	świętokrzyskie	0,316
11	warmińsko-mazurskie	0,298	11	warszawsko-wschodni	0,307
			12	radomski	0,305

* W roku 2004 w obszarze woj. mazowieckiego znajdowało się 5 podregionów, natomiast od roku 2008 obowiązuje podział na 6 podregionów.

Jak widać w powyższej tabeli poziom rozwoju podregionu miasto Warszawa wyraźnie odbiega od poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego nie tylko pozostałych podregionów Mazowsza, ale i sąsiadujących województw. Zarówno w 2004 jak i w 2009 roku miasto Warszawa osiąga wartości rozwoju niemal dwukrotnie wyższe niż średnia dla wszystkich pozostałych obszarów uwzględnionych w rankingu. Dalsze pozycje w rankingu zmieniają się w kolejnych latach. W roku 2004 spośród podregionów województwa mazowieckiego najwyższy poziom rozwoju wykazywał podregion ciechanowsko-płocki, a najniższe warszawski (składający się z powiatów otaczających warszawę. Wraz ze zmianą cyklu koniunkturalnego sytuacja w 2009 roku wyraźnie się zmieniła. Na drugą pozycję wysunął się nowo wydzielony podregion warszawsko-zachodni, najniższe wskaźniki osiągnął natomiast podregion radomski.

1.2. Regionalne czynniki wypychające i przyciągające migrantów

Dla każdego z sześciu aspektów skonstruowano osobny model grawitacji. Estymacji dokonano z wykorzystaniem klasycznej metody najmniejszych kwadratów z wykorzystaniem pakietu *lm* programu R. Oszacowane oceny parametrów strukturalnych prezentuje Tabela 2.

Tabela 2. Oceny parametrów strukturalnych modeli grawitacji

Model	Aspekt	Parametr	Ocena parametrów		Zmiana
			2004	2009	
1	Sytuacja społeczno-gospodarcza	Bo	-0,79*	3,15	3,94
		Bd	4,42	6,15	1,73
		g	-1,82	-1,43	0,39
		Bd-Bo	5,21	3,00	-2,21
2	Gospodarka	Bo	-0,34*	1,40	1,74
		Bd	2,15	2,64	0,49
		g	-1,81	-1,42	0,39
		Bd-Bo	2,49	1,24	-1,25
3	Ochrona zdrowia i opieka społeczna	Bo	-0,15*	1,62	1,77
		Bd	2,33	2,45	0,12
		g	-1,77	-1,49	0,28
		Bd-Bo	2,48	0,83	-1,65
4	Gospodarstwa domowe	Bo	-0,25*	-1,05	-0,80
		Bd	-2,56	-2,09	0,47
		g	-1,73	-1,40	0,33
		Bd-Bo	-2,31	-1,04	1,27
5	Rynek pracy	Bo	-0,10*	1,24	1,34
		Bd	2,67	2,87	0,20
		g	-1,72	-1,32	0,40
		Bd-Bo	2,77	1,63	-1,14
6	Warunki bytowania	Bo	0,07*	2,44	2,37
		Bd	6,09	7,42	1,33
		g	-1,87	-1,42	0,45
		Bd-Bo	6,02	4,98	-1,04

*wartość oceny nieistotna statystycznie ($\alpha=0,05$)

W modelu grawitacji migracji występują dwa efekty związane z oddziaływaniem na siebie dwóch obszarów – efektu wypychania czyli odpływu mieszkańców z jednostki źródła (parametr B_o) oraz efektu przyciągania czyli napływu nowych mieszkańców do jednostki docelowej (parametr B_d). Istotność statystyczna danego parametru świadczy o występowaniu odpowiedniego efektu w ramach konkretnego aspektu. Znak parametru wskazuje z kolei na kierunek zależności przepływu migracyjnego od wartości miernika rozwoju. Wartość oceny charakteryzuje natomiast poziom wagi i siłę danego aspektu w procesie kształtowaniu się zjawiska migracji.

Oszacowane parametry są istotne statystycznie dla wszystkich modeli dotyczących migracji w roku 2009, natomiast dla roku 2004 obserwuje się brak istotności parametrów B_o . Oznacza to, że

w pierwszym okresie nie występuje efekt wypychania mieszkańców z obszarów źródłowych. Zarówno ogólna sytuacja społeczno-gospodarcza, jak i poziom pozostałych wskaźników nie wpływa więc tu na zjawisko odpływu ludności z podregionów woj. mazowieckiego. Przyczyna emigracji ludności w roku 2004 nie leży więc w niskim i niezadawalającym poziomie rozwoju obszaru źródła, a w dużo wyższej i obiecującej kondycji obszarów docelowych. Ogólna sytuacja społeczno-gospodarcza w roku 2009 sprzyja zarówno napływowi migracyjnemu, jak i pełni rolę wypierającą ludność z poprzednich obszarów zamieszkania (oba parametry są w tym przypadku dodatnie i relatywnie wysokie).

Badając zjawisko przepływów migracyjnych powinno zazwyczaj obserwować się większą siłę przyciągania nowych mieszkańców aniżeli ich odpychania (parametr B_d powinien być większy od parametru B_o), z uwagi na to że zasadniczym celem migracji wewnętrznych jest poprawa jakości życia migrujących. W obu okresach zauważa się właśnie taką tendencję. Jest to szczególnie widoczne w przypadku modelu 6 obejmującego warunki bytowania. Ciekawa sprzeczność została uchwycona w modelu dotyczącym sytuacji gospodarstw domowych. Pomimo tego, że wartości tego częściowego miernika rozwoju w obszarze docelowym są niższe niż w podregionie źródła, ludność nadal decyduje się na migrację do 'gorszego' miejsca. Powodem takiego stanu rzeczy jest specyficzny charakter miasta Warszawa. W kontekście sytuacji gospodarstw domowych obserwuje się tu bardzo mały udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego oraz niski współczynnik zawierania małżeństw, a mimo to napływ nowych mieszkańców jest tu najwyższy. Taka zależność wystąpiła zarówno w roku 2004, jak i 2009, aczkolwiek w drugim okresie zdaje się tracić na sile.

Analizując wartości ocen parametru B_d określić można stopień ważności poszczególnych wymiarów w procesie przyciągania do regionów docelowych. Najbardziej istotnym aspektem są zdecydowanie dogodniejsze warunki bytu, a więc dostępność większych lokali, więcej dróg publicznych a także lepsze warunki sanitarne. Wartość oceny parametru B_d w każdym z badanych okresów (6,09 w roku 2004 i 7,42 w roku 2009) znacznie odbiega od pozostałych szacunków. Za wyjątkiem omawianej już sytuacji gospodarstw domowych, najniższe wartości wag zostały odnotowane w roku 2004 dla modelu reprezentującego koniunkturę gospodarczą ($B_d=2,15$), a w roku 2009 dla modelu odpowiedzialnego za kwestię ochrony zdrowia i opieki społecznej ($B_d=2,45$).

Czynnikami, który sprzyjał odpływowi migracyjnemu w roku 2009 są warunki bytowania ($B_o=2,44$) oraz ochrona zdrowia i opieka społeczna w następnej kolejności ($B_o=1,62$). Wysokie wartości zmiennych, które określają te aspekty są typowe dla podregionów silnie zurbanizowanych. Takim miejscem jest Warszawa, która właśnie z powodu swojej aglomeracyjnej natury może odpychać mieszkańców w pobliskie podregiony (warszawsko-wschodni oraz warszawsko-zachodni).

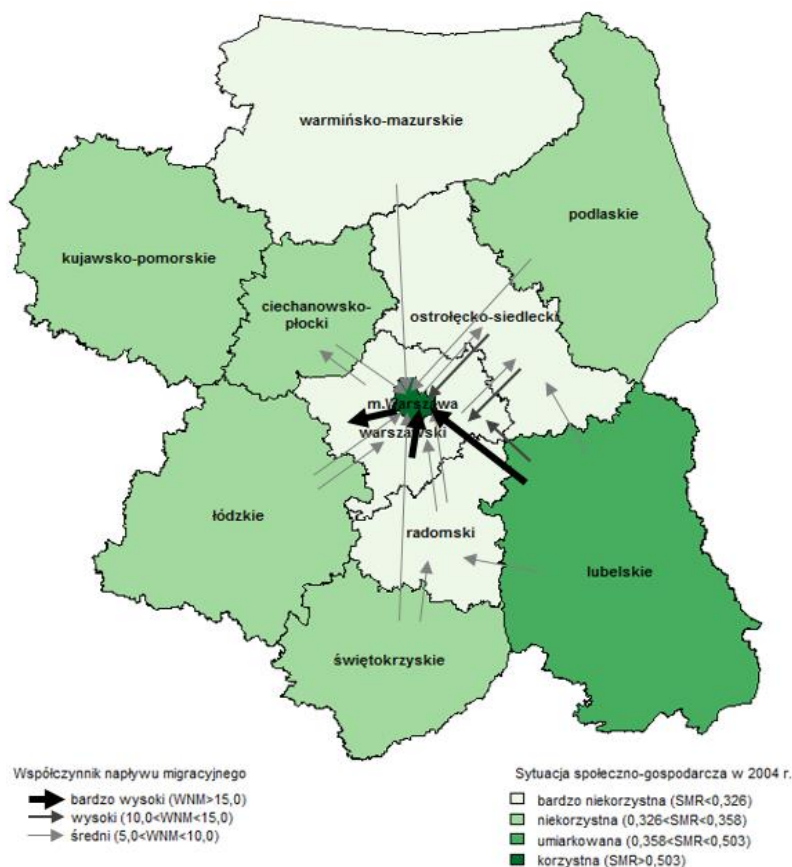
Porównując ze sobą dwa lata, oceny parametrów wzrosły w przypadku wszystkich modeli. Oznacza to, że migrujący w roku 2009 w swojej decyzji o przeprowadzce kierowali się częściej sytuacją społeczno-gospodarczą obszarów źródła i celu aniżeli osoby, które zdecydowały się migrować w roku 2004.

Ujemne oceny parametru g we wszystkich modelach świadczą o tym, że im bliżej znajdują się centra dwóch obszarów tym chętniej pokonuje się tę odległość aby zamieszkać w nowym miejscu. Migracje ludności następują więc częściej pomiędzy obszarami ze sobą sąsiadującymi. W stosunku do roku 2004 zależność ta zmalała w roku 2009, co może być spowodowane większą mobilnością Polaków i skłonnością do pokonywania większych dystansów w celach zarobkowych bądź też ogólnej poprawy jakości życia.

1.3. Wskaźniki atrakcyjności migracyjnej podregionów Mazowsza

Współczynniki napływu migracyjnego (WNM) w podregionach woj. mazowieckiego i województwach sąsiadujących oraz ich sytuacja społeczno-gospodarcza (SMR) zostały przedstawione na mapach (Rys 1. – rok 2004, Rys.2 – rok 2009). Współczynniki migracji wyznaczono jako liczba zameldowań w danym obszarze w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Syntetyczne mierniki rozwinęto natomiast w cztery podgrupy wykorzystując metodę trzech średnich. Polega ona na ustaleniu klas w oparciu o średnią wartość miernika, średnią wartość dla obszarów o mierniku niższym od ogólnej średniej i średnią wartość dla jednostek o mierniku wyższym od ogólnej średniej.

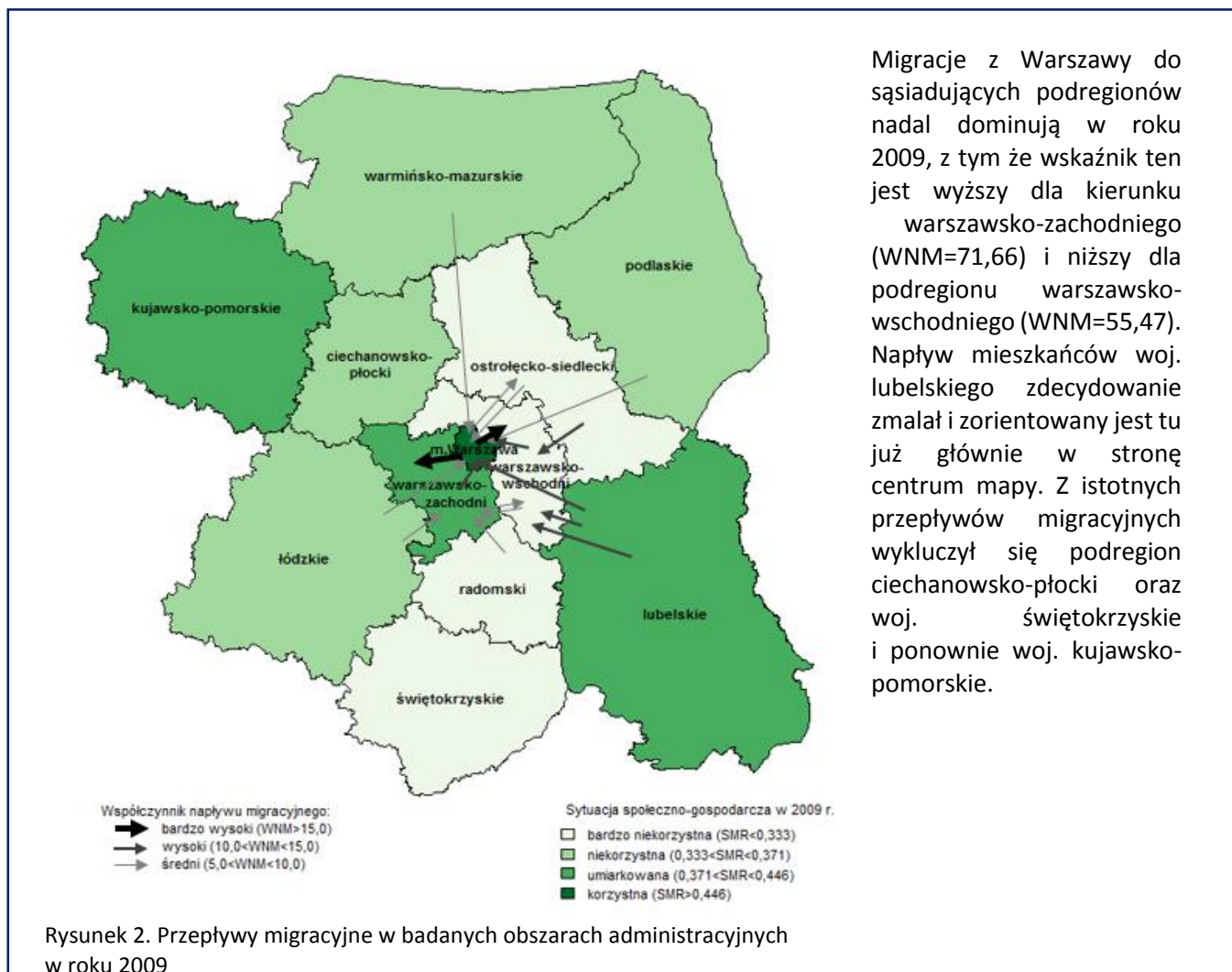
Ujemne oceny parametru g we wszystkich modelach świadczą o tym, że im bliżej znajdują się centra dwóch obszarów tym chętniej pokonuje się tę odległość aby zamieszkać w nowym miejscu. Migracje ludności następują więc częściej pomiędzy obszarami ze sobą sąsiadującymi. W stosunku do roku 2004 zależność ta zmalała w roku 2009, co może być spowodowane większą mobilnością Polaków i skłonnością do pokonywania większych dystansów w celach zarobkowych bądź też ogólnej poprawy jakości życia.

Rysunek 1. Przepływy migracyjne w badanych obszarach administracyjnych w roku 2004

kujawsko-pomorskie jest jedynym regionem, który nie wziął aktywnego udziału w napływie migracyjnym do badanych podregionów.

W roku 2004 najwyższe współczynniki napływu migracyjnego obserwuje się głównie w kierunku Warszawy. Najwięcej osób napłynęło z podregionu warszawskiego (WNM=65,9) oraz woj. lubelskiego (WNM=15,0). Zauważa się również odpływ mieszkańców stolicy głównie w kierunku sąsiadującego podregionu warszawskiego, ale także – choć już w znacznie mniejszym stopniu – w kierunku podregionu ostrołęcko-siedleckiego. Co ciekawe, mieszkańcy woj. lubelskiego pomimo bardzo korzystnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych regionu chętnie migrują do wszystkich ościennych podregionów o słabszej koniunkturze. Prawdopodobnie więc ludność ta kieruje się powodami innymi niż te ujęte w modelu. Województwo kujawsko-

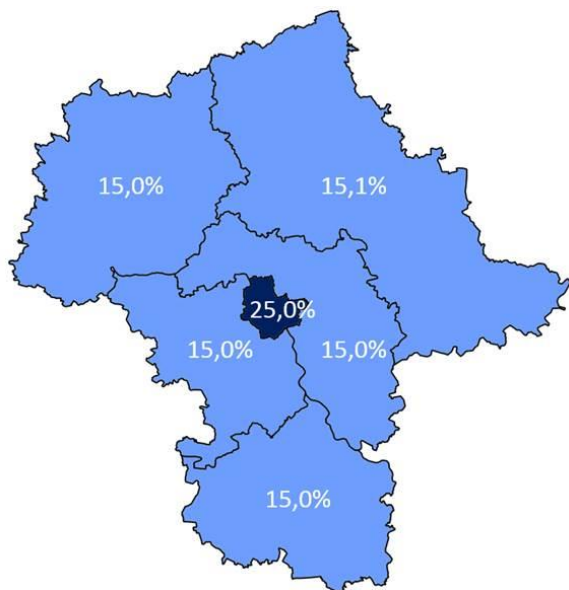

Migracje z Warszawy do sąsiadujących podregionów nadal dominują w roku 2009, z tym że wskaźnik ten jest wyższy dla kierunku warszawsko-zachodniego (WNM=71,66) i niższy dla podregionu warszawsko-wschodniego (WNM=55,47). Napływ mieszkańców woj. lubelskiego zdecydowanie zmalał i zorientowany jest tu już głównie w stronę centrum mapy. Z istotnych przepływów migracyjnych wykluczył się podregion ciechanowsko-płocki oraz woj. świętokrzyskie i ponownie woj. kujawsko-pomorskie.

2. Migracje mieszkańców województwa mazowieckiego

2.1 Kim są mieszkańcy podregionu województwa mazowieckiego? – profil

Badaniem objęte zostały gospodarstwa domowe ze wszystkich sześciu podregionów Mazowsza, przy zachowaniu równolicznego doboru próby (450 wywiadów) oraz nadwyżką wywiadów w mieście stołecznym Warszawa (750), jako subregionie specyficznym, o odmiennej charakterystyce niż pozostałych pięć podregionów województwa.

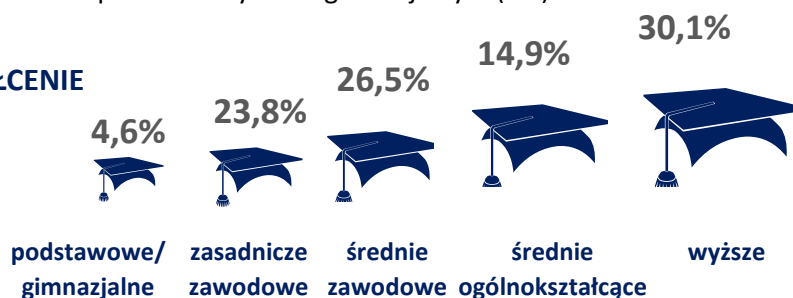
GŁOWA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Respondentami w badaniu były głowy gospodarstw domowych, przy czym odsetek ten rozkładał się niemal równolicznie między kobiety i mężczyzn (52% w stosunku do 48%). Ponad 40% badanych posiadało wykształcenie średnie (27% zawodowe i 15% ogólnokształcące), zaś blisko co trzeci pytany legitymował się wyższym wykształceniem (30%). Nieliczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (5%).

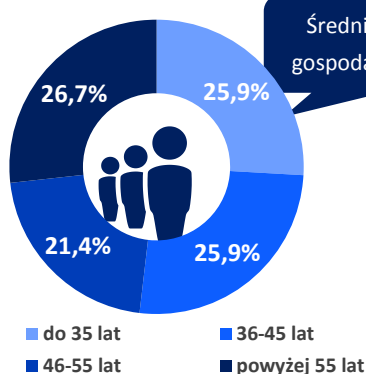
PŁEĆ

WYKSZTAŁCENIE

WIEK

STAN CYWILNY

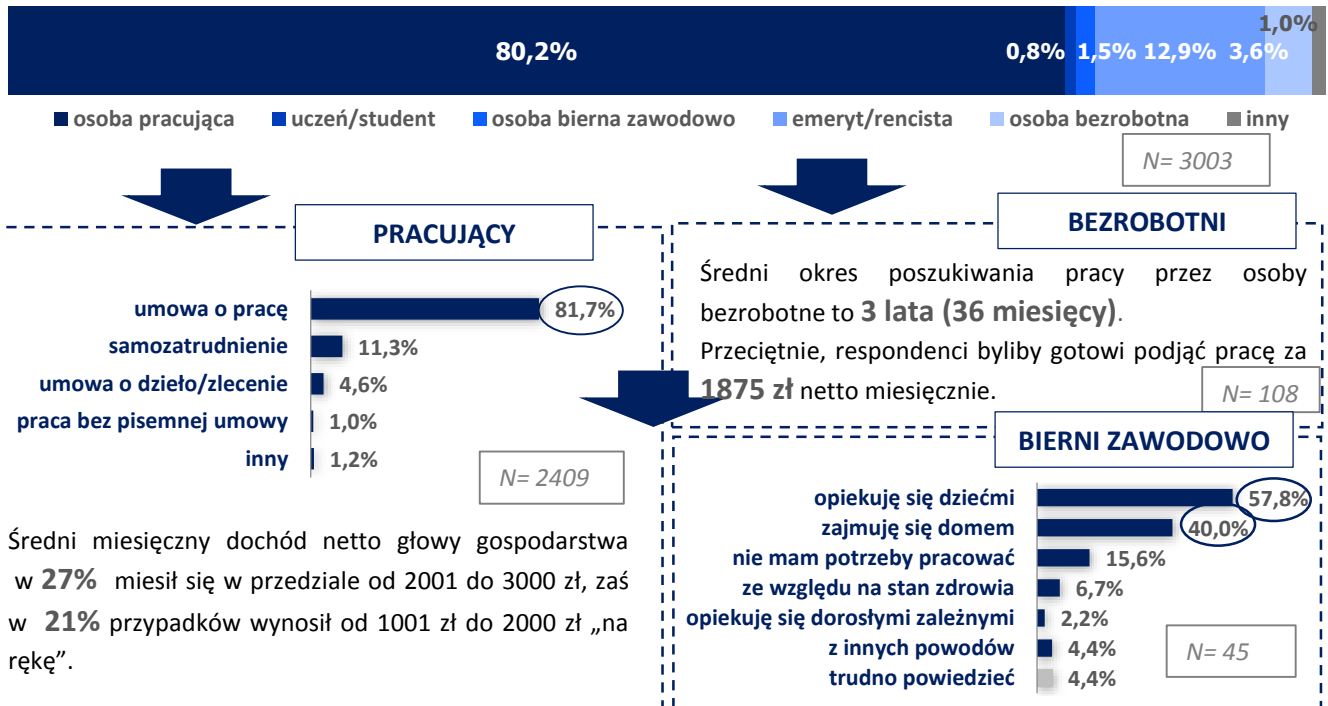
Średnia wieku głowy gospodarstwa wyniosła 45 lat, jednocześnie połowa respondentów miała powyżej tego wieku, a połowa mniej niż 45 lat. Najmłodszy respondent był w wieku 19 lat, zaś najstarszy – 64 lat, co stanowiło górną granicę kryterium udziału w badaniu. Dzieląc respondentów na podobnej liczebności przedziały, wyróżniono następujące kategorie wiekowe: do 35 lat (26%), 36-35 lat (26%), 46-55 lat (21%), powyżej 55 lat (27%).

Większość respondentów pozostawała w związkach małżeńskich (67%), kolejną grupę stanowili kawalerowie i panny (13%). Osoby rozwiedzione bądź w separacji stanowiły 8%, tyle samo co wdowcy i wdowy. Pozostałą najmniej liczną grupą były osoby w związkach partnerskich (5%).

Zdecydowana większość (80%) głów badanych gospodarstw domowych to osoby pracujące, głównie

z uwagi na fakt iż badano osoby w wieku produkcyjnym, odpowiedzialne za utrzymanie bądź rozporządzanie finansami gospodarstwa. Zatrudnieni byli głównie na umowę o pracę (82%), nieco więcej niż co dziesiąty pytany pracował na własny rachunek (11%). Emeryci i renciści stanowili 13%, Osoby bezrobotne i bierne zawodowo to łącznie zaledwie 5%. Grupa osób uczących się, dla których był to główny status zawodowy to 1%.

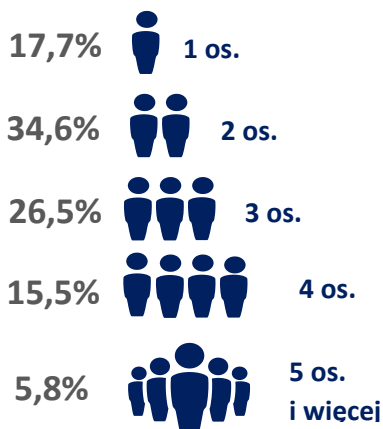
SITUACJA EKONOMICZNA GŁOWY GOSPODARSTWA

GOSPODARSTWA DOMOWE

Nieco mniej niż dwie trzecie badanych gospodarstw liczyło dwóch lub trzech członków (łącznie 61%), a w skład prawie co czwartego gospodarstwa wchodziły cztery osoby (27%). Jednoosobowe gospodarstwa stanowiły 18%, co siedemnaste liczyło pięciu bądź więcej członków (6%).

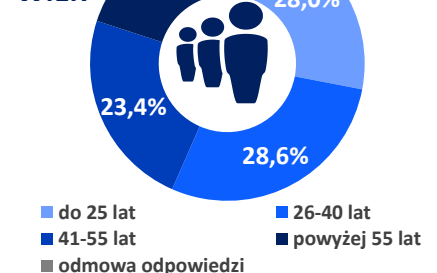
WIELKOŚĆ GOSPODARSTWA

PŁEĆ

WIEK

RODZAJ MIEJSCOWOŚCI

Wśród członków badanych gospodarstw, udział kobiet w stosunku do mężczyzn to 53% do 47%. 28% reprezentowało kategorię wiekową do 25. roku życia, a także należało do grupy w wieku między 26 a 40 lat. Niepełnoletni członkowie gospodarstw stanowili 19%, zaś osoby powyżej 64. roku życia to 3%. Zgodnie z deklaracjami, 97% zameldowanych było na pobyt stały, 3% - czasowy. Zgodnie ze strukturą próby, na wsi mieszkało 38% badanych gospodarstw, zaś w miastach – pozostałe 62%.

SYTUACJA EKONOMICZNA GOSPODARSTWA

■ osoba pracująca ■ uczeń|student ■ osoba bierna zawodowo ■ emeryt/rencista ■ osoba bezrobotna ■ inny

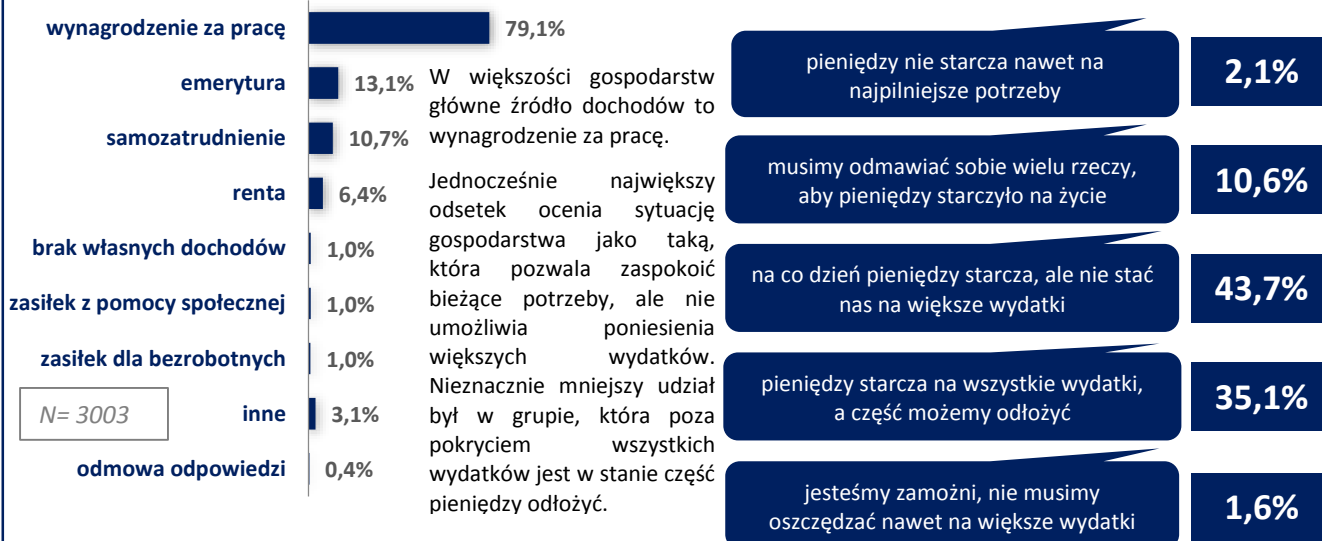
N= 6522

Źródła dochodów w gospodarstwie domowym

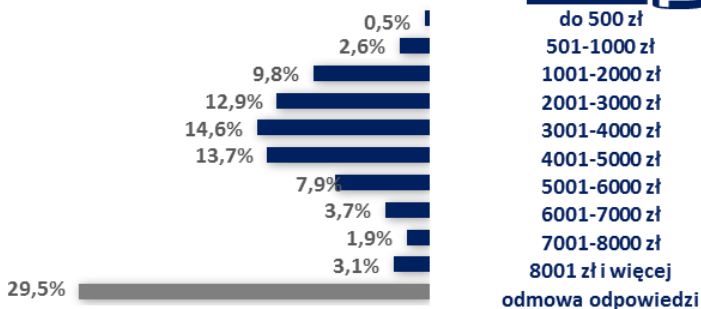

Sytuacja materialna gospodarstwa

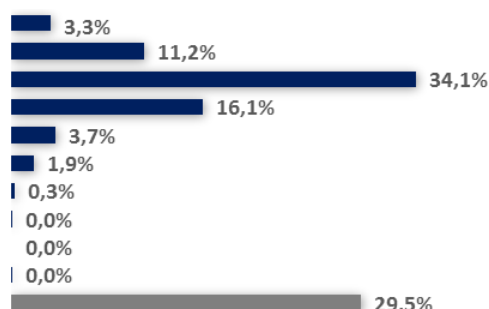

Wśród pełnoletnich członków badanych gospodarstw domowych większość stanowiły osoby pracujące (71%), tym samym dochód 90% członków gospodarstw pochodził z pracy zawodowej (w tym 11% to samozatrudnienie). Na emeryturze bądź rencie przebywało 13%, a 8% uczyło się i studiowało. Osoby bezrobotne stanowiły 4% a bierne zawodowo – 2%. Biorąc pod uwagę całe gospodarstwo, 77% z nich utrzymywało się wyłącznie z pracy zawodowej, zaś 14% to gospodarstwa żyjące z niezarobkowych źródeł. Co dziesiąte gospodarstwo zaliczyć należy do modelu mieszanego, w którym źródłem utrzymania jest zarówno praca zawodowa, jak i inne, niezarobkowe źródła.

Wielkość dochodów gospodarstwa

Wielkość dochodów na osobę

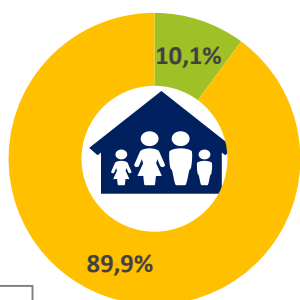
Średni miesięczny dochód 28% gospodarstw mieścił się w przedziale od 3001 do 5000 zł. W przeliczeniu na członka gospodarstwa, w więcej niż jednym na trzy badane gospodarstwa (30%) kwota ta wynosiła od 1001 do 2000 zł.

2.2 Dlaczego i dokąd migrują mieszkańcy województwa mazowieckiego?

2.2.1 Skala migracji długookresowych

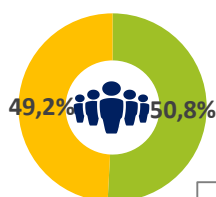
Co dziesiąte gospodarstwo przynajmniej raz przeprowadzało się z jednej miejscowości do drugiej na okres minimum 12 miesięcy (10%). Warunek ten uznany został za spełniony, jeśli głowa gospodarstwa przeprowadzała się z członkami obecnej rodziny. Jednocześnie, jeśli miała miejsce przeprowadzka głowy gospodarstwa, to w połowie przypadków ostatnia migracja odbyła się wraz z gospodarstwem domowym (51%). Odsetek migrantów indywidualnych wśród wszystkich członków badanych gospodarstw domowych w wieku powyżej 16. roku życia wyniósł 12%.

MIGRACJE GOSPODARSTWA

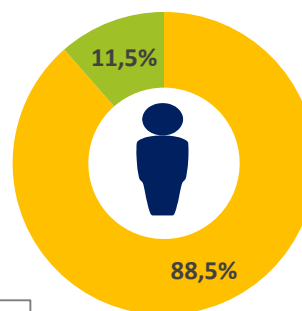
N= 3003

■ Tak ■ Nie

N= 598

MIGRACJE INDYWIDUALNE

N= 6383

■ Nie ■ Tak

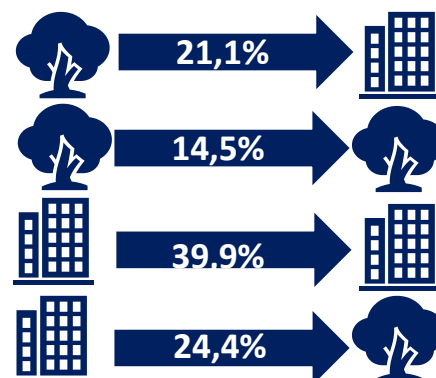
Można dostrzec pewne różnice między podregionami w tym zakresie – najmniejszy odsetek zbiorowych przeprowadzek zaobserwowano w subregionie radomskim (6%), zaś największy w warszawsko-zachodnim (15%). Podregion warszawski wschodni to z kolei obszar o najmniejszej mobilności i indywidualnej (7%). Pod tym kątem dominuje natomiast miasto Warszawa (18%).

PODREGION	MIGRACJA GOSPODARSTWA		PRZEPROWADZKA GŁOWY Z RODZINĄ		MIGRACJE INDYWIDUALNE	
	TAK	N	TAK	N	TAK	N
ciechanowsko-płocki	10,0%	450	46,4%	97	11,0%	1061
ostrołęcko-siedlecki	9,7%	453	47,3%	93	13,4%	1229
radomski	6,2%	450	44,4%	63	9,0%	955
m. Warszawa	9,9%	750	44,3%	167	17,6%	1403
warszawski wschodni	10,2%	450	59,7%	77	7,0%	929
warszawski zachodni	14,9%	450	66,3%	101	7,9%	1027

2.2.2 Długookresowe migracje gospodarstw domowych

Jakie są przyczyny i kierunki migracji długookresowych gospodarstw?

Wśród migrujących gospodarstw domowych w zdecydowanej większości była to przeprowadzka wewnętrzna – z innej miejscowości w województwie mazowieckim (74%). Co czwarta migracja (25%) to przyjazd z innego województwa (głównie do Warszawy). Najczęstszym kierunkiem była migracja z miasta do miasta (40%) oraz przeprowadzka „odwrotna” tzn. z miasta na wieś (25% - mimo zaniżenia tego odsetka przez miasto stołeczne Warszawa).

Na przeprowadzkę w związku z pracą zawodową zdecydowało się jedno na trzy gospodarstwa (31%). W pozostałych przypadkach migracja uwarunkowana była chęcią zmiany warunków mieszkaniowych (73%), rzadziej sprawami rodzinnymi, które większe znaczenie miały przy migracjach indywidualnych.

praca – **15,6%**
inny główny:
mieszkanie – **65,8%**

praca – **38,6%**
inny główny:
mieszkanie – **74,1%**
rodzina - **44,4%**

praca – **7,4%**
inny główny:
mieszkanie – **72,8%**

CIECHANOWSKO-PŁOCKI

praca – **59,5%**
inny główny:
mieszkanie – **43,3%**
rodzina - **36,7%**
nauka - **33,3%**

OSTROŁECKO-SIEDLECKI

praca – **13,0%**
inny główny:
mieszkanie – **85,0%**

RADOMSKI

praca – **26,9%**
inny główny:
mieszkanie – **87,8%**

M. ST. WARSZAWA

WARSZAWSKI WSCHODNI

WARSZAWSKI

Co charakteryzuje migrujące gospodarstwa?

Za przedstawiciela migrującego gospodarstwa należy uznać jego głowę.

Średni czas zamieszkiwania respondenta w danej miejscowości wynosił **38 lat**, przy czym więcej niż jedna piąta respondentów (22%) zamieszkiwała w danej lokalizacji do 5 lat (włącznie), co czwarta od 6 do 10 lat (25%). **Średnia wieku** w momencie zmiany miejscowości zamieszkania wynosiła **30 lat**, zaś największy odsetek (36%) mieścił się w przedziale **do 26 lat** (włącznie).

W chwili podejmowania decyzji o przeprowadzce **źródłem dochodów** gospodarstwa było zazwyczaj wynagrodzenie za pracę lub samozatrudnienie (82% gospodarstw), co mogłoby stanowić wytłumaczenie, dla którego większość wyprowadzek nie wiązała się z kwestiami zarobkowymi.

Najczęściej były to osoby z **wykształceniem zawodowym (średnim lub zasadniczym) oraz wyższym**, przeważnie pozostające **w związku małżeńskim**, zatem przeprowadzki te miały przeważnie charakter rodzinny.

WIEK

Charakterystyka głowy
migrującego gospodarstwapraca **82%**żonaty/zamężna
76%średnie **43%**
wyższe **32%**średnia:
30 lat

Co „wypycha” a co „przyciąga” migrujące zarobkowo gospodarstwa?

Analizując migracje na Mazowszu, w większości przypadków przyczyny migracji długookresowych całych gospodarstw domowych nie były związane z pracą zawodową (69%). Powodem były najczęściej kwestie mieszkaniowe, w dalszej kolejności sprawy rodzinne (np. zawarcie małżeństwa).

Biorąc pod uwagę migrację zarobkową, najczęstszą przyczyną wyjazdu z poprzedniej miejscowości były kwestie **wysokości wynagrodzenia** – cztery na dziesięć osób wskazało, iż do migracji skłoniły gospodarstwo niskie zarobki (42%). Co trzecie gospodarstwo przeprowadziło się z powodu **braku możliwości awansu zawodowego** (34%), a w dalszej kolejności z uwagi na **bezrobociem (brak ofert pracy w poprzedniej miejscowości)** – 28% i **złe warunki pracy** (27%). Takie determinanty jak brak pracy w wyuczonym zawodzie, rozumianej jako zgodnej z kwalifikacjami oraz niepewność pracy, miały mniejsze znaczenie.

Czynnikiem determinującym wybór miejscowości docelowej w przypadku przeprowadzki zarobkowej były przede wszystkim **lepsze perspektywy finansowe** (54%) oraz przekonanie o polepszeniu **warunków pracy** (50%). Dla 38% gospodarstw o migracji zdecydował **atrakcyjny i bogaty w oferty rynek pracy** w docelowej miejscowości, nieco mniejsze znaczenie miała możliwość awansu (był to częściej czynnik wypychający) oraz możliwość znalezienia pracy w zawodzie.

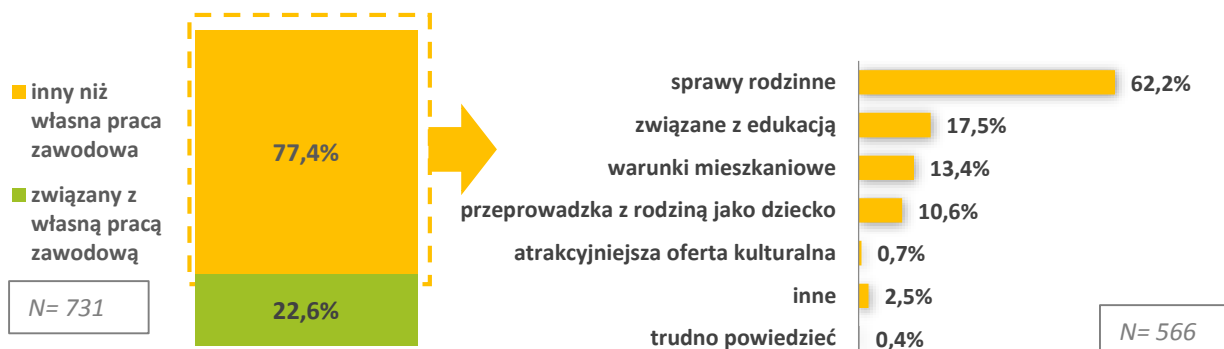
Jednocześnie można zauważyć, iż w różnych podregionach znaczenie poszczególnych czynników było nieco odmienne, co pokazane zostanie w raportach szczegółowych dla każdego z podregionów.

2.2.3 Długookresowe migracje indywidualne członków gospodarstwa

Jakie są przyczyny i kierunki długookresowych migracji indywidualnych?

W większości przypadków ostatnia migracja indywidualna członków badanych gospodarstw domowych nie wiązała się z pracą zawodową (77%). Najczęściej, jako powody przeprowadzki wskazywano sprawy rodzinne, kwestie związane z edukacją (np. podjęcie studiów) oraz poprawę dotychczasowych warunków mieszkaniowych.

Przyczyny migracji

Najczęściej migranci przybywali do obecnego miejsca zamieszkania z tego samego województwa (59%), co trzeci migrujący przyjechał na Mazowsze z innego województwa (32%), choć najczęściej dotyczyło to przeprowadzki do Warszawy. Zatem w większości podregionów migracje miały charakter wewnętrzny.

Kierunki migracji

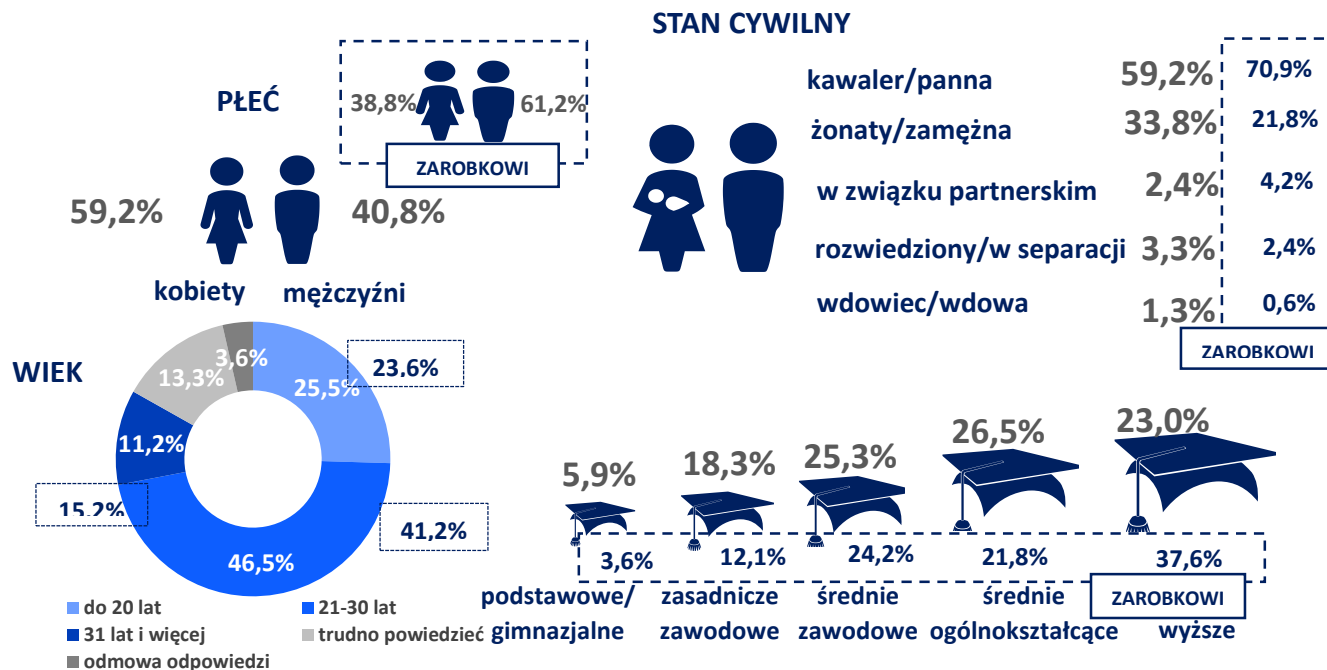
	Z	DO
Obecna miejscowość	7,5%	91,2%
To samo województwo	59,0%	3,1%
Inne województwo	32,2%	2,2%
Inny kraj	2,3%	3,4%
SUMA	100%	100%

Wśród migracji długookresowych indywidualnych, najczęstsze były przeprowadzki między miastami (40%), w dalszej kolejności ze wsi do miasta (27%). Zatem dezurbanizacja dotyczy części migracji zbiorowych niż indywidualnych. Przeprowadzki wewnętrzne zazwyczaj odbywały się w ramach jednego powiatu (42%) lub też innego podregionu (39%), jednak w tym drugim przypadku dotyczyły migracji do większych ośrodków miejskich.

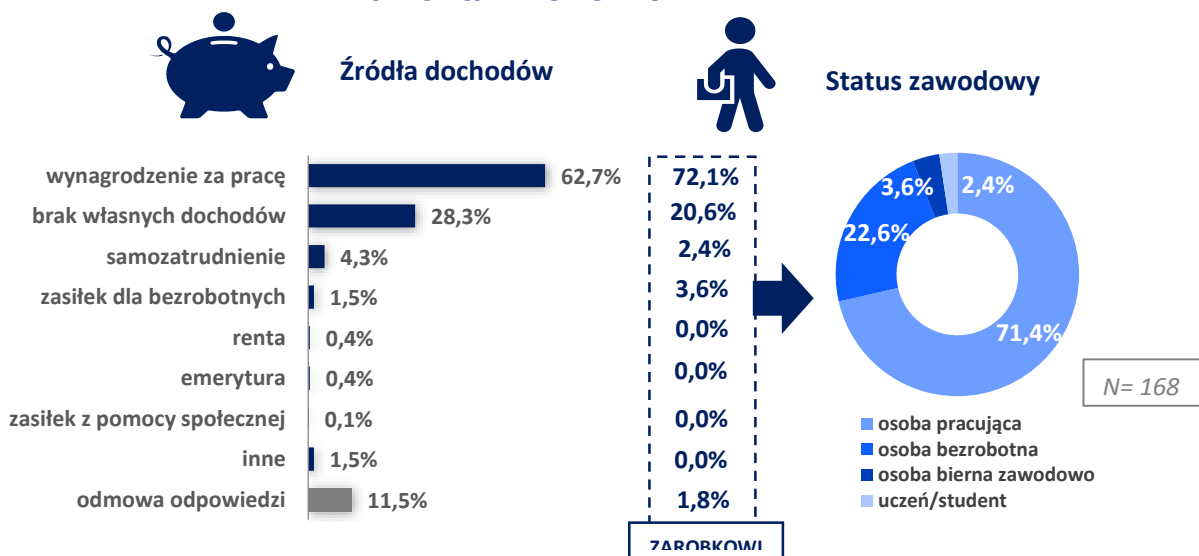
Kim są migranci długookresowi?

Rozpatrując ogólna mobilność mieszkańców Mazowsza zauważyć należy, iż wśród migrantów długookresowych przeważają kobiety (59% do 41%), jednak wzięwszy pod uwagę wyłącznie migracje ze względu na pracę, proporcje płci są odwrotne. Najprawdopodobniej kobiety częściej zmieniają miejsce zamieszkania w związku z zawarciem małżeństwa, mężczyźni częściej decydują się na ten krok z powodów finansowych. W obu przypadkach to częściej osoby stanu wolnego, który sprzyja mobilności.

Z tego samego względu wśród migrujących dominują osoby młode – do 30 roku życia. Po tym okresie skłonność do indywidualnych migracji spada – osoby te stają się mniej mobilne bądź przeprowadzają wraz z gospodarstwem. Migranci to głównie osoby z wykształceniem średnim, choć wśród osób przeprowadzających się ze względu na pracę wysoki odsetek stanowią osoby wykształceniem wyższym (38%).

SYTUACJA EKONOMICZNA

Głównym źródłem dochodów w momencie podejmowania przez migrantów indywidualnych decyzji o przeprowadzce było wynagrodzenie za pracę. 28% to odsetek osób korzystających z dochodów innych (np. osoby pozostające w tym czasie na utrzymaniu rodziców). Rozkład ten podobnie wygląda wśród migrantów zarobkowych, gdzie bezrobotni stanowili ok. 23%. Zatem migracja zarobkowa często wiązała się z poprawą warunków pracy, nie zaś samą chęcią jej znalezienia, co potwierdza poniższe zestawienie czynników „wypychających” i „przyciągających” migrantów.

Co „wypycha” a co „przyciąga” migrantów zarobkowych?

CZYNNIK WYPYCHAJĄCY

- ✓ niskie wynagrodzenie za pracę – 46%
- ✓ brak ofert (bezrobocie) – 41%
- ✓ złe warunki pracy – 24%
- ✓ brak możliwości awansu – 22%
- ✓ brak pracy w wyuczonym zawodzie – 17%
- ✓ zagrożenie utratą pracy – 11%

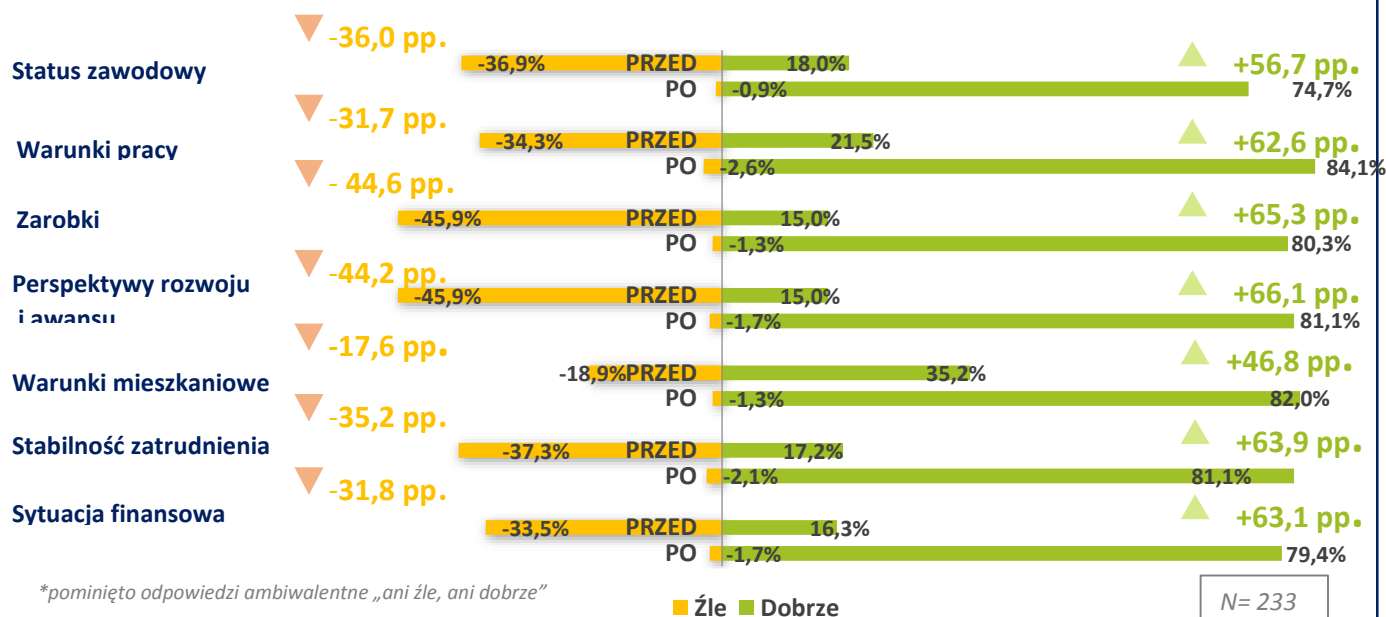
CZYNNIK PRZYCIĄGAJĄCY

- ✓ lepsze perspektywy finansowe – 47%
- ✓ atrakcyjny rynek pracy – 43%
- ✓ lepsze warunki pracy – 39%
- ✓ możliwość znalezienia pracy w zawodzie – 32%
- ✓ możliwość awansu zawodowego – 22%

Jak oceniane są migracje zarobkowe?

Migranci zarobkowi zostali poproszeni o ocenę kilku aspektów związanych z pracą zarobkową przed przeprowadzką i po niej. Przed zmianą miejsca zamieszkania najgorzej oceniano zarobki oraz szanse na awans (46% nieusatysfakcjonowanych). Po zmianie odsetek niezadowolonych z żadnego z ocenianych aspektów nie przekroczył 3%. Znacząco wzrosła natomiast liczba dobrze oceniających swoją sytuację na rynku pracy po migracji – odsetek ten wahał się od 75% w przypadku statusu zawodowego do 84% zadowolonych z warunków pracy. Największy wzrost (66 p.p.) zaobserwowano w zakresie szans na awans i rozwój. Zatem decyzja o przeprowadzce postrzegana jest jako właściwa i podnosząca standard życia migrantów, wzięwszy pod uwagę aspekty związane z pracą.

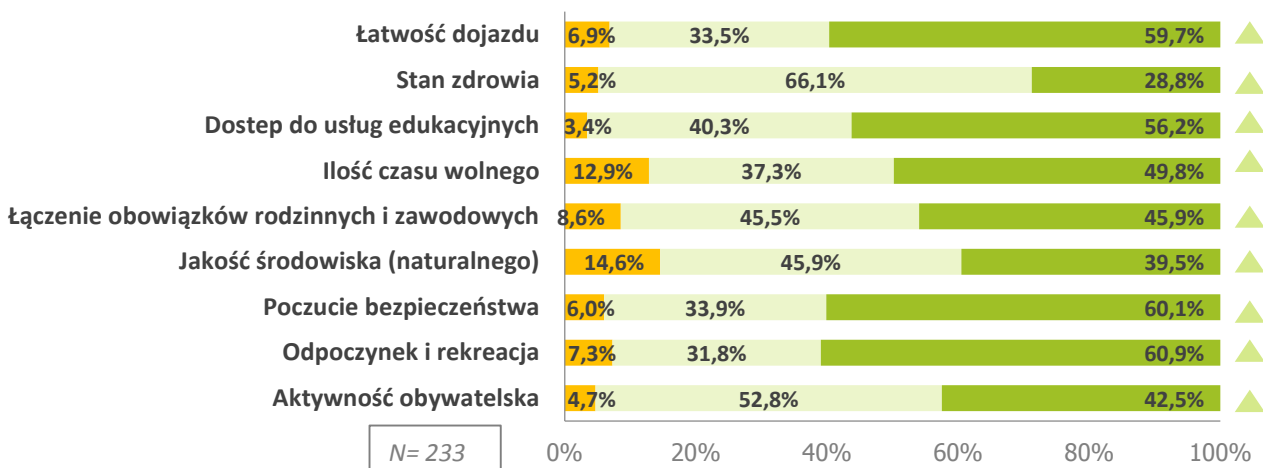
Aspekty związane z pracą – ocena przed i po migracji

Wpływ przeprowadzki na jakość życia

W ocenie badanych konsekwencją przeprowadzki było nie tylko poprawienie się aspektów związanych z pracą zarobkową, ale również podniesienie jakości życia. Największą poprawę dostrzegli przy ocenie również poczucia bezpieczeństwa, możliwości odpoczynku i rekreacji, a także dostępu do usług edukacyjnych i ułatwień komunikacyjnych. Mimo ogólnej poprawy sytuacji respondentów, kilkunastu procentowy odsetek pytanых zauważył pogorszenie jakości środowiska naturalnego oraz ilości czasu wolnego. Najczęściej migracje pozostawały bez wpływu na stan zdrowia migrujących, a także ich aktywność obywatelską.

Wpływa migracja na jakość życia gospodarstwa

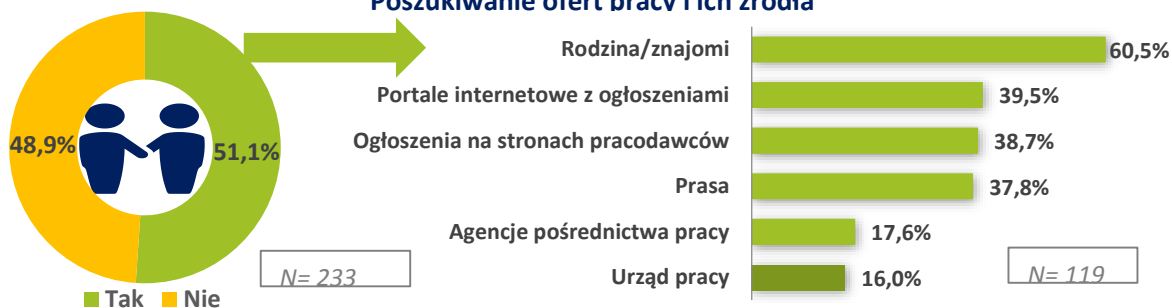
■ pogorszył(a) się ■ pozostał(a) bez zmian ■ poprawił(a) się

Wysoka pozytywna ocena zmian jakie zaszły po przeprowadzce w związku z pracą uzasadnia również fakt, dla którego zdecydowana większość migrantów zarobkowych nie rozważyła powrotu do poprzedniego miejsca zamieszkania. Możliwość taką rozważyło zaledwie 5% przeprowadzających się w związku z pracą, 6% nie umiało się odnieść do tej zmiany powrotnej.

Skąd czerpana jest wiedza o ofertach w regionie?

Planując przeprowadzkę w celach zarobkowych, połowa migrantów poszukiwała ofert pracy w docelowej miejscowości (51%). Jako najczęstsze źródło informacji wskazywano rodzinę bądź znajomych, co istotne – źródło to zostało również uznane za najbardziej przydatne. W dalszej kolejności niemal równoważnie korzystano z portali, ogłoszeń na stronach pracodawców i prasy (blisko 40%).

Poszukiwanie ofert pracy i ich źródła

Ani agencje pośrednictwa pracy, ani urzędy pracy nie były powszechnie wykorzystywanym źródłem i ich rolę uznać należy za niewielką. Przyczyną może być fakt, iż znacząca część migrantów w momencie przeprowadzki posiadała zatrudnienie.

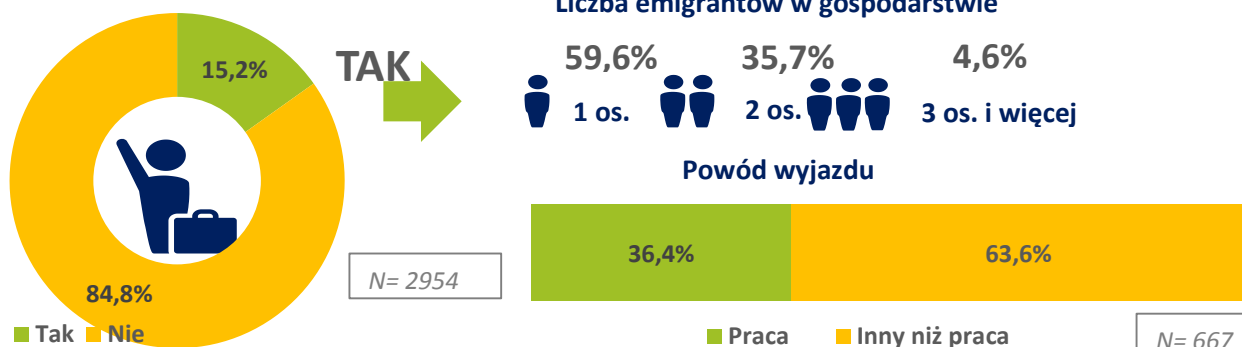
Ocena urzędu pracy

N=19 Ocena urzędu pracy:	zdecydowanie się <u>nie</u> zgadzam	raczej się <u>nie</u> zgadzam	raczej się zgadzam	zdecydowanie się zgadzam	trudno powiedzieć
Udostępnia niewielką liczbę ofert	0,0%	47,4%	47,4%	5,3%	0,0%
Oferty pracy są mało zróżnicowane	0,0%	52,6%	21,1%	15,8%	10,5%
Umożliwia kontakt z pracodawcami	0,0%	15,8%	36,8%	21,1%	26,3%
Pracownicy udzielają fachowych porad	0,0%	15,8%	63,2%	15,8%	5,3%

Respondenci, którzy korzystali z pomocy urzędu pracy mają różne doświadczenia z analizowaną instytucją. Zdania odnośnie liczby proponowanych ofert są podzielone. Połowa pytaných uważa, iż nie są one wystarczająco zróżnicowane, za to w opinii blisko sześciu na dziesięciu urząd umożliwia kontakt z pracodawcami (w tym 21% wyraziło zdecydowany pogląd w tym zakresie). Badani zadowoleni byli z poziomu obsługi i wysoko ocenili profesjonalizm pracowników instytucji – swoją aprobatę wyraziło blisko ośmiu na dziesięciu pytaných.

2.2.4 Wyprowadzki zarobkowe

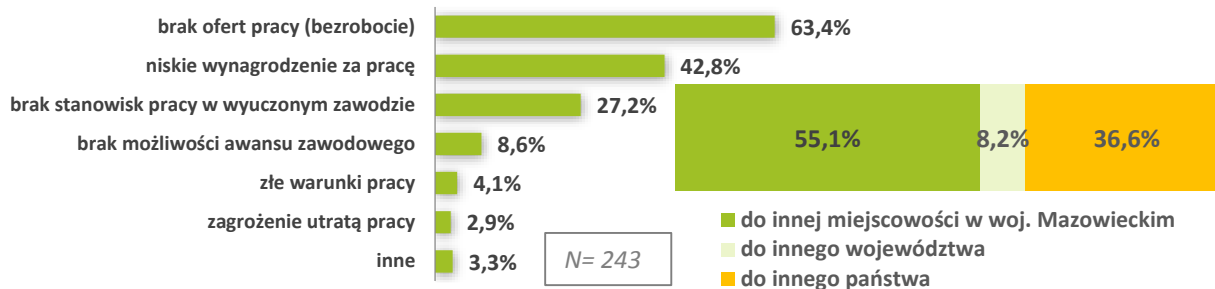
Chcąc poznać główne przyczyny i skalę wyjazdów, zapytano respondentów o byłych członków gospodarstwa (tj. osoby, które założyły własne gospodarstwo domowe i wyprowadziły się z obecnego miejsca zamieszkania). Przynajmniej jedna osoba wyjechała z danej miejscowości w 15% gospodarstw domowych, przy czym przeważnie wyprowadzka ta dotyczyła jednej osoby (60%). Więcej niż co trzecia migracja związana była z pracą zawodową (36%).

Największy odsetek gospodarstw, w których przynajmniej jeden członek gospodarstwa wyemigrował, odnotowano w podregionie ostrołęcko-siedleckim. Taka sytuacja miała miejsce w jednym na cztery domostwa (27%). Najmniej tego typu wyjazdów zaobserwowano w Warszawie (6%).

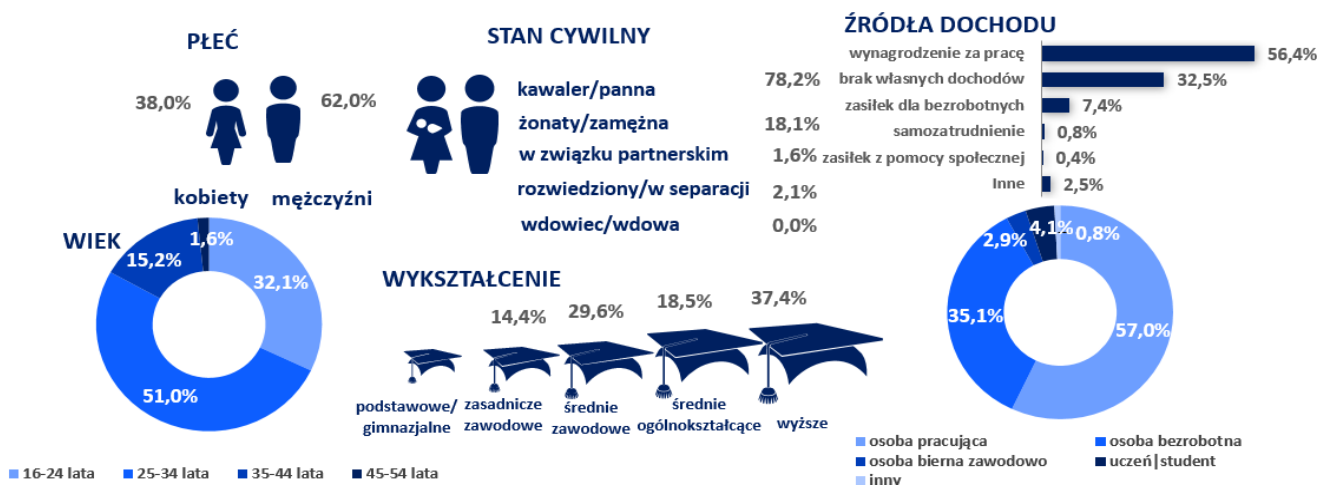
Wyprowadzki członków gospodarstwa		
PODREGION	TAK	NIE
ciechanowsko-płocki	17,6%	82,4%
ostrołęcko-siedlecki	26,7%	73,3%
radomski	19,3%	80,7%
m. Warszawa	5,6%	94,4%
warszawski wschodni	14,9%	85,1%
warszawski zachodni	13,1%	86,9%

Powód i cel wyjazdu

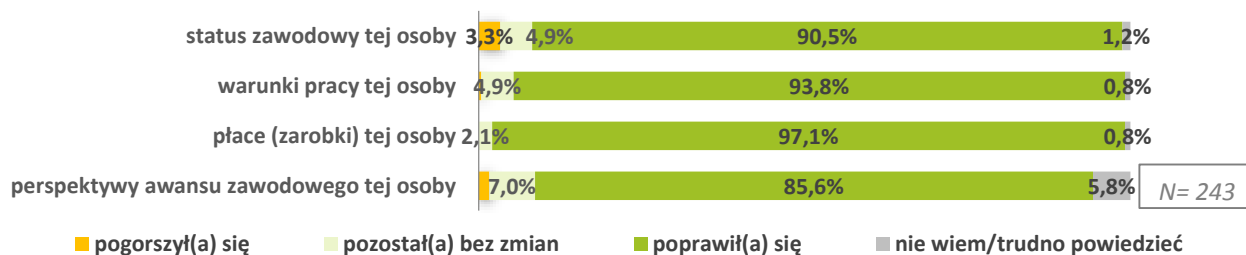
Do głównych zarobkowych przyczyn wyprowadzki byłych członków badanych gospodarstw domowych zaliczyć można przede wszystkim brak ofert pracy (bezrobocie – 64%) oraz niskie wynagrodzenie za pracę w poprzednim miejscu zamieszkania (43%). Nie mogąc znaleźć pracy w wyuczonym zawodzie, 27% przeniósło się do innej miejscowości. Migracje w granicach województwa mazowieckiego to ponad połowa wyjazdów (55%), 37% zdecydowało się na wyjazd za granicę.

W grupie migrantów zarobkowych blisko dwie trzecie (62%) stanowili mężczyźni. Byli to przede wszystkim ludzie młodzi – blisko jedna trzecia z nich wyprowadziła się z gospodarstwa będąc w wieku od 16 do 24 lat, połowa między 25. a 34. rokiem życia. W większości były to osoby stanu wolnego (78%), 37% posiadała wykształcenie wyższe. Źródłem dochodu ponad połowy było wynagrodzenie za pracę, a jedna trzecia wyjeżdżających nie posiadała własnego dochodu, co może oznaczać podjęcie decyzji o wyjeździe zaraz po zakończeniu edukacji.

Jak oceniają głowy gospodarstw, w zdecydowanej większości aspekty związane z pracą zarobkową, tj. płace i warunki pracy, jak również status zawodowy i perspektywy awansu migrantów uległy poprawie w wyniku przeprowadzki. Co ciekawe – nieco lepiej zmiana ta oceniana jest w przypadku osób trzecich niż z punktu widzenia własnego gospodarstwa domowego.

Warunki pracy byłych członków gospodarstwa po migracji

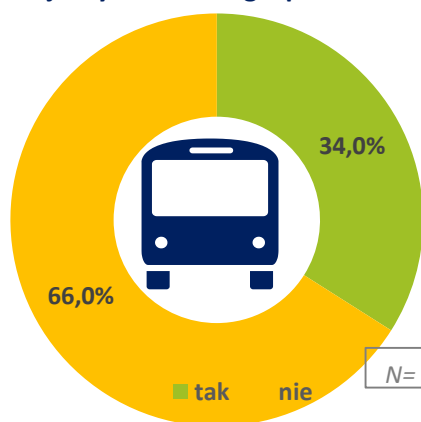
2.3. W jakim celu mieszkańcy województwa mazowieckiego regularnie migrują?

2.3.1 Dokąd i dlaczego mieszkańcy Mazowsza dojeżdżają w związku z pracą?

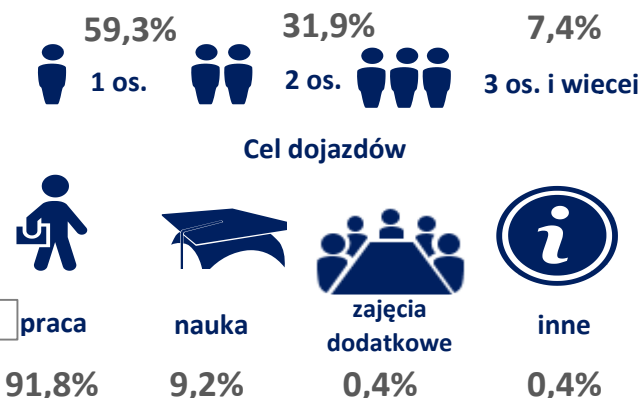
Jaka jest skala i kierunki migracji wahadłowych w związku z pracą?

W nieco ponad jednej trzeciej badanych gospodarstw (34%) przynajmniej jedna osoba regularnie dojeżdża poza miejscowość zamieszkania. W sześciu na dziesięć przypadków (59%) jest to jedna taka osoba, natomiast w co trzecim gospodarstwie jest dwóch migrantów wahadłowych (32%). W co czternastym domostwie liczba regularnie dojeżdżających wynosi 3 lub więcej osób. Dojazdy te w głównej mierze związane są z pracą zawodową, stanowiąc 92% wszystkich migracji. Kolejnym powodem jest nauka czy studia, wskazane przez blisko co dziesiątą osobę (9%) w wieku 18+. Zajęcia dodatkowe i inne przyczyny (np. wizyty u lekarza czy rodziny) stanowiły zaledwie po 0,4%.

Dojazdy w ramach gospodarstwa

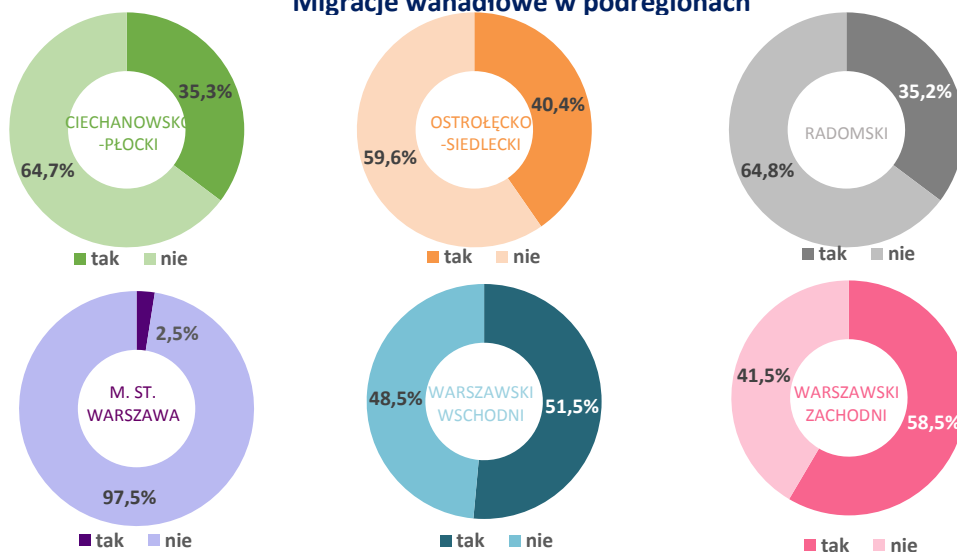

Liczba dojeżdżających w gospodarstwie

Największy odsetek migracji wahadłowych w gospodarstwie – w ponad połowie – zaobserwowano w podregionach: warszawsko-zachodnim (59%) i warszawsko-wschodnim (52%). W pozostałych subregionach odsetek ten wyniósł: 40% dla ostrołęcko-siedleckiego oraz po 35% dla ciechanowsko-płockiego i radomskiego. Jedynie w stolicy odsetek ten był niewielki, gdyż pracujący mieszkańcy z reguły korzystali z ofert warszawskiego rynku pracy.

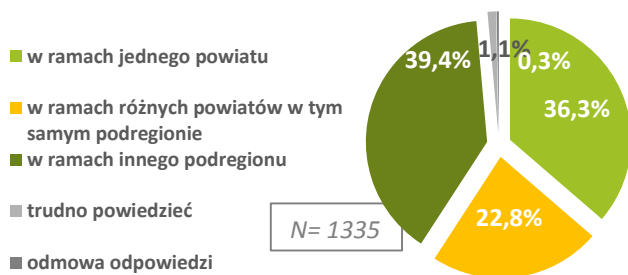
Migracje wahadłowe w podregionach

KIERUNKI MIGRACJI ZWIĄZANYCH Z PRACĄ

Migranci wahadłowi dojeżdżają w zdecydowanej większości do innej miejscowości w obrębie województwa mazowieckiego, tylko nieliczni w związku z pracą regularnie podróżują do innego województwa bądź kraju.

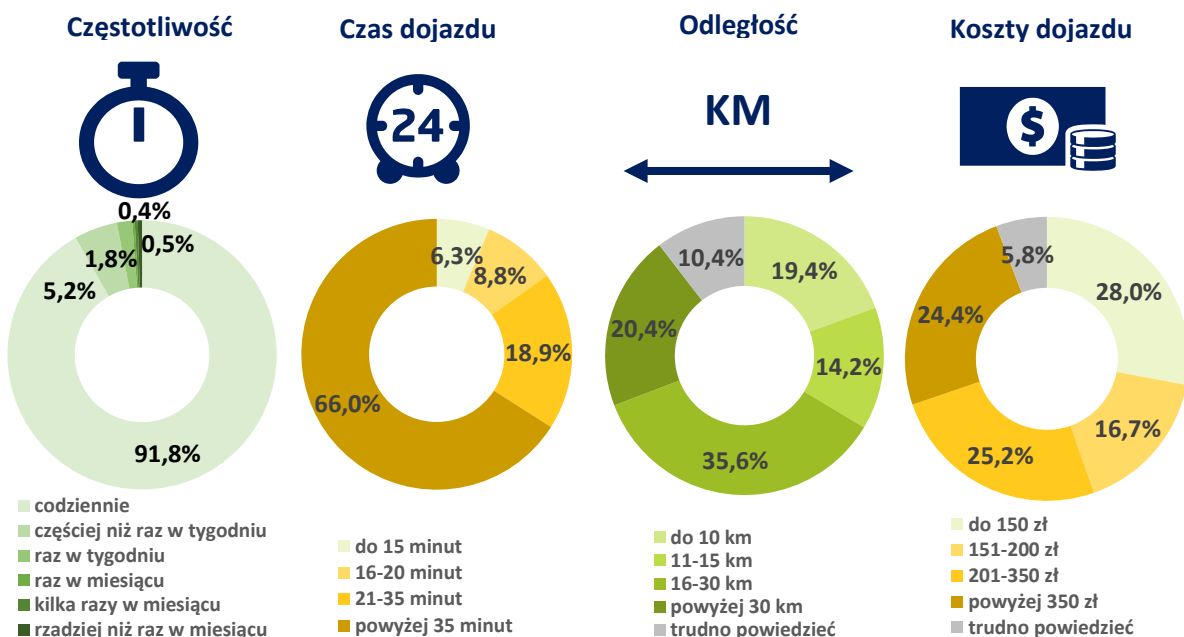
98% - odsetek gospodarstw dojeżdżających do pracy na terenie Mazowsza

Wśród wewnątrzwojewódzkich migracji, cztery na dziesięć dojazdów (39%) to migracje wahadłowe do innego podregionu – przeważnie większego miasta. Zbliżony odsetek stanowią dojazdy do pracy zlokalizowanej w tym samym powiecie (36%), nieco mniej (23%) porusza się w obrębie tego samego podregionu, ale innego powiatu.

Charakterystyka zarobkowych migracji wahadłowych

Zdecydowana większość migrantów wahadłowych kursuje do pracy i domu codziennie (92%). Podróż w obie strony zajmuje przeważnie powyżej 35 minut, przy czym 31% pytanym wskazało na godzinę, zaś 7% spędza w podróży 2 godziny dziennie. Pokonywana odległość w jedną stronę w przypadku jednej piątej badanych wynosi ponad 30 km, ale podobny odsetek to również dojazdy poniżej 10 km. Koszty takich codziennych dojazdów wynoszą średnio ok. 275 zł.

Średni czas dojazdu wynosi
1h 22 min

Średnia odległość miejsca zamieszkania od
miejsca pracy wynosi 25 km (wśród
dojeżdżających codziennie)

Jakie czynniki warunkują zarobkowe migracje wahadłowe?

Jako powód decyzji o dojazdach do pracy poza miejscowość zamieszkania blisko sześciu na dziesięciu migrantów wskazywała brak atrakcyjnych finansowo ofert pracy. Często wymienianą przyczyną był również brak ofert pracy zgodnych z zainteresowaniami (44%), w dalszej kolejności z kwalifikacjami (27%). Jedna czwarta zdecydowała się na dojazd z powodu bliskiej odległości i małej uciążliwości, najmniejsze znaczenie mieszkańcy Mazowsza przypisali atrakcyjnym warunkom mieszkaniowym poza miejscem pracy, przy czym pewne różnice w tym zakresie widoczne są w analizie między subregionami.

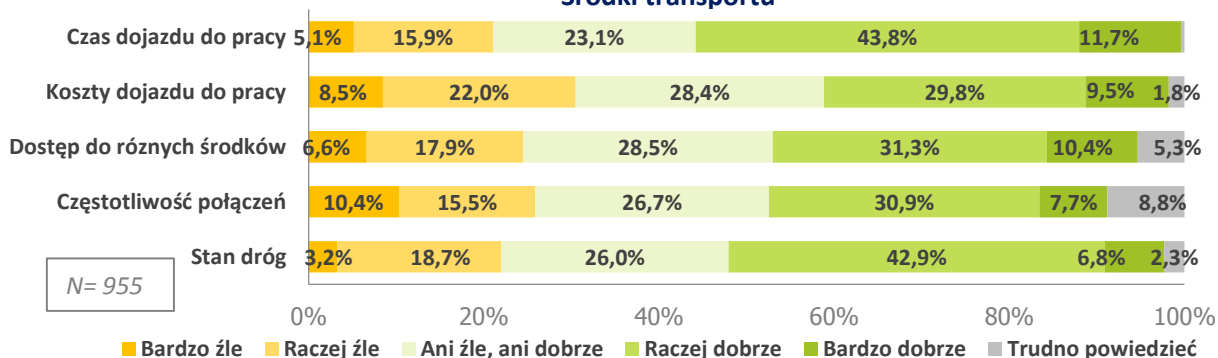
Przyczyny migracji zarobkowej

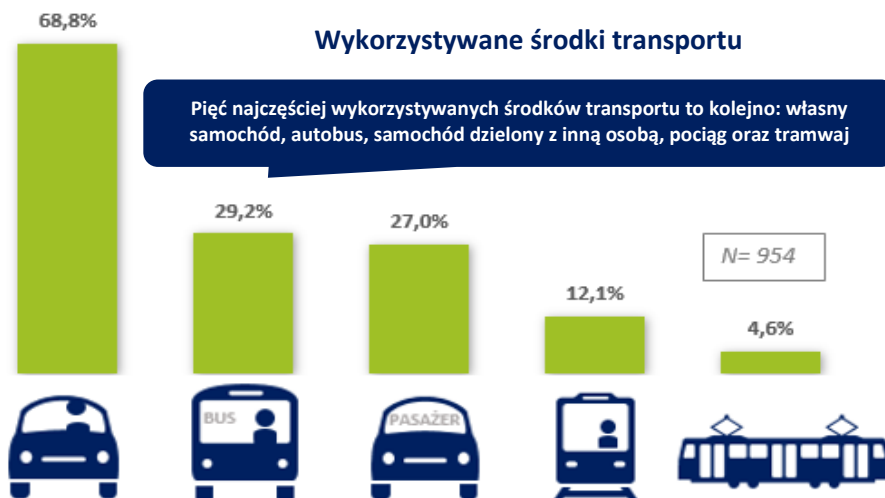
2.3.2 Jak oceniane są dojazdy do pracy?

Wśród najlepiej ocenianych aspektów związanych z dojazdami do pracy znalazł się czas, jaki zajmuje podróż (ponad połowa respondentów jest zadowolona – 55%). Połowa pozytywnie ocenia też stan dróg. Jeśli chodzi o głosy negatywne, to najczęściej wiążą się one z kosztem dojazdu do pracy (31% niezadowolonych), a następnie częstotliwością połączeń komunikacyjnych.

Środki transportu

Wykorzystywane środki transportu

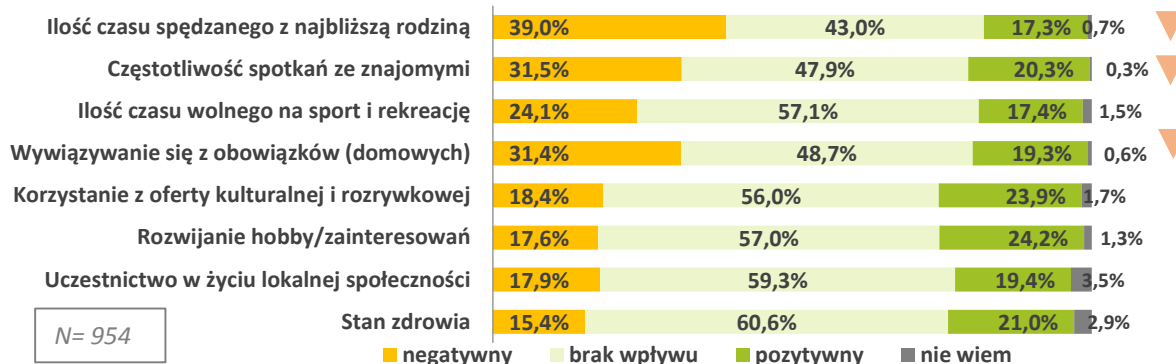

W czołówce najczęściej wykorzystywanych środków lokomocji dominuje zatem samochód, częściej wykorzystywany niż komunikacja publiczna. Poza pierwszą piątką znalazł się rower (2,6%), metro (2,5%) oraz kolejka WKD (1,6%), która przez niektórych respondentów mogła być traktowana jako „pociąg”.

2.3.3 Jak oceniana jest jakość życia migrantów wahańców?

Wiele gospodarstw domowych nie odczuwało większego wpływu dojazdów na jakość ich życia. Największy, zarazem najbardziej negatywny wpływ migracji wahańców odczuwany jest w kontekście życia rodzinnego - ilości czasu spędzanego z bliskimi oraz wywiązywania się z obowiązków domowych. Cierpi na tym również życie towarzyskie migrantów – blisko jedna trzecia określa wpływ jako negatywny. Pozytywne głosy najczęściej pojawiały się w kontekście dostępu do oferty kulturalnej i rozrywkowej – jedna czwarta pytanych pozytywnie odniosła się do tego aspektu jakości życia.

Wpływ dojazdów na jakość życia

*Jeśli różnica między oceną negatywną a pozytywną wyniosła 11 pp. i więcej, uznano to za zmianę, oznaczając odpowiednio ▼ lub ▲

Uciążliwość dojazdów do pracy i ocena lokalnej polityki

Wśród najczęściej wskazywanych niedogodności wynikających z pracy w innym mieście wyróżnić należy czas, jaki należy przeznaczyć na dojazdy oraz związane z nimi koszty. Główną zaletą jest często możliwość znalezienia (lepszego) pracy, niezależnie od dostrzeganych niedogodności. Nierzadko migranci wahańcowi wskazują na wyższe zarobki, lepszą pracę (pod względem warunków czy możliwości awansu). Wyróżniana jest również łatwość dojazdu, która sprawia, że codzienne dojazdy nie są odbierane negatywnie. Jednocześnie duży odsetek nie widzi zalet w takim rozwiązaniu.

Główne niedogodności dojazdów

- ✗ Poświęcony czas – korki, długa podróż **47,1%**
- ✗ Koszty, wydatki **30,5%**
- ✗ Zły stan dróg, utrudniona jazda **7,7%**
- ✗ Wstawanie, zmęczenie i stres **5,9%**
- ✗ Rozłąka z rodziną, mało czasu dla niej **5,9%**
- ✗ Niedogodne połączenia komunikacyjne **5,6%**
- ✗ Posiadanie własnego transportu **2,5%**
- ✗ Inne **7,8%**

Brak niedogodności **15,1%**

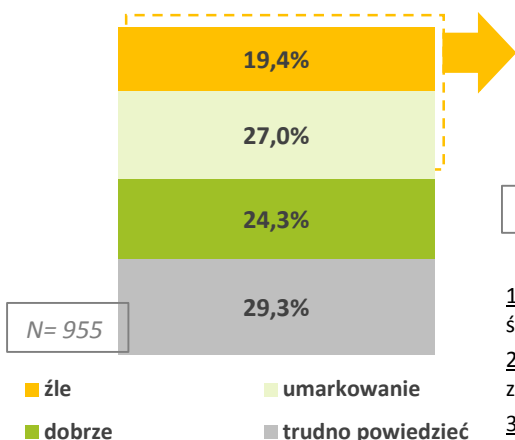
Główne zalety dojazdów

- ✓ Większe możliwości znalezienia pracy **21,8%**
- ✓ Wysokie zarobki **21,8%**
- ✓ Lepsza praca (warunki, awans, ciekawa) **15,8%**
- ✓ Łatwość dojazdu **7,2%**
- ✓ Otoczenie, ludzie, rozrywka, kultura **3,1%**
- ✓ Inne **6,4%**
- Brak zalet **28,0%**

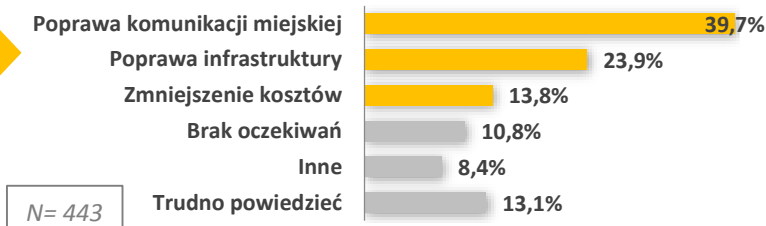
Ocena polityki władz samorządowych w kontekście ułatwień dla osób dojeżdżających do pracy stanowiła trudność dla 29% gospodarstw, w których znaleźli się migranci wahańcowi. Dorze oceniła ją jedna czwarta badanych (24%), natomiast wśród pozostałych 46%, którzy odnieśli się do niej umiarkowanie (27%) lub niepocholebnie (19%), najczęściej formułowane oczekiwania wobec władz dotyczą poprawy komunikacji miejskiej (40%) oraz infrastruktury drogowej (24%). Oczekiwania 14%

respondentów dotyczą obniżenia kosztów ponoszonych w związku z dojazdami, tj. spadkiem cen biletów, dopłat czy darmowego transportu.

Ocena lokalnej polityki

Oczekiwania wobec samorządu

1. Poprawa komunikacji: zwiększenie ilości połączeń, częstości kursowania środków komunikacji, lepiej dostosowane rozkłady jazdy

2. Poprawa infrastruktury: polepszenie stanu dróg, sygnalizacji świetlnej, zwiększenie liczby bus - passów

3. Zmniejszenie kosztów: tańsze bilety/benzyna, dofinansowanie biletów, dopłaty do dojazdów, darmowy transport)

2.4 Co skłania mieszkańców województwa mazowieckiego do migracji?

2.4.1 Uwarunkowania i plany migracji długookresowych

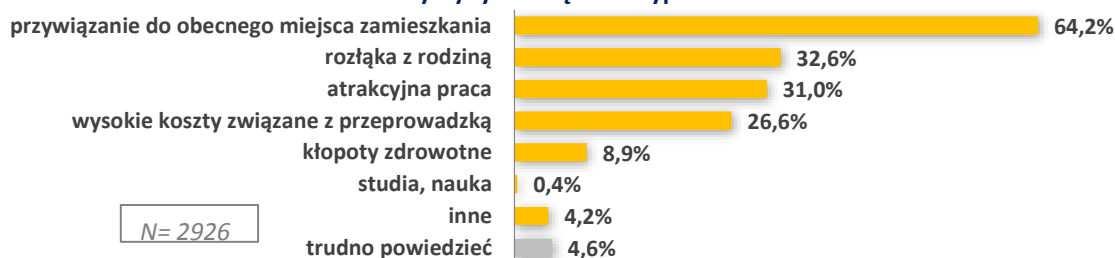
Respondentów zapytano o to czy biorą pod uwagę możliwość wyprowadzki z obecnej miejscowości w perspektywie najbliższych dwóch lat. Tylko 2,6% (77 gospodarstw) rozważało taki wyjazd, przy czym 1,4% na stałe. Dwukrotnie wyższy odsetek skłonnych do wyjazdu dotyczył mieszkańców miast (3,2% w porównaniu do 1,6% na wsi), jednak w obu wypadkach odsetek ten był marginalny.

Skłonność do wyjazdu

Skłonność do wyjazdu	Tak, na stałe	Tak, na dłużej niż rok	Tak, ale na okres krótszy niż rok	Nie	Trudno powiedzieć
RAZEM	1,4%	0,6%	0,6%	91,0%	6,5%
MIESZKAŃCY WSI	0,7%	0,2%	0,7%	92,5%	5,9%
MIESZKAŃCY MIAST	1,9%	0,8%	0,5%	90,0%	6,8%

Główną przyczyną niechęci badanych było przywiązanie do obecnego miejsca zamieszkania oraz rozłąka z rodziną i atrakcyjna praca na miejscu. Dalej znalazły się szacowane wysokie koszty związane z przeprowadzką, a mniejsze znaczenie przywiązywano kłopotom zdrowotnym, nauce lub innym powodom, takim jak własne gospodarstwo rolne, wiek czy posiadanie mieszkania.

Przyczyny niechęci do wyprowadzki

Nielicznym odsetkiem respondentów, którzy rozważają możliwość wyjazdu skłonyby przede wszystkim **praca – 74%** (w tym głównie wyższe zarobki) oraz **kwestie mieszkaniowe – 23%** (w tym lepsza

infrastruktura) oraz **względy rodzinne** (21%). Znaczenie edukacji, oferty kulturalnej czy dostępu do usług medycznych byłoby niewielkim czynnikiem warunkującym decyzję o przeprowadzce.

TAK	KIERUNEK MIGRACJI	NIE	N=57
43,9%	inna miejscowość w woj. Mazowieckim	56,1%	
31,6%	inne województwo	68,4%	
50,9%	inny kraj	49,1%	

Gotowi na migrację przede wszystkim wskazywali wyjazd do innego kraju (Wielkiej Brytanii, Holandii czy Niemiec). Więcej niż połowa nie zdecydowałaby się na przeprowadzkę do innej części Mazowsza (56%), badani niechętni byłiby również migracji do innego województwa (68% wskazań „nie”).

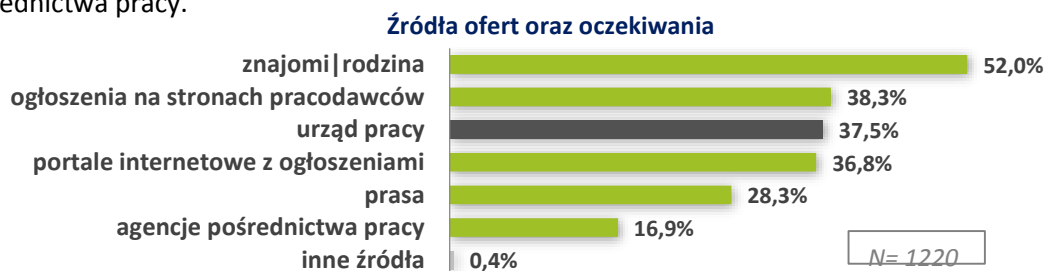

Migranci wahadłowi, niechętni przeprowadzce, zdecydowanie częściej wskazują codzienne dojazdy do pracy jako lepsze rozwiązanie niż przeprowadzka do miejscowości, w której znajduje się miejsce pracy (95%). Dojazdy i powroty na weekend znalazły zwolenników wśród ponad połowy pytanym (55%). Natomiast w przypadku dojazdów i powrotów raz na miesiąc,

siedmiu na dziesięciu pytanym zdecydowałoby się jednak przeprowadzić (71%). Świadczy to o dużym przywiązaniu do miejsca zamieszkania i niewielkiej skłonności do wyprowadzki.

2.4.2 Oczekiwania wobec źródeł wiedzy o miejscach pracy

Zapytano respondentów, do jakich źródeł sięgaliby w poszukiwaniu informacji o rynku pracy – spośród tych, którzy zamierzaliby szukać zatrudnienia, ponad połowa zwróciłaby się do znajomych i rodziny (52%). W dalszej kolejności wskazywano na ogłoszenia na stronach pracodawców, urząd pracy oraz portale z ogłoszeniami (kolejno po 38% i 37%). Mniejsze znaczenie miałyby prasa i agencje pośrednictwa pracy.

Osoby skłonne do przeprowadzki ze względu na pracę, które jako potencjalne źródło informacji wskazały urząd pracy, oczekiwałyby od niego oraz instytucji zajmujących się pomocą w znalezieniu zatrudnienia:

- ✓ Atrakcyjnych ofert, zgodnych z kwalifikacjami – **52%**
- ✓ Kursów i szkoleń – **14%**

Wyróżniono również grupę respondentów, nie mających żadnych oczekiwań wobec instytucji – część z nich podyktowana jest negatywną opinią na temat urzędu (choć nie musi wiązać się z faktem korzystania z jego usług), część związana jest z przekonaniem, iż najskuteczniejsze jest szukanie pracy na własną rękę.

„Organizacja szkoleń i kursów-możliwość przebranżowienia się po takim kursie”

„Kontakt z osobą poszukującą pracy, pomoc w szukaniu pracy”

„Znalezienie pracy blisko zamieszkania”

Słonność do migracji wahadłowych

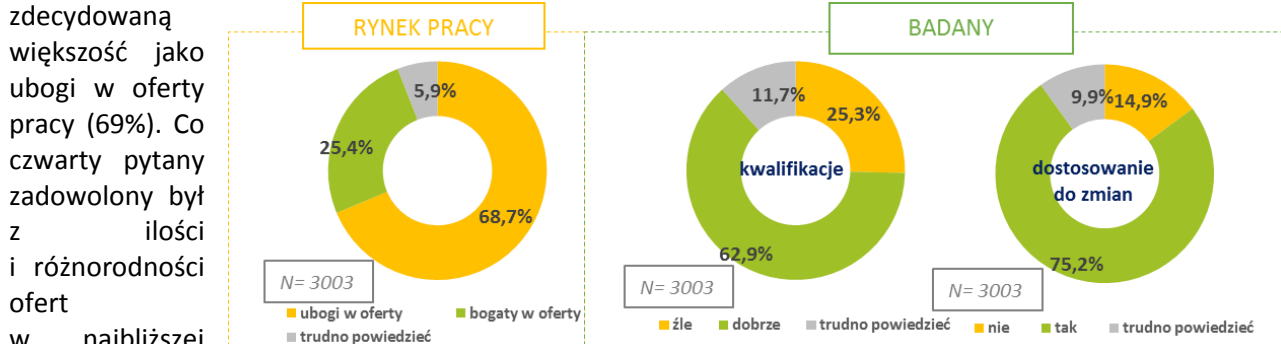
W przypadku otrzymania atrakcyjnej oferty pracy, oznaczającej regularne podróże do innej miejscowości, czterech na dziesięciu pytanych przyjąłoby ją, gdyby dojazdy miały miejsce w obrębie województwa (43%). Dojazdów poza województwo skłonnych byłoby się podjąć 10% badanych, podobnie jak wyjazdów zagranicznych. Zatem słonność do regularnych dojazdów do pracy była większa niż do przeprowadzki, ale mimo to nie zawsze stanowiła atrakcyjną alternatywę.

Trzy czwarte respondentów skłonnych podjąć się pracy zarobkowej w innej miejscowości bądź województwie, przyjąłoby ją, gdyby oznaczała powroty do domu kilka raz w tygodniu. Zatrudnienie wiążące się z powrotami raz na tydzień (np. w weekendy) aprobuje blisko co czwarty pytany (23%), rzadsze powroty skłonnych byłoby zaakceptować mniej niż 10% respondentów. Maksymalny czas, jaki byłiby w stanie poświęcić na dojazdy do pracy (w jedną stronę), dla jednej trzeciej pytanych to od 30 do 45 minut. Dojazdy powyżej godziny wskazało 17% pytanych. Do najczęściej wskazywanych powodów, dla których nie podjęto by pracy zarobkowej poza miejscem zamieszkania wymagającej regularnych dojazdów, należały kolejno: uciążliwość dojazdów i długi czas (56%), wysokie koszty, jakie wiążą się z dojazdami (46%), zbyt mało czasu dla rodziny (39%), posiadanie dobrej pracy i niechęć do jej zmiany (29%). Przyczyną były również kwestie zdrowotne (14%).

Jak oceniany jest rynek pracy i własne kwalifikacje?

Ocena rynku pracy w miejscowości zamieszkania respondentów pokazała, że jest on postrzegany przez zdecydowaną większość jako ubogi w oferty pracy (69%). Co czwarty pytany zadowolony był z ilości i różnorodności ofert w najbliższej okolicy. Znacznie lepiej oceniano własne kwalifikacje w odniesieniu do oferty rynku pracy we własnej miejscowości – za odpowiednie uznało je blisko dwóch na trzech pytanych (63%). Jeszcze wyżej oceniona została umiejętność dostosowania się do zmian zachodzących na rynku pracy – taką umiejętność deklarowało trzech na czterech pytanych. Można jednak wnioskować, iż elastyczność ta nie zawsze utożsamiana jest ze słonnością do mobilności.

okolicy. Znacznie lepiej oceniano własne kwalifikacje w odniesieniu do oferty rynku pracy we własnej miejscowości – za odpowiednie uznało je blisko dwóch na trzech pytanych (63%). Jeszcze wyżej oceniona została umiejętność dostosowania się do zmian zachodzących na rynku pracy – taką umiejętność deklarowało trzech na czterech pytanych. Można jednak wnioskować, iż elastyczność ta nie zawsze utożsamiana jest ze słonnością do mobilności.

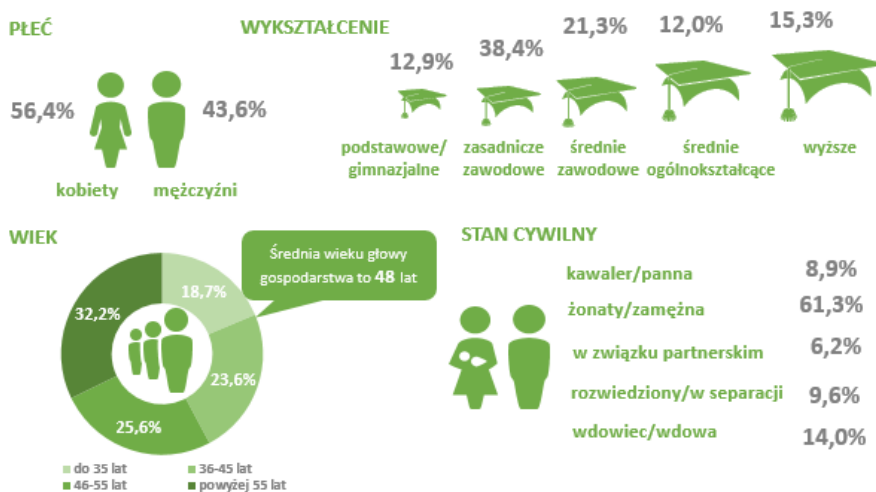
3. Migracje mieszkańców podregionu ciechanowsko-płockiego

3.1 Kim są mieszkańcy podregionu ciechanowsko-płockiego? – profil

Badaniem objęte zostały gospodarstwa domowe ze wszystkich powiatów podregionu. Proporcjonalnie, największy odsetek stanowili mieszkańcy Płocka (23%) oraz powiatów płońskiego (16%) i płockiego (16%), zaś najmniejszy udział w próbie mieli respondenci z powiatu żuromińskiego (6%).

GŁOWA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

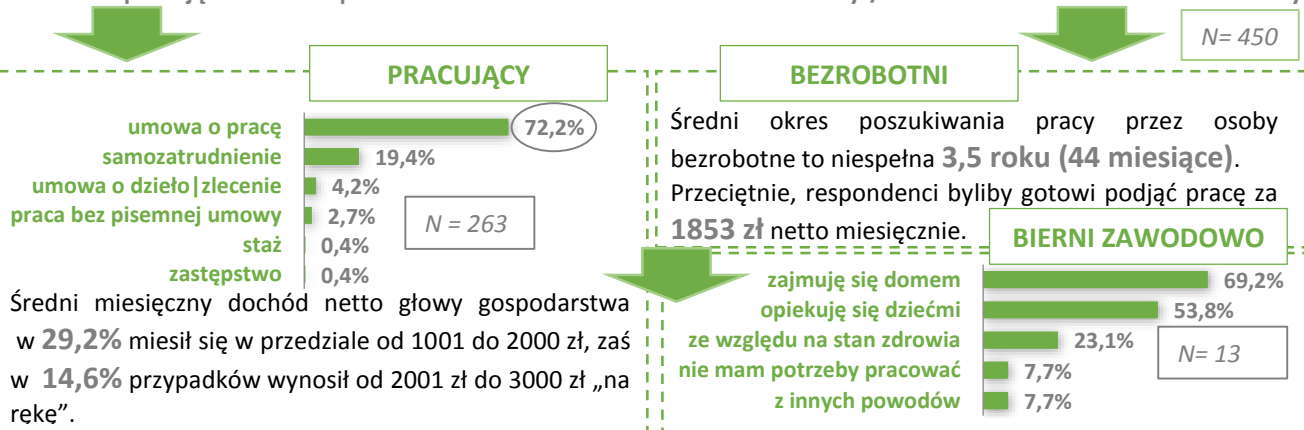
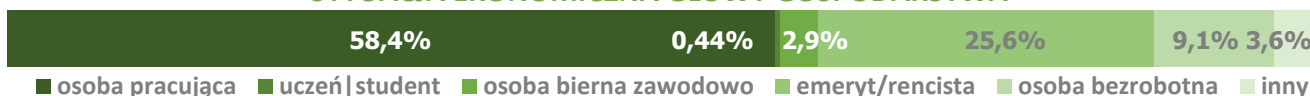
Respondentami w badaniu były głowy gospodarstw domowych - 56% kobiet i 44% mężczyzn. Ponad jedna trzecia badanych posiadała wykształcenie zasadnicze zawodowe, nieco ponad jedna piąta wykształcenie średnie zawodowe. Wyższy stopień wykształcenia posiadało 15% respondentów. Najmniej liczne grupy stanowili badani z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (13%) oraz średnim ogólnokształcącym (12%).

Blisko jedna trzecia badanych (32%) była w wieku powyżej 55 roku życia. Jedna czwarta respondentów (26%) miała od 46 do 55 lat a nieco mniej niż jedna czwarta (24%) – od 36 do 45 lat. Większość respondentów pozostawała w związkach małżeńskich (61%). Ponad połowa (58%) głów badanych gospodarstw domowych to osoby pracujące a co czwarty

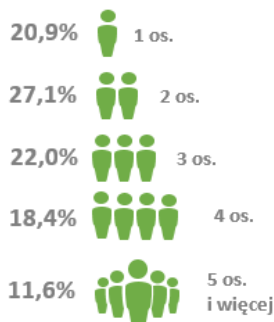
respondent był emerytem bądź rencistą (26%). Wśród pracujących zdecydowana większość badanych pracowała na podstawie umowy o pracę (72%) a blisko co piąty respondent był samozatrudnionym (19%). Bierni zawodowo, zapytani o powód, dla którego pozostają bez pracy nie poszukując jej, wskazywali najczęściej zajmowanie się domem (69%), opiekę nad dziećmi (54%) i własny stan zdrowia (23%).

SYTUACJA EKONOMICZNA GŁOWY GOSPODARSTWA

GOSPODARSTWA DOMOWE

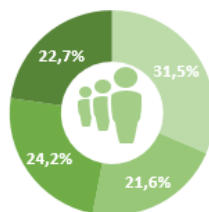
WIELKOŚĆ GOSPODARSTWA

PŁEĆ

WIEK

RODZAJ MIEJSCOWOŚCI

Ponad jedna czwarta wszystkich badanych gospodarstw liczyła trzech członków (27%). Ponad jedną piątą stanowiły gospodarstwa dwuosobowe (22%), nieco ponad co piąte gospodarstwo było jednoosobowe (21%).

Gospodarstwa czteroosobowe

stanowiły 18% a pozostałe 12% liczyło pięciu i więcej członków. Wśród badanych gospodarstw, kobiety stanowiły 52%, mężczyźni pozostałe 48%. Najliczniejszą grupę wiekową wśród członków badanych gospodarstw stanowiły osoby w wieku do 25 lat (32%) a blisko co czwarta miała od 41 do 55 lat (24%). Osoby w wieku powyżej 55 lat stanowiły 23% a pozostałe 22% członków gospodarstw domowych było w wieku między 26 a 40 rokiem życia. Na wsiach mieszkało 51% badanych gospodarstw, zaś w miastach – pozostałe 49%.

SYTUACJA EKONOMICZNA GOSPODARSTWA

Źródła dochodów

W prawie trzech na cztery gospodarstwa główne źródło dochodów to wynagrodzenie za pracę. Jednocześnie największy odsetek ocenił sytuację gospodarstwa jako taką, która pozwala zaspokoić bieżące potrzeby, ale nie umożliwia poniesienia większych wydatków.

Sytuacja materialna

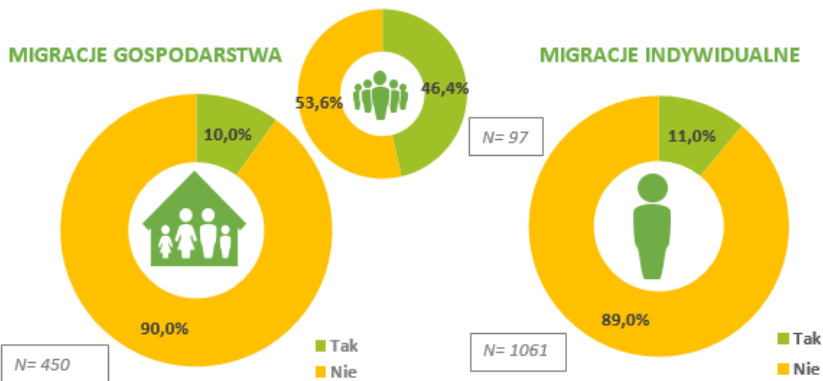
Wśród pełnoletnich członków badanych gospodarstw domowych ponad połowę stanowiły osoby pracujące (53%). Ponad jedną piątą (22%) była na emeryturze bądź rencie a 12% uczyło się i studiowało. Osoby bezrobotne stanowiły 7%, bierne zawodowo – 4% a pozostałe 3% wskazało inny status zawodowy niż powyższe.

Średni miesięczny dochód co piątego gospodarstwa (20%) mieścił się w przedziale od 2001 do 3000 zł. W przeliczeniu na członka gospodarstwa, w ponad jednej czwartej badanych gospodarstw (28%) kwota ta wynosiła od 501 do 1000 zł a w 26% od 1001 do 2000 zł.

3.2 Dlaczego i dokąd migrują mieszkańcy podregionu ciechanowsko-łódzkiego?

3.2.1 Skala migracji długookresowych

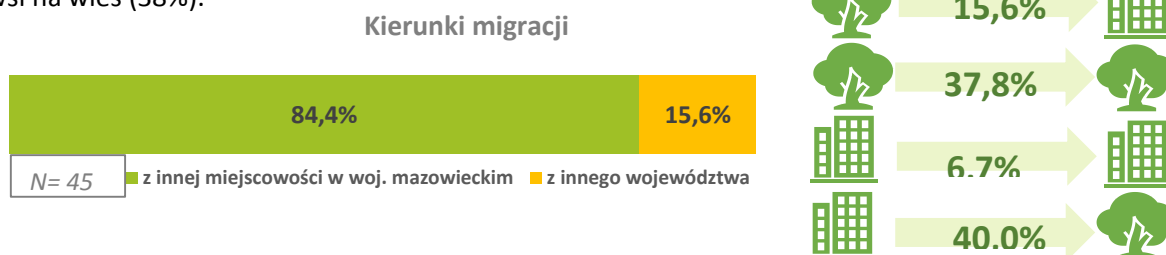
Wśród badanych gospodarstw domowych, zdecydowana większość nie przeprowadzała się jako całe gospodarstwo (90%), przy czym w przypadku migracji głowy gospodarstwa w 46% przypadków była to migracja razem z gospodarstwem. Odsetek migrantów indywidualnych wśród członków badanych gospodarstw domowych wyniósł 11%.

3.2.2 Długookresowe migracje gospodarstw domowych

Jakie są przyczyny i kierunki migracji długookresowych gospodarstw?

Wśród migrujących gospodarstw domowych, w zdecydowanej większości była to przeprowadzka z innej miejscowości w województwie mazowieckim (84%), najczęściej z miasta na wieś (40%) oraz ze wsi na wieś (38%).

Co charakteryzuje migrujące gospodarstwa?

Za przedstawiciela migrującego gospodarstwa należy uznać jego głowę.

Średni czas zamieszkiwania respondenta w danej miejscowości wynosił **40 lat**, przy czym 16% respondentów zamieszkiwało w danej lokalizacji do 20 lat (włącznie) a ponad jedna piąta od 21 do 35 lat (23%). **Średnia wieku** w momencie zmiany miejscowości zamieszkania wynosiła **33 lata**, zaś największy odsetek (36%) mieścił się w przedziale **od 31 do 35 lat** (włącznie).

W chwili podejmowania decyzji o przeprowadzce **źródłem dochodów** gospodarstwa było zazwyczaj wynagrodzenie za pracę lub samozatrudnienie (39 na 45 gospodarstw), co tłumaczyłoby fakt, iż większość migracji miała na celu poprawę warunków mieszkaniowych, nie zaś poszukiwanie pracy. Najczęściej były to osoby z **wykształceniem zasadniczym zawodowym**, przeważnie pozostające **w związku małżeńskim**, zatem przeprowadzki te miały przeważnie charakter rodzinny.

Co „wypycha” a co „przyciąga” migrujące zarobkowo gospodarstwa?

W większości przypadków przyczyny migracji długookresowych całych gospodarstw domowych nie były związane z pracą zawodową (84%). Powodem były najczęściej kwestie mieszkaniowe oraz sprawy rodzinne (np. zawarcie małżeństwa).

Zaledwie siedem spośród migrujących gospodarstw zdecydowało się na przeprowadzkę w związku z pracą zawodową. Najczęściej powodem wyjazdu z poprzedniej miejscowości było **niskie wynagrodzenie za pracę** oraz **brak możliwości awansu zawodowego**. Z kolei wybór destynacji podyktowany był przede wszystkim lepszymi warunkami pracy, atrakcyjnością tamtejszego rynku pracy i możliwościami awansu jakie stwarzał.

3.2.3 Długookresowe migracje indywidualne członków gospodarstwa

Jakie są przyczyny i kierunki długookresowych migracji indywidualnych?

W większości przypadków ostatnia migracja indywidualna członków badanych gospodarstw domowych niezwiązana była z pracą zawodową (90%). Najczęściej, jako powody przeprowadzki wskazywano sprawy rodzinne, poprawę

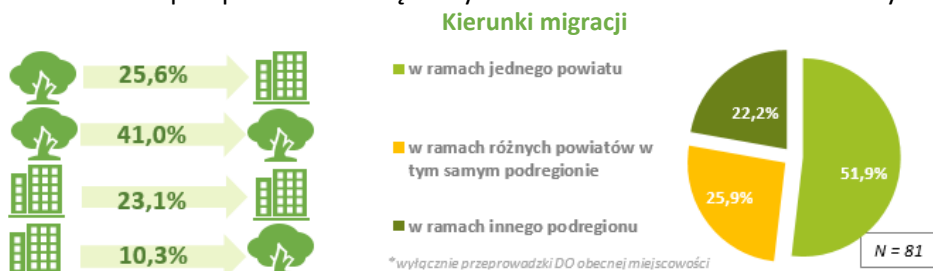
dotychczasowych warunków mieszkaniowych oraz kwestie związane z edukacją (np. podjęcie studiów).

Głównym kierunkiem migracji były przeprowadzki do obecnej miejscowości. Najczęstszym miejscem docelowym wyjazdu były miejscowości w obrębie tego samego województwa, niewielki odsetek migracji miał również charakter międzywojewódzki.

Kierunki migracji

N=117	Z	DO
Obecna miejscowość	12,8%	86,3%
To samo województwo	69,2%	2,6%
Inne województwo	17,1%	6,8%
Inny kraj	0,9%	4,3%
SUMA	100%	100%

Wśród migracji długookresowych indywidualnych, najczęstszym kierunkiem były przeprowadzki ze wsi na wieś (41%). Jeden na czterech migrujących przeprowadził się ze wsi do miasta (26%) a z miasta do miasta przeprowadziło się indywidualnie 23% członków badanych gospodarstw. Wśród osób

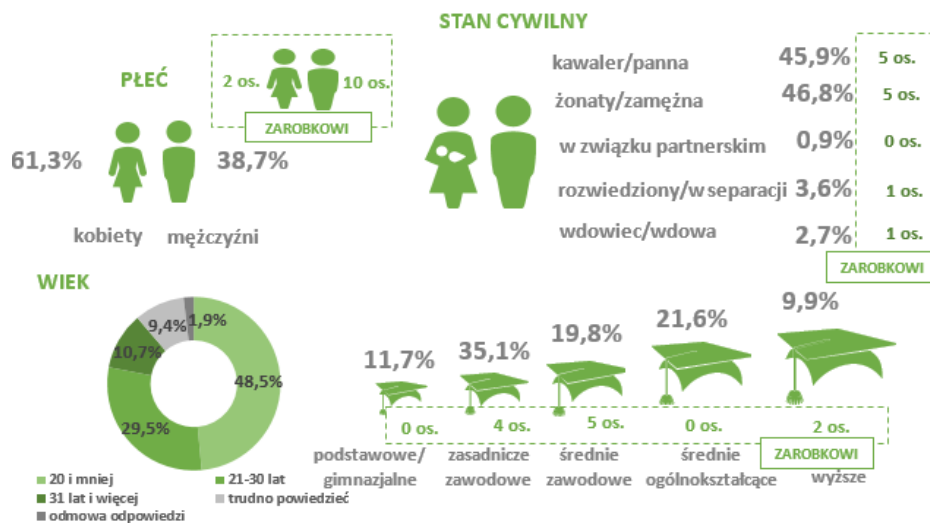
przeprowadzających się do obecnej miejscowości, przeprowadzki te w nieco ponad połowie przypadków (52%) miały miejsce w ramach jednego powiatu.

Kim są migranci długookresowi?

Wśród migrantów długookresowych 61% stanowiły kobiety, mężczyźni natomiast – 39%. W większości były to osoby pozostające w związkach małżeńskich lub w stanie wolnym. Przeważającymi grupami wiekowymi wśród migrantów długookresowych były osoby w wieku 20 lat bądź młodsze oraz między 21 a 30 rokiem życia. Nieco ponad jedna trzecia przeprowadzających się długookresowo posiadała

wykształcenie zasadnicze zawodowe (35%) a ponad jedna czwarta – średnie ogólnokształcące (22%).

Wśród migrantów długookresowych, liczba osób przeprowadzających się w związku z pracą wyniosła 12 osób – 2 kobiety oraz 10 mężczyzn. Większość z nich stanowili kawalerowie i panny oraz osoby w związkach małżeńskich. Przeważającą większość tej grupy badanych stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym – średnim oraz zasadniczym.

Głównymi źródłami dochodów, w momencie podejmowania przez migrantów indywidualnych decyzji o przeprowadzce było wynagrodzenie za pracę, jak również dochody innych (np. wśród osób pozostających w tym czasie na utrzymaniu rodziców).

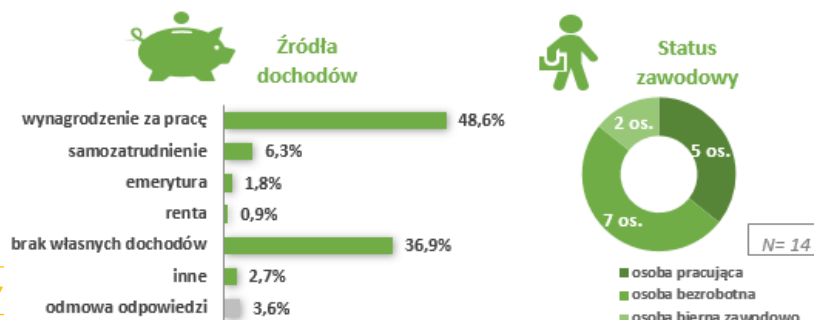
W przypadku tych kilkunastu, którzy migrowali indywidualnie w związku z pracą, były to w przewadze osoby bezrobotne bądź bierne zawodowo, co tłumaczyłoby podstawowy cel tych migracji, jakim było poszukiwanie pracy.

Co „wypycha” a co „przyciąga” migra

CZYNNIK WYPYCHAJĄCY

Powodami, dla których migranci zarobkowi decydowali się na przeprowadzkę z poprzedniej miejscowości były przede wszystkim złe warunki pracy oraz niskie wynagrodzenie. Kilka osób dostrzegało również zagrożenie utraty pracy.

SITUACJA EKONOMICZNA

CZYNNIK PRZYCIAGAJĄCY

Powodami, które decydowały o podjęciu przez migrantów zarobkowych decyzji o przeprowadzce do aktualnie zamieszkiwanej przez nich miejscowości były przede wszystkim: atrakcyjny rynek pracy, lepsze perspektywy finansowe, możliwość awansu zawodowego oraz znalezienia pracy w zawodzie.

Jak oceniane są migracje zarobkowe?

Migranci zarobkowi zostali poproszeni o ocenę kilku aspektów związanych z pracą zarobkową przed przeprowadzką i po niej. Największą zmianę dostrzegali pod względem postrzegania własnego statusu zawodowego, warunków mieszkaniowych oraz stabilności tj. poczucia bezpieczeństwa zatrudnienia. Pozostałe aspekty czyli warunki pracy, zarobki, perspektywy rozwoju i awansu zawodowego oraz

własna sytuacja finansowa również ocenione zostały przez nich znacznie wyżej w porównaniu do okresu sprzed migracji.

Tak wysoka ocena zmian wynikających z przeprowadzki w związku z pracą, uzasadnia również fakt, że zdecydowana większość migrantów zarobkowych nie rozważała powrotu do poprzedniego miejsca zamieszkania.

Wpływ przeprowadzki na jakość życia

W ocenie badanych konsekwencją przeprowadzki było nie tylko poprawienie się aspektów związanych z pracą zarobkową, ale również podniesienie jakości życia. Największą poprawę dostrzegli przy ocenie możliwości odpoczynku i rekreacji, jakości środowiska naturalnego oraz łatwości dojazdu. Przeprowadzka podniosła również ich poczucie bezpieczeństwa oraz zwiększyła ilość czasu wolnego.

Najczęściej migracje pozostawały bez wpływu na stan zdrowia migrujących oraz dostęp do usług edukacyjnych.

Skąd czerpana jest wiedza o ofertach w regionie?

Planując przeprowadzkę w celach zarobkowych, osiem z siedemnastu osób przyznało, że poszukiwało ofert pracy w docelowej miejscowości a jako źródło informacji, wskazywali w większości rodzinę bądź znajomych, ewentualnie ogłoszenia na stronach pracodawców. Pojedyncze osoby wymieniały również urząd pracy, agencje pośrednictwa pracy oraz portale internetowe z ogłoszeniami.

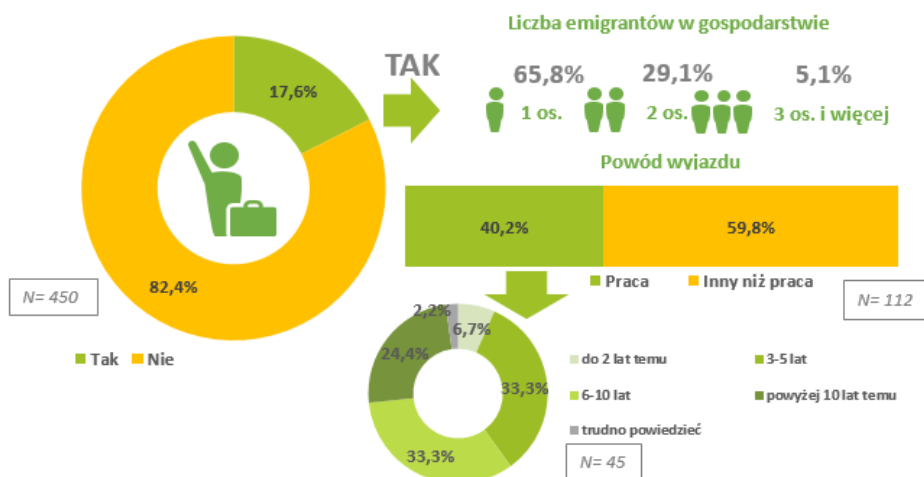
Wśród osób wskazujących więcej niż jedno źródło, zgodnie jako najbardziej przydatne, ocenione zostały informacje czerpane od rodziny bądź znajomych.

Zdaniem osoby, która przy okazji poszukiwania wiedzy o ofertach pracy w regionie, korzystała z usług urzędu pracy, oferuje on niewielką liczbę ofert i są one mało zróżnicowane lecz pracownicy urzędu udzielają fachowych porad.

3.2.4 Wyprowadzki zarobkowe

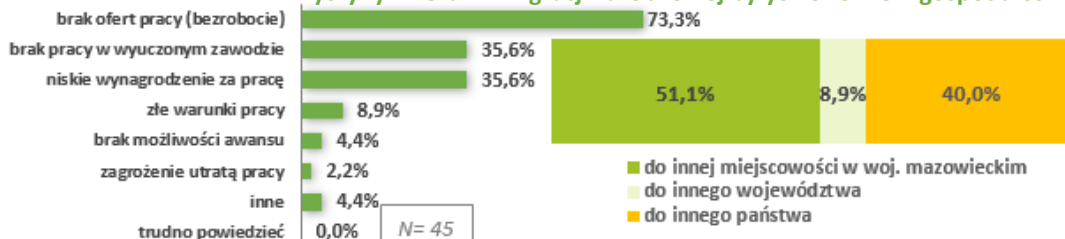
Wśród wszystkich gospodarstw, migracja byłych jego członków miała miejsce w 18% przypadków. Wśród nich, w większości dotyczyła ona jednej lub dwóch osób. Nieco mniej niż połowa z nich migrowała w związku z pracą. Dwóch na trzech migrantów zarobkowych wyprowadziło się z gospodarstwa od 3 do 10 lat temu a w prawie jednej czwartej przypadków miało to miejsce dekadę

temu bądź dawniej. Do głównych przyczyn wyprowadzki byłych członków badanych gospodarstw domowych zaliczyć można bezrobocie w tamtym miejscu zamieszkania, brak możliwości znalezienia pracy w wyuczonym zawodzie oraz niskie zarobki.

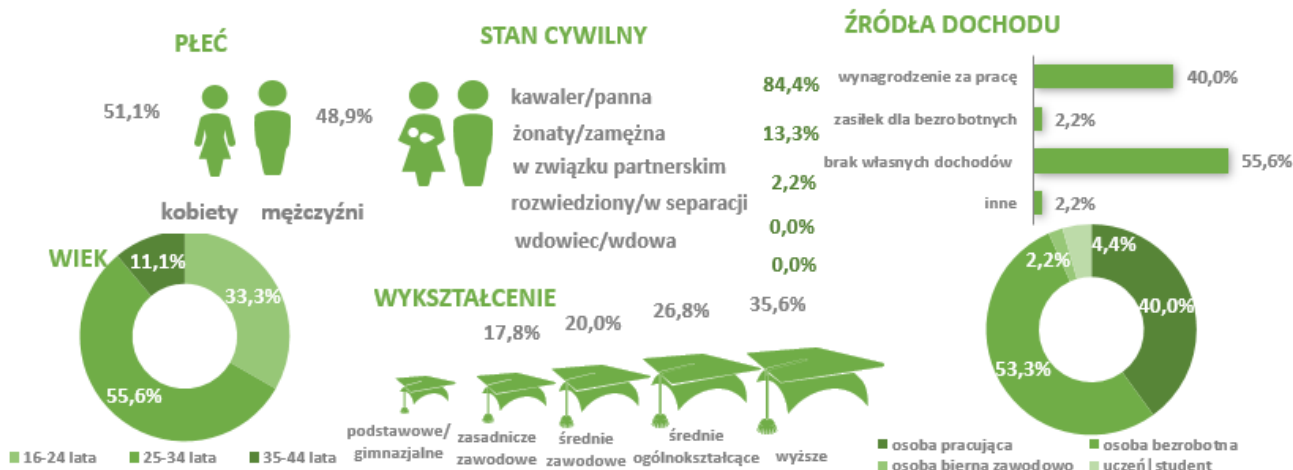

W poszukiwaniu lepszych warunków zarobkowych, połowa przeniosła się do innej miejscowości w granicach województwa mazowieckiego, natomiast znaczna część zdecydowała się na wyjazd za granicę.

Przyczyny i kierunki migracji zarobkowej byłych członków gospodarstwa

W grupie tej 51% stanowiły kobiety, mężczyźni – 49%. Ponad połowa z nich wyprowadziła się z gospodarstwa w wieku od 25 do 34 lat, posiadając wówczas w zdecydowanej większości wykształcenie wyższe, średnie zawodowe lub ogólnokształcące, będąc najczęściej w stanie wolnym.

W ponad połowie przypadków, osoby te były bezrobotne i nie posiadały w tamtym momencie własnych dochodów a pozostała część w większości pracowała zarobkowo i utrzymywała się z własnego wynagrodzenia.

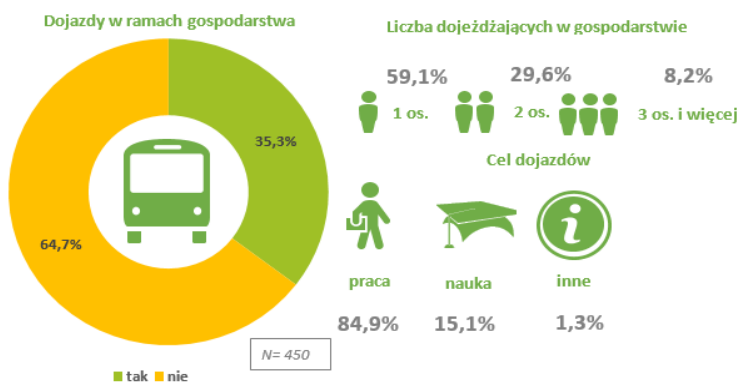
W zdecydowanej większości aspekty związane z pracą zarobkową, tj. warunki pracy i płace, jak również status zawodowy i perspektywy awansu tych osób uległy poprawie w wyniku przeprowadzki.

3.3 W jakim celu mieszkańcy podregionu ciechanowsko-płockiego regularnie migrują?

3.3.1 Dokąd i dlaczego mieszkańcy podregionu ciechanowsko-płockiego dojeżdżają w związku z pracą?

Jaka jest skala i kierunki migracji wahadłowych w związku z pracą?

Wśród badanych gospodarstw, w skład nieco ponad jednej trzeciej z nich wchodzi członek dojeżdżający regularnie poza miejscowość zamieszkania. W ponad połowie, jest to jedna taka osoba, dwóch migrantów wahadłowych liczy 30% gospodarstw. Celem tych dojazdów jest zdecydowanie najczęściej praca zarobkowa (85%). W celach związanych z edukacją i nauką dojeżdża 15% członków badanych gospodarstw.

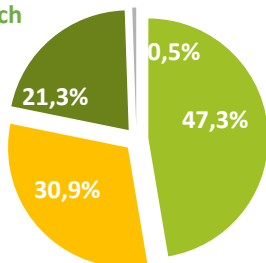

KIERUNKI MIGRACJI ZWIĄZANYCH Z PRACĄ

Migranci wahadłowi dojeżdżają przede wszystkim do innej miejscowości w obrębie województwa mazowieckiego, tylko nieliczni w związku z pracą regularnie podróżują do innego województwa bądź kraju.

Kierunki migracji wahadłowych

- w ramach jednego powiatu
- w ramach różnych powiatów w tym samym podregionie
- w ramach innego podregionu
- odmowa odpowiedzi

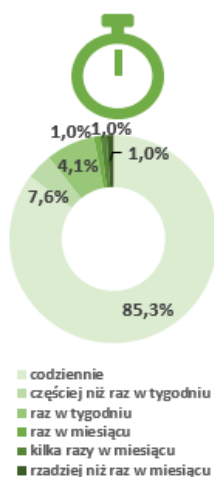

N= 188

Prawie połowa migracji wahadłowych odbywa się w ramach jednego powiatu, nieco mniej niż jedną trzecią stanowią dojazdy w ramach różnych powiatów w obrębie tego samego podregionu a ponad jedna piąta dojeżdża do pracy do innego podregionu.

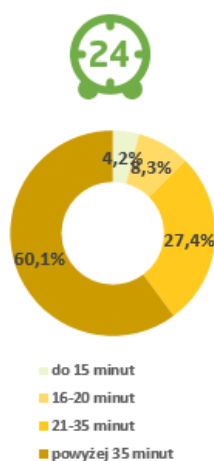
Charakterystyka zarobkowych migracji wahadłowych

Częstotliwość

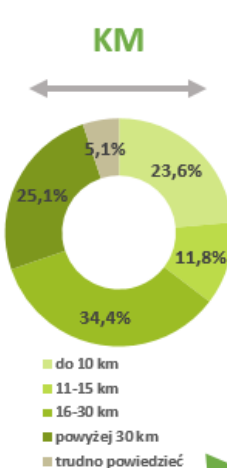

Średni czas dojazdu wynosi 59 min

Czas dojazdu

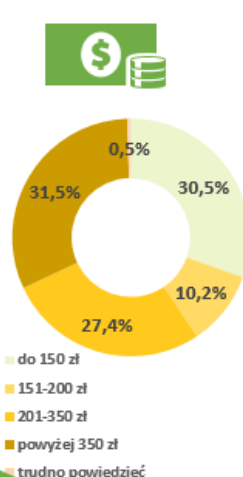

Odległość

Średnia odległość miejsca zamieszkania od miejsca pracy wynosi 26 km (wśród dojeżdżających codziennie)

Koszty dojazdu

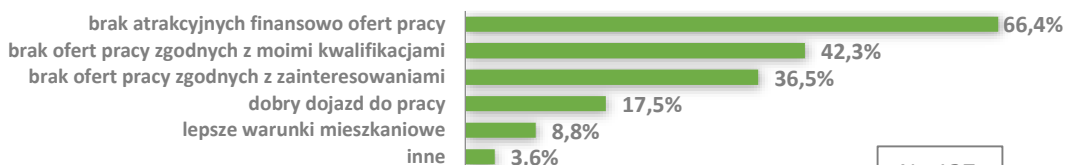

Najczęściej migranci wahadłowi z pracy do domu wracają codziennie. Podróż w obie strony zajmuje najczęściej od 21 minut w górę a pokonywana odległość w jedną stronę to przeważnie 16 km i więcej. Koszty takich dojazdów wynoszą w ponad połowie przypadków powyżej 201 zł.

Jakie czynniki warunkują zarobkowe migracje wahadłowe?

Jako powód decyzji o dojazdach do pracy poza miejscowość zamieszkania, dwóch na trzech migrantów wskazuje brak atrakcyjnych finansowo ofert pracy. Często wymienianą przyczyną jest również brak ofert pracy zgodnych z kwalifikacjami, jak i zainteresowaniami.

Przyczyny dojazdów

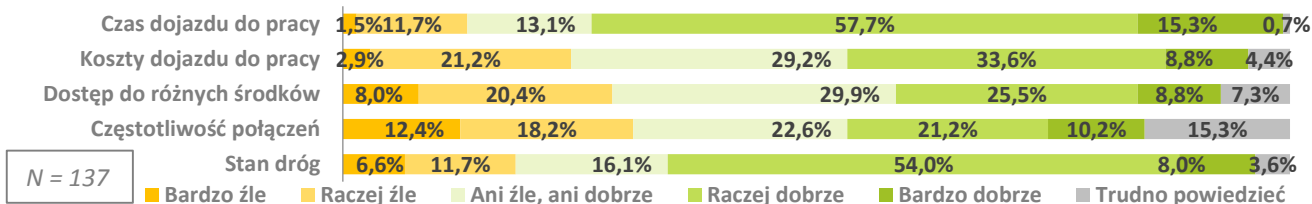

N= 137

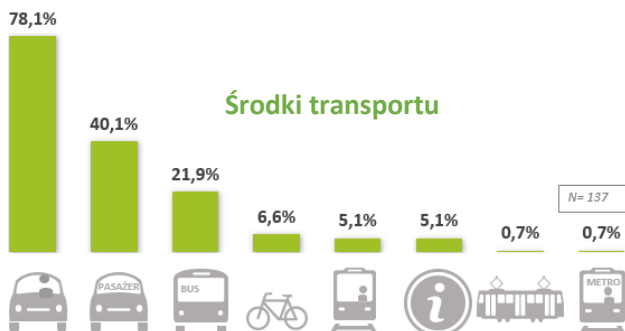
3.3.2 Jak oceniane są dojazdy do pracy?

Wśród najlepiej ocenianych aspektów związanych z dojazdami do pracy znalazły się czas, jaki zajmuje podróż, jak również stan dróg, którymi podróżują migranci wahadłowi. Natomiast najgorzej ocenione zostały częstotliwość połączeń różnych środków transportu publicznego, jak i dostęp do nich.

Ocena dojazdów do pracy

Środki transportu

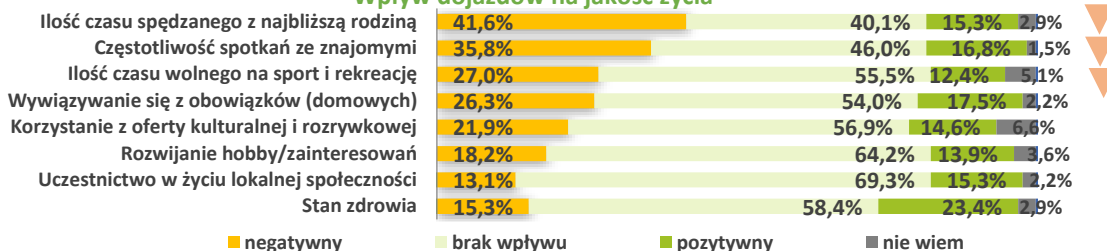

Wśród migrantów wahadłowych, najczęściej wybieranym środkiem transportu jest samochód. W 78% jako pasażer, w 40% jako pasażer. Ponadto, nieco ponad jedna piąta wykorzystuje w tym celu autobus. Pozostałe środki lokomocji przy migracjach wahadłowych to rower, pociąg, tramwaj, metro oraz inne niż wyżej wymienione.

3.3.3 Jak oceniana jest jakość życia migrantów wahadłowych?

Największy, a jednocześnie najbardziej negatywny wpływ migracji wahadłowych odczuwany jest w kontekście ilości czasu spędzanego z najbliższymi. Znacząco uciążliwy jest też wpływ dojazdów do pracy na częstotliwość spotkań ze znajomymi a także czas wolny poświęcany na sport i rekreację.

Wpływ dojazdów na jakość życia

*Jeśli różnica między oceną negatywną a pozytywną wyniosła 11 pp. i więcej, uznano to za zmianę, oznaczając odpowiednio ▼ lub ▲

Uciążliwość dojazdów do pracy i ocena lokalnej polityki

Wśród najczęściej wskazywanych niedogodności wynikających z pracy w innym mieście, jest podróż sama w sobie – czas jaki zajmuje i wynikająca z tego mniejsza jego ilość np. dla rodziny czy znajomych. Główną zaletą jest często sam fakt posiadania pracy, niezależnie od dostrzeganych niedogodności. Nierzadko jednak migranci wahadłowi wskazują na lepsze warunki pracy, tj. wyższe zarobki, zgodność z zainteresowaniami czy możliwość awansu.

Główne niedogodności dojazdów

- ✗ Poświęcony czas – korki, długa podróż 29,9%
- ✗ Rozłąka z rodziną, mało czasu dla niej 13,9%
- ✗ Zły stan dróg, utrudniona jazda 13,1%
- ✗ Koszty, wydatki 12,4%
- ✗ Wstawanie, zmęczenie i stres 8,0%
- ✗ Niedogodne połączenia komunikacyjne 5,1%
- ✗ Inne 9,5%

Brak niedogodności 28,5%

„Ranne wstawanie, strata czasu na dojazdy, brak czasu na spotkania ze znajomymi”

Główne zalety dojazdów

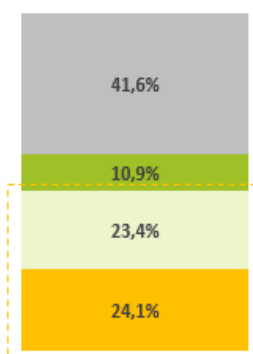
- ✓ Większe możliwości znalezienia pracy 36,5%
- ✓ Wysokie zarobki 19,7%
- ✓ Lepsza praca (warunki, awans, ciekawa) 10,9%
- ✓ Łatwość dojazdu 7,3%
- ✓ Otoczenie, ludzie, rozrywka, kultura 2,9%
- ✓ Inne 4,4%

Brak zalet 24,1%

„Większe pieniądze, zawód jaki wykonuje jest dla mnie”

Ocena polityki władz samorządowych w kontekście ułatwień dla osób dojeżdżających do pracy

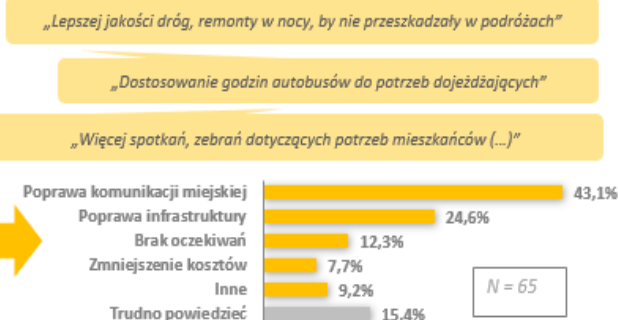
Ocena lokalnej polityki

N= 137

■ trudno powiedzieć
■ dobrze
■ umiarkowanie
■ źle

Oczekiwania wobec samorządu

N = 65

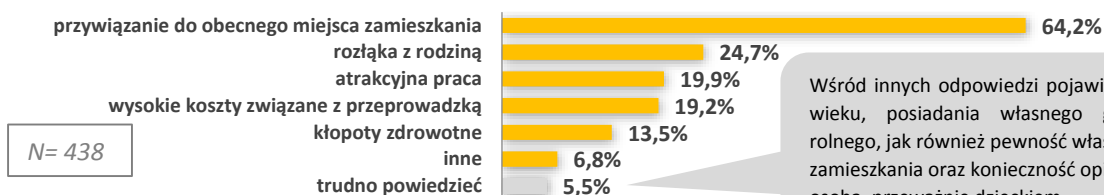
stanowiła trudność dla 42% respondentów. Dobrze oceniło ją 11% badanych, natomiast wśród pozostałych 48%, którzy uważają ją za umiarkowaną lub złą, najczęściej formułowane oczekiwania wobec władz dotyczą poprawy komunikacji miejskiej oraz infrastruktury drogowej.

3.4 Co skłania mieszkańców podregionu ciechanowsko-płockiego do migracji?

3.4.1 Uwarunkowania i plany migracji długookresowych

Respondentów zapytano o to czy biorą pod uwagę możliwość wyprowadzki z obecnej miejscowości, w perspektywie najbliższych dwóch lat. Tylko 12 osób (3%) byłoby skłonnych do wyjazdu, zaś **zdecydowana większość nie rozważa takiej możliwości** (88%). Główną przyczyną niechęci badanych było przywiązanie do obecnego miejsca zamieszkania.

Przyczyny niechęci do wyprowadzki

N= 438

Wśród innych odpowiedzi pojawiła się kwestia wieku, posiadania własnego gospodarstwa rolnego, jak również pewność własnego miejsca zamieszkania oraz konieczność opieki nad bliską osobą, przeważnie dzieckiem.

Nielicznych respondentów, którzy rozważają możliwość wyjazdu skłoniłyby przede wszystkim **praca** (w tym głównie wyższe zarobki), **kwestie mieszkaniowe** (w tym lepsza infrastruktura), ewentualnie **względy rodzinne**.

Atrakcyjna praca a skłonność do migracji

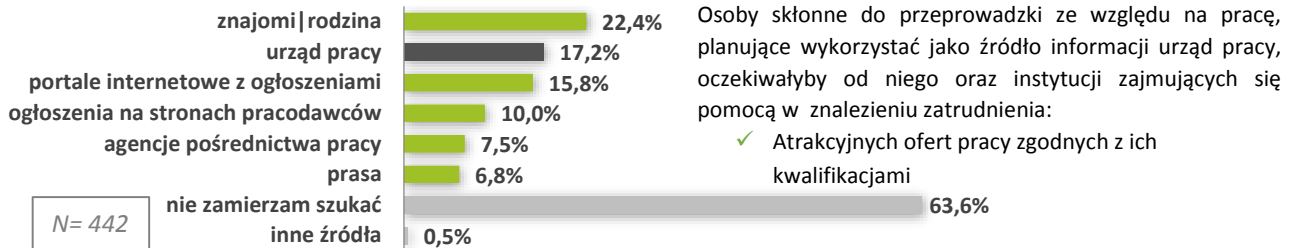

Według większości badanych, lepszym rozwiązaniem są codzienne dojazdy do pracy niż przeprowadzka do miejscowości, w której znajduje się miejsce pracy. Dojazdy i powroty na weekend lub przeprowadzka znalazły zbliżoną ilość zwolenników. Natomiast w przypadku dojazdów i powrotów raz na miesiąc, zdecydowana większość jako lepsze rozwiązanie wskazała przeprowadzkę.

3.4.2 Oczekiwania wobec źródeł wiedzy o miejscach pracy

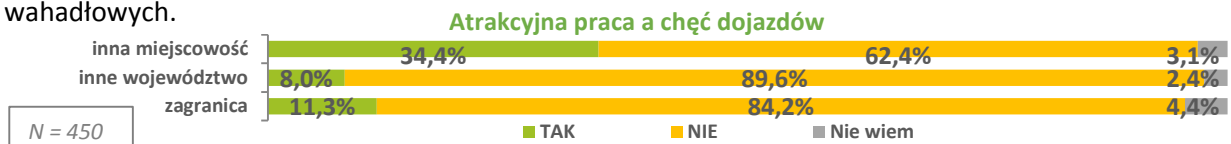
Wśród potencjalnie poszukujących pracy, zapytanych o źródła, do jakich sięgali w poszukiwaniu informacji o rynku pracy, najczęstszymi wskazaniami byli znajomi bądź rodzina, urząd pracy oraz portale internetowe zamieszczające ogłoszenia.

Źródła ofert oraz oczekiwania

3.4.3 Skłonność do migracji wahadłowych

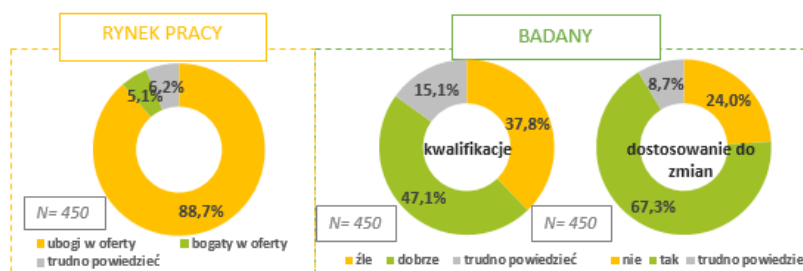
W przypadku migracji oznaczających regularne podróże do innej miejscowości w obrębie województwa nieco więcej niż jedna trzecia skłonna byłaby do tego rodzaju dojazdów, natomiast dojazdów poza województwo skłonnych byłoby się podjąć już jedynie 8% badanych. Wyjazdy zagraniczne znalazłyby zwolenników u 11% procent badanych. Niemniej jednak większość respondentów nie wykazuje chęci do którejkolwiek z wymienionych możliwości w ramach migracji wahadłowych.

Większość respondentów skłonnych podjąć się pracy zarobkowej w innej miejscowości bądź województwie, najbardziej usatysfakcjonowana byłaby gdyby oznaczała ona powroty do kilku razy w tygodniu. Powroty raz w tygodniu skłonna byłaby zaakceptować ponad jedna trzecia tej grupy badanych. Natomiast powroty kilka razy w miesiącu i rzadziej zniechęciłyby zdecydowaną większość. Maksymalny czas, jaki byłoby w stanie poświęcić na dojazdy do pracy (w jedną stronę), dla 44% nie powinny przekraczać 30 minut.

Wśród osób, które nie podjęłyby się pracy zarobkowej poza miejscem zamieszkania wymagającej regularnych dojazdów, do najczęściej wskazywanych powodów należały uciążliwość dojazdów (40%), związane z nimi koszty (38%), jak również ograniczenie czasu poświęcanego rodzinie (33%).

Jak oceniany jest rynek pracy i własne kwalifikacje?

Ocena rynku pracy w miejscowości zamieszkania respondentów pokazała, że jest on postrzegany przez zdecydowaną większość jako ubogi w oferty pracy. Duży wachlarz ofert widziało jedynie 5% badanych. Prawie połowa

pytanych, w odniesieniu do oferty rynku pracy w miejscu zamieszkania, swoje kwalifikacje oceniała dobrze. Jednocześnie duży jest również odsetek osób, według których ich kwalifikacje są złe (np. zbyt niskie lub nieodpowiednie) w kontekście sytuacji na tamtejszym rynku. W polepszeniu sytuacji pomóc może umiejętność dostosowania się do zmieniających się warunków na rynku pracy, którą deklarowało blisko dwóch na trzech pytanych.

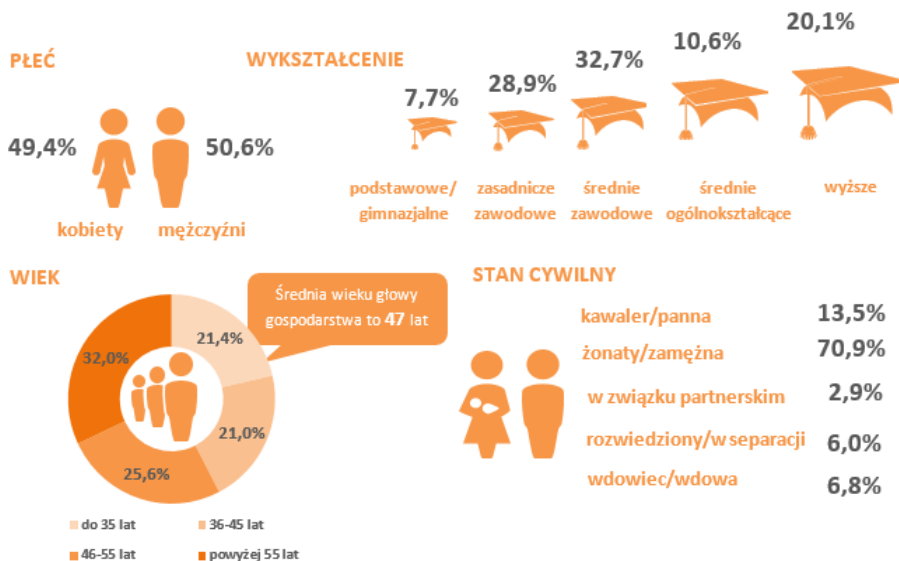
4. Migracje mieszkańców podregionu ostrołęcko-siedleckiego

4.1 Kim są mieszkańcy podregionu ostrołęcko-siedleckiego? – profil

Badaniem objęte zostały gospodarstwa domowe ze wszystkich powiatów podregionu. Proporcjonalnie, największy odsetek stanowili mieszkańcy Siedlec (12,1%) oraz powiatów siedleckiego (11,0%) i węgrowskiego (10,2%), zaś najmniejszy udział w próbie mieli respondenci z powiatu łosickiego (3,3%).

GŁOWA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

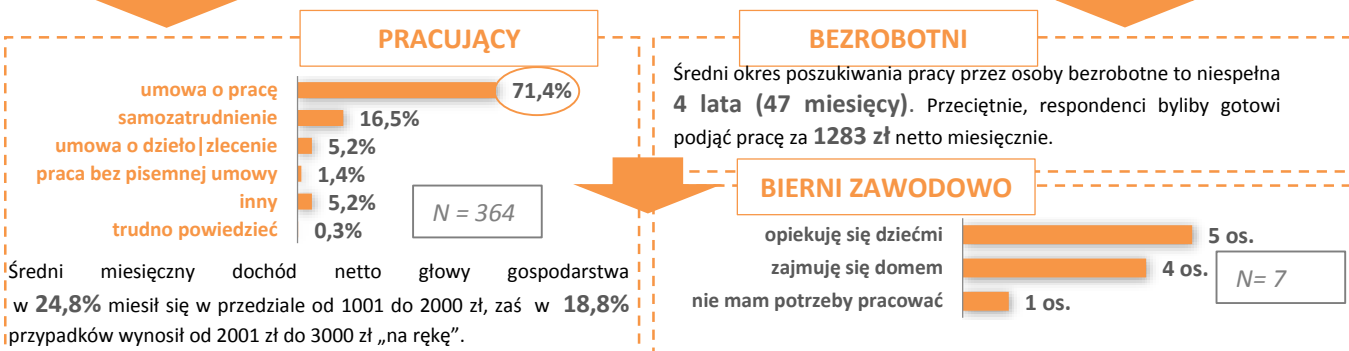
Respondentami w badaniu były głowy gospodarstw domowych – 51% mężczyzn i 49% kobiet. Ponad połowa badanych posiadała wykształcenie zawodowe, w stopniu średnim 33% a zasadnicze – 29%. Blisko jedna trzecia badanych (32%) była w wieku powyżej 55 roku życia. Jedna czwarta respondentów (26%) miała od 46 do 55 lat a nieco więcej niż jedna piąta (21%) – od 36 do 45 lat.

Większość respondentów pozostawała w związkach małżeńskich (71%). Zdecydowana większość (80,4%) głów badanych gospodarstw domowych to osoby pracujące. Wśród pracujących zdecydowana większość badanych pracowała na podstawie umowy o pracę (72%). Bierni zawodowo, zapytani o powód, dla którego pozostają bez pracy nie poszukując jej, wskazywali najczęściej zajmowanie się domem (69%), opiekę nad dziećmi (54%) i własny stan zdrowia (23%).

SITUACJA EKONOMICZNA GŁOWY GOSPODARSTWA

N= 453

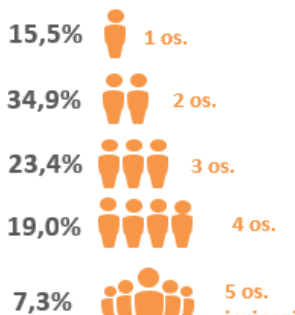

GOSPODARSTWA DOMOWE

Ponad jedna trzecia wszystkich badanych gospodarstw liczyła dwóch członków (35%). Ponad jedną piątą stanowiły gospodarstwa trzyosobowe (23%), nieco mniej niż co piąte gospodarstwo było czteroosobowe (19%). Gospodarstwa jednoosobowe stanowiły 16% a pozostałe 7% liczyło pięciu i więcej członków. Wśród badanych gospodarstw, pod względem płci grupy były niemal równoliczne.

Najliczniejszą grupą wiekową wśród członków badanych gospodarstw stanowiły osoby w wieku do 25 lat (28%) a blisko co czwarty miały od 41 do 55 lat (25%). Osoby w wieku między 26 a 40 rokiem życia stanowiły 24% a pozostałe 23% było w wieku powyżej 55 lat.

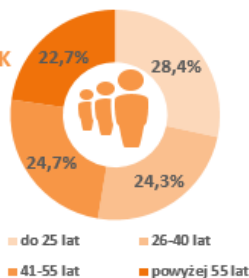
WIELKOŚĆ GOSPODARSTWA

PLEĆ

WIEK

RODZAJ MIEJSCOWOŚCI

SYTUACJA EKONOMICZNA GOSPODARSTWA

N= 1024

Źródła dochodów

W trzech na cztery gospodarstwa główne, źródło dochodów to wynagrodzenie za pracę. Jednocześnie największy odsetek ocenia sytuację gospodarstwa jako taką, która pozwala zaspokoić bieżące potrzeby, ale nie umożliwia poniesienia większych wydatków.

Sytuacja materialna

Na wsiach mieszkało 59% badanych gospodarstw zaś w miastach – pozostałe 41%.

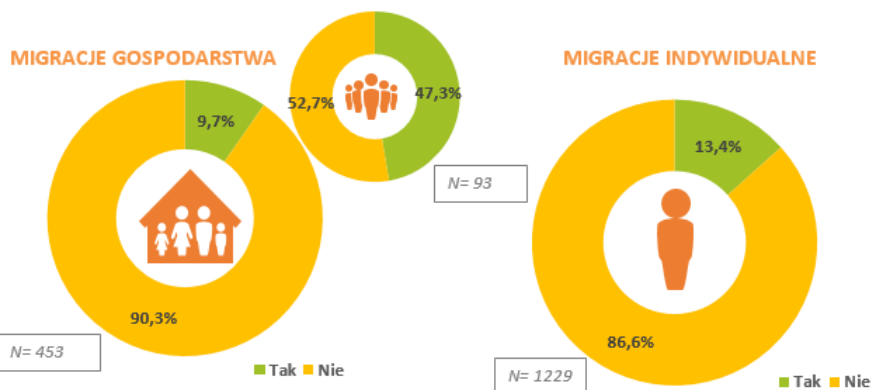
Wśród pełnoletnich członków badanych gospodarstw domowych ponad dwie trzecie stanowiły osoby pracujące (68%). Na emeryturze bądź rencie przebywało 14% a 9% uczyło się i studiowało. Osoby bezrobotne stanowiły 6%, bierne zawodowo – 2% a pozostały niewielki odsetek 0,8% wskazało inny status zawodowy niż powyższe.

Średni miesięczny dochód ponad jednej czwartej gospodarstw (łącznie 28%) mieścił się w przedziale od 2001 do 4000 zł. W przeliczeniu na członka gospodarstwa, w jednym na cztery badane gospodarstwa (26%) kwota ta wynosiła od 1001 do 2000 zł.

4.2 Dlaczego i dokąd migrują mieszkańcy podregionu ostrołęcko-siedleckiego?

4.2.1 Skala migracji długookresowych

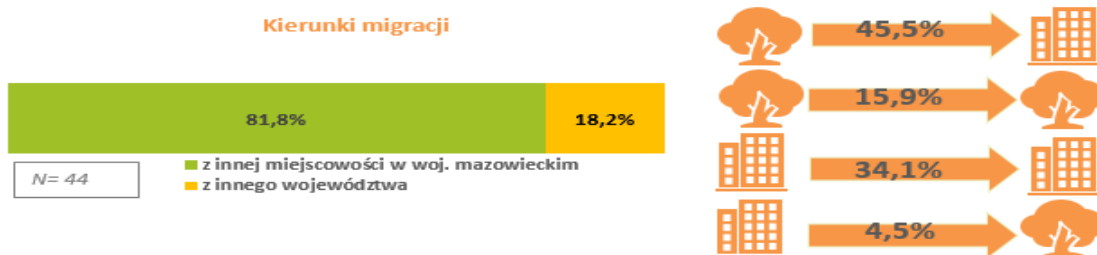
Wśród badanych gospodarstw domowych, zdecydowana większość nie przeprowadzała się jako całe gospodarstwo (90%), przy czym w przypadku migracji głowy gospodarstwa w 47% przypadków była to migracja razem z gospodarstwem. Odsetek migrantów indywidualnych wśród członków badanych gospodarstw domowych wyniósł 13%.

4.2.2 Długookresowe migracje gospodarstw domowych

Jakie są przyczyny i kierunki migracji długookresowych gospodarstw?

Wśród migrujących gospodarstw domowych, w zdecydowanej większości była to przeprowadzka z innej miejscowości w województwie mazowieckim (82%), najczęściej ze wsi do miasta (46%) oraz z miasta do miasta (34%).

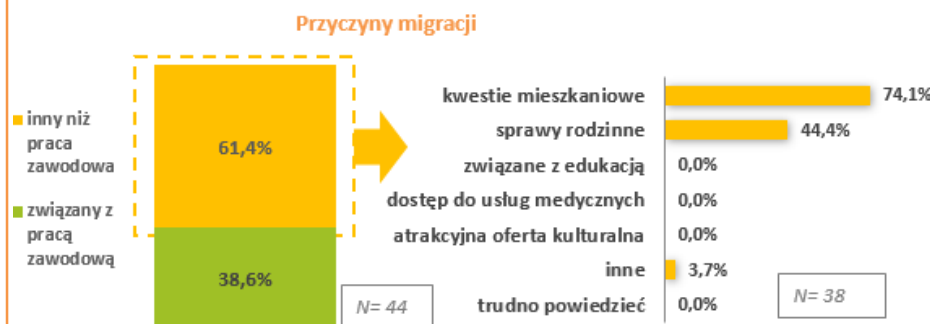
Co charakteryzuje migrujące gospodarstwa?

Za przedstawiciela migrującego gospodarstwa należy uznać jego głowę.

Średni czas zamieszkiwania respondenta w danej miejscowości wynosił **40 lat**, przy czym jedna czwarta respondentów (26%) zamieszkiwała w danej lokalizacji od 21 do 35 lat (włącznie) a blisko co piąty powyżej 55 lat (21%). **Średnia wieku** w momencie zmiany miejscowości zamieszkania wynosiła **29 lat**, zaś największy odsetek mieścił się w przedziale **do 26 lat**.

W chwili podejmowania decyzji o przeprowadzce **źródłem dochodów** gospodarstwa było zazwyczaj wynagrodzenie za pracę lub samozatrudnienie (39 na 44 gospodarstw), co tłumaczyłoby fakt, iż większość migracji miała na celu poprawę warunków mieszkaniowych, nie zaś poszukiwanie pracy. Najczęściej były to osoby z **wykształceniem średnim zawodowym**, przeważnie pozostające **w związku małżeńskim**, zatem przeprowadzki te miały przeważnie charakter rodzinny.

Co „wypycha” a co „przyciąga” migrujące zarobkowo gospodarstwa?

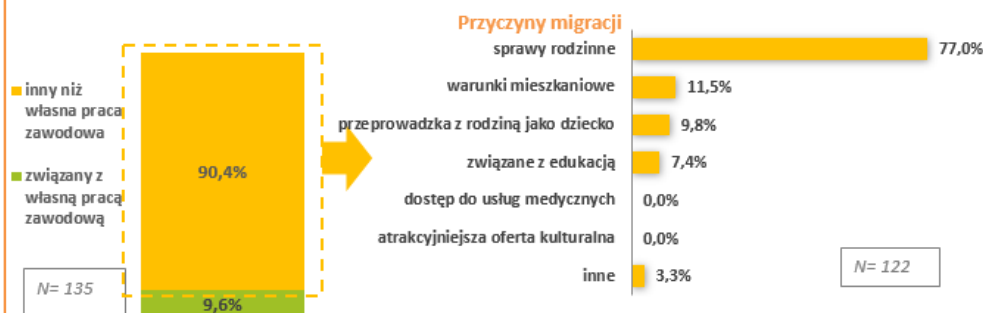

W większości przypadków przyczyny migracji długookresowych całych gospodarstw domowych nie były związane z pracą zawodową (61%). Powodem były najczęściej kwestie mieszkaniowe oraz sprawy rodzinne (np. zawarcie małżeństwa).

Pośród migrujących gospodarstw na przeprowadzkę w związku z pracą zawodową zdecydowało się jedno na trzy (17 gospodarstw). Najczęściej powodem wyjazdu z poprzedniej miejscowości był **brak możliwości awansu zawodowego** oraz **niskie wynagrodzenie za pracę**. Z kolei wybór destynacji podyktowany był przede wszystkim lepszymi perspektywami finansowymi i warunkami pracy oraz atrakcyjnością tamtejszego rynku pracy.

4.2.3 Długookresowe migracje indywidualne członków gospodarstwa

Jakie są przyczyny i kierunki długookresowych migracji indywidualnych?

W większości przypadków ostatnia migracja indywidualna członków badanych gospodarstw domowych niezwiązana była z pracą zawodową (90%). Najczęściej, jako

powody przeprowadzki wskazywano sprawy rodzinne, poprawę dotychczasowych warunków mieszkaniowych oraz kwestie związane z edukacją (np. podjęcie studiów).

Głównym kierunkiem migracji były przeprowadzki do obecnej miejscowości. Najczęstszym miejscem wyjazdu były miejscowości w obrębie tego samego województwa, część migracji miała również charakter międzywojewódzki.

Kierunki migracji

N=117	Z	DO
Obecna miejscowość	6,7%	92,6%
To samo województwo	76,3%	5,9%
Inne województwo	16,3%	0,0%
Inny kraj	0,7%	1,5%
SUMA	100%	100%

Wśród migracji długookresowych indywidualnych, najczęstszym kierunkiem były przeprowadzki ze wsi na wieś (42%), natomiast ze wsi do miast przeniósł się 29% migrantów. Z miasta do miasta przeprowadziło się indywidualnie 18% członków badanych gospodarstw. Wśród osób

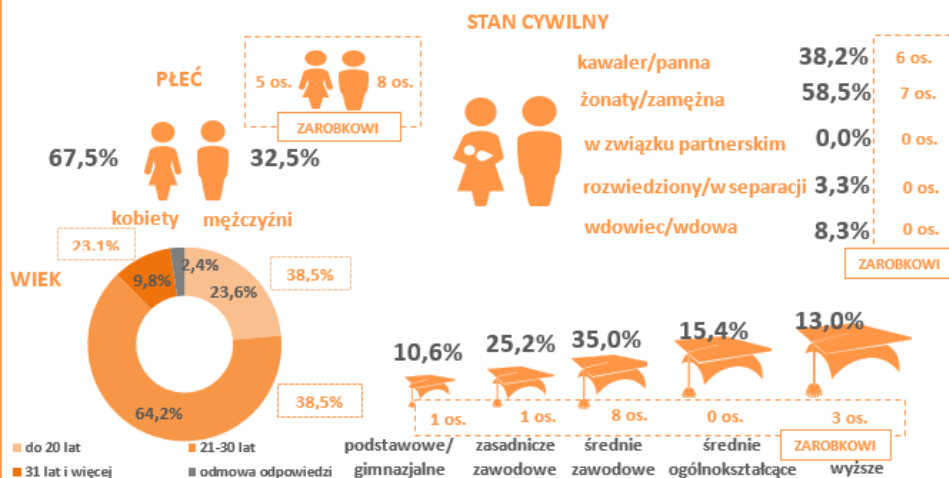
przeprowadzających się do obecnej miejscowości, przeprowadzki te w ponad połowie przypadków (57%) miały miejsce w ramach jednego powiatu.

Kim są migranci długookresowi?

Wśród migrantów długookresowych 68% stanowiły kobiety, natomiast mężczyźni - 32%. W większości były to osoby pozostające w związkach małżeńskich lub w stanie wolnym. Przeważającymi grupami wiekowymi wśród migrantów długookresowych były osoby w wieku między 21 a 30 rokiem życia oraz w wieku 20 lat bądź mniej. Nieco ponad jedna trzecia przeprowadzających się długookresowo posiadała wykształcenie średnie zawodowe (35%) a jedna czwarta – zasadnicze zawodowe (25%).

Wśród migrantów długookresowych, liczba osób przeprowadzających się w związku z pracą wyniosła 13 osób – 5 kobiet oraz 8 mężczyzn. Większość z nich stanowiły osoby w związkach małżeńskich oraz

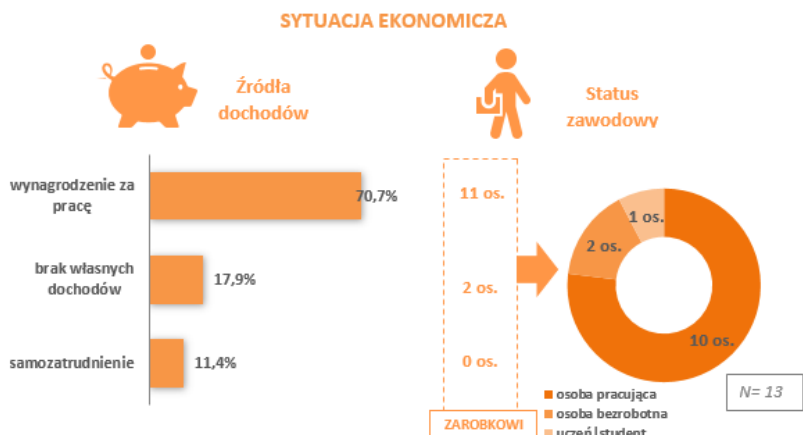
kawalerowie i panny. Przeważającą większość tej grupy badanych stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym – średnim oraz zasadniczym.

Głównymi źródłami dochodów, w momencie podejmowania przez migrantów indywidualnych decyzji

o przeprowadzce było wynagrodzenie za pracę, jak również dochody innych (np. wśród osób pozostających w tym czasie na utrzymaniu rodziców).

W przypadku tych kilkunastu, którzy migrowali indywidualnie w związku z pracą, były to w przewadze osoby pracujące, których podstawowym źródłem dochodów podczas podejmowania decyzji o migracji zarobkowej było wynagrodzenie za dotychczasową pracę.

Co „wypycha” a co „przyciąga” migrantów zarobkowych?

CZYNNIK WYPYCHAJĄCY

Powodami, dla których migranci zarobkowi decydowali się na przeprowadzkę z poprzedniej miejscowości było przede wszystkim niskie wynagrodzenie, deficyt ofert na tamtejszym rynku pracy a także złe warunki pracy. Kilka osób odczuwało również zagrożenie utraty pracy.

CZYNNIK PRZYCIAGAJĄCY

Powodami, które decydowały o podjęciu przez migrantów zarobkowych decyzji o przeprowadzce do aktualnie zamieszkiwanej przez nich miejscowości były przede wszystkim lepsze perspektywy finansowe, możliwość znalezienia pracy w zawodzie, jak również atrakcyjny rynek pracy.

Jak oceniane są migracje zarobkowe?

Migranci zarobkowi zostali poproszeni o ocenę kilku aspektów związanych z pracą zarobkową przed przeprowadzką i po niej. Największą zmianę dostrzegali pod względem stabilności tj. poczucia bezpieczeństwa zatrudnienia, otwierających się dzięki przeprowadzce perspektyw rozwoju i awansu zawodowego, jak również przekładających się na to lepszych zarobków. Pozostałe aspekty czyli status zawodowy, warunki pracy i mieszkaniowe oraz własna sytuacja finansowa również ocenione zostały przez nich znacznie wyżej w porównaniu do okresu przed migracją.

Tak wysoka ocena zmian wynikających z przeprowadzki w związku z pracą, uzasadnia również fakt, że prawie dwóch na trzech migrantów zarobkowych nie rozważało powrotu do poprzedniego miejsca zamieszkania. Możliwość taką rozważało co piąty przeprowadzający się w związku z pracą, jedna piąta zaś nie potrafiła ustosunkować się do tego pytania.

Wpływ przeprowadzki na jakość życia

W ocenie badanych konsekwencją przeprowadzki było nie tylko poprawienie się aspektów związanych z pracą zarobkową, ale również podniesienie jakości życia. Największą poprawę dostrzegli przy ocenie możliwości odpoczynku i rekreacji oraz ułatwień komunikacyjnych. Przeprowadzka dobrze wpłynęła również na ilość czasu wolnego oraz ułatwiła łączenie obowiązków rodzinnych z zawodowymi. Zwiększyła także dostępność usług edukacyjnych oraz podniosła poczucie bezpieczeństwa.

Najczęściej migracje pozostawały bez wpływu na stan zdrowia migrujących oraz postrzeganą jakość środowiska naturalnego w nowym otoczeniu.

Skąd czerpana jest wiedza o ofertach w regionie?

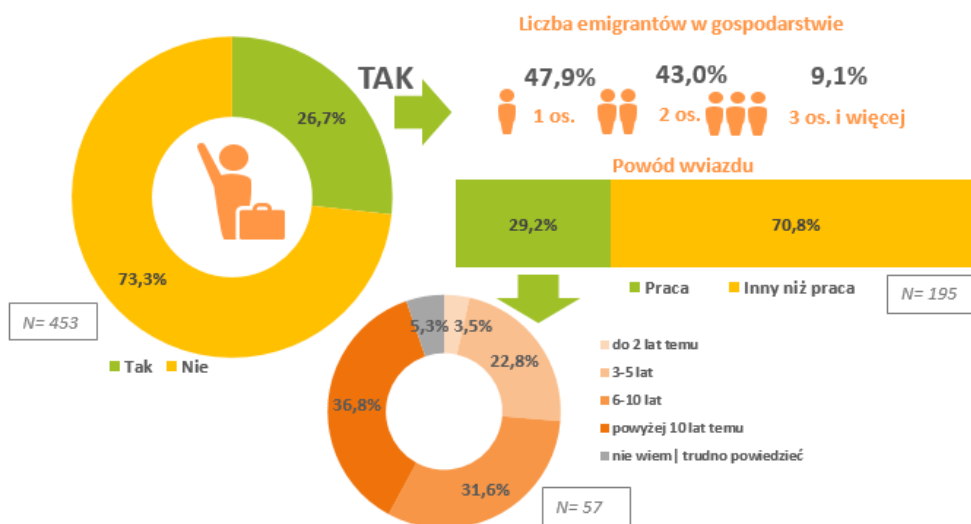
Planując przeprowadzkę w celach zarobkowych, piętnaście z dwudziestu sześciu osób przyznało, że poszukiwało ofert pracy w docelowej miejscowości a jako źródło informacji, wskazywali w większości rodzinę bądź znajomych oraz prasę, ewentualnie portale internetowe z ogłoszeniami, w tym ogłoszenia na stronach pracodawców. Kilka osób wymieniało również urząd pracy i agencje pośrednictwa pracy.

Wśród osób wskazujących więcej niż jedno źródło, zgodnie jako najbardziej przydatne, ocenione zostały informacje czerpane od rodziny bądź znajomych.

Zdaniem pięciu osób, które przy okazji poszukiwania wiedzy o ofertach pracy w regionie, korzystały z usług urzędu pracy, jego pracownicy nie udzielają fachowych porad. Czterech z pięciu uważa, że oferta urzędu jest zróżnicowana a zdaniem trzech na pięciu nie jest ona niewielka. Zapytani natomiast o to czy urząd umożliwia kontakt z pracodawcami, takiej możliwości zaprzeczyło trzech spośród pięciu, do których kierowano to pytanie.

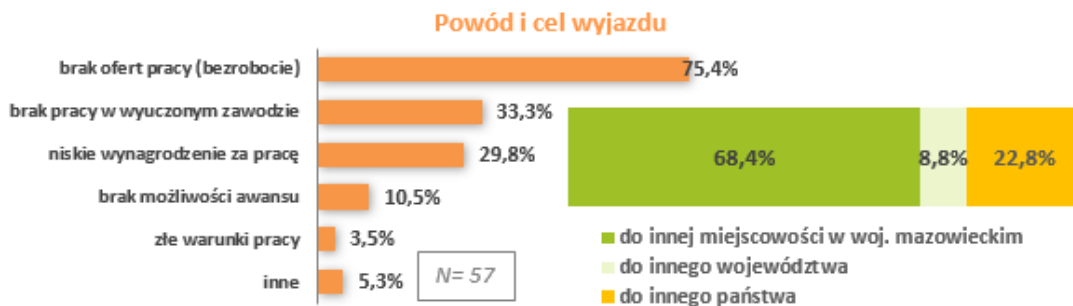
4.2.4 Wyprowadzki zarobkowe

Wśród wszystkich gospodarstw, migracja byłych jego członków miała miejsce w 27% przypadków. Wśród nich, w większości dotyczyła ona jednej lub dwóch osób. W przypadku ponad dwóch trzecich z nich, powodem wyjazdu nie była praca. Wśród pozostałych 29% wyprowadzających się w celach zarobkowych dwóch na trzech migrantów zarobkowych wyprowadziło się z gospodarstwa 6 lat temu bądź później a w ponad jednej piątej przypadków miało to miejsce od 3 do 5 lat temu.

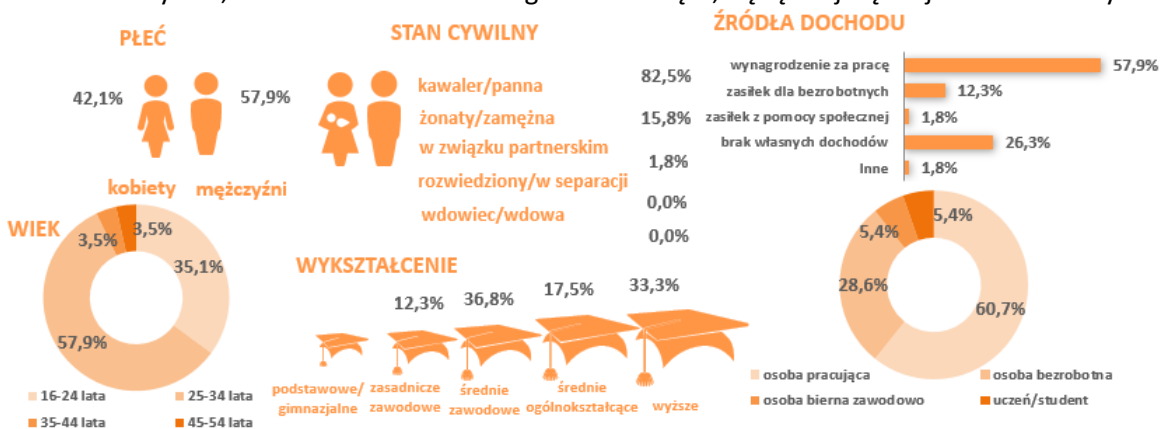

Do głównych przyczyn wyprowadzki byłych członków badanych gospodarstw domowych zaliczyć można bezrobocie w poprzednim miejscu zamieszkania, brak możliwości znalezienia pracy w wyuczonym zawodzie oraz niskie zarobki. W poszukiwaniu lepszych warunków zarobkowych, nieco

ponad dwie trzecie przeniosło się do innej miejscowości w granicach województwa mazowieckiego, jednocześnie ponad jedna piąta zdecydowała się na wyjazd za granicę.

W grupie tej 58% stanowili mężczyźni, kobiety – 42%. Ponad połowa z nich wyprowadziła się z gospodarstwa w wieku od 25 do 34 lat, posiadając wówczas w zdecydowanej większości wykształcenie wyższe, średnie zawodowe lub ogólnokształcące, będąc najczęściej w stanie wolnym.

W znacznej części przypadków, osoby te posiadały zatrudnienie, co tłumaczyłoby fakt, że głównym źródłem utrzymania w momencie wyprowadzki było wynagrodzenie za pracę. Drugą dość liczną grupą były osoby bezrobotne, co również uzasadnia znaczny odsetek odpowiedzi wskazujących na brak własnych dochodów w momencie wyprowadzi z gospodarstwa.

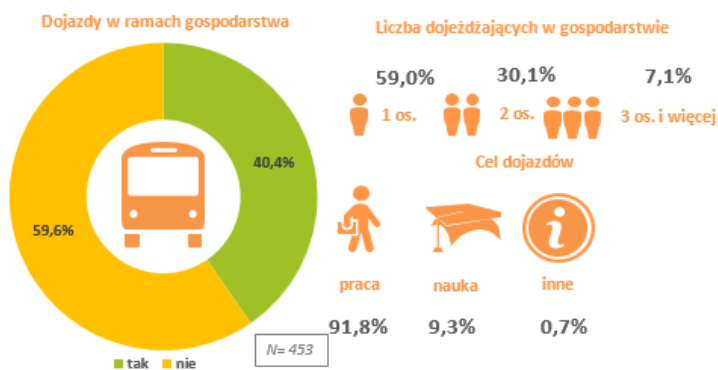
W zdecydowanej większości aspekty związane z pracą zarobkową, tj. warunki pracy i płace, jak również status zawodowy i perspektywy awansu tych osób uległy poprawie w wyniku przeprowadzki.

4.3 W jakim celu mieszkańcy podregionu ostrołęcko-siedleckiego regularnie migrują?

4.3.1 Dokąd i dlaczego mieszkańcy podregionu ostrołęcko-siedleckiego dojeżdżają w związku z pracą?

Jaka jest skala i kierunki migracji wahadłowych w związku z pracą?

Wśród badanych gospodarstw, w skład nieco ponad 40% z nich wchodzi członek dojeżdżający regularnie poza miejscowość zamieszkania. W ponad połowie, jest to jedna taka osoba, natomiast dwóch migrantów wahadłowych liczy 30% gospodarstw. Celem tych dojazdów jest

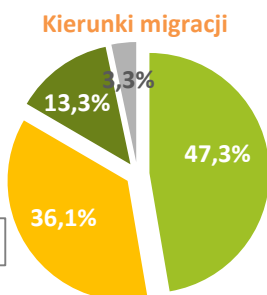
zdecydowanie najczęściej praca zarobkowa (92%). W celach związanych z edukacją i nauką dojeżdża 9% członków badanych gospodarstw.

KIERUNKI MIGRACJI ZWIĄZANYCH Z PRACĄ

Migranci wahadłowi dojeżdżają w zdecydowanej większości do innej miejscowości w obrębie województwa mazowieckiego, tylko nieliczni w związku z pracą regularnie podróżują do innego województwa bądź kraju.

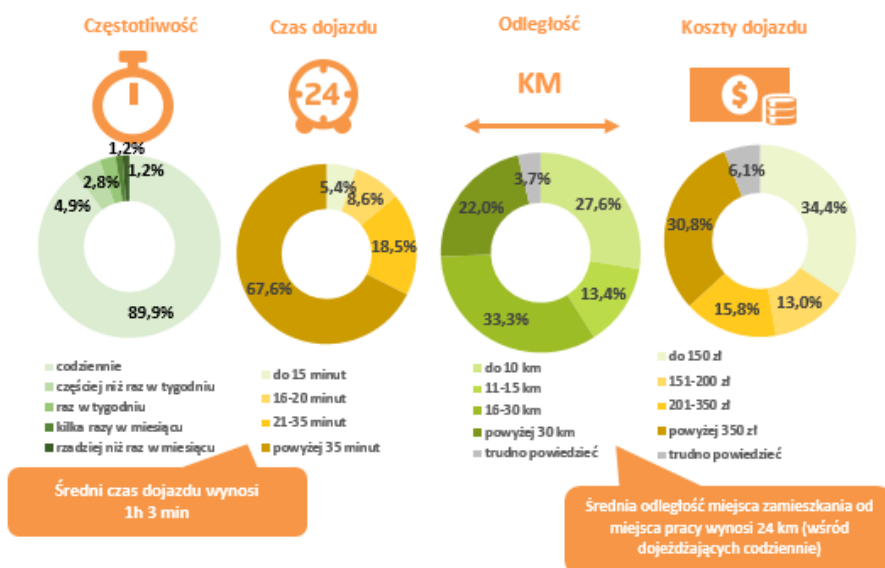
- w ramach jednego powiatu
- w ramach różnych powiatów w tym samym podregionie
- w ramach innego podregionu

N = 241

Prawie połowa migracji wahadłowych odbywa się w ramach jednego powiatu, nieco więcej niż jedną trzecią stanowią dojazdy w ramach różnych powiatów w obrębie tego samego podregionu. Dojeżdżający poza zamieszkiwany podregion stanowili 13%.

Charakterystyka zarobkowych migracji wahadłowych

Najczęściej migranci wahadłowi z pracy do domu wracają codziennie. Podróż w obie strony zajmuje najczęściej powyżej 35 minut a pokonywana odległość (w jedną stronę) w przypadku więcej niż co piątego migranta wynosi powyżej 30 km.

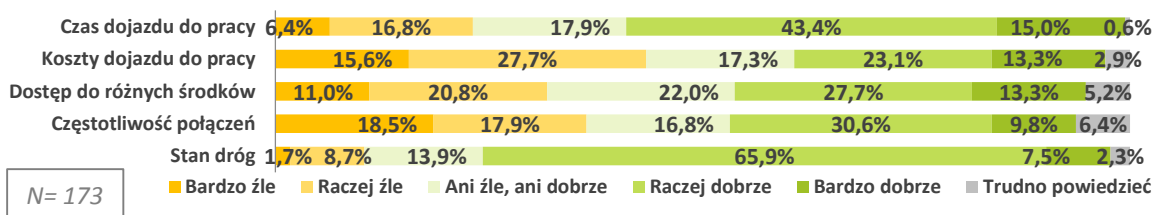
Jakie czynniki warunkują zarobkowe migracje wahadłowe?

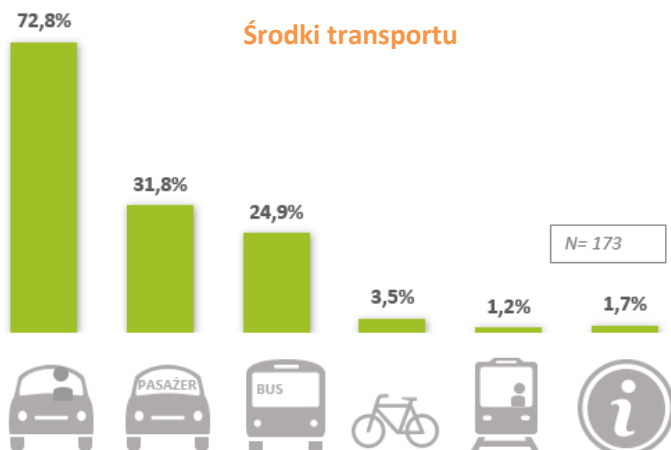
Jako powód decyzji o dojazdach do pracy poza miejscowość zamieszkania, ponad połowa migrantów wskazuje brak atrakcyjnych finansowo ofert pracy (56%). Często wymienianymi przyczynami są również brak ofert pracy zgodnych z zainteresowaniami (45%), jak i kwalifikacjami (35%).

4.3.2 Jak oceniane są dojazdy do pracy?

Wśród najwyżej ocenianych aspektów związanych z dojazdami do pracy znalazł się stan dróg, którymi podróżują migranci wahadłowi, jak również czas, jaki zajmuje podróż. Natomiast jako najgorzej ocenione zostały koszty ponoszone w związku z dojazdami, jak i częstotliwość połączeń różnych środków transportu.

Ocena środków transportu

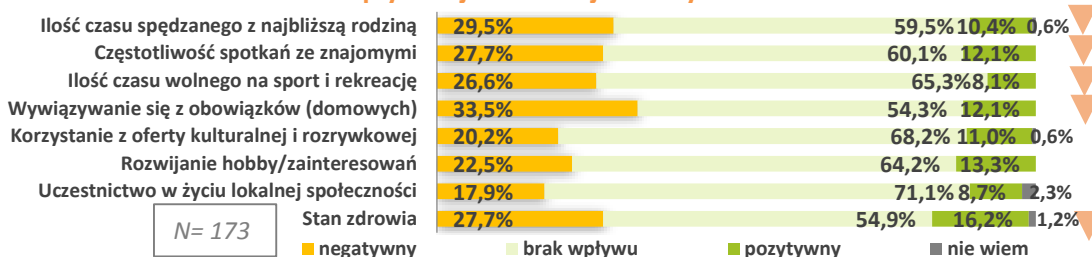

Wśród migrantów wahadłowych, najczęściej wybieranym środkiem transportu jest samochód. W 73% jako pasażer, w 42% jako pasażer. Ponadto, nieco ponad jedna piąta wykorzystuje w tym celu autobus. Pozostałe środki lokomocji przy migracjach wahadłowych to rower, pociąg oraz inne niż wyżej wymienione.

4.3.3 Jak oceniana jest jakość życia migrantów wahadłowych?

Największy, a jednocześnie najbardziej negatywny wpływ migracji wahadłowych odczuwany jest w kontekście wywiązywania się z obowiązków domowych. Znacząco uciążliwy jest też wpływ dojazdów do pracy na ilość czasu spędzanego z rodziną czy poświęcanego na sport i rekreację. Cierpi na tym również życie towarzyskie migrantów, lecz co ważniejsze odczuwają oni obniżenie stanu zdrowia.

Wpływ dojazdów na jakość życia

*Jeśli różnica między oceną negatywną a pozytywną wyniosła 11 pp. i więcej, uznano to za zmianę, oznaczając odpowiednio ▼ lub ▲

Uciążliwość dojazdów do pracy i ocena lokalnej polityki

Wśród najczęściej wskazywanych niedogodności wynikających z pracy w innym mieście są koszty jakich wymagają dojazdy oraz czas, jaki trzeba na nie przeznaczyć.

Główną zaletą jest często sam fakt posiadania pracy, niezależnie od dostrzeganych niedogodności. Nierzadko jednak migranci wahadłowi wskazują na lepsze warunki pracy, tj. wyższe zarobki, zgodność z zainteresowaniami czy możliwość awansu.

Główne niedogodności dojazdów

- ✗ Koszty, wydatki **43,6%**
- ✗ Poświęcony czas – korki, długa podróż **33,1%**
- ✗ Rozłąka z rodziną, mało czasu dla niej **7,8%**
- ✗ Niedogodne połączenia komunikacyjne **5,2%**
- ✗ Wstawanie, zmęczenie i stres **5,2%**
- ✗ Zły stan dróg, utrudniona jazda **4,1%**
- ✗ Inne **14,5%**
- Brak niedogodności **16,3%**

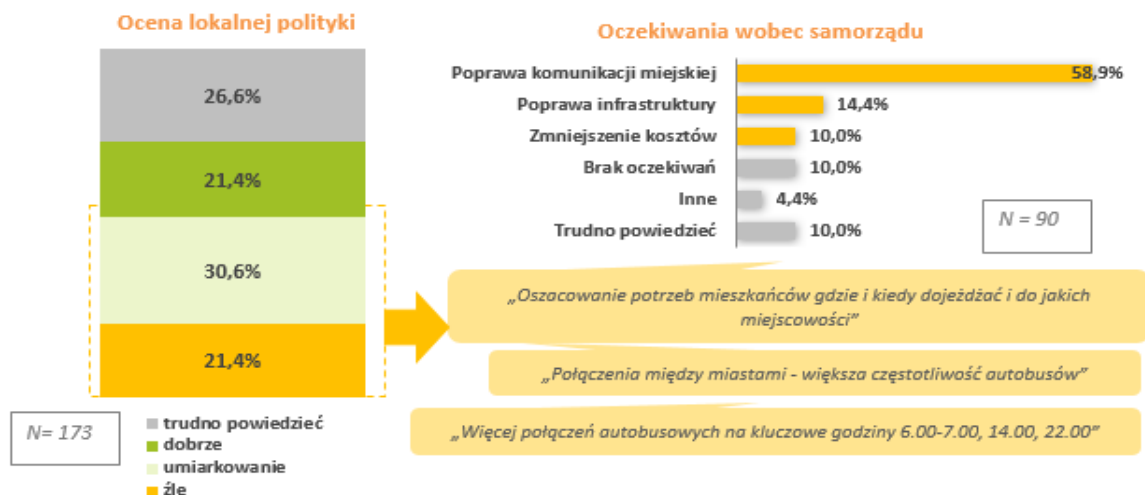
Główne zalety dojazdów

- ✓ Większe możliwości znalezienia pracy **26,0%**
- ✓ Wysokie zarobki **16,8%**
- ✓ Lepsza praca (warunki, awans, ciekawa) **13,9%**
- ✓ Łatwość dojazdu **5,8%**
- ✓ Otoczenie, ludzie, rozrywka, kultura **3,5%**
- ✓ Inne **7,5%**
- Brak zalet **28,3%**

„Uzależnienie od środków transportu oraz koszty utrzymania samochodu jak i paliwa”

„Tylko to, że jest praca i dobrze się zarabia a praca jest ciekawa”

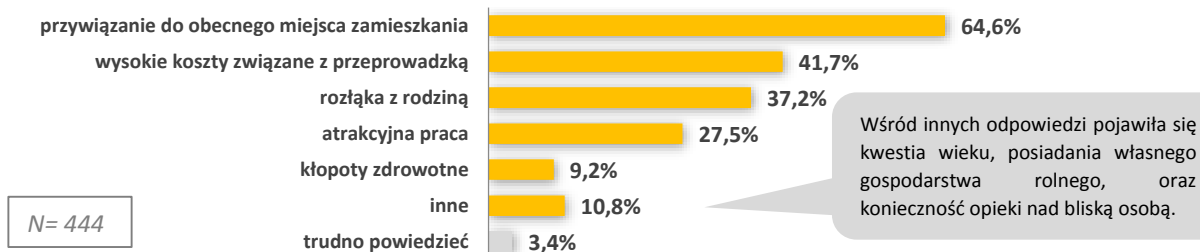
Ocena polityki władz samorządowych w kontekście ułatwień dla osób dojeżdżających do pracy stanowiła trudność dla ponad co czwartego respondenta. Dobrze oceniła ją nieco ponad jedna piąta badanych, natomiast wśród ponad połowy, którzy uważają ją za umiarkowaną lub złą, najczęściej formułowane oczekiwania wobec władz dotyczą poprawy komunikacji miejskiej oraz infrastruktury drogowej.

4.4 Co skłania mieszkańców podregionu ostrołęcko-siedleckiego do migracji?

4.4.1 Uwarunkowania i plany migracji długookresowych

Respondentów zapytano o to czy biorą pod uwagę możliwość wyprowadzki z obecnej miejscowości, w perspektywie najbliższych dwóch lat. Tylko 9 osób (2%) było skłonnych do wyjazdu, zaś **zdecydowana większość nie rozważa takiej możliwości** (92%). Główną przyczyną niechęci badanych było przywiązanie do obecnego miejsca zamieszkania oraz wysokie koszty związane z przeprowadzką.

Nielicznych respondentów, którzy rozważają możliwość wyjazdu skłoniłyby przede wszystkim **praca** (w tym głównie wyższe zarobki), a także **względy rodzinne** oraz **kwestie mieszkaniowe** (w tym lepsza infrastruktura), ewentualnie **atrakcyjniejsza oferta kulturalna**.

Według większości badanych, lepszym rozwiązaniem są codzienne dojazdy do pracy niż przeprowadzka do miejscowości, w której znajduje się miejsce pracy. Dojazdy i powroty na weekend znalazły zwolenników wśród nieco mniej niż dwóch trzecich pytanym. Natomiast w przypadku dojazdów i powrotów raz na miesiąc, nieco mniej niż dwóch na trzech badanych jako lepsze rozwiązanie wskazało przeprowadzkę.

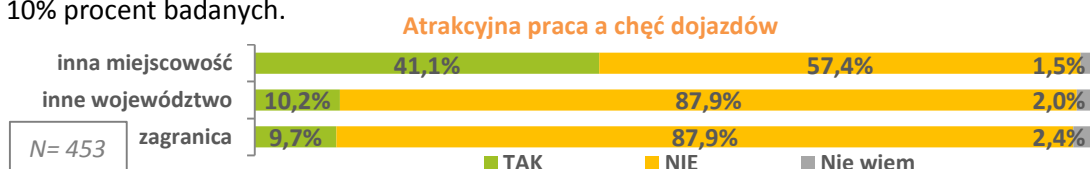
4.4.2 Oczekiwania wobec źródeł wiedzy o miejscach pracy

Wśród potencjalnie poszukujących pracy, zapytanych o źródła, do jakich sięgali w poszukiwaniu informacji o rynku pracy, dwóch na trzech nie zamierza szukać takich informacji. Natomiast w przypadku tych, którzy sięgną do źródeł będą to najczęściej znajomi bądź rodzina. Osoby skłonne do przeprowadzki ze względu na pracę, które jako potencjalne źródło informacji wskazały urząd pracy, oczekiwałyby od niego oraz instytucji zajmujących się pomocą w znalezieniu zatrudnienia atrakcyjnych ofert pracy zgodnych z ich kwalifikacjami.

4.4.3 Skłonność do migracji wahadłowych

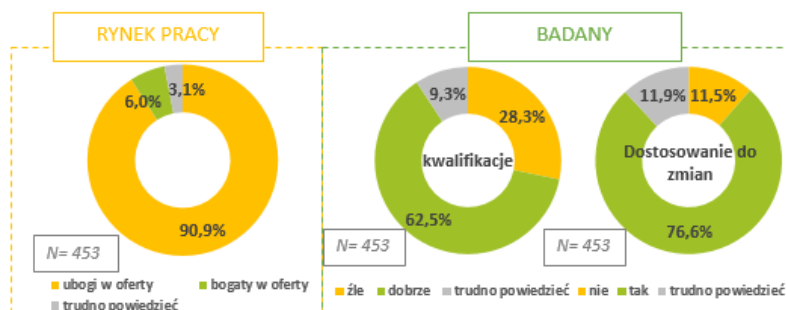
W przypadku migracji oznaczających regularne podróże do innej miejscowości niezależnie od destynacji, przeważająca część pytanym nie byłaby skłonna do tego rodzaju dojazdów. Najwięcej zwolenników znalazły dojazdy w obrębie województwa, natomiast dojazdów poza województwo skłonnych byłoby się podjąć jedynie 10% badanych. Wyjazdy zagraniczne znalazłyby zwolenników również u 10% procent badanych.

Większość respondentów skłonnych podjąć się pracy zarobkowej w innej miejscowości bądź województwie, najbardziej usatysfakcjonowana byłaby gdyby oznaczała ona powroty do kilku razy w tygodniu. Powroty raz w tygodniu skłonna byłaby zaakceptować nieco mniej niż jedna trzecia tej grupy badanych. Natomiast powroty kilka razy w miesiącu i rzadziej zniechęciłyby zdecydowaną większość. Maksymalny czas, jaki byłoby w stanie poświęcić na dojazdy do pracy (w jedną stronę), dla jednego na trzech pytanym mogłyby zajmować nawet do godziny.

Wśród osób, które nie podjęłyby się pracy zarobkowej poza miejscem zamieszkania wymagającej regularnych dojazdów, do najczęściej wskazywanych powodów należały uciążliwość dojazdów (57%), związane z nimi koszty (50%), jak również ograniczenie czasu poświęcanego rodzinie (38%).

Jak oceniany jest rynek pracy i własne kwalifikacje?

Ocena rynku pracy w miejscowości zamieszkania respondentów pokazała, że jest on postrzegany przez zdecydowaną większość jako ubogi w oferty pracy. Duży wachlarz ofert widziało jedynie 6% badanych.

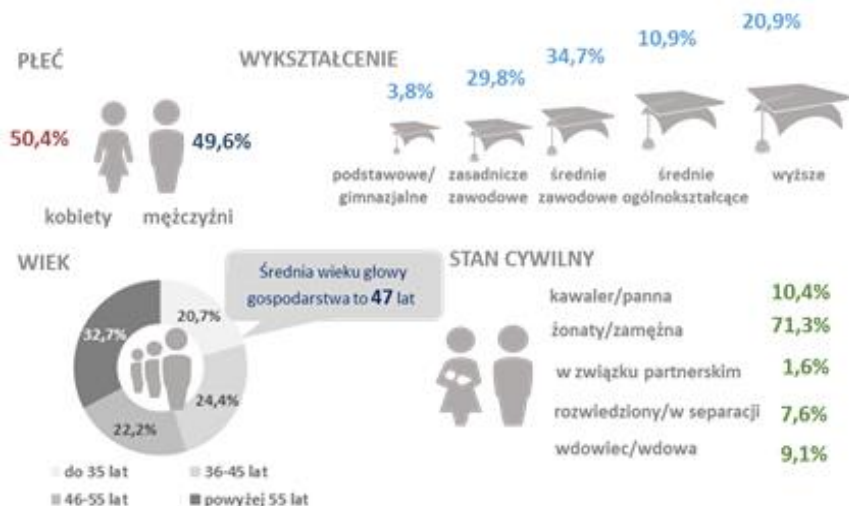
Nieco mniej niż dwie trzecie pytanym, w odniesieniu do oferty rynku pracy w miejscu zamieszkania, swoje kwalifikacje oceniała dobrze. Odsetek osób, według których ich kwalifikacje są złe (np. zbyt niskie lub nieodpowiednie) w kontekście sytuacji na tamtejszym rynku wyniósł 28%. W polepszeniu sytuacji pomóc może umiejętność dostosowania się do zmieniających się warunków na rynku pracy, którą deklarowała większość pytanym.

5. Migracje mieszkańców podregionu radomskiego

5.1 Kim są mieszkańcy podregionu radomskiego? – profil

Badaniem objęte zostały gospodarstwa domowe ze wszystkich powiatów podregionu. Proporcjonalnie, największy odsetek stanowili mieszkańcy Radomia (38,9%) oraz powiatu radomskiego (21,1%), zaś najmniejszy udział w próbie mieli respondenci z powiatu zwoleńskiego i białobrzeskiego (po 5,6%).

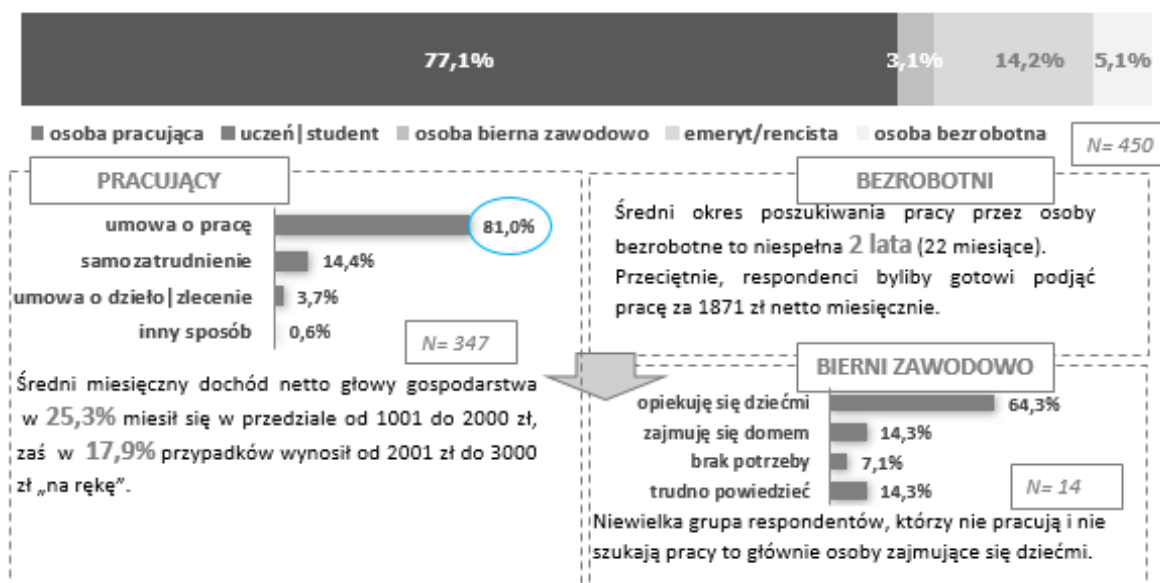
GŁOWA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

W grupie respondentów znalazła się równoliczna reprezentacja kobiet i mężczyzn; dominowały osoby pozostające w związku małżeńskim (siedem na dziesięć osób). Respondenci byli zróżnicowani pod względem wykształcenia, choć przeważały osoby z wykształceniem zawodowym (64,5%), jedna czwarta badanych to osoby legitymujące się wykształceniem wyższym. Badaniem objęte były osoby do 64. roku życia – przeciętny wiek głowy gospodarstwa domowego wyniósł 47 lat, zaś blisko 13% respondentów nie przekroczyło 30. roku życia.

Respondenci to przede wszystkim osoby pracujące (77%), co zgodne jest z założeniem, iż badany to osoba posiadająca najwyższe dochody bądź też rozporządzająca środkami gospodarstwa. Zatrudnieni byli przede wszystkim na umowę o pracę (81%), co siódmy z nich pracował na własny rachunek. Około 14% stanowiły osoby będące na rencie lub emeryturze. Niewielki odsetek stanowiły osoby bezrobotne (5%) oraz bierne zawodowo (3%).

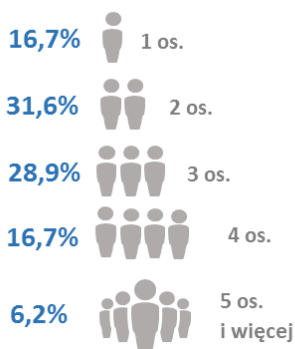
SYTUACJA EKONOMICZNA GŁOWY GOSPODARSTWA

GOSPODARSTWA DOMOWE

Wśród badanych gospodarstw niespełna 17% stanowiły gospodarstwa jednoosobowe, najsilniej reprezentowane były gospodarstwa dwu- i trzyosobowe (odpowiednio 32 i 29%). Podobny odsetek zamieszkiwał na terenach wiejskich co w miastach. Biorąc pod uwagę wszystkich członków gospodarstw, proporcje między ilością kobiet i mężczyzn pozostały równe, zaś pod względem wieku około jedna czwarta objętych badaniem

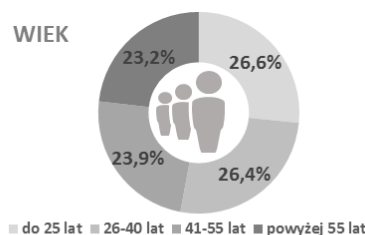
WIELKOŚĆ GOSPODARSTWA

PŁEĆ

WIEK

RODZAJ MIEJSCOWOŚCI

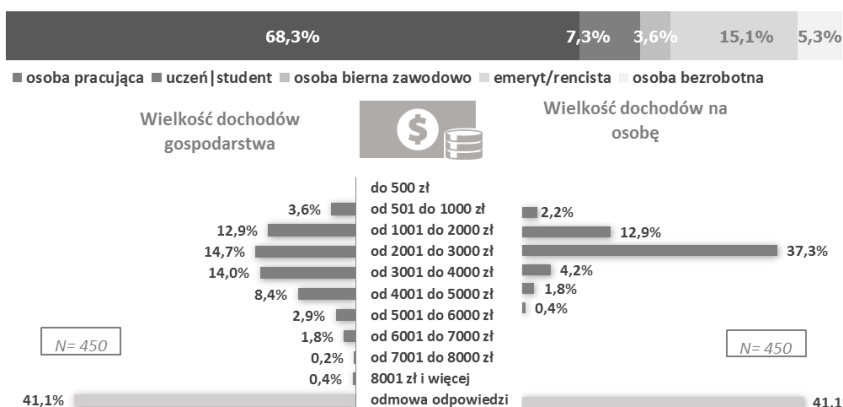

zamieszkiwał na terenach wiejskich co w miastach. Biorąc pod uwagę wszystkich członków gospodarstw, proporcje między ilością kobiet i mężczyzn pozostały równe, zaś pod względem wieku około jedna czwarta objętych badaniem

miała poniżej 25 lat (przy czym 18% stanowiły osoby niepełnoletnie), zaś 5% to osoby powyżej 65. roku życia.

Wśród pełnoletnich członków gospodarstw, blisko 70% stanowiły osoby pracujące, ponad 15% udział mieli emeryci i renciści, a nieco mniejszy odsetek stanowiły osoby pobierające naukę – uczniowie i studenci (7%). Wysokość miesięcznych dochodów blisko jednej trzeciej gospodarstw wynosiła między 2001 zł a 4000 zł netto, dochód przypadający na jednego członka rodziny to w większości wypadków od 1001 zł do 2000 zł netto.

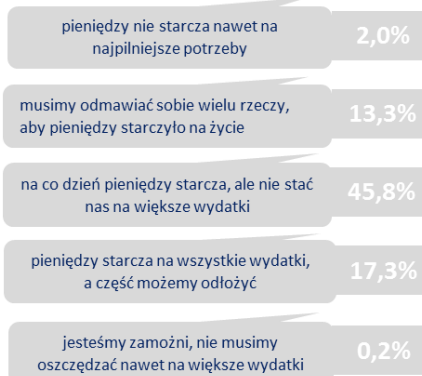
SYTUACJA EKONOMICZNA GOSPODARSTWA

Źródła dochodów

Sytuacja materialna

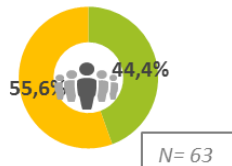
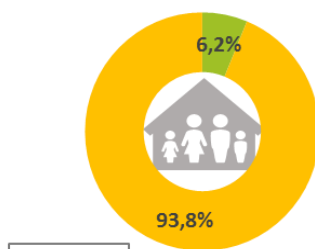
W trzech na cztery gospodarstwa główne, źródło dochodów to wynagrodzenie za pracę. Jednocześnie największy odsetek ocenia sytuację gospodarstwa jako taką, która pozwala zaspokoić bieżące potrzeby, ale nie umożliwia poniesienia większych wydatków.

5.2 Dlaczego i dokąd migrują mieszkańcy podregionu radomskiego?

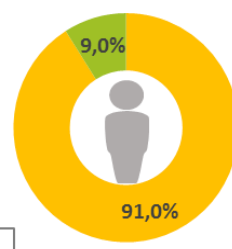
5.2.1 Skala migracji długookresowych

Tylko niewielki odsetek gospodarstw domowych przeprowadzał się do innej miejscowości – wspólne migracje miały miejsce jedynie w 6% gospodarstw. Natomiast jeśli zanotowano przeprowadzkę u głowy gospodarstwa (70 osób), to w niespełna połowie przypadków (44%) była to przeprowadzka razem z gospodarstwem domowym. Biorąc pod uwagę indywidualne historie migracyjne członków badanych gospodarstw (w wieku 16+), to 9% z nich choć raz przeprowadziło się do innej miejscowości na dłużej niż 12 miesięcy, przy czym motywy tych przeprowadzek były różne.

MIGRACJE GOSPODARSTWA

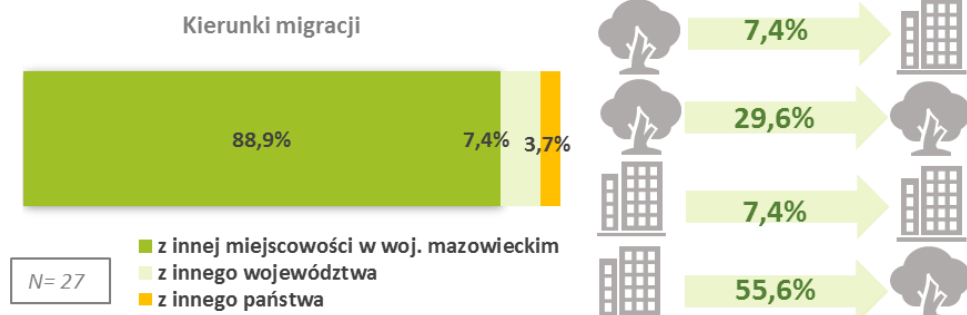
MIGRACJE INDYWIDUALNE

5.2.2 Długookresowe migracje gospodarstw domowych

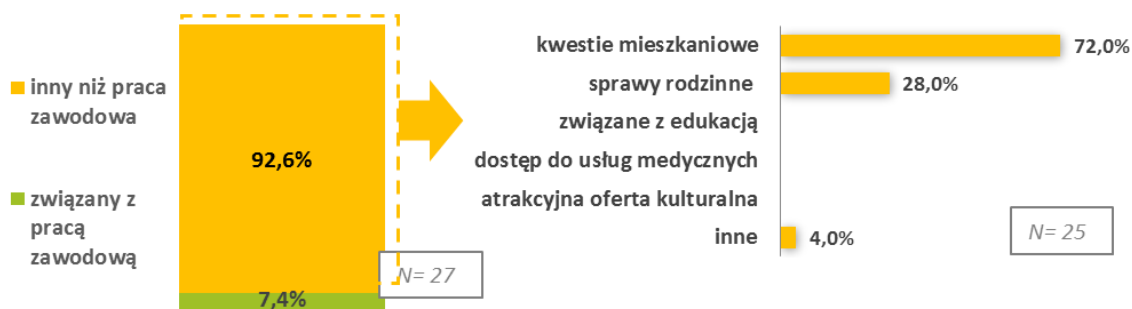
Jakie są przyczyny i kierunki migracji długookresowych gospodarstw?

Analizując kierunki przeprowadzek gospodarstw należy zauważyć, iż miały one przede wszystkim charakter wewnętrzny, tzn. odbywały się w ramach województwa mazowieckiego. Dwa gospodarstwa przeprowadziły się z innego województwa. W przypadku tych nielicznych migracji zbiorowych przeprowadzki częściej odbywały się w kierunku „odwrotnym” tzn. z miasta na wieś.

Przyczyną ostatniej migracji, bo taką brano pod uwagę w badaniu, były przede wszystkim kwestie inne niż praca zawodowa (92%) – głównie aspekty związane z zamieszkiwaniem, tzn. dogodniejsze warunki bytowania, lepsza infrastruktura czy też typ zabudowy (72%). Powody związane z pracą zawodową wystąpiły zaledwie w 7% przeprowadzek.

Przyczyny migracji

Co charakteryzuje migrujące gospodarstwa?

Za przedstawiciela migrującego gospodarstwa należy uznać jego głowę. Średni czas zamieszkiwania respondenta w danej miejscowości wynosił 41 lat, przy czym jedna czwarta respondentów zamieszkiwała w danej lokalizacji do 5 lat (włącznie) i tyle samo od 6 do 10 lat, co oznacza, że połowa przeprowadzek rodzinnych miała miejsce w ostatniej dekadzie. Blisko trzech na dziesięciu migrantów zamieszkiwało w danej miejscowości powyżej 15 lat (29,6%). Średnia wieku w momencie zmiany miejscowości zamieszkania wynosiła 32 lata, zaś największy odsetek mieścił się w przedziale między 27-30 lat oraz 31-35 lat (po 27%).

W chwili podejmowania decyzji o przeprowadzce źródłem dochodów gospodarstwa było zazwyczaj wynagrodzenie za pracę lub samozatrudnieni (25 na 27 gospodarstw), co tłumaczyłoby fakt, iż większość migracji miała na celu poprawę warunków mieszkaniowych, nie zaś poszukiwanie pracy. Nieco częściej były to osoby z wykształceniem wyższym, przeważnie pozostające w związku małżeńskim, zatem przeprowadzki te miały przeważnie charakter rodzinny.

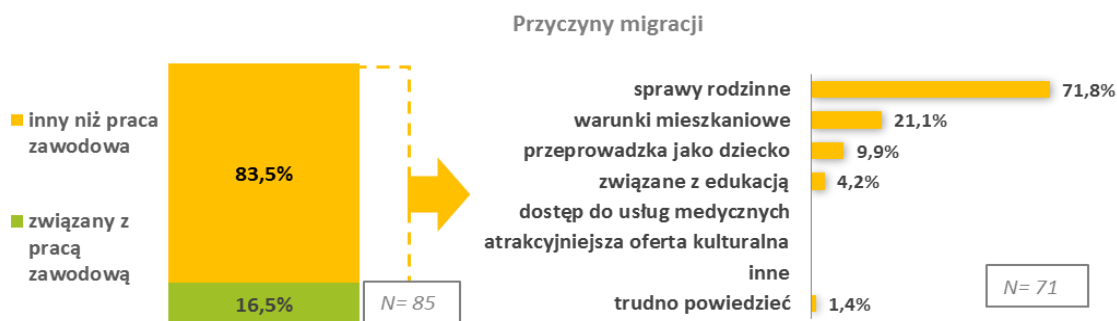
Co „wypycha” a co „przyciąga” migrujące zarobkowo gospodarstwa?

Zaledwie dwa spośród migrujących gospodarstw zdecydowały się na przeprowadzkę w związku z pracą zawodową. W obu przypadkach powodem wyjazdu z poprzedniej miejscowości był brak ofert pracy na tamtejszym rynku pracy – bezrobocie. Z kolei wybór destynacji podyktowany był chęcią powrotu do domu rodzinnego.

5.2.3 Długookresowe migracje indywidualne członków gospodarstwa

Jakie są przyczyny i kierunki długookresowych migracji indywidualnych?

Podobnie jak w przypadku migracji zbiorowych, indywidualne przeprowadzki również miały w głównej mierze charakter pozazawodowy – kwestie związane z pracą były powodem co szóstej przeprowadzki (16,5%).

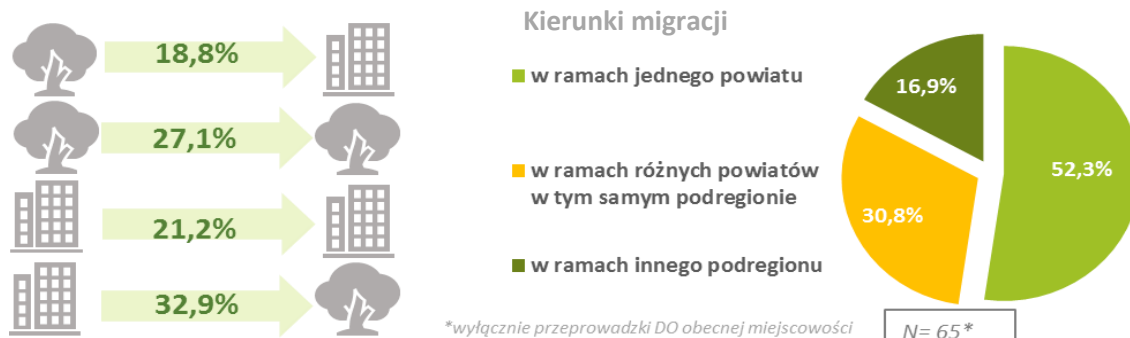
Wśród innych powodów dominowały kwestie rodzinne, na przykład zawarcie małżeństwa (72%). Mniejsze znaczenie w tym wypadku miały warunki mieszkaniowe (21%).

Migranci indywidualni zazwyczaj migrowali w obrębie województwa – trzy czwarte mieszkańców badanego podregionu (76,5%) przyjechało do aktualnej miejscowości z innej miejscowości Mazowsza. Co dziesiąty przyjezdny przeprowadził się z innego województwa (9 osób). Przeprowadzki te miały zróżnicowany charakter, choć najwięcej z nich również odbyło się z obszarów miejskich na wieś (33%).

Kierunki migracji

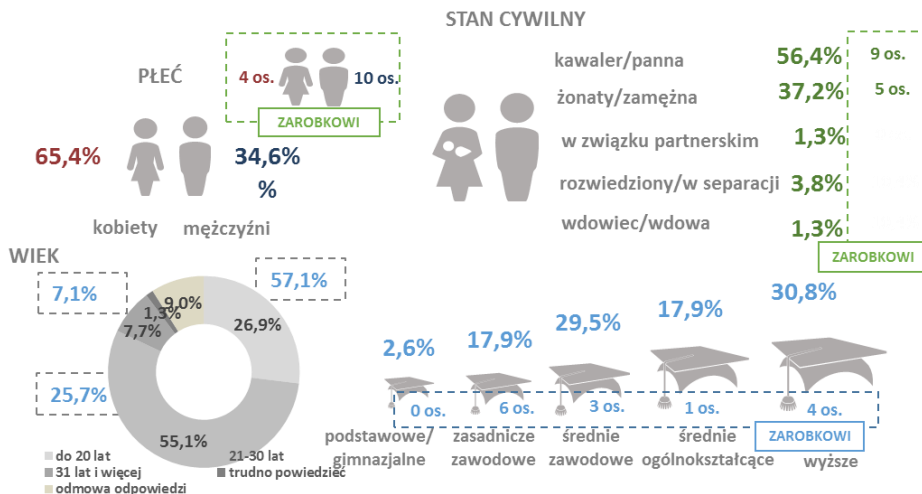
	N=85	Z	DO
Obecna miejscowość		11,8%	88,2%
To samo województwo		76,5%	2,4%
Inne województwo		10,6%	2,4%
Inny kraj		1,2%	7,1%
SUMA		100%	100%

Wewnątrzwojewódzkie migracje dotyczyły w głównej mierze przeprowadzek w ramach jednego powiatu (ponad połowa – 52%) lub podregionu (co trzecia – 31%), rzadziej zaś migranci przeprowadzali się poza granice administracyjne podregionu (17%).

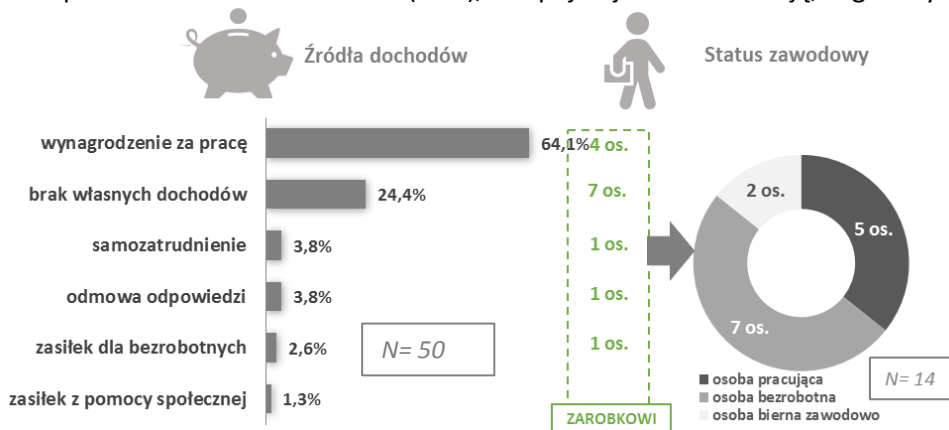
Kim są migranci długookresowi?

Wśród migrantów długookresowych większy udział mają kobiety (65,4%), co może być związane jest z faktem, iż to one częściej zmieniały miejsce zamieszkania ze względu na zawarcie związku małżeńskiego. Natomiast w przypadku tych kilkunastu migrantów zarobkowych proporcje były odwrotne – większość stanowili mężczyźni. Migranci długookresowi to przede wszystkim osoby stanu wolnego (ponad połowa), przede wszystkim z wykształceniem wyższym oraz średnim zawodowym. Migrujący to również głównie młodzi – ponad 80% to osoby do 30. roku życia, co może oznaczać, że przeprowadzka miała związek z usamodzielnieniem czy założeniem rodziny, zaś po tej zmianie mobilność ludności spada.

SITUACJA EKONOMICZNA

W momencie podejmowania decyzji o przeprowadzce większość migrantów długookresowych posiadała stałe zatrudnienie (64%), co spójne jest z informacją, iż głównym powodem przeprowadzki były kwestie rodzinne bądź poprawa warunków bytowania, nie zaś praca zarobkowa. Co czwarty (25%) przeprowadzający nie posiadał własnych dochodów, tzn. był na przykład na utrzymaniu rodziców.

Co „wypycha” a co „przyciąga” migrantów zarobkowych?

CZYNNIK WYPYCHAJĄCY

Powodem wyjazdu z poprzedniego miejsca zamieszkania w przypadku migrantów zarobkowych były przede wszystkim:

- ✓ Niskie wynagrodzenie za pracę
- ✓ Bezrobocie (brak ofert)

CZYNNIK PRZYCIĄGAJĄCY

O przeprowadzce ze względów zarobkowych zdecydowały z kolei:

- ✓ Lepsze perspektywy finansowe
- ✓ Atrakcyjny rynek pracy – bogatszy w oferty
- ✓ Lepsze warunki pracy
- ✓ Możliwość znalezienia pracy w zawodzie

Jak oceniane są migracje zarobkowe?

Poproszono migrantów zarobkowych o ocenę jakości życia przed przeprowadzką oraz po przeprowadzce, biorąc pod uwagę różne aspekty związane z zatrudnieniem, takie jak: status zawodowy, warunki pracy, zarobki, perspektywy awansu i rozwoju, warunki mieszkaniowe, stabilność zatrudnienia czy ogólną sytuację finansową. Należy podkreślić, iż **w każdym z analizowanych wskaźników nastąpiła wyraźna poprawa po podjęciu decyzji o przeprowadzce**. Wśród tych kilkunastu migrantów największa zmiana na lepsze miała miejsce w przypadku **perspektyw rozwoju i awansu zawodowego, warunków pracy oraz statusu zawodowego**, zaś najmniejsza różnica dostrzegana była w **kontekście stabilności zatrudnienia**.

Podobna sytuacja ma miejsce, jeśli pod uwagę wzięte zostaną niezarobkowe aspekty funkcjonowania gospodarstwa, takie jak poczucie bezpieczeństwa, dostęp do usług edukacyjnych, ilość czasu wolnego czy możliwość połączenia obowiązków rodzinnych z pracą zawodową. W tym wypadku większość aspektów skłaniających się na jakość życia gospodarstwa **pozostała na niezmiennym poziomie**, poprawę zaobserwować można w przypadku takich obszarów jak poczucie bezpieczeństwa oraz łatwość komunikacji (dojazdu).

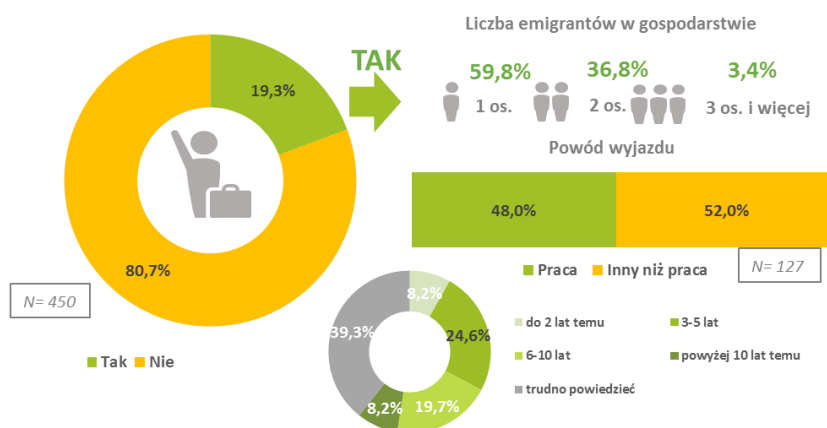
W związku z ogólną poprawą warunków bytowania gospodarstw, na różnych płaszczyznach, żaden z migrantów nie rozważa powrotu do poprzedniego miejsca zamieszkania.

Skąd czerpana jest wiedza o ofertach pracy w regionie?

Planując przeprowadzkę do innej miejscowości, nieco ponad co trzeci migrujący poszukiwał pracy w docelowej miejscowości (14 osób). Poszukujący korzystali z pomocy rodziny lub znajomych (3 osoby), pośrednictwa urzędu pracy (2 osoby), portali internetowych (2 osoby) lub ogłoszeń na stronach pracodawców.

5.2.4 Wyprowadzki zarobkowe

Chcąc poznać główne przyczyny i skalę wyjazdów z danej miejscowości, zapytano respondentów o byłych członków gospodarstwa, to jest takich, którzy prowadzą już własne gospodarstwo domowe i wyprowadziły się z obecnego miejsca zamieszkania. Taka sytuacja miała miejsce w co piątym badanym

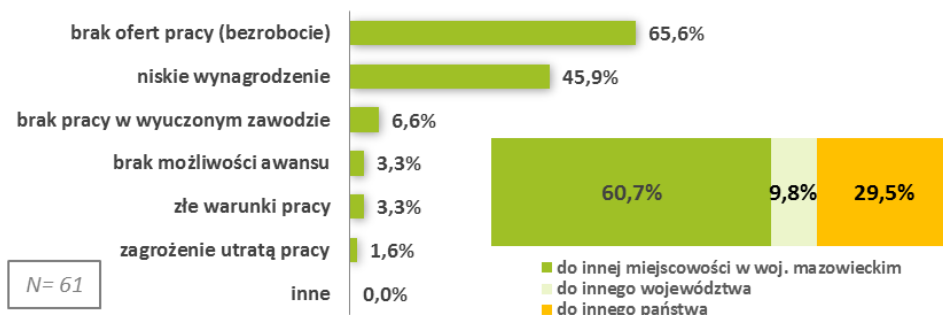

gospodarstwie (19%), przy czym przeważnie wyprowadzka ta dotyczyła jednej osoby (60%). Mniej więcej połowa tych wyjazdów związana była z pracą zawodową (48%), przy czym co czwarta miała miejsce w okresie 3 do 5 lat wstecz (25%).

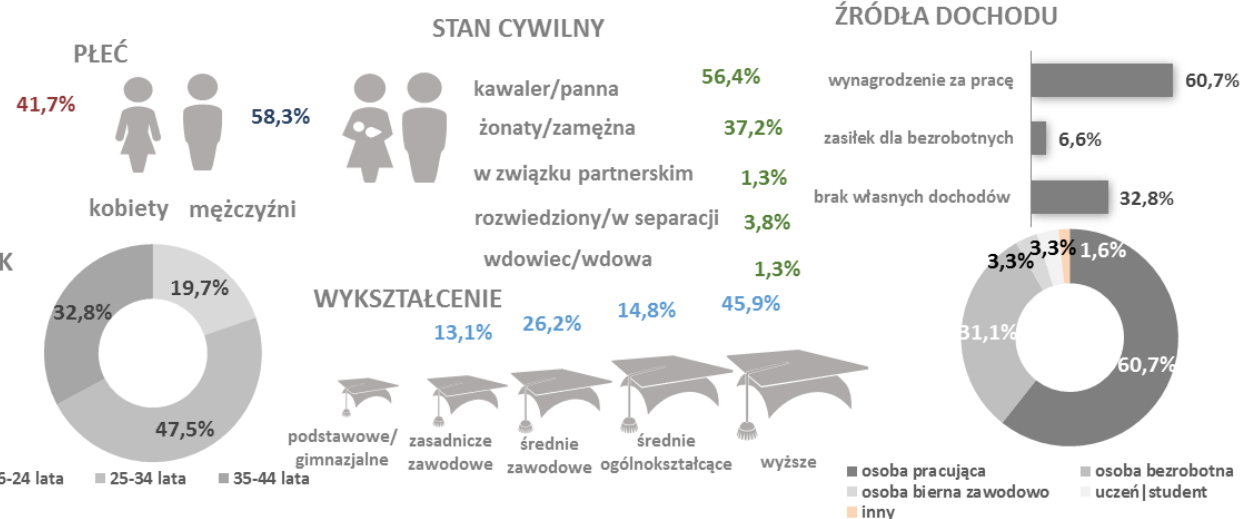
Destynacją migracji zarobkowych były w głównej mierze miejscowości na terenie województwa mazowieckiego (61%) – przede wszystkim duże miasta takie jak Warszawa, w dalszej kolejności Radom. Częściej natomiast zdecydowano się na wyjazdy za granicę niż do innego województwa. Powodem wyjazdu było przede wszystkim bezrobocie i brak możliwości znalezienia pracy w danej miejscowości (66%), jak również niesatysfakcjonujące wynagrodzenie za wykonywaną pracę (46%).

Miejsce zamieszkania w celach zarobkowych opuścili przede wszystkim mężczyźni (58%), najczęściej jako osoby stanu wolnego (56%), blisko połowa pozostawała w wieku między 25. a 34. rokiem życia (47,5%). Na migrację częściej decydowały się osoby z wyższym wykształceniem, mające pracę w poprzedniej miejscowości, to jest własne źródło dochodów. Jedna na trzy osoby była bezrobotna, podejmując decyzję o wyjeździe.

Powód i cel wyjazdu

N= 61

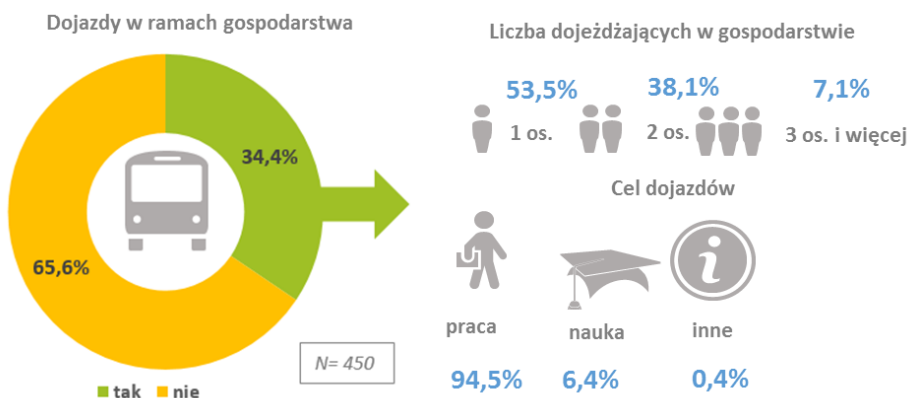
Respondentów poproszono o subiektywną ocenę tego, jak wyprowadzka wpłynęła na sytuację zawodową byłych członków gospodarstwa. W każdym z analizowanych aspektów, to jest statusu zawodowego, warunków pracy, wysokości pensji czy perspektyw rozwoju zauważono wyraźną poprawę (odsetek odpowiedzi pozytywnych wahał się od 84% w przypadku statusu zawodowego do 95% w przypadku wysokości zarobków), co oznacza, że przeprowadzka traktowana była jako właściwa decyzja.

5.3 W jakim celu mieszkańcy podregionu radomskiego regularnie migrują?

5.3.1 Dokąd i dlaczego mieszkańcy podregionu radomskiego dojeżdżają w związku z pracą?

Jaka jest skala i kierunki migracji wahadłowych w związku z pracą?

Pośród badanych gospodarstw domowych odsetek, w których przynajmniej jedną osobę można określić jako migranta wahadłowego wyniósł 34%, przy czym w połowie gospodarstw dojeżdża jedna osoba (53,5%), zaś w blisko czterech na dziesięć (38%) badanych rodzin były to dwie osoby. Przeważająca część dojazdów miała związek z pracą zawodową (94%), niewielki odsetek (6%) stanowiły migracje wahadłowe związane z podejmowaniem nauki poza miejscem zamieszkania (przy czym pod uwagę wzięte zostały wyłącznie dojazdy pełnoletnich członków gospodarstwa).

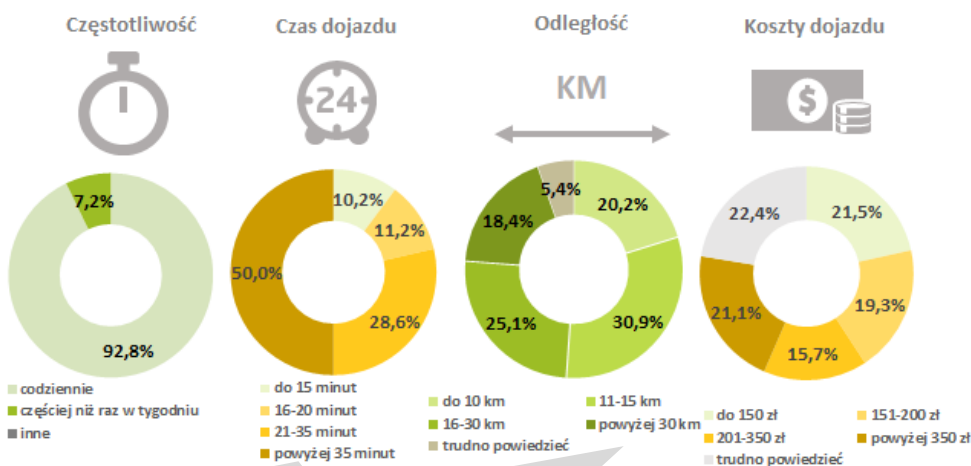
Przeważająca część dojazdów miała związek z pracą zawodową (94%), niewielki odsetek (6%)

stanowiły migracje wahadłowe związane z podejmowaniem nauki poza miejscem zamieszkania (przy czym pod uwagę wzięte zostały wyłącznie dojazdy pełnoletnich członków gospodarstwa).

Zarobkowi migranci wahadłowi przede wszystkim kursują w obrębie województwa mazowieckiego – niemal 100% przypadków. Nieco ponad połowę stanowią regularne migracje do innego powiatu w ramach podregionu radomskiego – 52% (przede wszystkim do miasta Radomia), więcej niż jedna na trzy to dojazdy w obrębie tego samego powiatu (37%). Na dojazdy do innego podregionu zdecydowało się 9% pytanych.

Charakterystyka zarobkowych migracji wahadłowych

Charakteryzując zarobkowe migracje wahadłowe należy zauważyć, że znakomita większość to dojazdy

codzienne (93%). Średni czas dojazdu w ciągu jednego dnia wynosi 44 minuty, przy czym połowa dojazdów zajmuje ponad 35 minut. Migranci dojeżdżający codziennie do pracy mają średnio 22 kilometry, przy czym jedna trzecia z nich dojeżdża do pracy od 11 do 15 km.

Średni czas dojazdu to 44 minuty

Średnia odległość do pracy to 22 kilometry

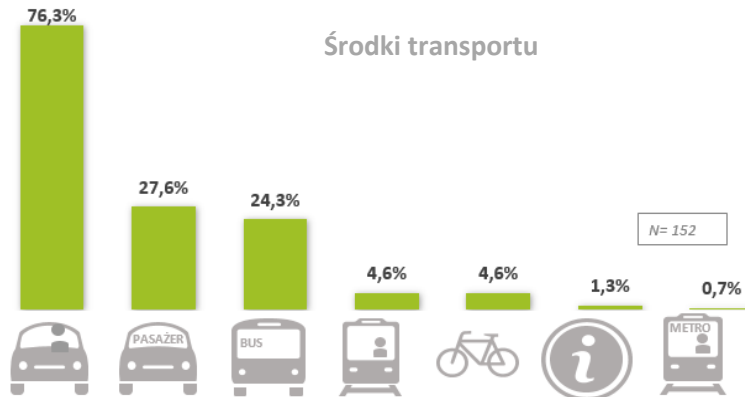
Jakie czynniki warunkują zarobkowe migracje wahadłowe?

Co sprawia, że badani decydują się na dojazdy do innej miejscowości w związku z pracą zawodową? Znaczenie ma przede wszystkim fakt, iż w ich miejscu zamieszkania brakuje atrakcyjnych finansowo

ofert pracy lub też pracy zgodnej z zainteresowaniami czy kwalifikacjami. Kolejnym powodem jest dogodny dojazd do pracy, co sprawia, że migracje są mniej uciążliwe. Dla co dziesiątego respondenta ważne były lepsze warunki mieszkaniowe, skłaniające do dojazdów.

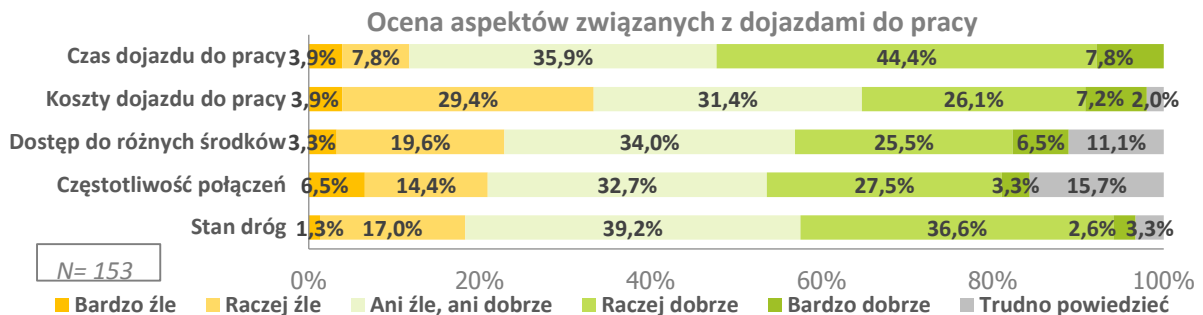
5.3.2 Jak oceniane są dojazdy do pracy?

Najczęściej wykorzystywany środek transportu, preferowany przez trzy czwarte migrantów (76%), to własny samochód (jako kierowca).

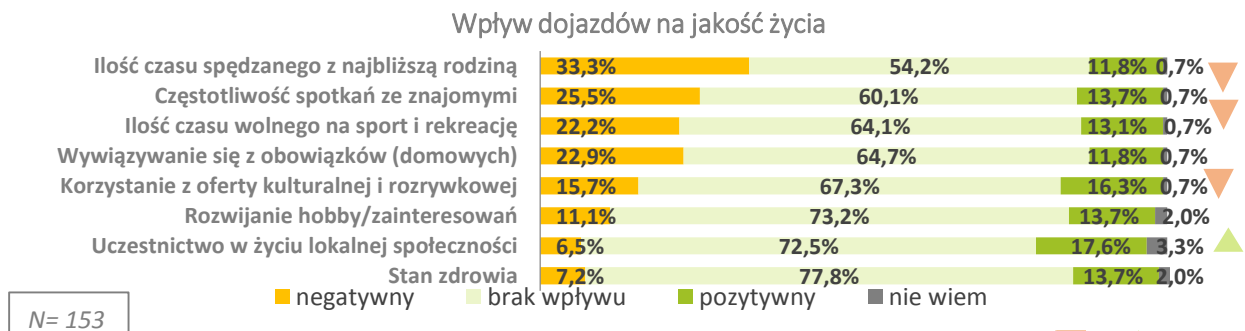
Podobny odsetek wskazywał na dojazdy samochodem z inną osobą (jako pasażer) – 28% co na dojazdy autobusem (24%). Przy czym należy podkreślić, iż wykorzystywane środki transportu dotyczą więcej niż jednej osoby w gospodarstwie, co więcej – jedna osoba korzysta może z więcej niż jednego środka transportu.

Ponad połowa respondentów dojeżdżających do pracy dobrze ocenia czas dojazdu (52), zaś trzech na dziesięciu pytanym pozytywnie wypowiada się na temat stanu dróg (39% odpowiedzi pozytywnych). Najgorzej oceniane są natomiast koszty dojazdu, z których niezadowolona jest ci trzecia osoba (33%), mimo iż taki sam odsetek ocenia je dobrze.

5.3.3 Jak oceniana jest jakość życia migrantów wahańowych?

W ocenie migrantów zarobkowych codzienne dojazdy do pracy mają negatywny wpływ przede wszystkim na ilość czasu spędzanego z najbliższą rodziną (33%). Co czwarty uważa, że cierpi na tym częstotliwość spotkań ze znajomymi (26%) oraz wywiązywanie się z obowiązków domowych (23%). Nieco pozytywniej natomiast dojeżdżający zapatrują się na uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności.

*Jeśli różnica między oceną negatywną a pozytywną wyniosła 11 pp. i więcej, uznano to za zmianę, oznaczając odpowiednio ▽ lub ▲

Uciążliwość dojazdów do pracy i ocena lokalnej polityki a skłonność do migracji długookresowych

Główne niedogodności dojazdów

- ✗ Wysoki koszt i wydatki **36,6%**
- ✗ Poświęcony czas – korki, długa podróż **34,0%**
- ✗ Konieczność jazdy samochodem **6,5%**
- ✗ Wstawanie, zmęczenie i stres **5,9%**
- ✗ Niedogodne połączenia komunikacyjne **4,6%**
- ✗ Zły stan dróg, utrudniona jazda **4,6%**
- ✗ Rozłąka z rodziną, mało czasu dla niej **4,6%**
- ✗ Inne **9,2%**

Brak niedogodności **15,0%**

„Czasochłonność, szczególnie jak trzeba czekać, „pusty” czas”

„Pociągi wolno jeżdżą, kiedyś było krócej, rozkład nie jest dostosowany do tego jak ludzie wracają do domów”

„Mało czasu na odpoczynek po 10 godzinach pracy”

„Jestem uzależniony od samochodu”

„Brak synchronizacji pomiędzy komunikacją publiczną, brak pobocznych dróg, drogie bilety”

Główne zalety dojazdów

- ✓ Większe możliwości znalezienia pracy **20,9%**
- ✓ Lepsza praca (warunki, awans, ciekawa) **13,1%**
- ✓ Wysokie zarobki **9,8%**
- ✓ Łatwość dojazdu **8,5%**
- ✓ Otoczenie, ludzie, rozrywka, kultura **5,2%**
- ✓ Inne **4,6%**

Brak zalet **30,0%**

„Większe szanse na awans, większe wynagrodzenie, większe szanse na znalezienie odpowiedniej pracy”

„Duże miasto, można załatwić inne sprawy”

„Szanujemy to, że mamy tę pracę”

„Jeździmy wszyscy jednym środkiem transportu - samochodem, koszt paliwa jest niższy na jedną osobę”

„Nie siedzi się w jednym miejscu”

Migrantów wahadłowych, którzy nie rozważali przeprowadzki, poproszono o wybór alternatywy między przeprowadzką a dojazdami do pracy z różną częstotliwością. O ile w przypadku codziennych dojazdów to migracja wahadłowa była zdecydowanie częściej wybieraną opcją (97%), to w przypadku powrotów na weekend połowa respondentów wybrała przeprowadzkę, zaś w przypadku rzadszych powrotów do domu 85% zdecydowałaby się na przeprowadzkę.

Atrakcyjna praca a skłonność do migracji

codzienne dojazdy vs. przeprowadzka

dojazdy i powrót na weekend vs. przeprowadzka

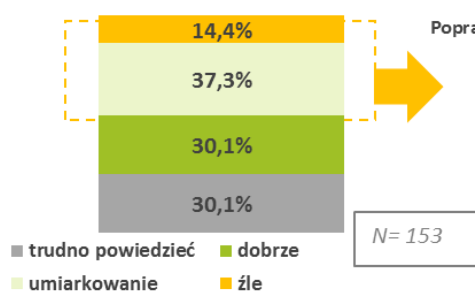

dojazdy i powrót raz na miesiąc vs. przeprowadzka

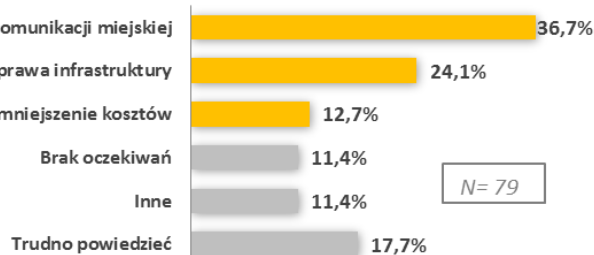

Połowa dojeżdżających do pracy źle lub umiarkowanie ocenia politykę władz samorządowych w kontekście stosowania ułatwień dla osób migrujących wahadłowo. Zapytani o oczekiwania względem ułatwienia dojazdów do pracy wskazują przede wszystkim na kwestie związane komunikacją

Ocena lokalnej polityki

Oczekiwania wobec samorządu

publiczną, to jest zwiększenie ilości połączeń, częstości ich kursowania bądź lepszego dostosowania rozkładów jazdy (37%). Ważną kwestią jest również infrastruktura, w tym poprawa stanu dróg (24%).

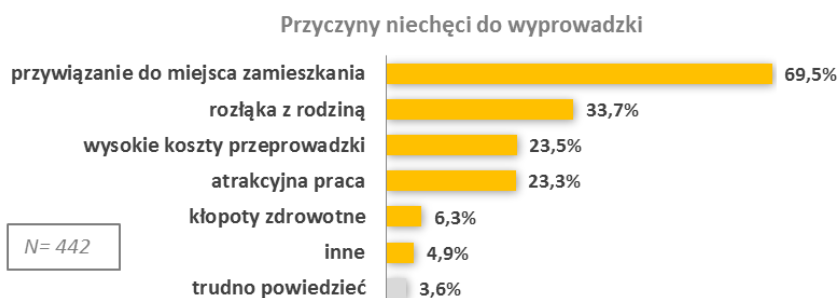
5.4 Co skłania mieszkańców podregionu radomskiego do migracji?

5.4.1. Uwarunkowania i plany migracji długookresowych

Respondentów zapytano o to czy biorą pod uwagę możliwość wyprowadzki z obecnej miejscowości, w perspektywie najbliższych dwóch lat. Tylko 8 osób (1,8%) było skłonnych do wyjazdu, zaś **zdecydowana większość nie rozważa takiej możliwości** (89,3%). Główną

przyczyną niechęci badanych były przywiązanie do miejsca zamieszkania, wskazywane przez siedmiu na dziesięciu pytanym (70%) oraz obawa o konieczność rozłąki z najbliższymi, wskazywana przez co trzeciego pytanego (33%). Jedna czwarta głów gospodarstw była niechętna pomysłowi wyjazdu ze względu na wysokie koszty przeprowadzki oraz atrakcyjną pracę na miejscu.

Nielicznych respondentów, którzy rozważają możliwość wyjazdu skłoniłyby przede wszystkim **praca** (w tym głównie wyższe zarobki), ewentualnie **względy rodzinne**.

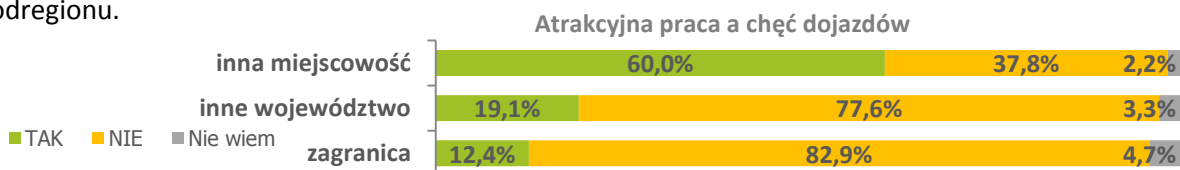
Oczekiwania wobec źródeł wiedzy o miejscach pracy

Respondenci, wyjeżdżając do innej miejscowości, poszukiwaliby pracy przede wszystkim poprzez rodzinę i znajomych oraz ogłoszenia na stronach pracodawców. Urząd pracy wybrałoby 38% pytanym zaś agencje pośrednictwa pracy wskazało 12% pytanym. Zatem większą rolę od instytucji odegrałoby polecenie bliskiego i poszukiwania na własną rękę. Osoby skłonne do przeprowadzki ze względu na pracę oczekiwałyby od urzędu pracy oraz instytucji zajmujących się pomocą w znalezieniu zatrudnienia przede wszystkim: pomocy w poszukiwaniach i atrakcyjnych ofert pracy, organizacji bezpłatnych kursów i specjalistycznych szkoleń oraz pomocy w przekwalifikowaniu się.

5.4.2. Skłonność do migracji wahadłowych

W przypadku otrzymania atrakcyjnej oferty pracy, która wiązałaby się z dojazdami do innej miejscowości, sześciu na dziesięciu pytanym byłoby skłonnych ją przyjąć (60%), gdyby oznaczała dojazdy w obrębie województwa. Na regularne dojazdy poza województwo zgodziłby się co piąty badany (19%), zaś pracę za granicą, oznaczającą czasowe wyjazdy z kraju, podjęłoby 12% pytanym. Atrakcyjna oferta zatem nie zawsze jest czynnikiem warunkującym mobilność mieszkańców podregionu.

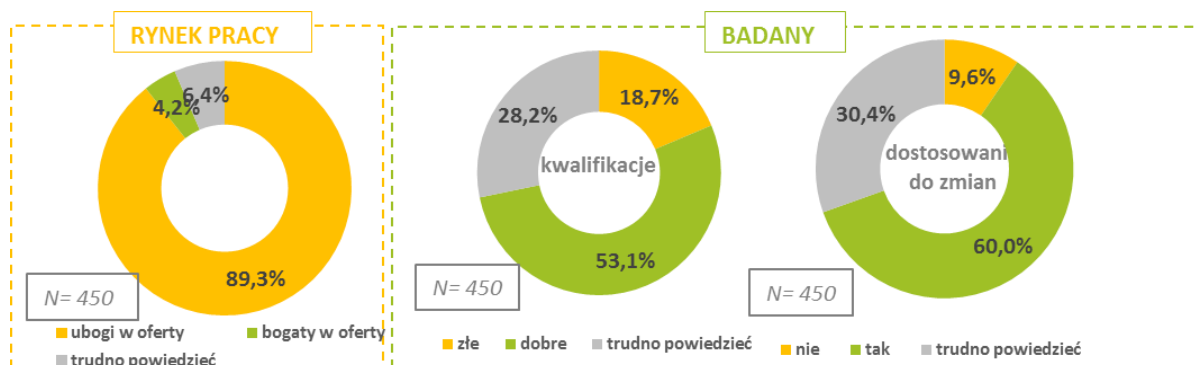

Niechęć podjęcia zatrudnienia w kraju wynikałaby z przekonania o długich i uciążliwych dojazdach, ale czynnikiem hamującym skłonność do migracji wahadłowej byłby również ograniczony czas dla rodziny (46%) oraz koszt dojazdu (42%). Osoby, które przyjęłyby taką ofertę pracy, przeciętnie byłyby skłonne

dojeżdżać do pracy w jedną stronę ok. 50 min; na czas powyżej godziny wskazało 14%, lecz dla co czwartego badanego maksymalnym akceptowalnym czasem dojazdu byłoby do 30 min (25%). Jednocześnie należy zauważyć, iż oferta ta często zostałaby odrzucona, gdyby oznaczała powrót do domu raz w tygodniu bądź rzadziej.

Jak oceniany jest rynek pracy i własne kwalifikacje?

Zaobserwowano, iż respondenci dość krytycznie wypowiadali się o lokalnym rynku pracy – jako „ubogą” ofertę w pracy we własnej miejscowości określiło 90% pytanym. Bardziej pozytywne opinie wyrażali oni w odniesieniu do własnych kwalifikacji (za dobre uznała je ponad połowa) oraz umiejętności dostosowania do zmian na lokalnym rynku pracy – co szósty respondent uważał się za osobę elastyczną pod tym względem.

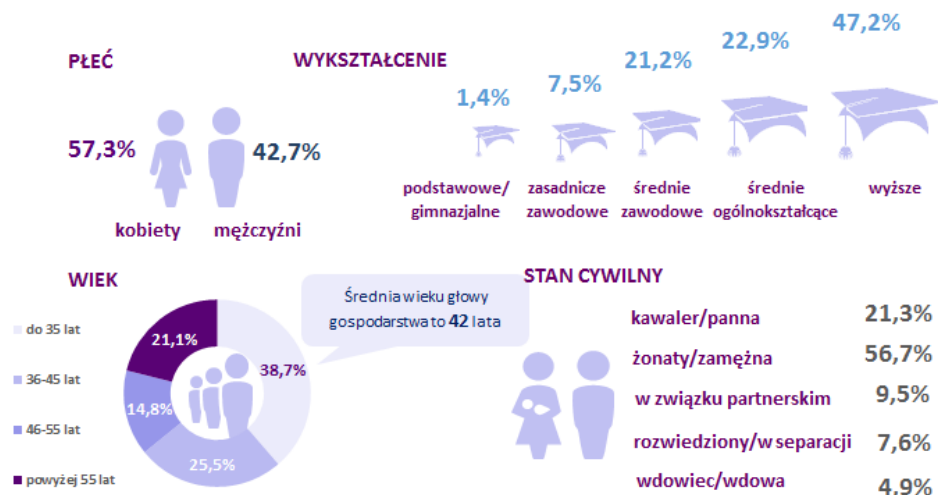
6. Migracje mieszkańców m. st. Warszawy

6.1 Kim są mieszkańcy Warszawy? – profil

Badaniem objęte zostały gospodarstwa domowe ze wszystkich warszawskich dzielnic. Proporcjonalnie, największy odsetek stanowili mieszkańcy Mokotowa (12,7%), Pragi-Południe (10,7%), a następnie Ursynowa (8,7%) oraz Woli i Bielan (po 8,0%). Najmniej reprezentowanymi obszarami stolicy były: Rembertów, Wesoła oraz Wilanów (po 1,3%).

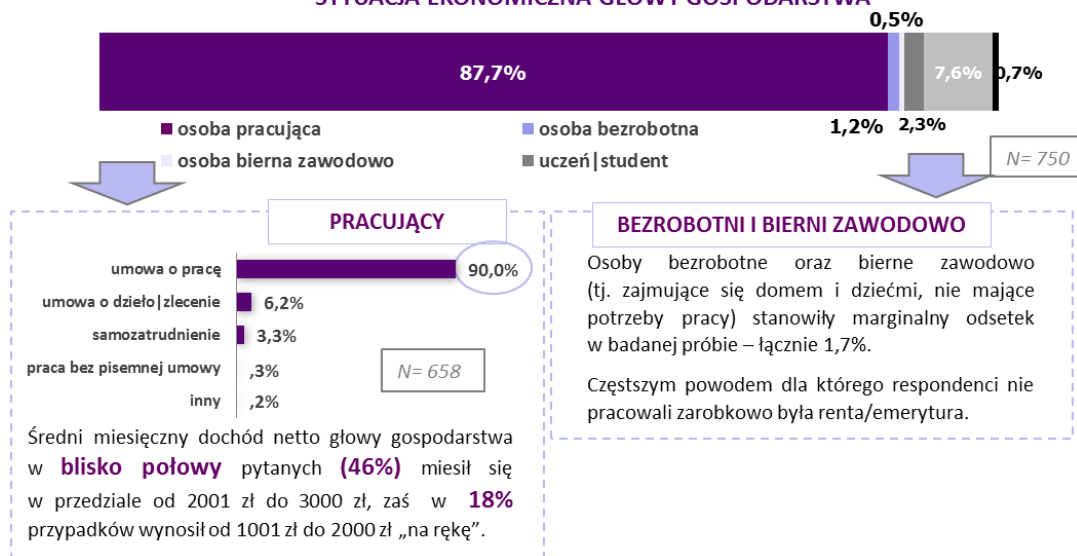
GŁOWA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Respondentami w badaniu były głowy gospodarstw domowych, które wypowiadały się w imieniu pozostałych członków gospodarstwa (zazwyczaj rodziny). Nieco częściej były to kobiety, jako osoby rozporządzające finansami gospodarstwa lub uzyskujące wyższe dochody (57% kobiet). Podobny odsetek stanowiły osoby z wykształceniem średnim (zawodowym i ogólnokształcącym), co wyższym (kolejno 44% i 47%). Najliczniejszą udział w próbie miały osoby do 35. Roku życia (39%). Gospodarstwa tworzyły w ponad połowie przede wszystkim osoby w związku małżeńskim (57%).

Respondenci to przede wszystkim osoby pracujące (77%), co ma związek z faktem, iż badaniem objęte były osoby do 64. Roku życia (wiek produkcyjny). Zatrudnieni byli przede wszystkim na **umowę o pracę** (90%), zaledwie 6% pytanych pracowało na podstawie umowy cywilno-prawnej o dzieło lub zlecenie. 8% stanowiły osoby będące na rencie lub emeryturze, zaledwie 2% to uczniowie i studenci. Marginalny odsetek stanowiły osoby bezrobotne oraz bierne zawodowo (łącznie 2%).

SYTUACJA EKONOMICZNA GŁOWY GOSPODARSTWA

GOSPODARSTWA DOMOWE

Wśród badanych gospodarstw jedna czwarta to gospodarstwa jednoosobowe (26%), najsilniej reprezentowane były gospodarstwa dwu- i trzyosobowe (odpowiednio 40% i 23%). Wśród członków gospodarstwa przeważały osoby z wykształceniem wyższym oraz średnim, zaś co dziesiąty posiadał wykształcenie wyższe zawodowe (9%). Proporcje między ilością kobiet i mężczyzn były zbliżone, choć przeważały kobiety (53%). Pod względem wieku około jedna czwarta objętych badaniem miała poniżej 25 lat (przy czym 16% stanowiły osoby niepełnoletnie), zaś 2% to osoby powyżej 65. Roku życia.

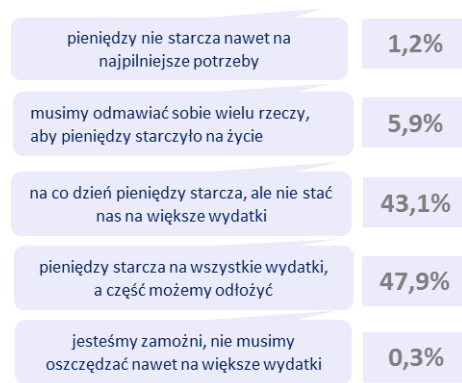

Wśród pełnoletnich członków gospodarstw, ponad 80% stanowiły osoby pracujące, niespełna 8% udział mieli emeryci i renciści, znacznie mniejszy odsetek stanowiły osoby pobierające naukę – uczniowie i studenci (2%).

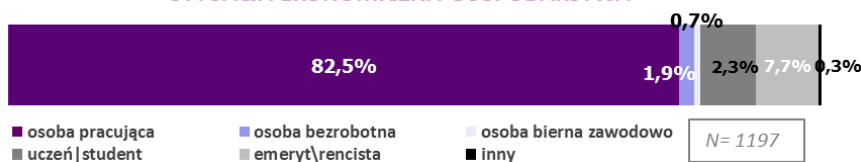
W dziewięciu na dziesięć gospodarstw główne, źródło dochodów to wynagrodzenie za pracę. Prawie połowa pytaných jest zdania, że ich sytuacja materialna pozwala na odłożenie pewnej sumy pieniędzy i oceniana jest dobrze.

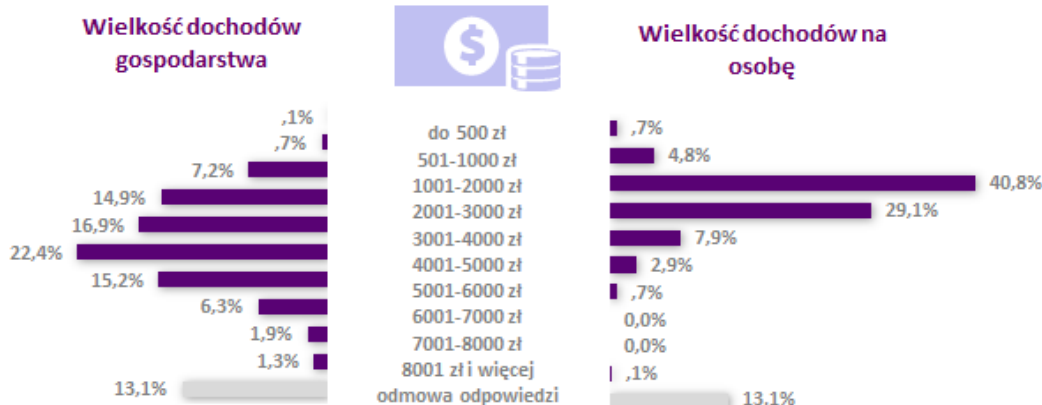
Sytuacja materialna

SYTUACJA EKONOMICZNA GOSPODARSTWA

Wysokość miesięcznych dochodów blisko jednej trzeciej gospodarstw wynosiła między 2001 zł a 4000 zł netto, dochód przypadający na jednego członka rodziny to w większości wypadków (40%) od 1001 zł do 2000 zł netto.

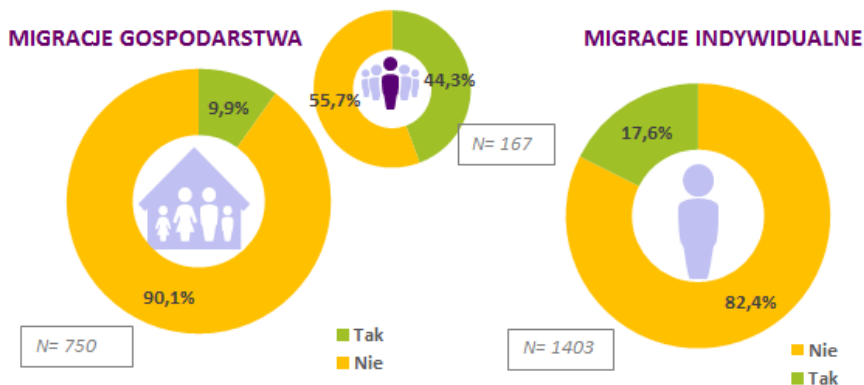

6.2 Dlaczego i dokąd migrują mieszkańcy Warszawy?

6.2.1 Skala migracji długookresowych

Co dziesiąte gospodarstwo przeprowadzało się wspólnie do innej miejscowości (10%), przy czym jeśli zanotowano przeprowadzkę u głowy gospodarstwa to w 44% sytuacji była to przeprowadzka **razem z gospodarstwem domowym**.

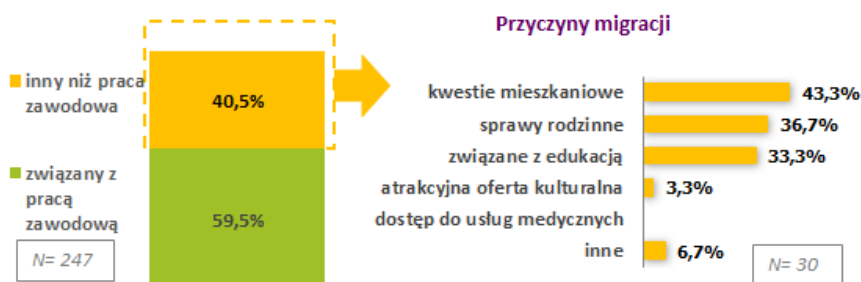
Biorąc pod uwagę indywidualne migracje członków badanych gospodarstw (w wieku 16+), **to 18%** z nich choć raz przeprowadziło się do innej miejscowości na dłużej niż 12 miesięcy. Pozostały odsetek to grupa osób niemobilnych bądź takich, które przeprowadzały się w obrębie Warszawy.

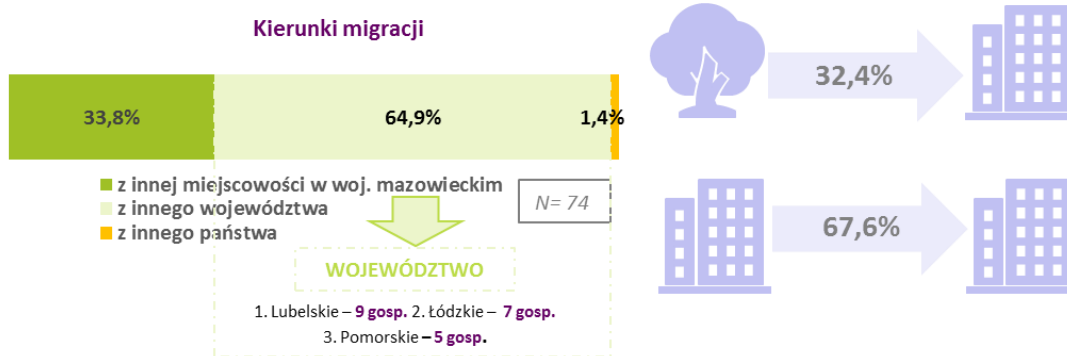
6.2.2 Długookresowe migracje gospodarstw domowych

Jakie są przyczyny i kierunki migracji długookresowych gospodarstw?

Kwestie związane z pracą zawodową były przesłanką sześciu na dziesięć migracji długookresowych (60%), przy czym pod uwagę brana była ostatnia przeprowadzka. Aspekty nie związane z pracą (40%) to przede wszystkim chęć poprawy warunków mieszkaniowych (cztery na dziesięć przypadków) oraz migracje z uwagi na sytuację rodzinną (np. zawarcie małżeństwa – 37%), a także edukacją (wyjazdy na studia to powód długookresowej migracji jednej na trzy osoby migrujące z innych przyczyn niż zawodowe).

Analizując kierunki przeprowadzek gospodarstw należy zauważyć, iż miały one przede wszystkim charakter zewnętrzny, tzn. większość z nich wykraczała poza województwo mazowieckie. 65% gospodarstw przeprowadziło się z innego województwa (głównie lubelskiego, łódzkiego i pomorskiego). Jedna na trzy to migracja w obrębie Mazowsza. W przypadku zidentyfikowanych migracji zbiorowych przeprowadzki zazwyczaj odbywały się z miasta do miasta – z mniejszych miast do stolicy.

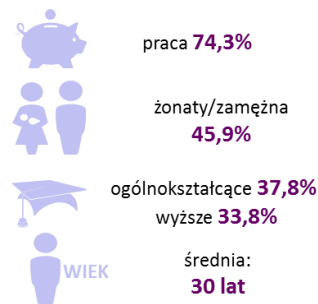

Co charakteryzuje migrujące gospodarstwa?

Średni czas zamieszkiwania głowy gospodarstwa w danej miejscowości wynosił 46 lat. W ciągu ostatnich dziesięciu lat przeprowadziło się 22% pytanym, zaś w ciągu ostatnich 6 (co można uznać za okres kryzysu) – 14%. Połowa głów gospodarstw mieszkała w Warszawie od 35 lat, przy czym średnia wieku w momencie zmiany miejscowości zamieszkania wynosiła 26 lat – dla wielu mógłby to być czas rozpoczęcia pracy, krótko po zakończeniu studiów.

W chwili podejmowania decyzji o przeprowadzce źródłem dochodów gospodarstwa było zazwyczaj wynagrodzenie za pracę – wskazało tak trzech na czterech pytanym. Wśród migrujących głów gospodarstw niespełna połowę stanowiły osoby w związku małżeńskim (46%), zazwyczaj z wykształceniem wyższym lub średnim ogólnokształcącym. Przeciętny wiek migranta przeprowadzającego się razem z gospodarstwem to 30 lat.

Charakterystyka głowy migrującego gospodarstwa

Co „wypycha” a co „przyciąga” migrujące zarobkowo gospodarstwa?

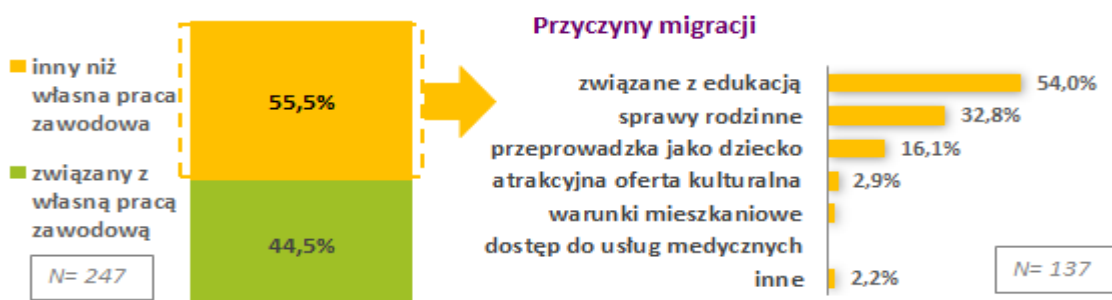
Biorąc pod uwagę migrację zarobkową, najczęstszą przyczyną wyjazdu z poprzedniej miejscowości były kwestie **wysokości wynagrodzenia** – blisko połowa wskazała, iż do migracji skłoniły gospodarstwo niskie zarobki. Trzech na dziesięciu pytanym wskazało na **złe warunki pracy** (30%), a jedna czwarta wyjazdów uwarunkowana była **bezrobociem (brak ofert pracy w poprzedniej miejscowości)** i **brakiem perspektyw na awans** – po 25%. Dalsza w kolejności była migracja związana z niestabilnością pracy i obawą o jej utratę (18%).

Czynnikiem determinującym wybór miejscowości docelowej były przede wszystkim oferowane **lepsze warunki finansowe pracy** (61%), **atrakcyjny i bogaty w oferty rynek pracy** i **lepsze warunki pracy** (po 48%). Nieco mniejsze znaczenie przy podejmowaniu decyzji miała możliwość awansu zawodowego oraz znalezienia pracy w zawodzie.

6.2.3 Długookresowe migracje indywidualne członków gospodarstwa

Jakie są przyczyny i kierunki długookresowych migracji indywidualnych?

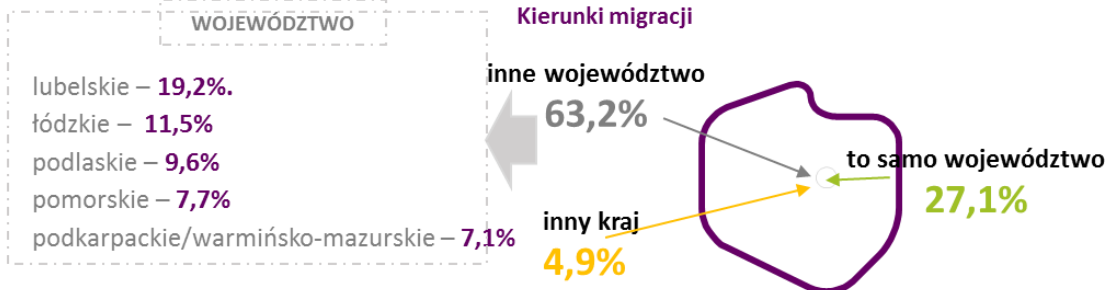
Nieco inaczej niż w przypadku migracji zbiorowych, indywidualne przeprowadzki miały nieco częściej pozazawodowy charakter. Kwestie inne niż praca stanowiły 55% motywów przeprowadzek, w tym najważniejszy był dostęp do edukacji (54%). Oznacza to, iż w wielu przypadkach przeprowadzka do

Warszawy wiązała się z podjęciem studiów, po zakończeniu których młodzi ludzie nie wracali do swojej miejscowości. Inne nie zarobkowe przyczyny to sprawy rodzinne, wskazywane przez jedną na trzy osoby. Część respondentów przeprowadziła się z rodziną jako dziecko (16%), zatem nie podejmowała decyzji o wyjeździe.

Migranci indywidualni zazwyczaj migrowali spoza województwa – sześciu na dziesięciu (63%) przyjechało do Warszawy z innej części kraju, przy czym za główne kierunki napływu można uznać

kolejno województwa: lubelskie, łódzkie, podlaskie i pomorskie. 27% przyjezdnych przeprowadziło się z innej części Mazowsza. Migranci indywidualni zazwyczaj migrowali spoza województwa – sześciu na dziesięciu (63%) przyjechało do Warszawy z innej części kraju, przy czym za główne kierunki napływu można uznać kolejno województwa: lubelskie, łódzkie, podlaskie i pomorskie. 27% przyjezdnych przeprowadziło się z innej części Mazowsza.

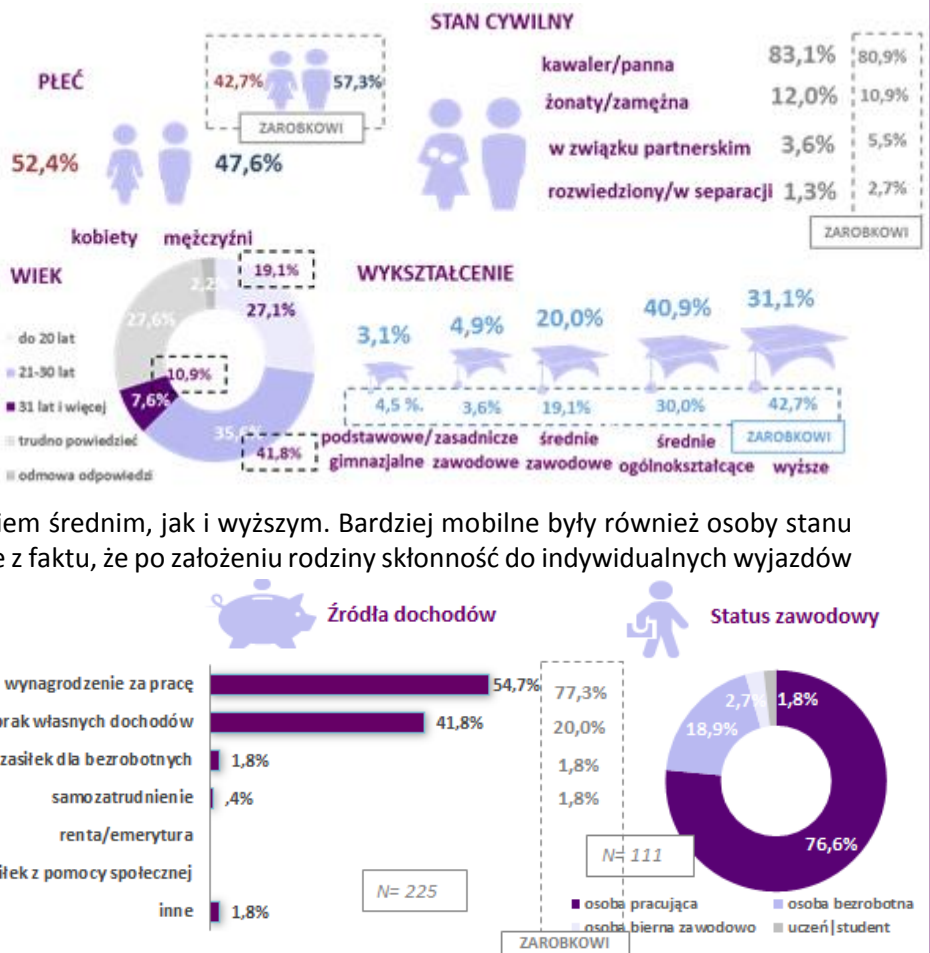
4,9% stanowiły przeprowadzki z innego kraju, co może w znacznej części oznaczać powroty zagranicznych emigrantów do miejsca zamieszkania.

Kim są migranci długookresowi?

Wśród migrantów długookresowych odsetek kobiet i mężczyzn jest zbliżony. Różnica pojawia się natomiast w przypadku migracji ze względu na pracę – tu nieco większą grupę stanowią mężczyźni (57%). Dominowały osoby z wykształceniem średnim (po agregacji wykształcenia średniego zawodowego i ogólnokształcącego miało je sześciu na dziesięciu migrantów). Potwierdzałyby to duży odsetek osób migrujących ze względu na edukację – podjęcie studiów. Wśród migrantów zarobkowych wysoki udział miały zarówno osoby z wykształceniem średnim, jak i wyższym. Bardziej mobilne były również osoby stanu wolnego, co wynika oczywiście z faktu, że po założeniu rodziny skłonność do indywidualnych wyjazdów spada. Wskazuje na to również wiek migranta – migrowali przede wszystkim młodzi, po 30. roku życia aktywność spadała.

W momencie podejmowania decyzji o przeprowadzce nieco ponad połowa migrantów długookresowych

posiadała stałe zatrudnienie (54%), zaś 42% nie miało własnych dochodów, pozostając na utrzymaniu rodziny. Wśród migrantów zarobkowych odsetek pracujących utrzymywał się na poziomie 77%.

Co „wypycha” a co „przyciąga” migrantów zarobkowych?

Czynnikiem decydującym o wyjeździe migrantów zarobkowych były zazwyczaj kwestie finansowe – wśród pracujących, w dalszej kolejności brak ofert pracy w miejscu zamieszkania – wśród osób bez własnego dochodu. Do Warszawy przyciąga natomiast atrakcyjny rynek pracy – pod względem ilości ofert, zarobków i warunków pracy.

CZYNNIK WYPYCHAJĄCY

- ✓ Niskie wynagrodzenie za pracę – **47,7%**
- ✓ Brak ofert (bezrobocie) – **40,5%**
- ✓ Złe warunki pracy – **27,9%**
- ✓ Brak możliwości awansu – **25,2%**
- ✓ Brak stanowisk pracy w wyuczonym zawodzie – **16,2%**
- ✓ Zagrożenie utratą pracy – **14,4%**

CZYNNIK PRZYCIĄGAJĄCY

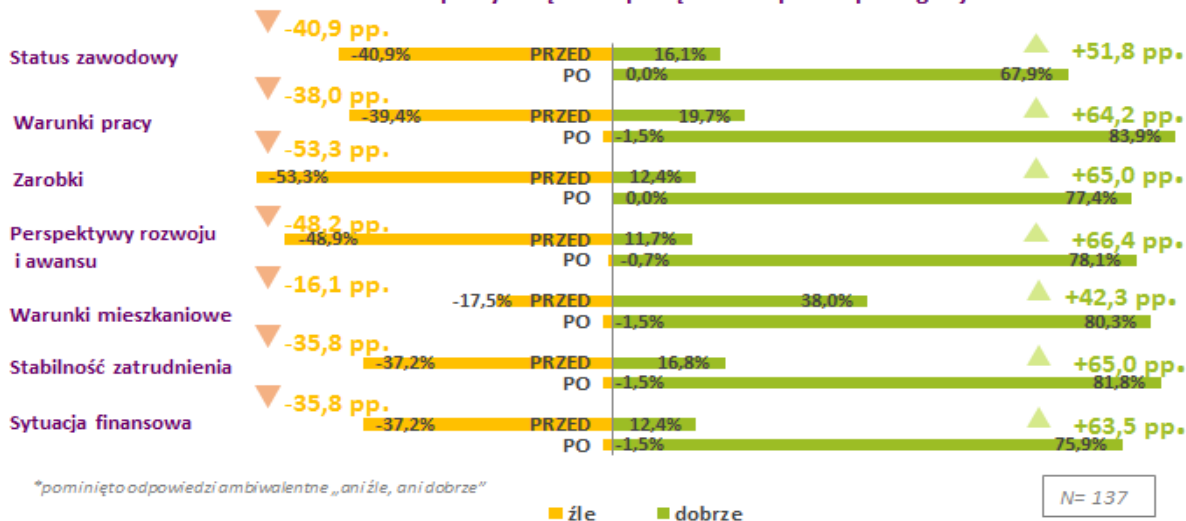
- ✓ Atrakcyjny rynek pracy – bogatszy w oferty – **47,2%**
- ✓ Lepsze perspektywy finansowe – **46,8%**
- ✓ Lepsze warunki pracy – **45,0%**
- ✓ Możliwość znalezienia pracy w zawodzie – **30,6%**
- ✓ Możliwość awansu zawodowego – **24,3%**

Jak oceniane są wewnętrzne migracje zarobkowe?

Poproszono migrantów zarobkowych o ocenę jakości życia przed przeprowadzką oraz po przeprowadzce, biorąc pod uwagę różne aspekty związane z zatrudnieniem, takie jak: status zawodowy, warunki pracy, zarobki, perspektywy awansu i rozwoju, warunki mieszkaniowe, stabilność zatrudnienia czy ogólną sytuację finansową. Należy podkreślić, iż w każdym z analizowanych wskaźników nastąpiła wyraźna poprawa po podjęciu decyzji o przeprowadzce.

Wzrost liczby opinii pozytywnych wahał się od 42 punktów procentowych do 66 pp., przy czym poprawę powyżej 60 pp., zanotowano w przypadku oceny (kolejno): perspektyw rozwoju i awansu, stabilności zatrudnienia i wysokości zarobków, oceny warunków pracy i sytuacji finansowej. Odczuwalna, choć mniej znacząca różnica miała miejsce w przypadku warunków mieszkaniowych, jak

Aspekty związane z pracą – ocena przed i po migracji

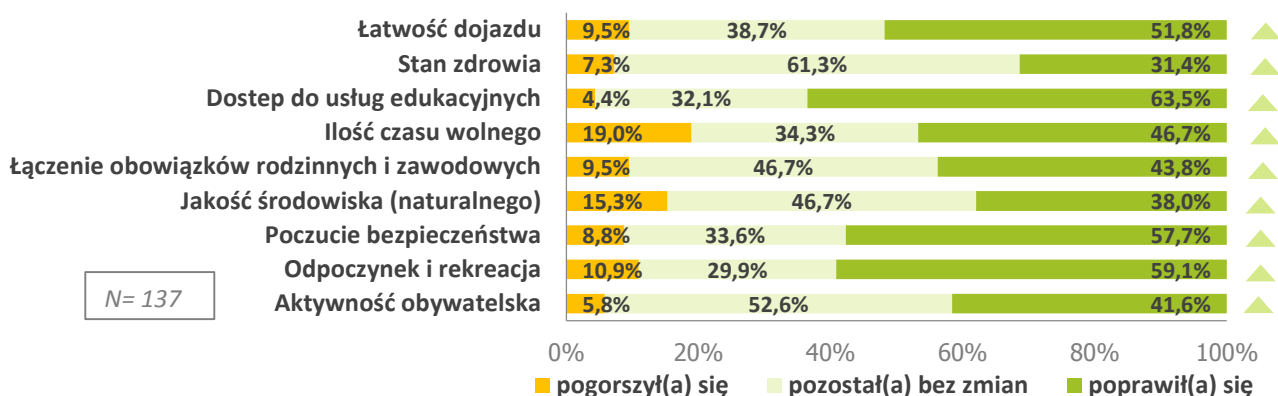
również statusu zawodowego migranta. Przed przeprowadzką najniżej oceniane były zarobki, zaś po przeprowadzce negatywne oceny niemal nie występują, co świadczy o zadowoleniu z sytuacji zarobkowej.

Badanych zapytano czy rozważają powrót do poprzedniego miejsca zamieszkania. Zdecydowana większość badanych nie rozpatruje takiej możliwości (95%), co znaczy, że przeprowadzka powyżej 12 miesięcy nie jest traktowana jako tymczasowa.

Pod uwagę wzięte zostały również pozazarobkowe aspekty funkcjonowania gospodarstwa, takie jak poczucie bezpieczeństwa, dostęp do usług edukacyjnych, ilość czasu wolnego czy możliwość połączenia obowiązków rodzinnych z pracą zawodową, które świadczą o jakości życia. Dodatni bilans przeprowadzki został zaobserwowany we wszystkich analizowanych kategoriach.

Największa poprawa (rozumiana jako różnica między odpowiedziami pozytywnymi a negatywnymi) dostrzegana jest w przypadku dostępu do usług edukacyjnych (59 pp.). Kolejnym wyróżniającym aspektem (różnica ponad 40 pp.) jest wpływ na poczucie bezpieczeństwa, możliwość odpoczynku i rekreacji, a także łatwość dojazdu. Najmniejsza zmiana widoczna jest w przypadku oceny jakości środowiska naturalnego, stanu własnego zdrowia (dominują odpowiedzi neutralne) oraz ilości czasu wolnego (gdzie blisko jedna piąta ocenia ten aspekt negatywnie).

Wpływa migracji na jakość życia gospodarstwa

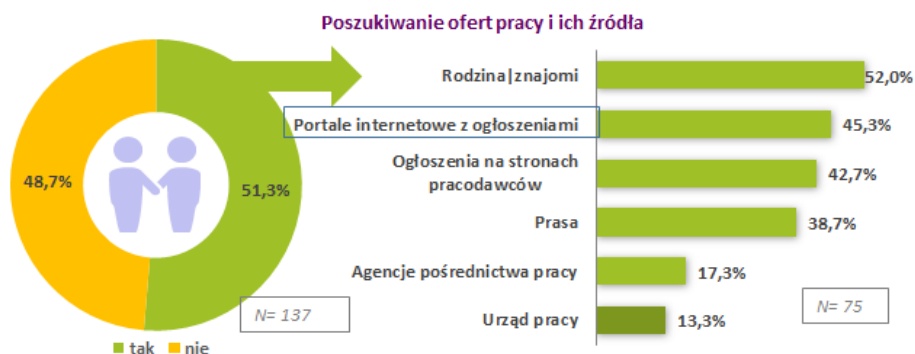

Skąd czerpana jest wiedza o ofertach pracy w regionie?

Planując przeprowadzkę do innej miejscowości, połowa migrujących poszukiwała pracy w docelowej miejscowości (51%). Poszukujący korzystali z pomocy rodziny lub znajomych (52%), portali internetowych (45%) lub ogłoszeń na stronach pracodawców (43%), przy czym to drugie źródło uznane zostało za najskuteczniejsze.

Większość poszukiwała ofert pracy wykorzystując więcej niż jedno źródło. W takim wypadku za najbardziej przydatne uznano portale internetowe z ogłoszeniami o pracę (np. Pracuj.pl i podobne).

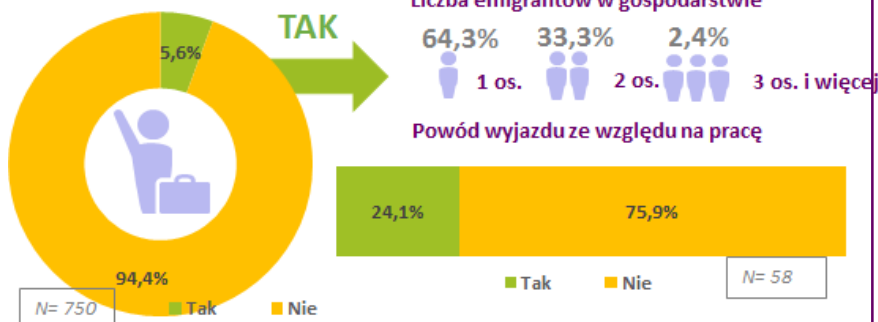
Urząd pracy nie był powszechnym źródłem poszukiwań wśród respondentów, podobnie jak agencje pośrednictwa pracy – z usług tego pierwszego skorzystało zaledwie 10 pytaných.

6.2.4 Wyprowadzki zarobkowe

Chcąc poznać skalę wyjazdów z Warszawy oraz ewentualne ich przyczyny zapytano respondentów o byłych członków gospodarstwa (to jest takich, którzy prowadzą już własne gospodarstwo domowe i wyprowadzili się ze stolicy). Taka sytuacja miała miejsce zaledwie w 6% gospodarstw domowych, co może oznaczać, że wyprowadzający się z domu rodzinnego zazwyczaj pozostają w Warszawie.

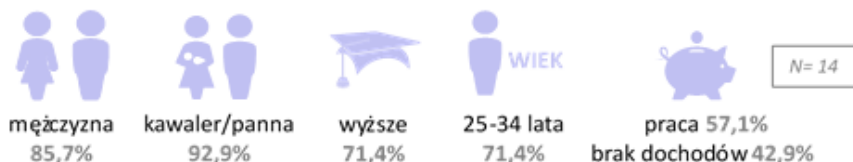
W przypadku 42 gospodarstw, gdzie miał miejsce wyjazd, emigracja dotyczyła zazwyczaj jednej osoby (64%) lub dwóch (co trzecie gospodarstwo). Powodem większości wyprowadzek nie była sytuacja zarobkowa, która warunkowała wyjazd jednej czwartej emigrujących z Warszawy (24%).

Wyjazdy w celach zarobkowych

Migrujący z Warszawy w związku z pracą zawodową wyjeżdżali przede wszystkim ze względu na niskie wynagrodzenie za wykonywaną pracę (połowa), licząc na wyższe zarobki w miejscu docelowym. Jednakowe znaczenie miał również brak ofert pracy, brak pracy zgodnej z kwalifikacjami (tzn. w wyuczonym zawodzie) oraz brak perspektyw awansu (21,4%).

Charakterystyka migrantów zarobkowych (byłych członków gospodarstwa)

wysoko oceniają poprawę sytuacji zawodowej migrantów – wyraźna poprawa w każdym aspekcie.

Żaden z migrujących zarobkowo nie zdecydował się na przeprowadzkę do innej miejscowości na Mazowszu. Destynacją migracji zarobkowych były w głównej mierze inne państwa (86%). Wśród nich największą popularnością cieszyła się Wielka Brytania.

Miejsce zamieszkania w celach zarobkowych opuścili przede wszystkim mężczyźni (86%), przeważnie jako osoby stanu wolnego (93%). Siedmiu na dziesięciu emigrantów było w wieku między 25. a 34. rokiem życia (71%). Na migrację częściej decydowały się osoby z wyższym wykształceniem (71,4%). Grupę tę stanowili zarówno pracujący, jak i osoby nie posiadające własnych dochodów.

6.3 W jakim celu mieszkańcy Warszawy regularnie migrują?

6.3.1 Dokąd i dlaczego mieszkańcy Warszawy dojeżdżają w związku z pracą?

Warszawę charakteryzuje bardzo niski odsetek migrantów wahadłowych, to jest regularnie dojeżdżających do innej miejscowości. Jest to zrozumiałe ze względu na fakt znacznych możliwości znalezienia pracy w stolicy i bogatego rynku ofert. Jak wynika z analiz, to raczej ten podregion jest kierunkiem migracji mieszkańców podregionów ościennych.

2,4% - odsetek gospodarstw dojeżdżających do pracy poza Warszawę

Tylko wśród 18 gospodarstw wskazano na przynajmniej jedną osobę regularnie przemieszczającą się poza Warszawę, przy czym we wszystkich przypadkach **dojazdy te miały związek z pracą zawodową**.

Charakterystyka zarobkowych migracji wahadłowych

Miejscem docelowym dojazdów były przede wszystkim **pobliskie miejscowości w podregionach: warszawskim wschodnim i zachodnim**, tj. Pruszków, Piaseczno czy Legionowo. Rzadziej miejsce pracy zlokalizowane było poza województwem, jednak i takie osoby znalazły się wśród respondentów (województwo dolnośląskie). Migracje przeważnie odbywają się one **codziennie**, przy czym najdłuższa odległość przy tego typu codziennych dojazdach wyniosła **40 km**, zaś wskazany maksymalny czas

poświęcony na dojazd w obie strony to **2 godziny**. Średnio migranci wydawali miesięcznie na przejazdy blisko 340 zł, przy czym w przypadku codziennych podróży przeciętna wskazana kwota to ok. 300 zł.

Preferowanym przez pracujących poza miejscem zamieszkania środkiem transportu był przede wszystkim **własny samochód**, część jednak zdecydowała się na dojazdy **autobusem bądź pociągiem** (również WKD). Pojedyncze osoby migrowały z innym kierowcą, dzieląc koszt podróży.

Jakie czynniki warunkują zarobkowe migracje wahadłowe?

Jaki był powód dojazdu do pracy poza Warszawę? Głowy gospodarstw domowych wskazywały na różne motywy. Z jednej strony oferta poza miejscem zamieszkania była dla respondentów **bardziej atrakcyjna finansowo**. Dla części respondentów dojazdy były **poходną wcześniejszej przeprowadzki** – migrowali oni do Warszawy z uwagi na bardziej atrakcyjne warunki mieszkaniowe. jednocześnie odległość ta była na tyle mała, by nie zmieniać miejsca pracy. Wśród innych motywów wymieniane są także kwestie wykonywania **pracy zgodnej z zainteresowaniami** i niemożliwością jej znalezienia w miejscu zamieszkania. Ważnym aspektem było również to, iż mimo lokalizacji w innej miejscowości, miejsce pracy znajduje się w **niedużej odległości** lub jest **dobrze skomunikowane**.

6.3.2 Jak oceniane są dojazdy do pracy?

Opinie respondentów na temat dojazdów do pracy są podzielone, różnią się również w zależności od branego pod uwagę aspektu. Najgorzej oceniane są **koszty ponoszone w związku z dojazdami**, nie wszyscy respondenci zadowoleni są również z **czasu poświęconego na dojazd**.

Znacznie lepiej oceniana jest **częstotliwość połączeń** komunikacyjnych, respondenci pozytywnie wypowiadają się również na temat **dostępu do różnych środków transportu** oraz stanu **infrastruktury drogowej**.

6.3.3 Jak oceniana jest jakość życia migrantów wahadłowych?

Na ocenę jakości życia składają się różne aspekty, w tym kwesta czasu wolnego, poczucia bezpieczeństwa, możliwość korzystania z oferty kulturalnej i dostęp do rozrywki czy też stan zdrowia oraz aktywność obywatelska.

Jaki wpływ mają dojazdy na te sfery funkcjonowania gospodarstw domowych? W odpowiedziach badanych rzadko pojawiają się aspekty pozytywne – przeważają głosy negatywne, ewentualnie neutralne. Migranci wskazują na niekorzystny wpływ dojazdów na **ilość czasu**, zarówno tego spędzanego z **najbliższą rodziną**, jak i czasu dla siebie – **przeznaczanego na sport i rekreację**. Pojawiają się również głosy krytyczne odnośnie **częstotliwości spotkań ze znajomymi** oraz **możliwości korzystania z oferty kulturalnej i rozrywkowej**. W najmniejszym stopniu migracje wahadłowe wpływają na stan zdrowia pytanym oraz aktywność obywatelską, rozumianą jako uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności.

Uciążliwość dojazdów do pracy i ocena lokalnej polityki

Główne niedogodności dojazdów

„Strata czasu i pieniędzy”

„Stanie w korkach w godzinach szczytu”

„Czas i koszty dojazdów, i rozłąka z żoną”

Główne zalety dojazdów

„Szybciej jestem w pracy w Piastowie niż inni jeżdżą do pracy do centrum Warszawy”

„Niezależność i nie spędzanie czasu w zatłoczonych środkach komunikacji podmiejskiej”

„Praca i dobre zarobki”

„Jak bym pracował w Warszawie to też bym musiał dojeżdżać komunikacją do pracy i pewnie tyle samo minut by mi to zajęło”

Zapytani o ocenę działalności władz samorządowych w kontekście ułatwień dla osób dojeżdżających do pracy w innej miejscowości, respondenci dobrze wypowiedzieli się na jej temat. Wśród nielicznych głosów krytycznych pojawiły się o oczekiwania odnośnie przeprowadzenia remontów dróg, w tym przede wszystkim dojazdowych.

6.4 Co skłania mieszkańców Warszawy do migracji?

6.4.1 Uwarunkowania i plany migracji długookresowych

Uwarunkowania i plany migracji długookresowych

Respondentów zapytano o to czy biorą pod uwagę możliwość wyprowadzki z Warszawy w perspektywie najbliższych dwóch lat. Tylko 26 osób (3,5%) było skłonnych do wyjazdu, zaś zdecydowana większość nie rozważa takiej możliwości (92,3%).

3,5% - odsetek skłonnych do migracji w ciągu najbliższych 2 lat

Główną przyczyną niechęci badanych do wyprowadzki było przywiązanie do miejscowości, w której mieszkają – wskazała tak ponad połowa pytanym (57%). Ważnym czynnikiem zniechęcającym do wyjazdu był fakt posiadania atrakcyjnej pracy w Warszawie (46%). W dalszej kolejności zdecydowały o tym względy rodzinne (niechęć rozłąki) oraz koszty, jakie niosłaby za sobą przeprowadzka (np. wynajem mieszkania). Można jednak zauważyć iż niska skłonność do migracji tłumaczona jest przeważnie czynnikami o charakterze pozytywnym tzn. zadowoleniem z obecnego stanu rzeczy, nie zaś obawą przed samą przeprowadzką.

Nielicznych respondentów, którzy rozważają możliwość wyjazdu, do podjęcia takiej decyzji skłoniłaby przede wszystkim **podjęcie pracy (85%** - w tym głównie wyższe zarobki, a w dalszej kolejności praca dająca lepsze perspektywy rozwoju zawodowego i awansu). Drugim, jednak zdecydowanie rzadziej wskazywanym (19%) powodem byłyby **względy rodzinne**, na przykład zawarcie związku małżeńskiego. Mniejsze znaczenie miałyby kwestie warunków mieszkaniowych czy dostępu do edukacji.

Zaobserwowano, iż osoby gotowe do wyjazdu z Warszawy w związku z pracą zawodową zdecydowałyby się na taki krok, gdyby oznaczała ona przeprowadzkę do innego kraju (68%). Mało atrakcyjną perspektywę wydaje się natomiast wyjazd do innego województwa, jeszcze mniej – przeprowadzka do innej części Mazowsza.

TAK	SKŁONNOŚĆ DO MIGRACJI A KIERUNEK	NIE	N=22
22,7%	inna miejscowość w woj. mazowieckim	77,3%	
40,9%	inne województwo	59,1%	
68,2%	inny kraj	31,8%	

Oczekiwania wobec źródeł wiedzy o miejscach pracy

Trzy najważniejsze źródła ofert pracy, z jakich skorzystaliby respondenci wyjeżdżając do innej miejscowości to: portale internetowe z ogłoszeniami (23%), ogłoszenia na stronach pracodawców (20%) oraz rodzina i znajomi (18%). Zatem badani zdecydowałiby się raczej na poszukiwania we własnym zakresie, głównie przez Internet. Z pomocy urzędu pracy, zgodnie z deklaracjami, skorzystałby

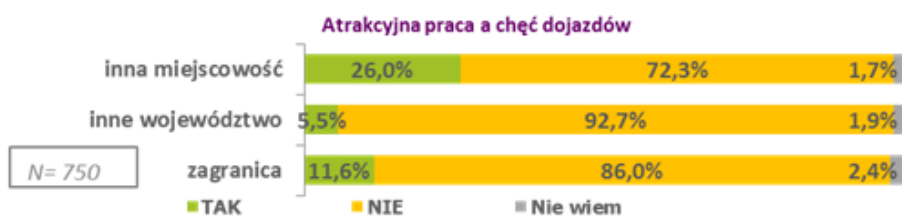
co siódmy pytany (15%). Ponad połowę stanowią osoby, które zadeklarowały, iż nie zamierzają szukać pracy w innym miejscu.

Respondenci oczekiwali od urzędu pracy oraz instytucji zajmujących się pomocą w znalezieniu zatrudnienia przedstawienia im atrakcyjnej oferty pracy, zgodnej z kwalifikacjami.

6.4.2 Skłonność do migracji wahadłowych

W przypadku otrzymania atrakcyjnej oferty pracy, która wiązałaby się z dojazdami do innej miejscowości, co czwarty pytany (26%) byłoby skłonnych ją przyjąć, gdyby oznaczała dojazdy w obrębie województwa. Na regularne dojazdy do innego województwa zgodziłoby się tylko 5,5% badanych, co zapewne związane jest z faktem, iż Warszawa usytuowana jest w centralnej części Mazowsza i takie dojazdy oznaczają znaczącą odległość. Wyższy odsetek natomiast byłby otwarty na pracę wiążącą się z regularnymi delegacjami zagranicznymi – taką propozycję zaakceptowałby więcej niż co dziesiąty respondent.

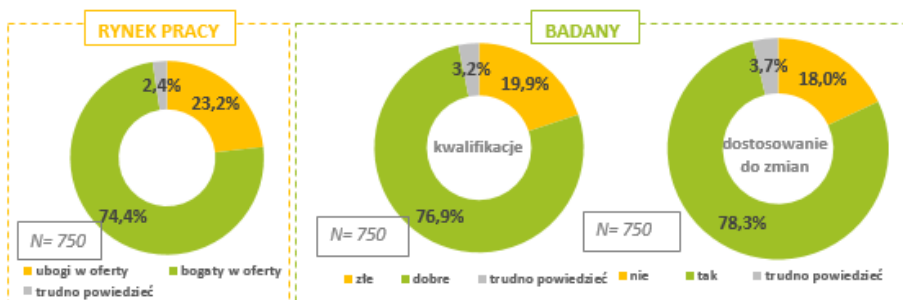

Dla większości respondentów warunkiem przyjęcia atrakcyjnej oferty pracy poza Warszawą byłby jednak powrót do domu przynajmniej kilka razy w tygodniu, choć przy takiej częstotliwości kursowania między pracą a domem 15% respondentów by z niej zrezygnowało. Powroty do miejsca zamieszkania raz w tygodniu (np. na weekend) zaakceptowałaby nieco ponad jedna czwarta pytanym (27%), natomiast powroty kilka razy w miesiącu lub rzadziej byłyby nie do przyjęcia dla więcej niż 85% głów gospodarstw domowych. Potwierdza to wcześniejszą obserwację, zgodnie z którą rozłąka z rodziną jest jednym z ważniejszych czynników hamujących skłonność do migracji długookresowych.

Niechęć podjęcia zatrudnienia w kraju wynikałaby z przekonania o długich i uciążliwych dojazdach (68%), ale czynnikiem hamującym skłonność do migracji wahadłowej byłby również koszt dojazdu do innej miejscowości (48%), a w dalszej kolejności ograniczony czas dla rodziny (35%).

Jak oceniany jest rynek pracy i własne kwalifikacje?

Mieszkańcy Warszawy mieli pozytywny stosunek zarówno do możliwości i zasobów lokalnego rynku pracy, jak też do własnych kompetencji. Wszystkie analizowane aspekty, to jest bogactwo ofert w danej miejscowości, kompetencje respondentów oraz ich elastyczność i umiejętność dostosowania do zmian na rynku pracy, zostały dobrze ocenione przez około trzy czwarte głów gospodarstw. Zatem respondenci wydają się być pewni swojej sytuacji zarobkowej i czuć się bezpiecznie na rynku pracy.

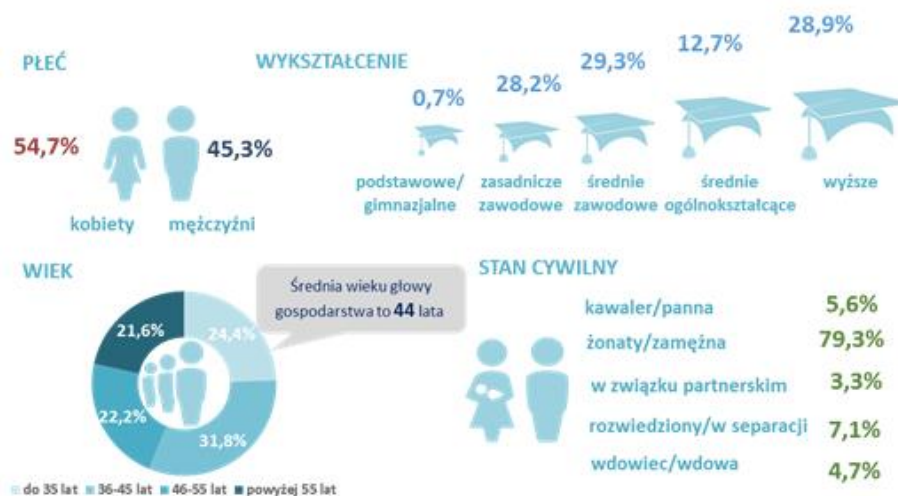
7. Migracje mieszkańców podregionu warszawsko-wschodniego

7.1 Kim są mieszkańcy podregionu warszawsko-wschodniego? – profil

Badaniem objęte zostały gospodarstwa domowe ze wszystkich powiatów podregionu. Proporcjonalnie, największy odsetek stanowili mieszkańcy powiatu wołomińskiego (27%), zaś najmniejszy udział w próbie mieli respondenci z powiatu nowodworskiego i garwolińskiego (odpowiednio 10% oraz 13%).

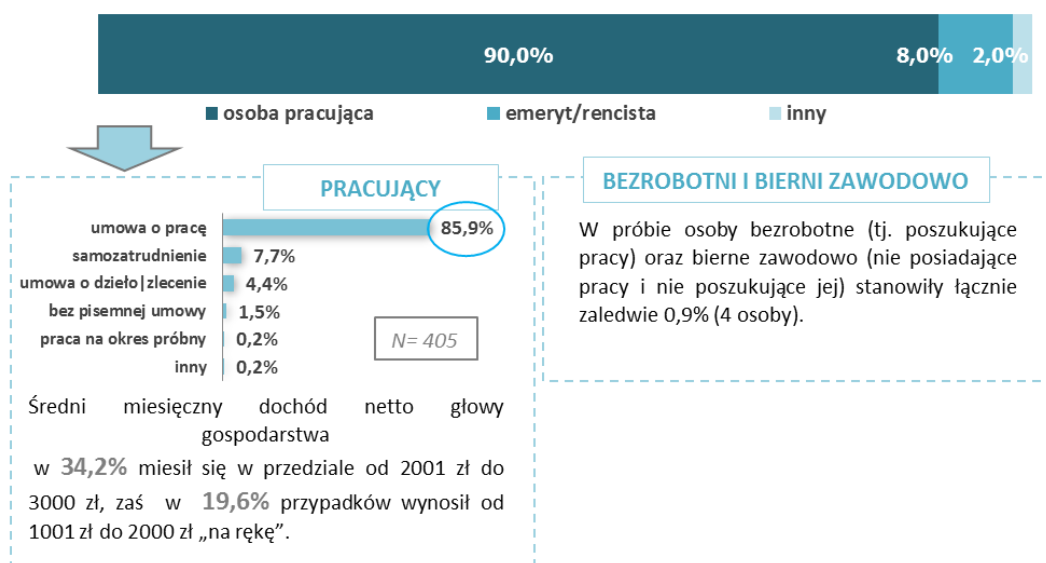
GŁOWA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Respondentami w badaniu były głowy gospodarstw domowych, które wypowiadały się w imieniu pozostałych członków gospodarstwa. W nieco większym stopniu reprezentowały tę grupę kobiety (55%) niżeli mężczyźni (45%); zdecydowanie dominowały osoby pozostające w związku małżeńskim (blisko osiem na dziesięć osób). Respondenci byli zróżnicowani pod względem wykształcenia, choć przeważały osoby z wykształceniem zawodowym (58%), więcej niż jedna czwarta badanych to osoby legitymujące się wykształceniem wyższym. Badaniem objęte były osoby do 64. roku życia – przeciętny wiek głowy gospodarstwa domowego wyniósł 44 lata, zaś blisko jeden na trzech respondentów był w wieku 36-45 lat.

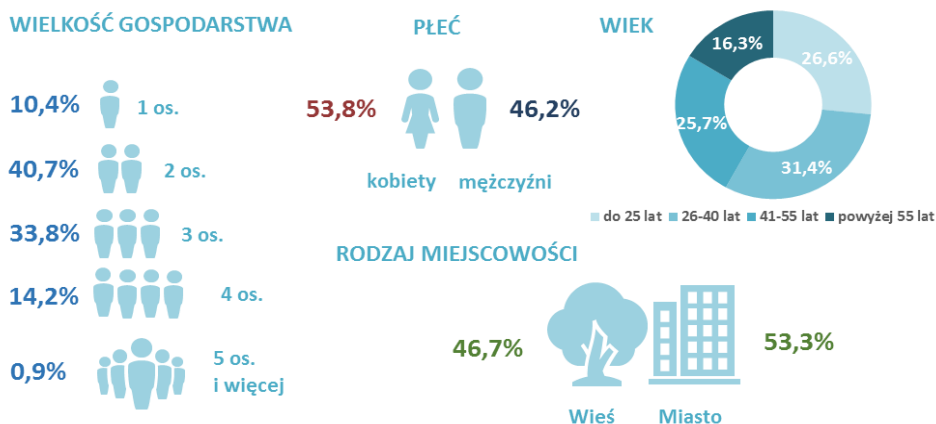
Respondenci to **w zdecydowanej większości osoby pracujące** (90%), co zgodne jest z założeniem, iż badany to osoba posiadająca najwyższe dochody bądź też rozporządzająca środkami gospodarstwa. Zatrudnieni byli przede wszystkim na **umowę o pracę** (86%). Osoby będące na rencie lub emeryturze stanowiły 8% próby, zaś osoby bezrobotne oraz bierne zawodowo jedynie niespełna 1%.

SYTUACJA EKONOMICZNA GŁOWY GOSPODARSTWA

GOSPODARSTWA DOMOWE

Co dziesiąte badane gospodarstwo stanowiło gospodarstwo jednoosobowe (10%), najsilniej reprezentowane były gospodarstwa dwu- i trzyosobowe (odpowiednio 41% i 34%). Wyższy odsetek zamieszkiwał w miastach niżeli na terenach wiejskich (53% wobec 47%). Biorąc pod uwagę wszystkich członków gospodarstw domowych, w nieco większym stopniu były wśród nich kobiety (54%) niżeli mężczyźni (46%). Pod względem wieku przeważały osoby w grupie 26-40 lat, około jedna czwarta objętych badaniem miała natomiast poniżej 25 lat.

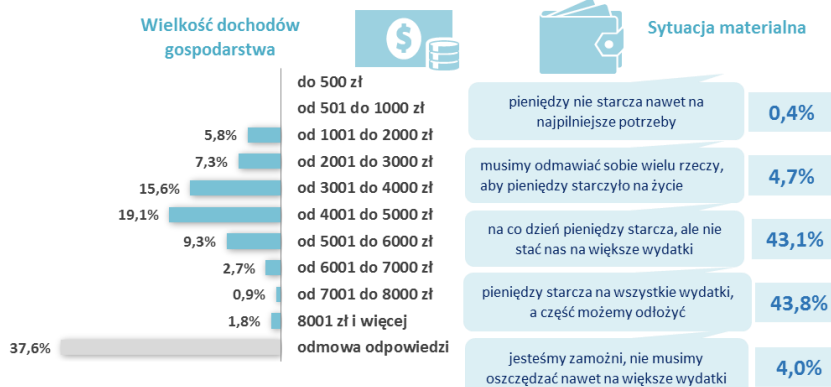

Wśród pełnoletnich członków gospodarstw, blisko 82% stanowiły osoby pracujące, niemal 8% udział mieli emeryci i renciści, podobny odsetek stanowiły osoby pobierające naukę – uczniowie i studenci (7%). W blisko dziewięciu na dziesięć gospodarstw główne źródło dochodów to wynagrodzenie za pracę (87%).

SYTUACJA EKONOMICZNA GOSPODARSTWA

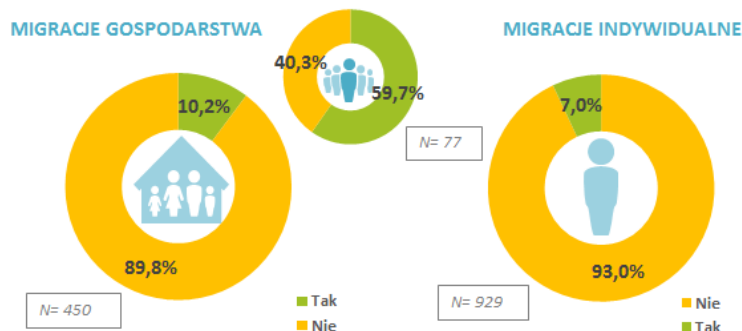
Wysokość miesięcznych dochodów niemal jednej czwartej gospodarstw wynosiła między 2001 zł a 4000 zł netto, co piąte gospodarstwo charakteryzowało się dochodem na poziomie między 4001 zł a 5000 zł. Dochód przypadający na jednego członka rodziny to w większości wypadków od 1001 zł do 2000 zł netto.

7.2 Dlaczego i dokąd migrują mieszkańcy podregionu warszawsko-wschodniego?

7.2.1 Skala migracji długookresowych

Co dziesiąte gospodarstwo przeprowadzało się wspólnie do innej miejscowości (10%), przy czym jeśli zanotowano przeprowadzkę u głowy gospodarstwa to w 60% sytuacji była to przeprowadzka **razem z gospodarstwem domowym**. Biorąc pod uwagę indywidualne migracje członków badanych gospodarstw (w wieku 16+), to

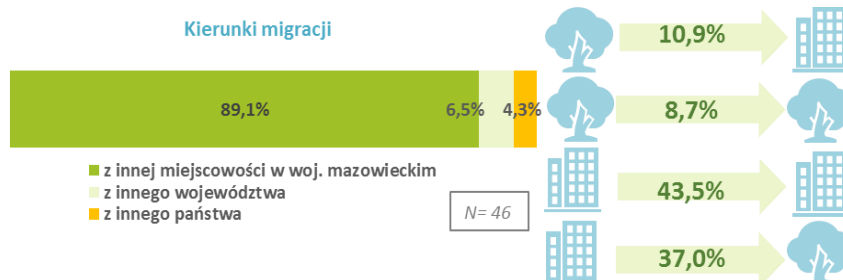

7% z nich choć raz przeprowadziło się do innej miejscowości na dłużej niż 12 miesięcy, przy czym motywy tych przeprowadzek były różne

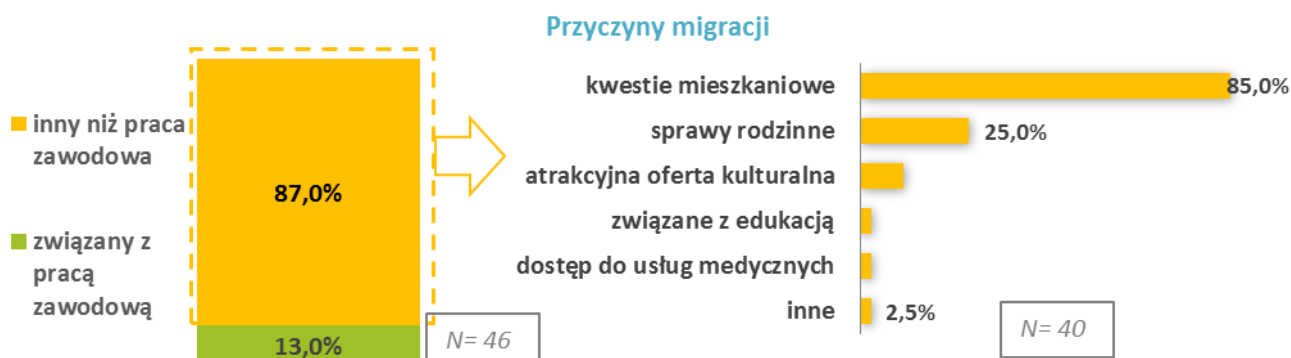
7.2.2 Długookresowe migracje gospodarstw domowych

Jakie są przyczyny i kierunki migracji długookresowych gospodarstw?

Odnotowane w badaniu przeprowadzki gospodarstw miały przede wszystkim charakter wewnętrzny, tzn. odbywały się w ramach województwa mazowieckiego. Trzy gospodarstwa przeprowadziły się z innego województwa. W przypadku tych nielicznych migracji zbiorowych przeprowadzki częściej odbywały się w kierunku „odwrotnym” tzn. z miasta na wieś.

Przyczyną ostatniej migracji, bo taką brano pod uwagę w badaniu, były przede wszystkim kwestie inne niż praca zawodowa (87%) – głównie aspekty związane z zamieszkiwaniem, tzn. dogodniejsze warunki bytowania, lepsza infrastruktura czy też typ zabudowy (85%). Powody związane

z pracą zawodową wystąpiły zaledwie w 13% przeprowadzek.

Co charakteryzuje migrujące gospodarstwa?

Średni czas zamieszkiwania głowy gospodarstwa w danej miejscowości wynosił 39 lat, przy czym blisko jeden na dziesięciu respondentów zamieszkiwał w danej lokalizacji do 5 lat (włącznie), a dwa razy tyle od 6 do 10 lat (21%), co oznacza, że niemal jedna trzecia przeprowadzek rodzinnych miała miejsce w ostatniej dekadzie. Połowa migrantów zamieszkiwała w danej miejscowości powyżej 15 lat (51%). Średnia wieku w momencie zmiany miejscowości zamieszkania wynosiła 31 lat, na większość przeprowadzek decydowano się jednak do 30. roku życia (65%).

W chwili podejmowania decyzji o przeprowadzce źródłem dochodów gospodarstwa było zazwyczaj wynagrodzenie za pracę lub samozatrudnienie (43 na 46 gospodarstw), co tłumaczyłoby fakt, iż większość migracji miała na celu poprawę warunków mieszkaniowych, nie zaś poszukiwanie pracy. Nieco częściej były to osoby z wykształceniem zawodowym (59%), przeważnie pozostające w związku małżeńskim, zatem przeprowadzki te miały przeważnie charakter rodzinny.

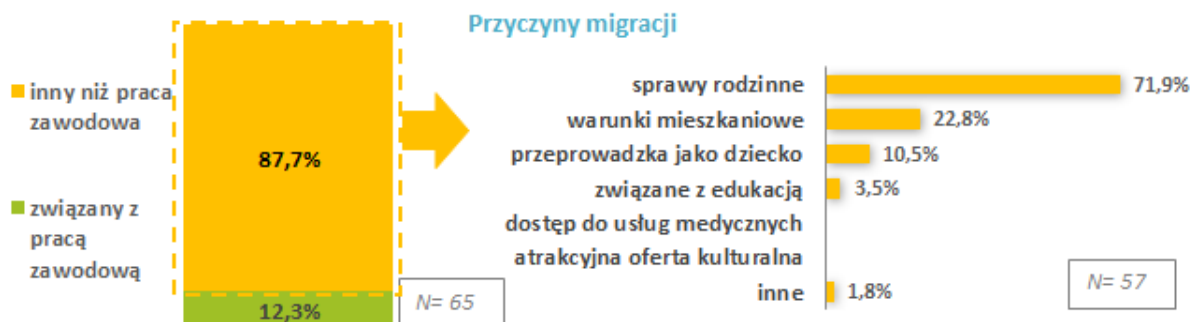
Co „wypycha” a co „przyciąga” migrujące zarobkowo gospodarstwa?

Zaledwie sześć spośród migrujących gospodarstw zdecydowało się na przeprowadzkę w związku z pracą zawodową. Najczęściej powodem wyjazdu z poprzedniej miejscowości było niskie wynagrodzenie za pracę oraz brak stanowisk w wyuczonym zawodzie. Z kolei wybór destynacji podyktowany był zazwyczaj perspektywą wyższych zarobków.

7.2.3 Długookresowe migracje indywidualne członków gospodarstwa

Jakie są przyczyny i kierunki długookresowych migracji indywidualnych?

Podobnie jak w przypadku migracji zbiorowych, indywidualne przeprowadzki również miały w głównej mierze charakter pozazawodowy – kwestie związane z pracą były powodem co ósmej przeprowadzki (12%). Wśród innych powodów dominowały kwestie rodzinne, na przykład zawarcie małżeństwa (72%). Mniejsze znaczenie w tym wypadku miały warunki mieszkaniowe (23%).

Migranci indywidualni zazwyczaj migrowali w obrębie województwa – siedmiu na dziesięciu mieszkańców badanego podregionu (70%) przyjechało do aktualnej miejscowości z innej miejscowości Mazowsza. Jedna czwarta przyjezdnych przeprowadziła się z innego województwa (25%). Przeprowadzki te miały zróżnicowany charakter, choć najwięcej, bo ponad połowa z nich dotyczyła migracji z miasta do miasta (57%).

Kierunki migracji

N=65	Z	DO
Obecna miejscowość	4,6%	92,3%
To samo województwo	69,2%	7,7%
Inne województwo	24,6%	0%
Inny kraj	1,5%	0%
SUMA	100%	100%

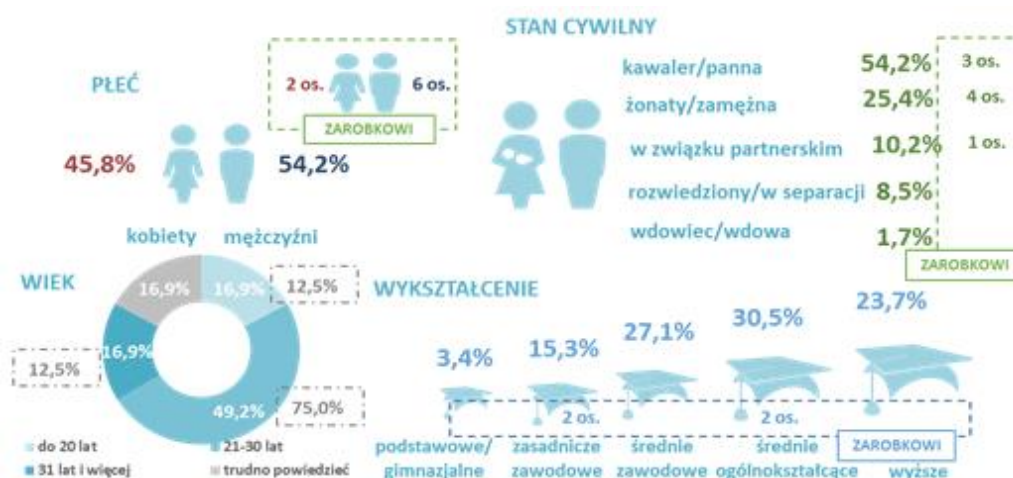
Wewnątrzwojewódzkie migracje dotyczyły w głównej mierze przeprowadzek w ramach innego podregionu (siedem na dziesięć wyjazdów długookresowych – 72%), przy czym przeważnie miejscem docelowym było miasto stołeczne Warszawa. Nieco rzadziej przeprowadzki dotyczyły tego samego powiatu (stanowiły one jedną piątą migracji – 20%), rzadziej zaś migranci przeprowadzali się w obrębie innego powiatu w danym podregionie.

Kim są migranci długookresowi?

Wśród migrantów długookresowych nieco większy udział mieli mężczyźni (65,4%) – to oni byli nieco bardziej mobilną grupą, również w kategorii migrantów zarobkowych. Migranci długookresowi to przede wszystkim osoby stanu wolnego (ponad połowa – 54%), przede wszystkim z wykształceniem średnim (42%, przy czym odsetek z wykształceniem średnim zawodowym wynosił – 27%,

ogólnokształcącym 30%) oraz wyższym (24%). Migrujący to również głównie młodzi – dwóch na trzech badanych to osoby do 30. roku życia, co może oznaczać, że przeprowadzka miała związek z usamodzielnieniem czy założeniem rodziny.

W momencie podejmowania decyzji o przeprowadzce większość migrantów długookresowych posiadała pracę (76%). Może być to wytłumaczeniem stosunkowo niskiego odsetka osób migrujących w celach zarobkowych. Jeden na dziesięciu (10%) przeprowadzających nie posiadał własnych dochodów, a źródłem jego utrzymania było np. wsparcie rodziców. Osoby migrujące w celach zarobkowych to przede wszystkim zatrudnieni, chcący poprawić swoją sytuację zarobkową.

Co „wypycha” a co „przyciąga” migrantów zarobkowych?

CZYNNIK WYPYCHAJĄCY

Powodem wyjazdu z poprzedniego miejsca zamieszkania w przypadku migrantów zarobkowych były przede wszystkim:

- ✓ Brak możliwości awansu zawodowego
- ✓ Bezrobocie (brak ofert) w poprzedniej miejscowości

CZYNNIK PRZYCIĄGAJĄCY

O przeprowadzce ze względów zarobkowych zdecydowały z kolei:

- ✓ Możliwość znalezienia pracy w zawodzie
- ✓ Możliwość awansu zawodowego

Jak oceniane są wewnętrzne migracje zarobkowe?

Poproszono migrantów zarobkowych o ocenę jakości życia przed przeprowadzką oraz po przeprowadzce, biorąc pod uwagę różne aspekty związane z zatrudnieniem, takie jak: status zawodowy, warunki pracy, zarobki, perspektywy awansu i rozwoju, warunki mieszkaniowe, stabilność zatrudnienia czy ogólną sytuację finansową. Należy podkreślić, iż w każdym z analizowanych **wskaźników nastąpiła wyraźna poprawa po podjęciu decyzji o przeprowadzce**. Wśród tych kilkunastu migrantów największa zmiana na lepsze miała miejsce w przypadku **stabilności zatrudnienia (bezpieczeństwa pracy) i płac (zarobków)**, które to aspekty bardzo nisko oceniano przed wyjazdem. Wszyscy migranci zadowoleni są z warunków mieszkaniowych po wyprowadzce. Podobna sytuacja ma miejsce, jeśli pod uwagę wzięte zostaną pozazarobkowe aspekty składające się na jakość życia gospodarstwa, takie jak poczucie bezpieczeństwa, dostęp do usług edukacyjnych, ilość czasu wolnego czy możliwość połączenia obowiązków rodzinnych z pracą zawodową. Również w tym wypadku większość aspektów skłaniających się na jakość życia gospodarstwa **uległa znaczącej poprawie**. Wzrost zadowolenia w największym stopniu dotyczył **poczucia bezpieczeństwa** (co może być również rozumiane przez stabilizację związaną z pracą zarobkową), jak również łatwości dojazdu. W dalszej

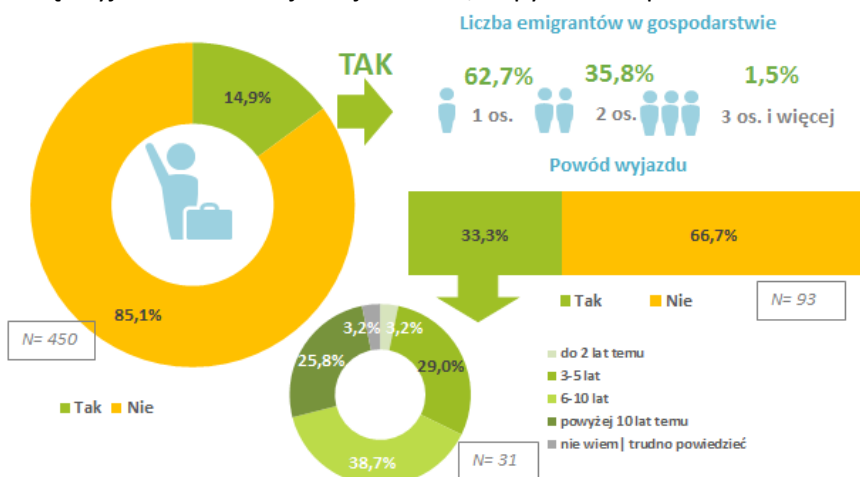
kolejności wskazywano na **większe możliwości odpoczynku i rekreacji oraz ilości czasu wolnego. Może to sugerować, iż przed przeprowadzką respondenci wiele czasu tracili na dojazdy.**

Skąd czerpana jest wiedza o ofertach pracy w regionie?

Planując przeprowadzkę do innej miejscowości, pięciu na dwunastu migrujących poszukiwało pracy w docelowej miejscowości. Poszukujący korzystali głównie z pomocy rodziny lub znajomych (3 osoby), portali internetowych (2 osoby).

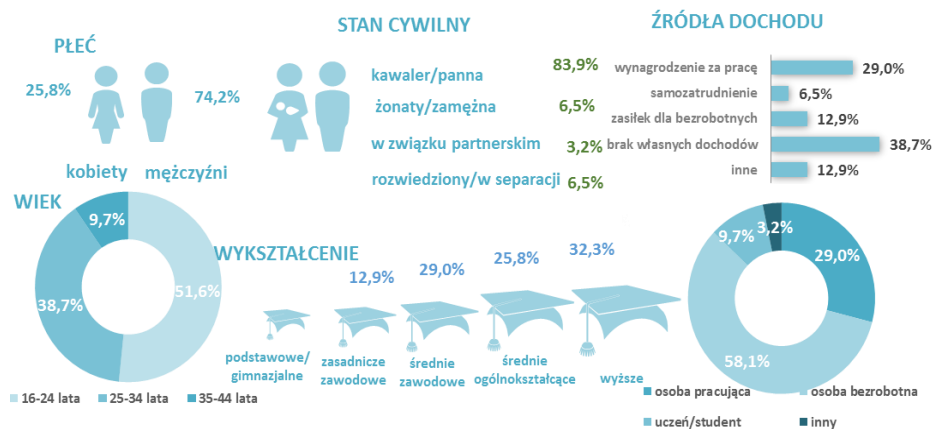
7.2.4 Wyprowadzki zarobkowe

Chcąc poznać główne przyczyny i skalę wyjazdów z danej miejscowości, zapytano respondentów o byłych członków gospodarstwa, to jest takich, którzy prowadzą już własne gospodarstwo domowe i wyprowadziły się z obecnego miejsca zamieszkania. Taka sytuacja miała miejsce w przypadku 15% badanych gospodarstw, przy czym przeważnie wyprowadzka ta dotyczyła jednej osoby (63%). Jedna trzecia tych wyjazdów związana była z pracą zawodową (33%), przy czym blisko cztery na dziesięć miały miejsce w okresie 6 do 10 lat wstecz (39%).

Najczęściej decydowano się na wyjazdy zagraniczne (58%) – w głównej mierze do Wielkiej Brytanii, Irlandii oraz Niemiec.

Rzadziej destynacjami były miejscowości na terenie województwa (39%, wśród nich zazwyczaj wskazywano Warszawę). Powodem wyjazdu było przede wszystkim bezrobocie i brak możliwości znalezienia pracy w danej miejscowości (58%), deficyt stanowisk w wyczuonym zawodzie

oraz niesatysfakcjonujące wynagrodzenie za wykonywaną pracę (po 52%). Miejsce zamieszkania w celach zarobkowych opuścili przede wszystkim mężczyźni (74%), najczęściej jako osoby stanu wolnego (84%), połowa pozostawała w wieku między 16. a 24. rokiem życia (52%). Na migrację częściej decydowały się osoby bezrobotne ze średnim wykształceniem, nie posiadające własnych dochodów. Respondentów poproszono o subiektywną ocenę tego, jak wyprowadzka wpłynęła na sytuację zawodową byłych członków gospodarstwa. W każdym z analizowanych aspektów, to jest statusu zawodowego, warunków pracy, wysokości pensji czy perspektyw rozwoju zauważono wyraźną poprawę.

7.3 W jakim celu mieszkańcy podregionu warszawsko-wschodniego regularnie migrują?

7.3.1 Dokąd i dlaczego mieszkańcy podregionu warszawsko-wschodniego dojeżdżają w związku z pracą?

Jaka jest skala i kierunki migracji wahadłowych w związku z pracą?

Migracjami wahadłowymi określane są regularne dojazdy do innej miejscowości w różnych celach, np. zarobkowych czy związanych z nauką. Pośród badanych gospodarstw domowych zidentyfikowano połowę takich, gdzie przynajmniej jedną osobę można określić jako migranta wahadłowego. Jednocześnie siedmiu na dziesięć gospodarstw dojeżdża jedna osoba (51%), zaś w jednej czwartej (25,5%) badanych rodzin były to dwie osoby. Przeważająca część dojazdów miała związek z pracą zawodową (94%), niewielki odsetek (6%) stanowiły migracje wahadłowe związane z podejmowaniem nauki poza miejscem zamieszkania, a także uczestnictwem w różnego rodzaju zajęciach dodatkowych (1,3%), np. sportowych czy kursach językowych (przy czym pod uwagę wzięte zostały wyłącznie dojazdy pełnoletnich członków gospodarstwa).

Kierunki migracji związanych z pracą

Zarobkowi migranci wahadłowi przede wszystkim kursują w obrębie województwa mazowieckiego – niemal wszyscy respondenci wskazali tę opcję. Sześć na dziesięć stanowią regularne migracje do innego podregionu – 58% (przede wszystkim są to regularne dojazdy do Warszawy), nieco ponad jedna na trzy migracje wahadłowe to dojazdy w obrębie tego samego powiatu (36% - tu dominują większe obszary miejskie jak Legionowo, Mińsk Mazowiecki czy Wołomin).

Charakterystyka zarobkowych migracji wahadłowych

Charakteryzując zarobkowe migracje wahadłowe należy zauważyć, że większość to dojazdy codzienne (88%). Co dziesiąty migrant wraca do domu częściej niż raz w tygodniu (np. na weekend). Średni czas dojazdu w ciągu jednego dnia wynosi 54 minuty, przy czym 30% dojazdów (i powrotów) zajmuje ponad godzinę. Migranci, dojeżdżający codziennie, do pracy mają średnio 22 kilometry, przy czym do 10 km z nich dojeżdża do pracy mniej niż 10 km.

Jakie czynniki warunkują zarobkowe migracje wahadłowe?

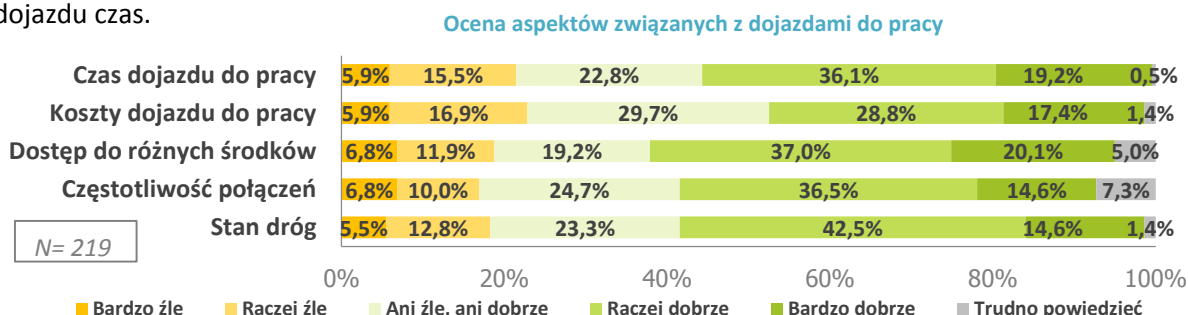
Co sprawia, że badani decydują się na dojazdy do innej miejscowości w związku z pracą zawodową? Znaczenie ma przede wszystkim fakt, iż w ich miejscu zamieszkania brakuje atrakcyjnych finansowo ofert pracy (wskazanie połowy pytanym). Kolejnym powodem jest brak pracy zgodnej z zainteresowaniami oraz dogodny dojazd do pracy, co nie daje poczucia, iż dojazd stanowi niedogodność (obie przesłanki wskazywane są przez czterech na dziesięciu pytanym). Powodem takiego wyboru są również lepsze warunki mieszkaniowe poza miejscowością, gdzie zlokalizowana jest praca (30%), nieco mniej istotna jest praca zgodna z kwalifikacjami (21%).

7.3.2 Jak oceniane są dojazdy do pracy?

Najczęściej wykorzystywany środek transportu, wybierany przez 66% migrantów to **własny samochód** (jako kierowca). Jedna na trzy osoby wskazuje **autobus** (35%), zaś jedna piąta dojeżdża do pracy **samochodem z inną osobą** (22%). 15% wybiera **pociąg**, na dalszych miejscach wskazywano również tramwaj, metro WKD i inne środki lokomocji. Szerokie spectrum środków transportu oznacza duży wybór wariantów dojazdu.

Za wyjątkiem kosztów dojazdu, wszystkie pozostałe kwestie wiążące się z dojazdami do pracy (tj. czas, dostęp do różnych środków transportu, częstotliwość połączeń i stan dróg) nieco ponad połowa respondentów dojeżdżających do pracy ocenia dobrze. Nieznacznie ponad 20% skarży się jednak na wysokość wydatków wiązanych z regularnym kursowaniem do pracy i domu, a także na poświęcany na dojazd czas.

7.3.3 Jak oceniana jest jakość życia migrantów wahadłowych?

Jak codzienne dojazdy wpływają na życie rodzinne i osobiste migrantów? W ocenie dojeżdżających zarobkowo codzienne dojazdy do pracy mają swoje zalety i pozytywny wpływ przede wszystkim na rozwijanie zainteresowań czy korzystanie z kultury i rozrywki. Niemal wszystkie aspekty oceniane są pozytywnie bądź neutralnie, w szczególności te wiążące się z własnym rozwojem czy czasem wolnym.

Wyjątek stanowi życie rodzinne, gdzie największy odsetek wskazał na negatywny wpływ na czas spędzany z rodziną (32,4%) oraz wywiązywanie się z obowiązków domowych (28,8%).

Uciążliwość dojazdów do pracy i ocena lokalnej polityki

Główne niedogodności dojazdów

- ✗ Poświęcony czas – korki, długa podróż **60,7%**
- ✗ Wysoki koszt i wydatki **26,5%**
- ✗ Niedogodne połączenia komunikacyjne **7,3%**
- ✗ Zły stan dróg, utrudniona jazda **6,8%**
- ✗ Wstawanie, zmęczenie i stres **5,0%**
- ✗ Konieczność jazdy samochodem **1,4%**
- ✗ Rozłąka z rodziną, mało czasu dla niej **1,6%**
- ✗ Inne **3,7%**

Brak niedogodności **13,2%**

„Brak punktualności, natłok w środkach lokomocji, brak oarzewania w sezonie zimowym”

„Korki na trasie, roboty drogowe, ciężko znaleźć miejsce parkingowe”

„Koszty dojazdów, sporo czasu zajmują dojazd, a ten czas można by wykorzystać w inny sposób.”

„Aby dojechać do pracy muszę korzystać z kilku środków lokomocji”

Główne zalety dojazdów

- ✓ Wysokie zarobki **22,8%**
- ✓ Lepsza praca (warunki, awans, ciekawa) **19,6%**
- ✓ Większe możliwości znalezienia pracy **11,0%**
- ✓ Łatwość dojazdu **5,9%**
- ✓ Otoczenie, ludzie, rozrywka, kultura **4,6%**
- ✓ Inne **8,7%**
- Brak zalet **25,1%**

„Wiecei klientów. wiecei pracv. wieksze zarobki”

„Dobry stan dróg. Można posłuchać radia przez ten czas”

„Jest się ciągle w ruchu, jest wzmożona aktywność”

„Praca dająca spełnienie zawodowe”

„Spotkania ze znajomymi, spotkania po pracy, wyjście do kina”

Migrantów wahadłowych, którzy nie rozważali przeprowadzki, poproszono o wybór alternatywy między przeprowadzką a dojazdami do pracy, proponując różną częstotliwość tych dojazdów. O ile w przypadku codziennych dojazdów z domu do pracy to migracja wahadłowa była zdecydowanie częściej wybieraną opcją (97%), to w przypadku powrotów na weekend połowa respondentów wybrałaby przeprowadzkę (52%). W przypadku powrotów do domu raz w miesiącu, siedmiu na dziesięciu pytanym zdecydowałoby się przeprowadzić do miejsca, gdzie znajduje się praca.

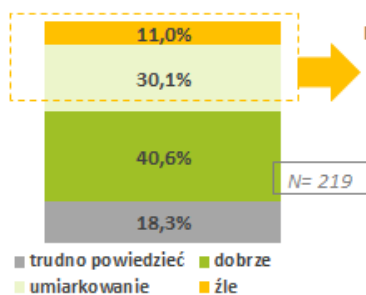
Atrakcyjna praca a skłonność do migracji

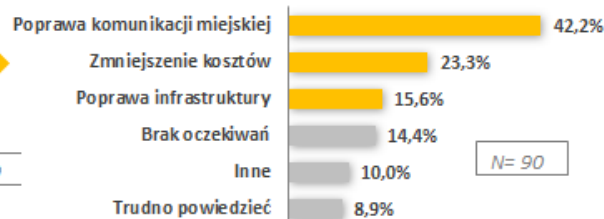
Poproszono badanych o ocenę działalności lokalnych władz pod kątem ułatwień, jakie wprowadzane są dla osób, które oddzielają miejsce pracy od miejsca zamieszkania i regularnie migrują wahadłowo.

Co dziesiąty pytany źle ocenia działalność samorządów, blisko co trzeci pytany ocenia ją umiarkowanie w kontekście wprowadzania dogodnych rozwiązań dla osób dojeżdżających do pracy. Podobny odsetek uzyskały opinie pozytywne, część

Ocena lokalnej polityki

Oczekiwania wobec samorządu

natomiast nie ma tym zakresie zdania. Większość oczekiwań związana jest z poprawą funkcjonowania komunikacji publicznej, w tym z częstotliwością połączeń i lepszym skomunikowaniem mniejszych miejscowości z miejscem docelowym dojazdu (42%). Oczekiwania dotycząc też zmniejszenia kosztów dojazdu (23%) i poprawą infrastruktury drogowej i ulicznej (16%).

7.4 Co skłania mieszkańców podregionu warszawsko-wschodniego do migracji?

7.4.1 Uwarunkowania i plany migracji długookresowych

Respondentów zapytano o to czy biorą pod uwagę możliwość wyprowadzki z obecnej miejscowości, w perspektywie najbliższych dwóch lat. Tylko 6 osób (1,3%) było skłonnych do wyjazdu (zagranicznego), zaś zdecydowana większość nie rozważa takiej możliwości niezależnie od destynacji (93,3%). Główną przyczyną niechęci badanych było przywiązanie do miejscowości, w której mieszkają (68%) i obawa przed rozłąką z rodziną (40%). Mieszkańców zatrzymuje również atrakcyjna praca i zbyt wysoki koszt, jaki wiązałby się z przeprowadzką.

Nielicznych respondentów, którzy rozważają możliwość wyjazdu skłoniłyby przede wszystkim **praca** (w tym głównie wyższe zarobki), ewentualnie **względy rodzinne**. Mniejsze znaczenie miałyby kwestie warunków mieszkaniowych czy dostępu do edukacji.

Oczekiwania wobec źródeł wiedzy o miejscach pracy

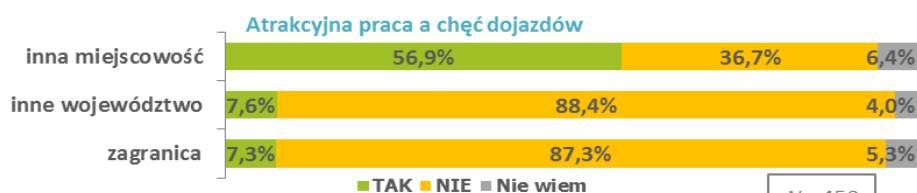
Respondenci, wyjeżdżając do innej miejscowości, poszukiwaliby pracy przede wszystkim poprzez portale z ogłoszeniami dotyczącymi zatrudnienia (47%) oraz rodzinę i znajomych (44%), jak również za pomocą ogłoszeń na stronach pracodawców (40%). Urząd pracy wybrałoby 31% pytanym zaś agencje pośrednictwa pracy wskazało 28% pytanym. Zatem większą rolę od instytucji odegrałoby polecenie bliskiego i poszukiwania na „własną rękę”.

Osoby skłonne do przeprowadzki ze względu na pracę oczekiwałyby od urzędu pracy oraz instytucji zajmujących się pomocą w znalezieniu zatrudnienia **aktualnej i sprawdzonej oferty pracy**.

7.4.2 Skłonność do migracji wahadłowych

W przypadku otrzymania atrakcyjnej oferty pracy, która wiązałaby się z dojazdami do innej miejscowości, blisko sześciu na dziesięciu pytanym byłoby skłonnych ją przyjąć (57%), gdyby oznaczała dojazdy w obrębie województwa. Pracę wiążącą się z regularnymi dojazdami poza województwo lub delegacjami do innego kraju odrzuciłoby ponad 80% respondentów. Mieszkańcy nie są zatem skłonni do zewnętrznych migracji wahadłowych.

Niechęć podjęcia zatrudnienia w kraju wynikałaby u ponad połowy respondentów z przekonania o długich i uciążliwych dojazdach (60%) oraz wysokich kosztach z nimi związanych (55%), ale

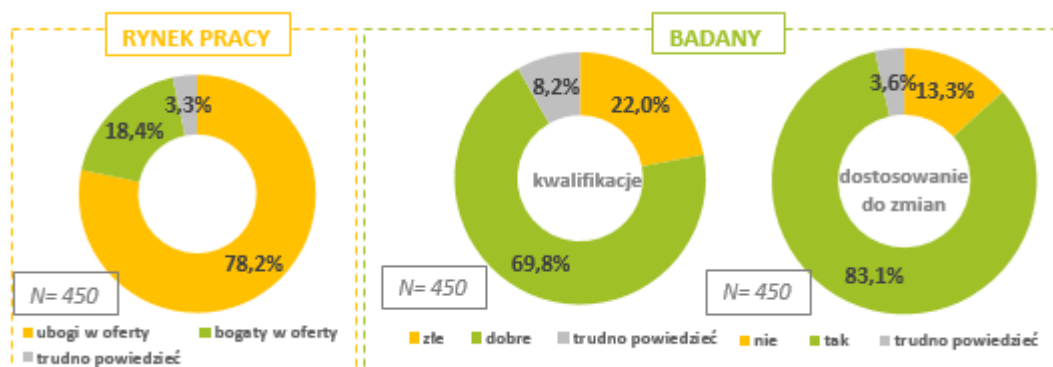
czynnikiem hamującym skłonność do migracji wahadłowej byłby również ograniczony czas dla rodziny (51%).

Osoby, które przyjęłyby taką ofertę pracy, przeciętnie byłyby skłonne dojeżdżać do pracy w jedną stronę ok. 40 min; na czas powyżej godziny

wskazało zaledwie 3,4% badanych, dla czterech na dziesięciu badanych maksymalnym akceptowalnym czasem dojazdu byłoby do 30 min (42%). Jednocześnie należy zauważyć, iż oferta ta często została odrzucona, gdyby oznaczała powrót do domu raz w tygodniu bądź rzadziej.

Jak oceniany jest rynek pracy i własne kwalifikacje?

Zaobserwowano, iż respondenci dość krytycznie wypowiadali się o lokalnym rynku pracy – jako „ubogą” ofertę w pracy we własnej miejscowości określiło 78% pytanych. Bardziej pozytywne opinie wyrażali oni w odniesieniu do własnych kwalifikacji (za dobre uznało je siedmiu na dziesięciu pytanych) oraz umiejętności dostosowania do zmian na lokalnym rynku pracy – ośmiu na dziesięciu pytanych uważało się za osobę elastyczną pod tym względem.

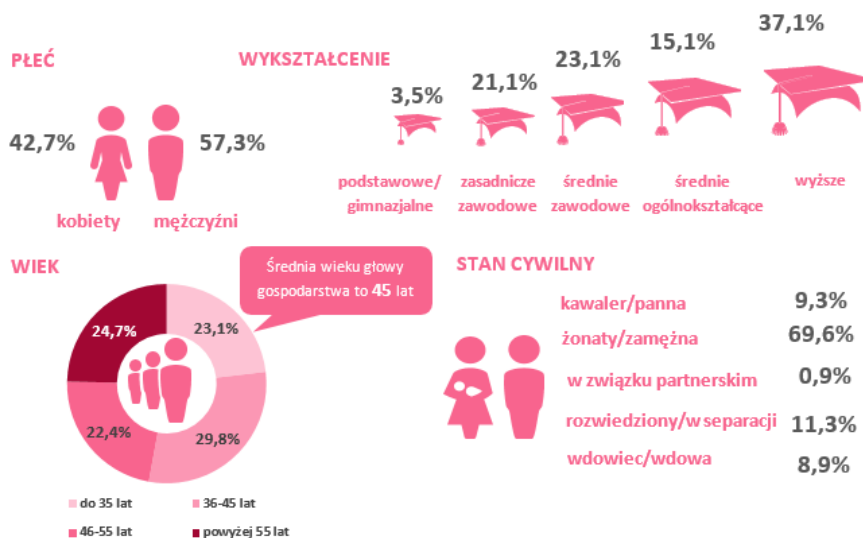
8. Migracje mieszkańców podregionu warszawsko-zachodniego

8.1 Kim są mieszkańcy podregionu warszawsko-zachodniego? – profil

Badaniem objęte zostały gospodarstwa domowe ze wszystkich powiatów podregionu. Proporcjonalnie, największy odsetek stanowili mieszkańcy powiatów piaseczyńskiego (23%) oraz pruszkowskiego (20%), zaś najmniejszy udział w próbie mieli respondenci z powiatów grodzkiego (10%) i sochaczewskiego (10%).

GŁOWA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

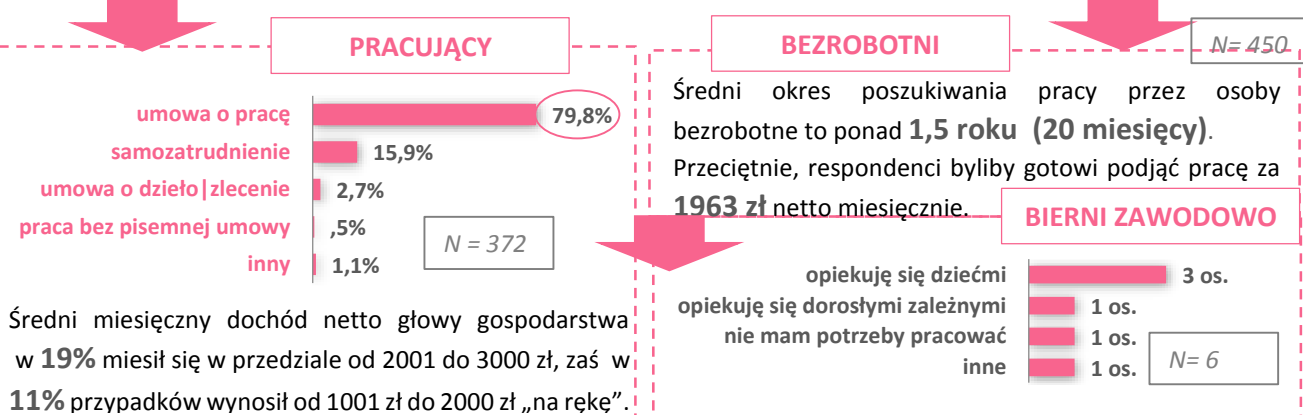
Respondentami w badaniu były głowy gospodarstw domowych – 57% mężczyzn i 43% kobiet. Ponad 40% badanych posiadało wykształcenie zawodowe, w stopniu średnim 23% a zasadnicze – 21%. Wyższy stopień wykształcenia posiadała ponad jedna trzecia respondentów.

Największy odsetek stanowiły osoby w wieku od 36 do 35 lat (30%) a co czwarty znalazł się w grupie wiekowej powyżej 55 roku życia. Większość respondentów pozostawała w związkach

małżeńskich (70%). Zdecydowana większość (83%) głów badanych gospodarstw domowych to osoby pracujące. Wśród pracujących zdecydowana większość badanych pracowała na podstawie umowy o pracę (80%), drugi w kolejności największy odsetek stanowili respondenci samozatrudnieni (16%).

SYTUACJA EKONOMICZNA GŁOWY GOSPODARSTWA

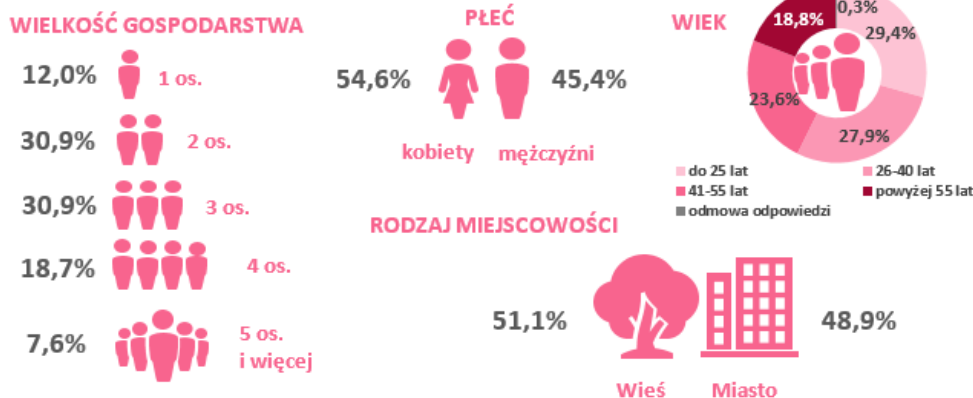

GOSPODARSTWA DOMOWE

Nieco mniej niż dwie trzecie wszystkich badanych gospodarstw liczyło dwóch lub trzech członków (łącznie 62%) a w skład prawie co piątego gospodarstwa wchodziły cztery osoby (19%). Jednoosobowe gospodarstwa stanowiły 12% a najmniej liczne były gospodarstwa liczące pięciu bądź więcej członków

(8%). Wśród badanych gospodarstw, kobiety stanowiły 55%, mężczyźni pozostałe 45%. Najliczniejsze grupy wiekowe wśród członków badanych gospodarstw stanowiły osoby w wieku do 25 lat (29%) oraz

te pomiędzy 26 a 40 rokiem życia (28%). Nieco mniej niż jedna czwarta miała od 41 do 55 lat (24%), natomiast próg ten przekroczyło 19%. Na wsiach mieszkało 51% badanych gospodarstw, zaś w miastach – pozostałe 49%.

Wśród pełnoletnich członków badanych gospodarstw domowych ponad dwie trzecie stanowiły osoby

pracujące (70%). Na emeryturze bądź rencie przebywało 16% a 8% uczyło się i studiowało. Osoby bezrobotne stanowiły 4% a bierne zawodowo – 2%. Pozostały niewielki odsetek wskazało inny status zawodowy niż powyższe.

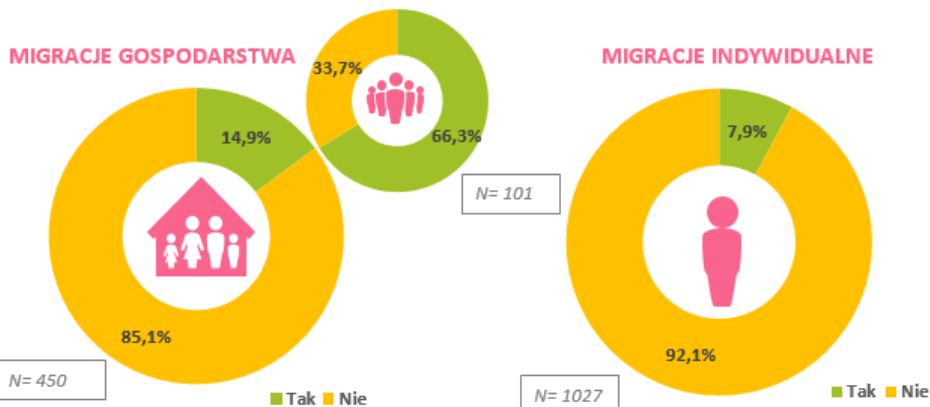

Średni miesięczny dochód prawie jednej czwartej gospodarstw (łącznie 19%) mieścił się w przedziale od 3001 do 5000 zł. W przeliczeniu na członka gospodarstwa, w więcej niż jednym na cztery badane gospodarstwa (30%) kwota ta wynosiła od 1001 do 2000 zł a w nieco więcej niż jednej piątej gospodarstw mieścił się w przedziale od 2001 do 3000 zł (22%).

8.2 Dlaczego i dokąd migrują mieszkańcy podregionu warszawsko-zachodniego?

8.2.1 Skala migracji długookresowych

Wśród badanych gospodarstw domowych, zdecydowana większość nie przeprowadzała się jako całe gospodarstwo (85%), przy czym w przypadku migracji głowy gospodarstwa w dwóch na trzy przypadki była to migracja razem z gospodarstwem (66%). Odsetek migrantów indywidualnych wśród członków badanych gospodarstw domowych wyniósł zaledwie 8%.

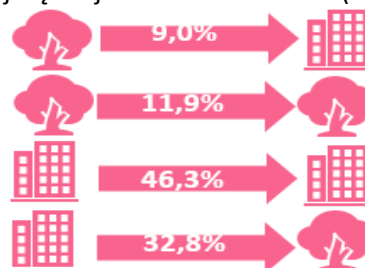
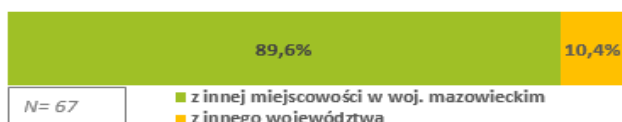

8.2.2 Długookresowe migracje gospodarstw domowych

Jakie są przyczyny i kierunki migracji długookresowych gospodarstw?

Wśród migrujących gospodarstw domowych, w zdecydowanej większości była to przeprowadzka z innej miejscowości w województwie mazowieckim (90%), najczęściej z miasta do miasta (46%) oraz z miasta na wieś (33%).

Kierunki migracji

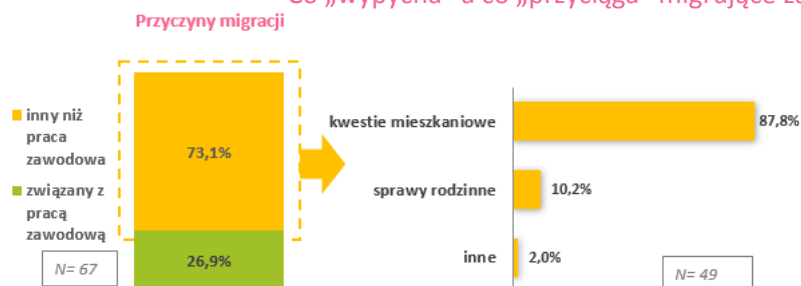
Co charakteryzuje migrujące gospodarstwa?

Za przedstawiciela migrującego gospodarstwa należy uznać jego głowę.

Średni czas zamieszkiwania respondenta w danej miejscowości wynosił **37 lat**, przy czym jedna piąta respondentów (20%) zamieszkiwała w danej lokalizacji do 20 lat (włącznie), co czwarta od 21 do 35 lat (25%) a 17% powyżej 55 lat. **Średnia wieku** w momencie zmiany miejscowości zamieszkania wynosiła **32 lata**, zaś największy odsetek (36%) mieścił się w przedziale **do 26 lat** (włącznie).

W chwili podejmowania decyzji o przeprowadzce **źródłem dochodów** gospodarstwa było zazwyczaj wynagrodzenie za pracę lub samozatrudnienie (65 na 67 gospodarstw), co tłumaczyłoby fakt, iż większość migracji miała na celu poprawę warunków mieszkaniowych, nie zaś poszukiwanie pracy. Najczęściej były to osoby z **wykształceniem zawodowym średnim lub zasadniczym**, przeważnie pozostające **w związku małżeńskim**, zatem przeprowadzki te miały przeważnie charakter rodzinny.

Co „wypycha” a co „przyciąga” migrujące zarobkowo gospodarstwa?

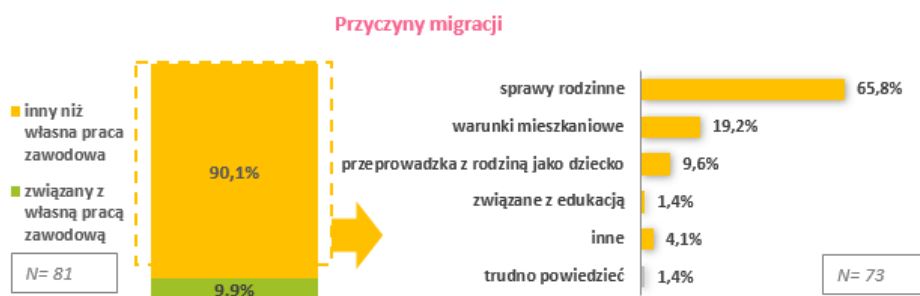

W większości przypadków przyczyny migracji długookresowych całych gospodarstw domowych nie były związane z pracą zawodową (73%). Powodem były najczęściej kwestie mieszkaniowe oraz sprawy rodzinne (np. zawarcie małżeństwa).

Pośród migrujących gospodarstw na przeprowadzkę w związku z pracą zawodową zdecydowało się jedno na cztery (17 gospodarstw). Najczęściej powodem wyjazdu z poprzedniej miejscowości był **brak możliwości awansu zawodowego** oraz **brak ofert pracy**. Z kolei wybór destynacji podyktowany był przede wszystkim lepszymi perspektywami finansowymi i warunkami pracy.

8.2.3 Długookresowe migracje indywidualne członków gospodarstwa

Jakie są przyczyny i kierunki długookresowych migracji indywidualnych?

W większości przypadków ostatnia migracja indywidualna członków badanych gospodarstw domowych nie wiązała się z pracą zawodową (90%). Najczęściej, jako powody przeprowadzki wskazywano sprawy rodzinne, poprawę dotychczasowych warunków

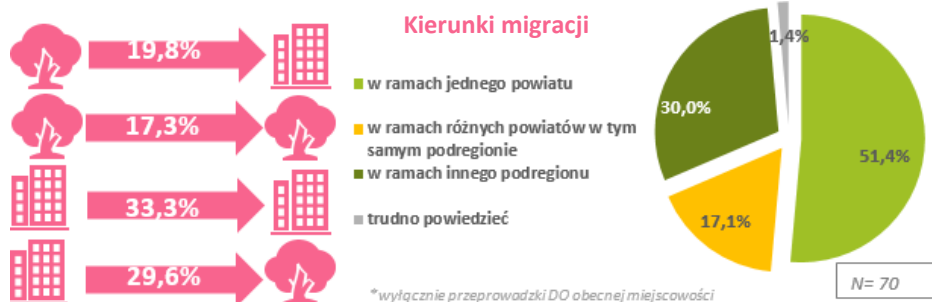
mieszkaniowych oraz kwestie związane z edukacją (np. podjęcie studiów).

Głównym kierunkiem migracji były przeprowadzki do obecnej miejscowości zaś najczęstszym miejscem docelowym wyjazdu były miejscowości w obrębie tego samego województwa.

Kierunki migracji

N=81	Z	DO
Obecna miejscowość	7,4%	90,1%
To samo województwo	85,2%	4,9%
Inne województwo	6,2%	1,2%
Inny kraj	1,2%	3,7%
SUMA	100%	100%

Wśród migracji długookresowych indywidualnych, najczęstszymi kierunkami były przeprowadzki z miasta do miasta (33%) oraz z miasta na wieś (30%). Ze wsi do miasta przeprowadził się indywidualnie co piąty członek badanych gospodarstw (20%). Wśród osób przeprowadzających się do obecnej miejscowości,

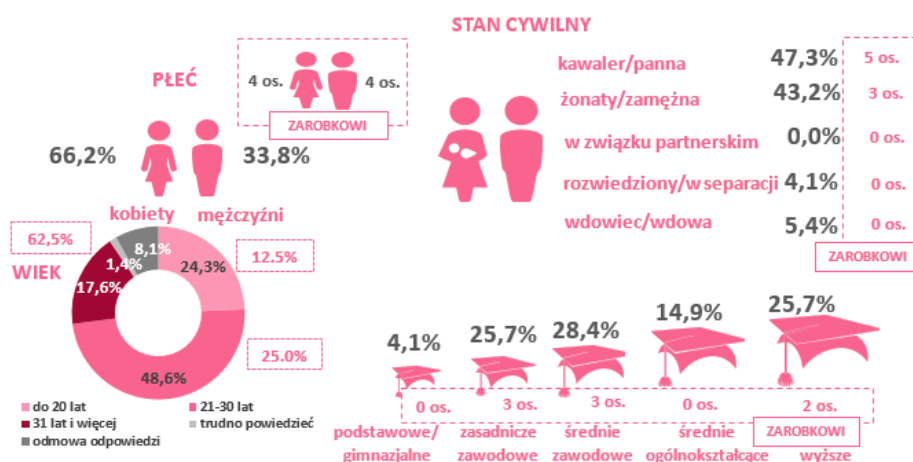
przeprowadzki te w dwóch trzecich przypadków (łącznie 69%) miały miejsce w ramach jednego podregionu.

Kim są migranci długookresowi?

Wśród migrantów długookresowych dwie trzecie stanowiły kobiety (66%), natomiast mężczyźni - 34%. W większości były to osoby w stanie wolnym lub pozostające w związkach małżeńskich. Przeważającymi grupami wiekowymi wśród migrantów długookresowych były osoby w wieku między 21 a 30 rokiem życia oraz w wieku 20 lat bądź młodsze. Ponad połowa przeprowadzających się długookresowo posiadała wykształcenie zawodowe – średnie (28%) i zasadnicze (26%) a blisko co czwarty – wyższe (26%).

Wśród migrantów długookresowych, liczba osób przeprowadzających się w związku z pracą wyniosła

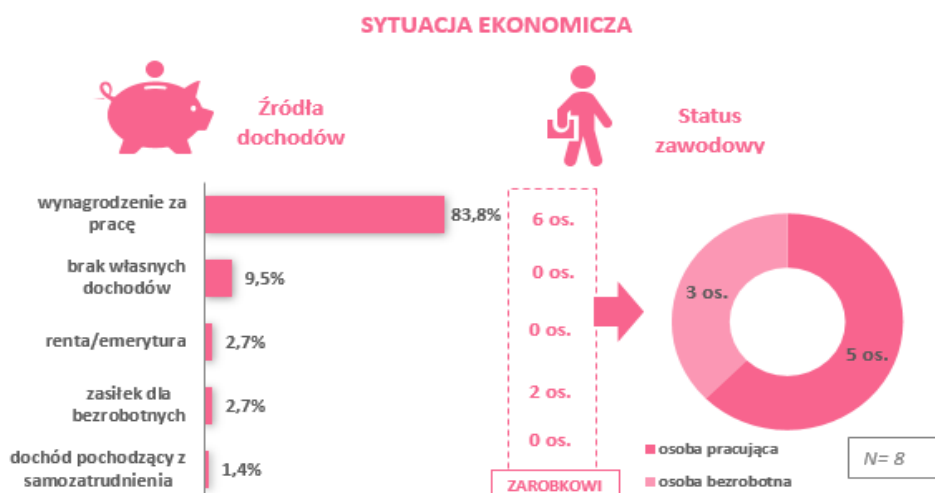
8 osób – 4 kobiety oraz 4 mężczyzn. Były to osoby w stanie wolnym oraz pozostające w związkach małżeńskich. Przeważającą większość tej grupy badanych stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym – średnim oraz zasadniczym.

Głównym źródłem dochodów, w momencie podejmowania przez migrantów indywidualnych decyzji

o przeprowadzce było wynagrodzenie za pracę. Niewielki odsetek osób korzystał natomiast z dochodów innych (np. osoby pozostające w tym czasie na utrzymaniu rodziców).

W przypadku tych kilku osób, które migrowały indywidualnie w związku z pracą, były to w niewielkiej przewadze osoby bezrobotne.

Co „wypycha” a co „przyciąga” migrantów zarobkowych?

CZYNNIK WYPYCHAJĄCY

Powodami, dla których migranci zarobkowi decydowali się na przeprowadzkę z poprzedniej miejscowości było przede wszystkim niskie wynagrodzenie, deficyt ofert na tamtejszym rynku pracy a także brak stanowisk w wyuczonym zawodzie. Kilka osób nie satysfakcjonowała wysokość zarobków.

CZYNNIK PRZYCIĄGAJĄCY

Powodami, które decydowały o podjęciu przez migrantów zarobkowych decyzji o przeprowadzce do aktualnie zamieszkiwanej przez nich miejscowości były przede wszystkim lepsze warunki pracy, możliwość znalezienia pracy w zawodzie, jak również atrakcyjny rynek pracy.

Jak oceniane są migracje zarobkowe?

Migranci zarobkowi zostali poproszeni o ocenę kilku aspektów związanych z pracą zarobkową przed przeprowadzką i po niej. Największą zmianę dostrzegali pod względem postrzegania własnego statusu zawodowego, jak również wysokości zarobków i przekładających się na to odczuć w kontekście własnej sytuacji finansowej. Pozostałe aspekty, tj. warunki mieszkaniowe, poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia oraz warunki pracy również zostały przez nich ocenione zdecydowanie wyżej w porównaniu do okresu sprzed migracji.

Tak wysoka ocena zmian wynikających z przeprowadzki w związku z pracą, uzasadnia również fakt, że zdecydowana większość migrantów zarobkowych nie rozważała powrotu do poprzedniego miejsca zamieszkania. Możliwość taką rozważało zaledwie 7% przeprowadzających się w związku z pracą.

Wpływ przeprowadzki na jakość życia

W ocenie badanych konsekwencją przeprowadzki było nie tylko poprawienie się aspektów związanych z pracą zarobkową, ale również podniesienie jakości życia. Największą poprawę dostrzegli przy ocenie ułatwień komunikacyjnych, jak również poczucia bezpieczeństwa, możliwości odpoczynku i rekreacji oraz jakości środowiska naturalnego. Przeprowadzka zwiększyła również odczuwaną ilość czasu wolnego.

Najczęściej migracje pozostawały bez wpływu na stan zdrowia migrujących, dostęp do usług edukacyjnych czy aktywność obywatelską. Zmiany nie zauważono również w kontekście łączenia ról rodzinnych z zawodowymi.

Skąd czerpana jest wiedza o ofertach w regionie?

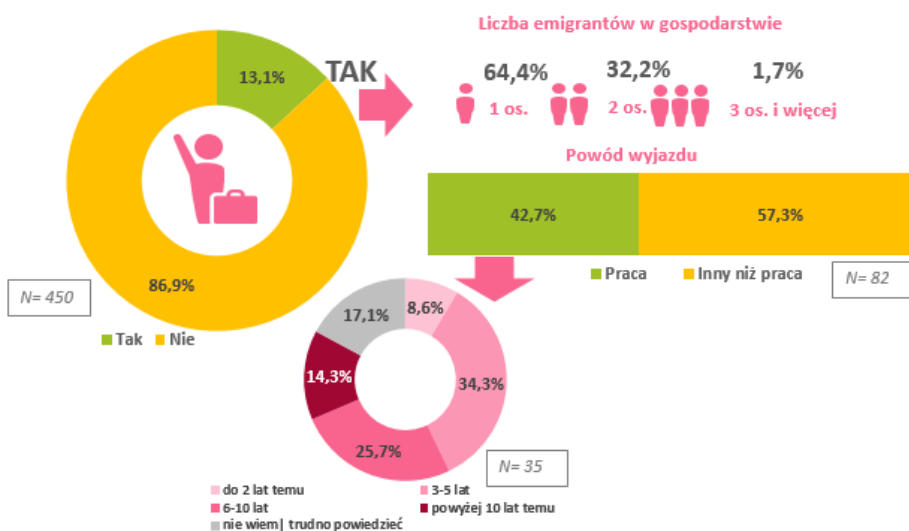
Planując przeprowadzkę w celach zarobkowych, jedenaście z dwudziestu siedmiu osób przyznało, że poszukiwało ofert pracy w docelowej miejscowości a jako źródło informacji, wskazywali w większości rodzinę bądź znajomych, ewentualnie prasę i ogłoszenia na stronach pracodawców czy agencje pośrednictwa pracy. Dwie osoby wymieniły portale internetowe a jedna wskazała na urząd pracy.

Wśród osób wskazujących więcej niż jedno źródło, zgodnie jako najbardziej przydatne, ocenione zostały informacje czerpane od rodziny bądź znajomych.

Zdaniem osoby, która przy okazji poszukiwania wiedzy o ofertach pracy w regionie, korzystała z usług urzędu pracy, jego pracownicy nie udzielają fachowych porad, oferta urzędu nie jest zróżnicowana i jest zbyt mała. Zapytany natomiast o to czy urząd umożliwia kontakt z pracodawcami, takiej możliwości również zaprzeczył.

8.2.4 Wyprowadzki zarobkowe

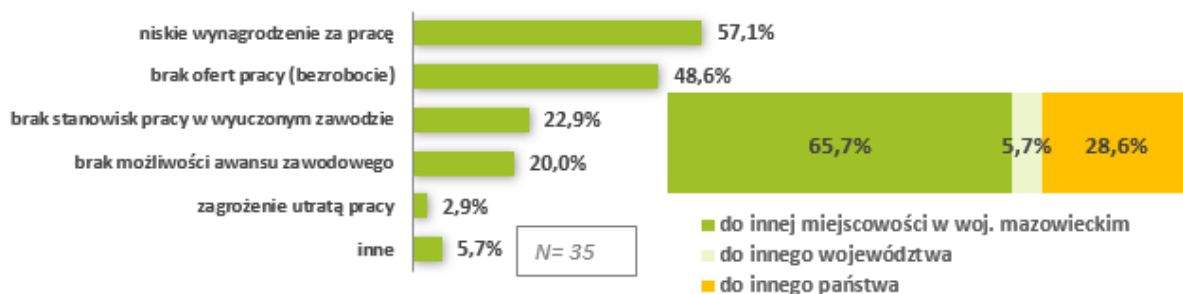
Wśród wszystkich gospodarstw, migracja ich byłych członków miała miejsce w 13% przypadków. Wśród nich, w większości dotyczyła ona jednej lub dwóch osób. W przypadku ponad połowy z nich, powodem wyjazdu nie była praca. Wśród pozostałych 43% wyprowadzających się w celach zarobkowych, jeden na trzech migrantów zarobkowych wyprowadził się z gospodarstwa od 3 do 5 lat temu a w ponad jednej czwartej przypadków miało to miejsce od 6 do 10 lat temu.

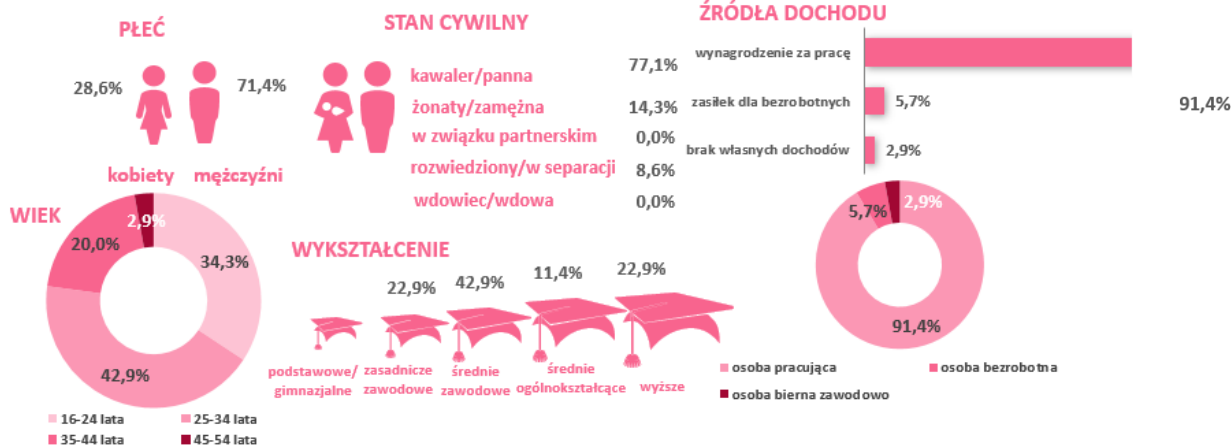
Do głównych przyczyn wyprowadzki byłych członków badanych gospodarstw domowych zaliczyć można przede wszystkim niskie wynagrodzenie za pracę oraz bezrobocie w poprzednim miejscu zamieszkania. W poszukiwaniu lepszych warunków zarobkowych, nieco blisko dwie trzecie przeniósł się do innej

miejscowości w granicach województwa mazowieckiego, jednocześnie 29% zdecydowało się na wyjazd za granicę.

Powód i cel wyjazdu

W grupie tej 71% stanowili mężczyźni, kobiety pozostałe 29%. Blisko jedna trzecia z nich wyprowadziła się z gospodarstwa będąc w wieku od 16 do 24 lat, nieco mniej niż połowa po przekroczeniu progu 25 lat do 34 lat a jeden na pięciu mając od 35 do 44 lat. Posiadali oni wówczas w większości wykształcenie zawodowe – średnie lub zasadnicze, będąc najczęściej w stanie wolnym.

W przeważającej większości, osoby te posiadały zatrudnienie, co tłumaczyłoby fakt, że głównym źródłem utrzymania w momencie wyprowadzki było wynagrodzenie za pracę.

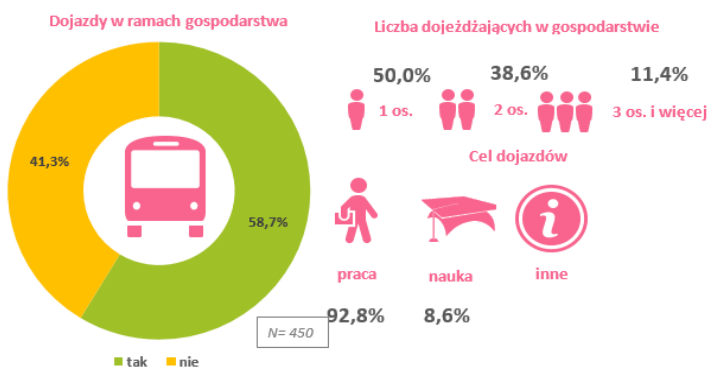
W zdecydowanej większości aspekty związane z pracą zarobkową, tj. płace i warunki pracy, jak również status zawodowy i perspektywy awansu tych osób uległy poprawie w wyniku przeprowadzki.

8.3 W jakim celu mieszkańcy podregionu warszawsko-zachodniego regularnie migrują?

8.3.1 Dokąd i dlaczego mieszkańcy podregionu warszawsko-zachodniego dojeżdżają w związku z pracą?

Jaka jest skala i kierunki migracji wahadłowych w związku z pracą?

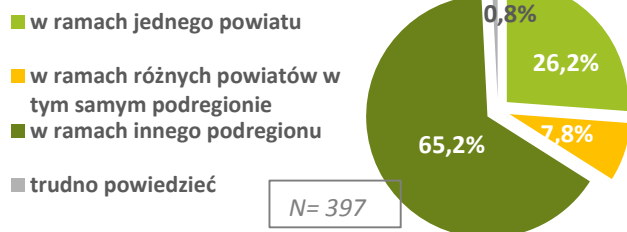
Wśród badanych gospodarstw, w skład nieco ponad połowy z nich wchodzi członek dojeżdżający regularnie poza miejscowość zamieszkania. W ponad połowie przypadków, jest to jedna taka osoba, natomiast dwóch migrantów wahadłowych liczy 39% gospodarstw.

Celem tych dojazdów jest zdecydowanie najczęściej praca zarobkowa (93%). Z kolei w celach związanych z edukacją i nauką dojeżdża 9% członków badanych gospodarstw.

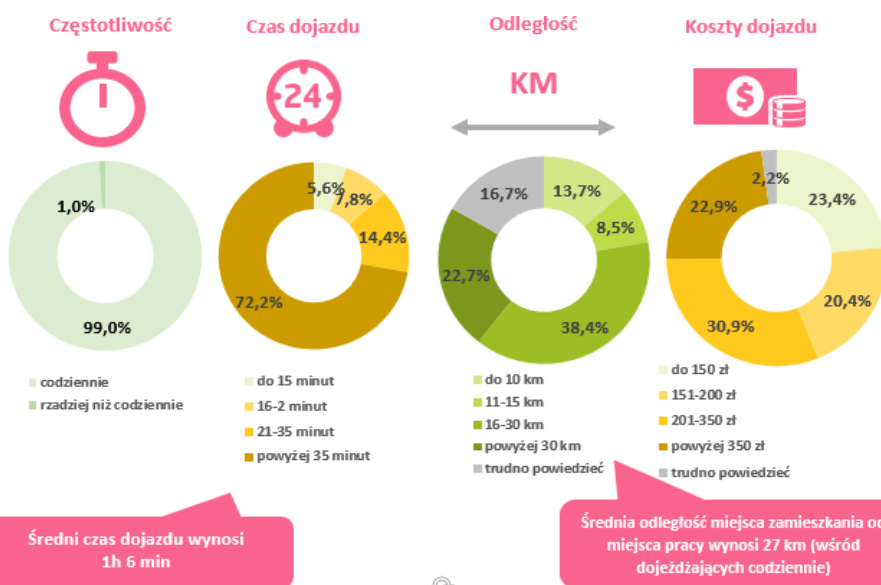
KIERUNKI MIGRACJI ZWIĄZANYCH Z PRACĄ

Migranci wahadłowi dojeżdżają w zdecydowanej większości do innej miejscowości w obrębie województwa mazowieckiego, tylko nieliczni w związku z pracą regularnie podróżują do innego województwa bądź kraju.

Blisko dwie trzecie migracji wahadłowych odbywa się w ramach innego podregionu. Jednocześnie nieco więcej niż jedną trzecią stanowią dojazdy w ramach tego samego bądź różnych powiatów lecz w obrębie tego samego podregionu.

Charakterystyka zarobkowych migracji wahadłowych

Najczęściej migranci wahadłowi z pracy do domu wracają codziennie. Podróż w obie strony zajmuje przeważnie powyżej 35 minut a pokonywana odległość w jedną stronę w przypadku nieco mniej niż dwóch trzecich migrantów wynosi powyżej 16 km, z czego 23% stanowią osoby, dojeżdżające powyżej 30 km. Koszty takich dojazdów wynoszą w ponad połowie przypadków powyżej 201 zł.

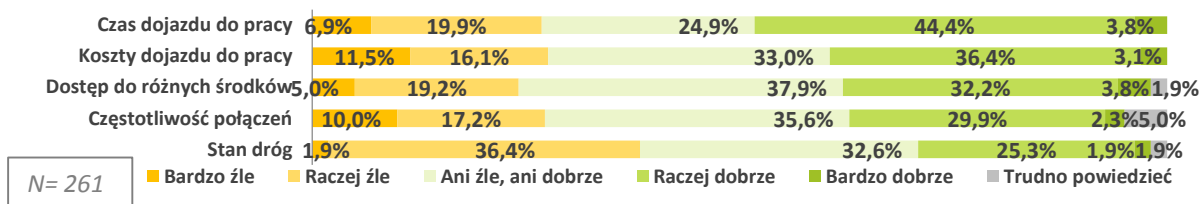
Jakie czynniki warunkują zarobkowe migracje wahadłowe?

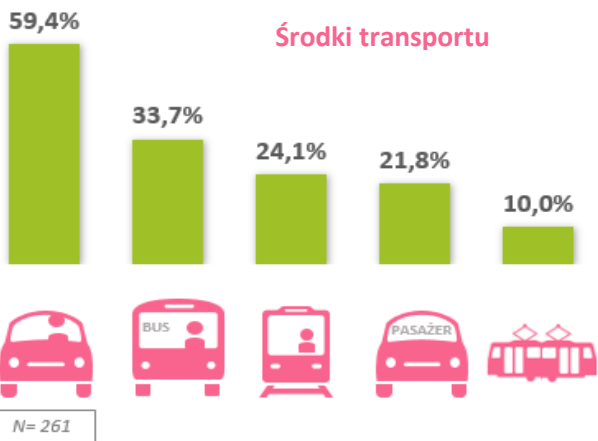
Jako powód decyzji o dojazdach do pracy poza miejscowość zamieszkania, ponad połowa migrantów wskazywała brak atrakcyjnych finansowo ofert pracy (66%). Często wymienianą przyczyną był również brak ofert pracy zgodnych z zainteresowaniami (57%), jaki i wyższy standard warunków mieszkaniowych (29%).

8.3.2 Jak oceniane są dojazdy do pracy?

Wśród najlepiej ocenianych aspektów związanych z dojazdami do pracy znalazł się czas, jaki zajmuje podróż oraz koszty ponoszone w związku z dojazdami. Najgorzej natomiast oceniony został stan dróg, jakimi podróżują migranci wahadłowi.

Ocena dojazdów do pracy

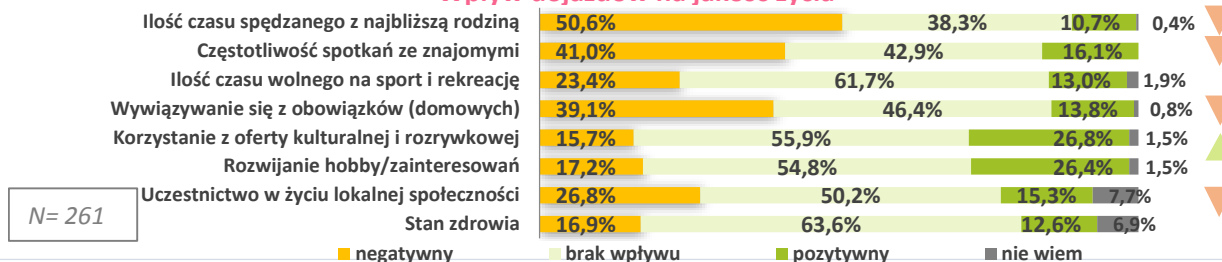

Wśród migrantów wahadłowych, najczęściej wybieranym środkiem transportu jest samochód (w przypadku gdy użytkownik jest jednocześnie jego kierowcą). Ponadto, jedna trzecia wykorzystuje w tym celu autobus. Pozostałe środki lokomocji wykorzystywane przy migracjach wahadłowych to m.in. pociąg, auto (jako pasażer) oraz tramwaj.

8.3.3 Jak oceniana jest jakość życia migrantów wahadłowych?

Największy, a jednocześnie najbardziej negatywny wpływ migracji wahadłowych odczuwany jest w kontekście ilości czasu spędzanego z rodziną oraz wywiązywania się z obowiązków domowych. Cierpi na tym również życie towarzyskie migrantów oraz ograniczona jest możliwość uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności. Jednocześnie znaczna część pytanych odczuwa pozytywny wpływ migracji wahadłowych na rozwijanie własnych zainteresowań.

Wpływ dojazdów na jakość życia

*Jeśli różnica między oceną negatywną a pozytywną wyniosła 11 pp. i więcej, uznano to za zmianę, oznaczając odpowiednio ▼ lub ▲

Uciążliwość dojazdów do pracy i ocena lokalnej polityki

Wśród najczęściej wskazywanych niedogodności wynikających z pracy w innym mieście jest czas, jaki należy przeznaczyć na dojazdy oraz związane z nimi, ponoszone koszty. Główną zaletą jest często sam fakt posiadania pracy, niezależnie od dostrzeganych niedogodności. Nierzadko jednak migranci wahadłowi wskazują na lepsze warunki pracy, tj. wyższe zarobki, zgodność z zainteresowaniami czy możliwość awansu. Jednocześnie duży odsetek nie widzi zalet w takim rozwiązaniu.

Główne niedogodności dojazdów

- ✗ Poświęcony czas – korki, długa podróż **59,8%**
- ✗ Koszty, wydatki **31,4%**
- ✗ Zły stan dróg, utrudniona jazda **10,3%**
- ✗ Niedogodne połączenia komunikacyjne **5,7%**
- ✗ Wstawanie, zmęczenie i stres **5,7%**
- ✗ Rozłąka z rodziną, mało czasu dla niej **4,2%**
- ✗ Posiadanie własnego transportu **1,9%**
- ✗ Inne **5,4%**

Brak niedogodności **9,2%**

„Zły stan dróg, brak odpowiedniej częstotliwości kursowania komunikacji”

Główne zalety dojazdów

- ✓ Większe możliwości znalezienia pracy **21,8%**
 - ✓ Lepsza praca (warunki, awans, ciekawa) **18,4%**
 - ✓ Wysokie zarobki **16,1%**
 - ✓ Łatwość dojazdu **8,4%**
 - ✓ Otoczenie, ludzie, rozrywka, kultura **1,5%**
 - ✓ Inne **6,1%**
- Brak zalet **31,8%**

„Wyższa pensja, większe możliwości znalezienia pracy”

Ocena polityki władz samorządowych w kontekście ułatwień dla osób dojeżdżających do pracy stanowiła trudność dla blisko co trzeciego respondenta. Dobrze oceniła ją nieco jedna czwarta badanych, natomiast wśród pozostałych 45%, którzy uważają ją za umiarkowaną lub złą, najczęściej formułowane oczekiwania wobec władz dotyczą poprawy infrastruktury drogowej oraz komunikacji miejskiej.

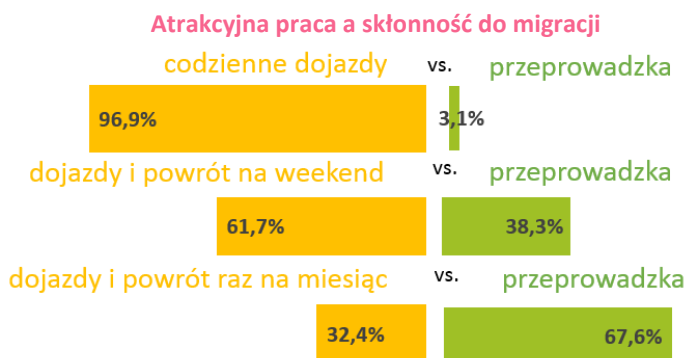
8.4 Co skłania mieszkańców podregionu warszawsko-zachodniego do migracji?

8.4.1 Uwarunkowania i plany migracji długookresowych

Respondentów zapytano o to czy biorą pod uwagę możliwość wyprowadzki z obecnej miejscowości, w perspektywie najbliższych dwóch lat. Tylko 16 osób (3,6%) byłoby skłonnych do wyjazdu, zaś **zdecydowana większość nie rozważa takiej możliwości** (90%). Główną przyczyną niechęci badanych było przywiązanie do obecnego miejsca zamieszkania oraz wysokie koszty związane z przeprowadzką.

Nielicznych respondentów, którzy rozważają możliwość wyjazdu skłoniłyby przede wszystkim **praca** (w tym głównie wyższe zarobki) oraz **kwestie mieszkaniowe** (w tym lepsza infrastruktura), ewentualnie **względy rodzinne** i **atrakcyjniejsza oferta kulturalna**.

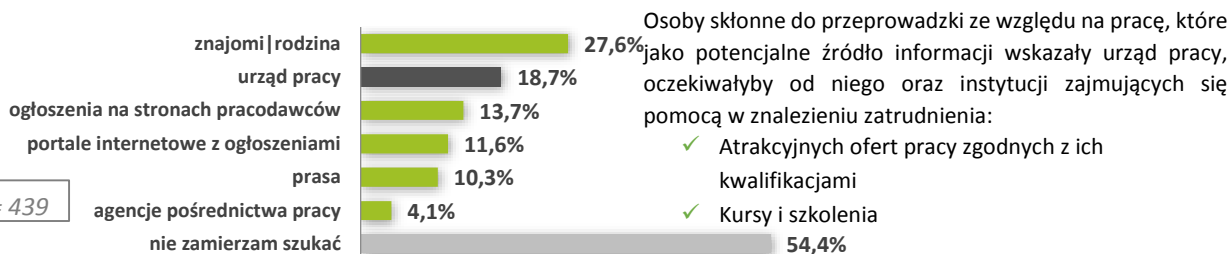

Według zdecydowanej większości badanych, lepszym rozwiązaniem byłyby codzienne dojazdy do pracy niż przeprowadzka do miejscowości, w której znajduje się miejsce pracy. Dojazdy i powroty na weekend znalazły zwolenników wśród nieco mniej niż dwóch trzecich pytanym. Natomiast w przypadku dojazdów i powrotów raz na miesiąc, nieco blisko dwie trzecie badanych jako lepsze rozwiązanie wskazało przeprowadzkę.

8.4.2 Oczekiwania wobec źródeł wiedzy o miejscach pracy

Wśród potencjalnie poszukujących pracy, zapytanych o źródła, do jakich sięgali w poszukiwaniu informacji o rynku pracy, ponad połowa nie zamierza szukać takich informacji. Natomiast w przypadku tych, którzy sięgną do źródeł będą to najczęściej znajomi bądź rodzina.

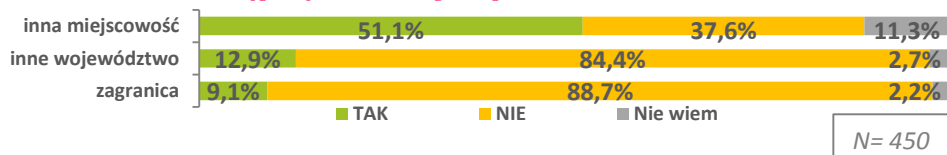
Źródła ofert oraz oczekiwania

8.4.3 Skłonność do migracji wahadłowych

W przypadku migracji oznaczających regularne podróże do innej miejscowości dojazdy w obrębie województwa znalazłyby zwolenników u blisko połowy pytanym, natomiast dojazdów poza województwo skłonnych byłoby się podjąć już jedynie 13% badanych. Wyjazdów zagranicznych również podjęliby się tylko nieliczni.

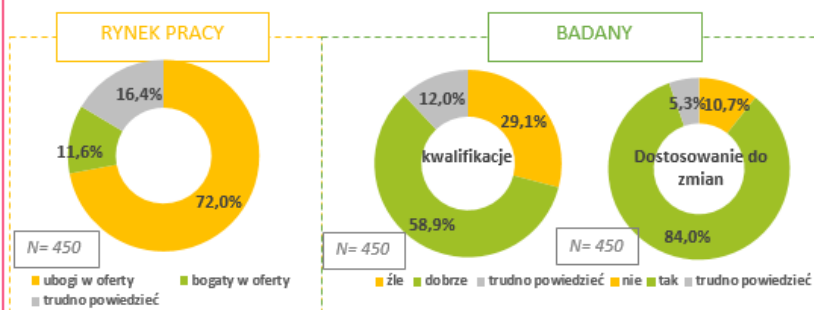
Atrakcyjna praca a chęć dojazdów

Większość respondentów skłonnych podjąć się pracy zarobkowej w innej miejscowości bądź województwie, najbardziej usatysfakcjonowana byłaby gdyby oznaczała ona powroty do kilku razy w tygodniu. Powroty raz w tygodniu skłonnych byłoby zaakceptować 16% tej grupy badanych. Natomiast powroty kilka razy w miesiącu i rzadziej zniechęciłyby zdecydowaną większość. Maksymalny czas, jaki byłoby w stanie poświęcić na dojazdy do pracy (w jedną stronę), dla ponad jednej trzeciej pytanym mogłyby zajmować nawet powyżej godziny.

Wśród osób, które nie podjęłyby się pracy zarobkowej poza miejscem zamieszkania wymagającej regularnych dojazdów, do najczęściej wskazywanych powodów należały uciążliwość dojazdów (46%), posiadanie dobrej pracy i niechęć do jej zmiany (42%), jak również związane z podróżami koszty (42%) czy też ograniczenie czasu poświęcanego rodzinie (35%).

Jak oceniany jest rynek pracy i własne kwalifikacje?

Ocena rynku pracy w miejscowości zamieszkania respondentów pokazała, że jest on postrzegany przez zdecydowaną większość jako ubogi w oferty pracy. Duży wachlarz ofert widziało jedynie 12% badanych.

Ponad połowa pytanym, w odniesieniu do oferty rynku pracy w miejscu zamieszkania, swoje kwalifikacje

oceniała dobrze. Odsetek osób, według których ich kwalifikacje są złe (np. zbyt niskie lub nieodpowiednie) w kontekście sytuacji na tamtejszym rynku wyniósł 29%. W polepszeniu sytuacji pomóc może umiejętność dostosowania się do zmieniających się warunków na rynku pracy, którą deklarowała większość pytanym.

Podsumowanie i wnioski

- ✓ Wyniki analizy danych wtórnych wskazują na zróżnicowanie społeczno-gospodarcze podregionów województwa mazowieckiego. Niekwestionowanym liderem gospodarczym (co widać również w przeprowadzonym badaniu) od lat jest miasto stołeczne Warszawa, wyróżniająca się zdecydowanie wyższymi zarobkami, niższą stopą bezrobocia oraz wyższym udziałem aktywnych zawodowo. Znaczący jest w tym regionie także odsetek osób legitymujących się wykształceniem wyższym. W dużej mierze za sprawą sąsiedztwa aglomeracji warszawskiej dobrze rozwijają się także regiony: warszawsko-zachodni i, w mniejszym stopniu, warszawsko-wschodni (co także potwierdzają opinie respondentów). Najgorsze wskaźniki rozwoju według twardych danych statystycznych występują w subregionie radomskim, co zaobserwowano już w 2009 roku. Po zmianie cyklu koniunkturalnego pozycję lidera (poza Warszawą, uzyskującą niemal dwukrotnie wyższe wskaźniki rozwoju niż inne podregiony) objął wspomniany, nowo wydzielony podregion warszawsko-zachodni, spychając na dalszy plan podregion ciechanowsko-płocki.
- ✓ Zastosowany model grawitacji pozwala wysunąć wniosek, iż na decyzję o migracji częściej ma wpływ miejsce docelowe niż zła kondycja miejsca wyjazdu – większa jest siła „przyciągania” nowych mieszkańców aniżeli ich „odpychania”. Wskaźnik atrakcyjności subregionów wskazuje także na duże znaczenie warunków bytowania (co jest spójne z pojawiającą się w przeprowadzonym badaniu tendencją, zgodnie z którą o przeprowadzce zdecydowały przede wszystkim kwestie mieszkaniowe lub sprawy rodzinne), mających większy wpływ niż koniunktura gospodarcza. Co więcej - im bliżej znajdują się centra dwóch obszarów tym większa skłonność do przeprowadzki (migracja następuje częściej między obszarami sąsiadującymi) co świadczy o niechęci do przeprowadzek na dalsze odległości.
- ✓ Skala migracji długookresowych w analizowanych podregionach nie jest tożsama – jeśli chodzi o udział przeprowadzek całego gospodarstwa to dominuje podregion warszawski zachodni (przeprowadzka na obrzeża Warszawy), zaś najmniejszy odsetek obserwuje się w relatywnie nisko rozwiniętym subregionie radomskim. Nieco inaczej sytuacja przedstawia się w przypadku migracji indywidualnych. Tu najbardziej „mobilni” okazali się mieszkańcy stolicy, gdzie 18% przeprowadziło się z innej miejscowości, zaś najmniejszy odsetek migrantów zaobserwowano w subregionie warszawskim wschodnim, gdzie częściej występują przeprowadzki rodzinne. Jednak zarówno charakterystykę migrujących osób i gospodarstw, jak i samych przeprowadzek można uznać za zbliżoną.

Przeważają migracje wewnętrzne – w obrębie województwa, często również jednego powiatu. Wyjątek stanowi subregion miasta stołecznego Warszawa, gdzie przyjezdni to również osoby spoza województwa. Na wyróżnienie w tym względzie zasługują także subregiony sąsiadujące ze stolicą, w których przeprowadzka częściej następowała w ramach innych podregionów. Przeważającym kierunkiem są migracje w stronę obszarów miejskich, choć w tym względzie widoczne jest zróżnicowanie regionalne – w niektórych podregionach rodzinne wyprowadzki mają charakter odwrotny, co wiąże się przeważnie z warunkami mieszkaniowymi.
- ✓ Udział migracji zarobkowych w ogólnych ruchach migracyjnych jest wyższy w przypadku przeprowadzki gospodarstwa (31%) niż migracji indywidualnej (23%), choć zaobserwować można zróżnicowanie regionalne pod tym względem. Udział zarobkowych migracji zbiorowych najwyższy był w Warszawie, która przyciąga ze względu na atrakcyjny rynek pracy także migrantów z innej części Polski, a także w relatywnie słabo rozwiniętym podregionie ostrołęcko-siedleckim, gdzie w poszukiwaniu pracy gospodarstwa przenosiły się głównie do miast. Niezarobkowe motywy przeprowadzek mieszkańców Mazowsza to przede wszystkim kwestie poprawy warunków mieszkaniowych, stanowiące przesłankę blisko trzech na cztery migracje rodzinne. Ponieważ przeprowadzki w większości wypadków nie mają związku z pracą, można przypuszczać, iż wyprowadzka nie oznacza zmiany miejsca zatrudnienia, powoduje natomiast wzrost liczby migrantów wahadłowych (co obserwowane jest w szczególności w podregionach zlokalizowanych w sąsiedztwie stolicy, gdzie wysoki udział migracji ze względu na

warunki mieszkaniowe idzie w parze z najwyższym odsetkiem migrantów codziennie dojeżdżających do pracy). Dziwić może natomiast rodzaj stagnacji w relatywnie słabo rozwiniętym subregionie radomskim, gdzie odsetek zbiorowych przeprowadzek podyktowanych pracą był najniższy, zaś odsetek indywidualnych nieznacznie przewyższał wartość przeciętną dla Mazowsza.

W przypadku indywidualnych migracji zarobkowych różnicowanie regionalne nie było tak widoczne. Wyjątek stanowiło miasto stołeczne Warszawa, gdzie ich udział wyniósł 45% migracji, jednak w przypadku pozostałych podregionów odsetek ten wahał się od 9,6% w podregionie ostrołęcko-siedleckim do 16,3% w podregionie radomskim. Uwarunkowań indywidualnych decyzji migracyjnych szukać należy przede wszystkim w kwestiach rodzinnych, w tym głównie przeprowadzek związanych z założeniem nowego gospodarstwa domowego, o czym świadczy wiek i stan cywilny migrantów. W skali województwa kolejną przesłanką jest także dostęp do edukacji, jednak jest to motyw dotyczący w głównej mierze Warszawy, jako ośrodka naukowego. W pozostałych subregionach na drugim miejscu plasują się względy mieszkaniowe jako czynnik decydujący. Jest to zatem wskazówka dla władz samorządowych, chcących w pewien sposób kontrolować politykę migracyjną – to warunki bytowania, w tym przede wszystkim mieszkaniowe, skłaniają do migracji i przyciągają ludność. Atrakcyjna praca w miejscu docelowym jest wartością dodaną, natomiast rzadko staje się aspektem decydującym – jak pokazują deklaracje respondentów, wyższa jest skłonność do dojazdów w przypadku znalezienia atrakcyjnego zatrudnienia niż przeprowadzka do innej miejscowości, jeśli tylko nie oznacza to powrotów raz na miesiąc bądź rzadziej.

- ✓ Migrują przede wszystkim osoby młode, co związane jest z podjęciem nauki, usamodzielnieniem czy założeniem rodziny; często dobrze wykształcone. Wśród migrantów przeważają kobiety, jednak biorąc pod uwagę migracje zarobkowe, proporcje te są odwrotne. Na długookresowe wyjazdy przeważnie decydują się osoby pracujące, zatem zmiana wiąże się często z poprawą warunków zatrudnienia, nie zaś samą kwestią podjęcia pracy. Wskazywanym czynnikiem „wypychającym” jest niesatysfakcjonujące wynagrodzenie, przyjezdnych przyciąga natomiast perspektywa wyższych zarobków oraz warunków zatrudnienia i atrakcyjny rynek. Zmiana miejsca zamieszkania ma w opinii badanych pozytywny wpływ na różne aspekty jakości życia.
- ✓ Skala migracji wahadłowych jest znacznie większa niż długookresowych, przy czym najważniejszym powodem, dla którego mieszkańcy Mazowsza regularnie się przemieszczają jest praca zawodowa. Wyraźnie obserwowalne jest w tym aspekcie różnicowanie subregionalne, a odsetek gospodarstw, w których przynajmniej jedna osoba migruje waha się od 35% w podregionach radomskim i ciechanowsko-płockim do 59% w podregionie warszawskim zachodnim (z pominięciem wyjątkowej pod tym względem stolicy, której mieszkańcy przemieszczają się głównie w ramach miejscowości). Kierunkiem dojazdów są miejscowości położone w sąsiedztwie (ten sam powiat) lub innym podregionie – większa miasta o bogatszej ofercie pracy. To właśnie różnorodność ofert i możliwość znalezienia pracy zgodnej z zainteresowaniami są głównymi motywami, dla których mieszkańcy decydują się na migracje wahadłowe. Jednak w mniej zamożnym podregionie ciechanowsko-płockim powodem jest niedostosowanie kwalifikacji mieszkańców do oczekiwań lokalnego rynku pracy.

Bardzo widoczny we wszystkich analizowanych podregionach jest udział prywatnych środków lokomocji w migracjach wahadłowych. W przypadku takich podregionów jak ciechanowsko-płocki, ostrołęcko-siedlecki oraz radomski, oprócz komunikacji autobusowej, z której korzysta mniej więcej jedna czwarta dojeżdżających, to jedyne źródła transportu wykorzystywane przez mieszkańców. Stosowanym rozwiązaniem są wspólne dojazdy prywatnymi samochodami, pozwalające zmniejszyć koszty transportu. Odmienne pod tym względem są podregiony warszawsko-wschodni i warszawsko-zachodni, gdzie rośnie udział komunikacji zbiorowej oraz wykorzystywane są różnorodne środki transportu (z jednej strony świadczy to o ich dostępności, z drugiej – konieczności przesiadki). Należy

także zauważyć, że to właśnie te podregiony charakteryzuje najwyższy, bo ponad 50%, odsetek migrantów wahadłowych. Zatem zarówno odległość od Warszawy, jak również dostępność infrastruktury transportowej pozytywnie wpływają na chęć dojazdów do innej miejscowości.

Biorąc pod uwagę czas dojazdu, dostęp do różnych środków lokomocji, częstotliwość połączeń czy stan infrastruktury drogowej, bilans oceny dojazdów jest raczej pozytywny, największą bolączką są jednak koszty transportu. Zapytani o największe niedogodności, migranci wskazują na czas poświęcany na dojazdy i ponoszone wydatki, przy czym ten pierwszy aspekt ma wpływ na życie rodzinne – niewystarczająca ilość czasu spędzanego z rodziną oraz niewywiązywanie się z obowiązków domowych to pozamaterialne koszty codziennych dojazdów, obniżające jakość życia. Na pozostałe aspekty, takie jak czas na sport i rekreację, rozwijanie zainteresowań, aktywność obywatelską, kulturalną czy stan zdrowia, migracje przeważnie nie mają wpływu bądź jest on pozytywny. Wskazując na główne zalety dojazdów, mieszkańcy Mazowsza wyróżniają większe możliwości znalezienia zatrudnienia i poszanowanie faktu posiadania pracy, a także lepsze perspektywy finansowe i warunki.

- ✓ Ocena lokalnej polityki pod kątem poprawy sytuacji osób dojeżdżających do pracy jest mocno zróżnicowana regionalnie. Bardzo zadowoleni są z niej mieszkańcy stolicy, jednak w tym wypadku migranci wahadłowi to raczej osoby przemieszczające się w godzinach szczytu w kierunku „odwrotnym”. Wysoki odsetek zadowolonych z polityki transportowej zanotowano w podregionie warszawsko-wschodnim, podczas gdy w drugim sąsiadującym ze stolicą subregionie wystąpił najwyższy odsetek źle oceniających działania samorządu. Niezadowoleni są również mieszkańcy podregionów: ciechanowsko-płockiego oraz ostrołęcko-siedleckiego, co wynika jednak z innych przesłanek. Na poprawę jakości dojazdów w subregionie warszawsko-zachodnim wpłynęłaby przede wszystkim poprawa stanu dróg, będąca znaczącą bolączką mieszkańców. Zaś w dwóch wspomnianych podregionach problem stanowi liczba środków transportu oraz częstotliwość ich kursowania. Rozwój komunikacji publicznej, w tym zwiększenie liczby połączeń autobusowych lub przewoźników szczególnie w godzinach popołudniowych i wieczornych, a także lepsza komunikacja obszarów wiejskich z miastami w regionie to główne oczekiwania mieszkańców.
- ✓ Skłonność mieszkańców województwa do migracji jest raczej niska, co wynika przede wszystkim z przywiązania do obecnego miejsca zamieszkania. W biedniejszym podregionie ostrołęcko-siedleckim obserwowana jest również zależność, którą można określić mianem „błędnego koła”, gdzie niechęć do migracji wiąże się ze zbyt wysokimi kosztami finansowymi takiej decyzji. W całym województwie nieliczni rozważający długookresową wyprowadzkę wyjechaliby za granicę lub do innej miejscowości na Mazowszu, raczej nie decydując się na wyjazd do innej części Polski.

Chętniej zgodziliby się natomiast na dojazdy do pracy, pod warunkiem, że miejsce pracy zlokalizowane byłoby w stosunkowo niedalekiej odległości od domu i umożliwiałoby codzienne powroty (tu na uwagę zasługuje podregion ciechanowsko-płocki, gdzie atrakcyjna praca zachęciłaby do przeprowadzki 15% respondentów, nawet gdyby umożliwiała codzienne powroty – odsetek dla podregionu wynosi w tym wypadku zaledwie 5%). Niechęć podyktowana jest przekonaniem o uciążliwości dojazdów i wysokości kosztów. Jest wskazówką dla służb zatrudnienia, iż mieszkańcy poszukują pracy w bliższym otoczeniu i niechętnie podjęliby się jej, gdyby wiązała się z koniecznością opuszczania domu na dłużej.

- ✓ Lokalny rynek pracy oceniany jest zwykle jako ubogi w oferty, badani za to dobrze postrzegają własne kompetencje. Przy poszukiwaniu pracy najczęstszym źródłem informacji jest rodzina lub znajomi, w dalszej kolejności ogłoszenia na stronach pracodawców oraz urząd pracy i portale ogłoszeniowe. Pewna niechęć do korzystania z usług pośrednictwa pracy wiąże się z przekonaniem o małej efektywności działań instytucji, a także przeświadczeniu, że najbardziej skuteczne jest poszukiwanie na własną rękę w myśl zasady, by „liczyć na siebie”. Opiniom o urzędzie pracy towarzyszą również stereotypy m.in. o małej różnorodności ofert, jednak nieliczni korzystający z pośrednictwa pracy dość dobrze się na jego temat wypowiadają, zwłaszcza jeśli chodzi o kompetencje pracowników.